

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Chiniquy, Ch.; udgivet for Danmark og Norge
af Storjohann.

Titel | Title:

Katholicismen afsløret : Et Tilbageblik paa mit
Liv

Udgavebetegnelse | Edition Statement:

Ny Udgave.

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 2

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Odense : Milo'ske Boghandels Forlag, 1901

Fysiske størrelse | Physical extent:

2 bd. (208 s., 159 s.).

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

3, - 238

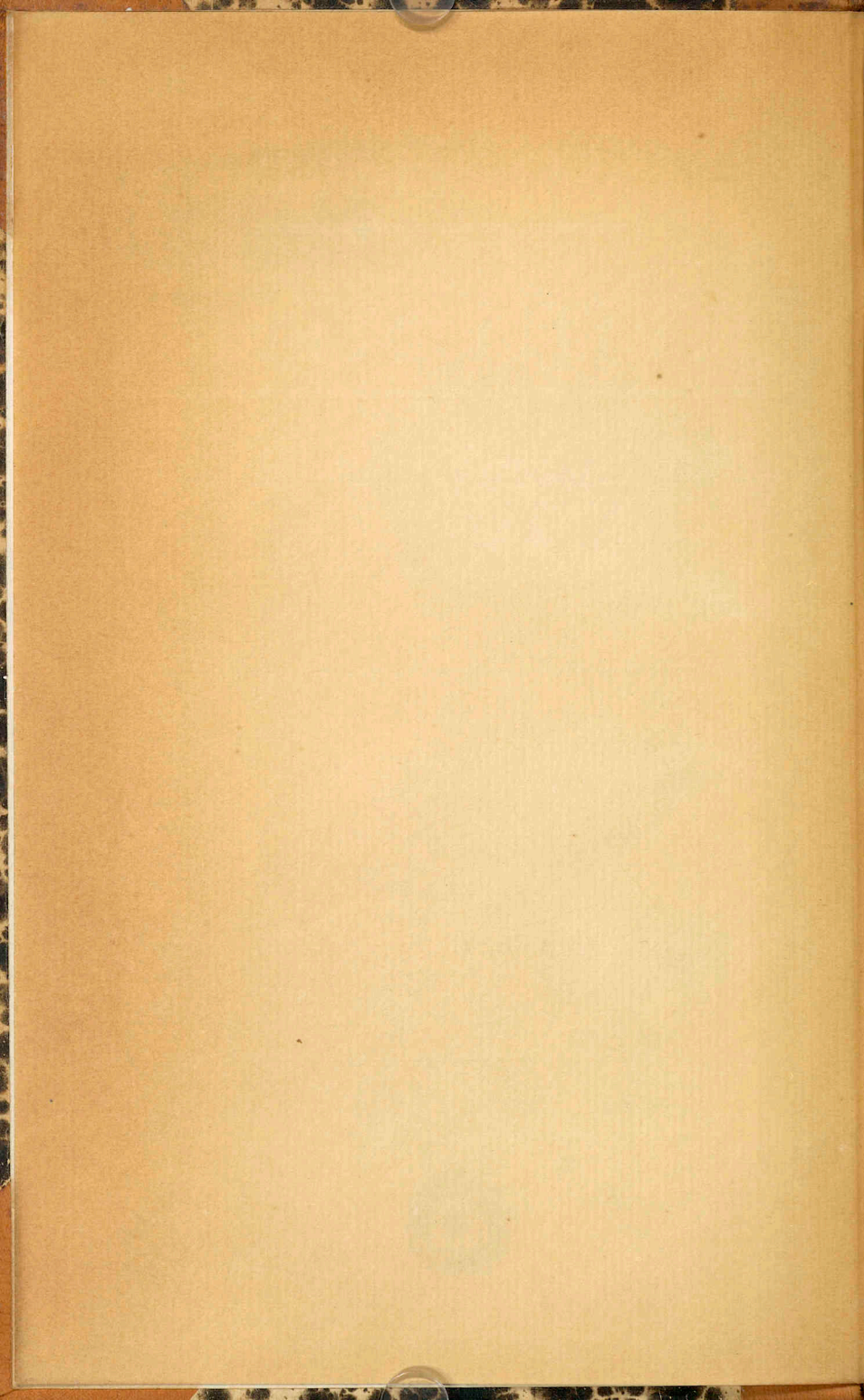
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 38°

1 1 03 0 8 02616 1

+ rex

40 Aar i Kristi Kirke.

Katholicismen afløret. II. Del.

Et Tilbageblik paa mit Liv
af
Pastor Dr. theol. Charles Chiniquy.

Udgivet for Danmark og Norge
af
Pastor Storzjohann.

Odense.

Milo'ske Boghandels Forlag
I Hovedkommission for Norge: Lutherstiftelsens Boghandel.
Milo'ske Bogtrykkeri
1902.

1903. Nr. 588

Paa den **Milo'ske Boghandels** Forlag er udkommen:

DEN GEJSTLIGE DØD.

EN FORTÆLLING FRA DEN KATHOLSKKE PRÆSTESTAND

AF

EMIL MARRIOT.

Autoriseret Oversættelse af Fru A. KIERULF.

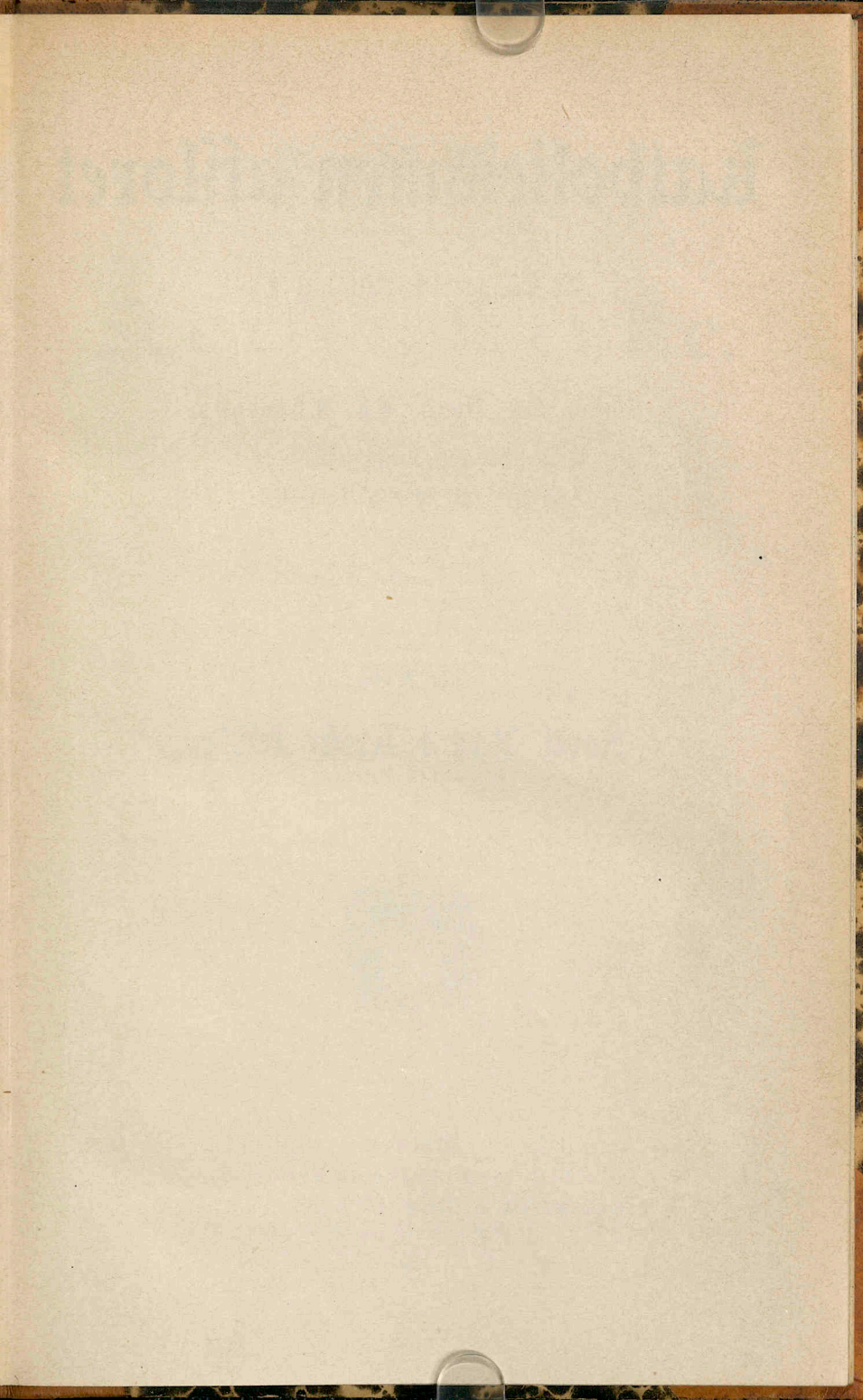
Af Pressens enstemmig rosende Omtale hidsættes:

Berlingske Tidende: Den østerrigske Forfatter Marriot indføres for første Gang ved ovennævnte Oversættelse i den danske Literatur. For fem Aar siden udkom hans første Roman: »Egon Talmers«, der i 1882 efterfulgtes af »Familien Quadenberg«. Det er navnlig sidstnævnte Arbejde, der skaffede ham et Navn. Foreliggende Fortælling, »Der geistliche Tod«, udkom i Begyndelsen af indeværende Aar og hilsedes som et nyt Fremskridt. Hovedpersonerne i Novellen er en ung Pige, Paula, og en katholsk Gejstlig ved Navn Harteck, der have fattet Kjærlighed til hinanden. Konflikten opstaar ved Præsteløftet, der foreskriver Kolibat for den unge Præst. *Begges Sjælekampe skildres paa en gribende Maade.* Det fremgaar af den *fin* gennemførte Karaktertegning, at Forsagelsen falder den unge Kvinde vanskeligere end Harteck. Konflikten løses ved, at den Gejstlige dør. Paula hengiver sig ikke til Fortvivelse, men ofrer sit Liv til Virksomhed for Syge og Fattige.

Højskolebladet: Det er en trist Historie om et ædelt Menneske, som ved ydre Tvang er bleven Præst, men fordi han har en selvstændig Villie og sunde naturlige Attraaer, der gjøre deres Krav gjældende, ikke kan passe ind i den katholske Kirkes Maskineri. Et uskyldigt, haabløst Kjørlighedsforhold, hvori han staar, benyttes af hans foresatte til at faa ham flyttet af Vejen til et usselt Embede paa et usundt Sted, som, fordi mange Præster har faaet deres Helsot der, har faaet Øgenavnet »Præstedøden« (»den geistlige Død«, som Stedet og Bogen hedder i den danske Udgave, er en uheldig Oversættelse), hvor han paa gammeldags romantisk Maade forlader Skuepladsen ved at dø af Brystsye. — Den unge østrigske Forfatter, som med denne Bog første Gang fremtræder for den danske Læseverden, er en talentfuld Fortæller og kan med faa Strøg tegne en Karakter, saa den staar lyslevende for Læseren. Bedst truffet er vistnok Perkow, den selvbevidste unge Præst, som plejer sin syge Ven paa det sidste. Men ogsaa denne, Hovedpersonen Georg Harteck, er et sandt Menneske, paa én Gang blød og stærk, attraaende og resignerende. — Den Stemningsfylde, Forfatteren har lagt over deres Kjørligheds stille Vækst, tager hele Læserens Medfølelse fangen; *den er saa rent og smukt skildret, denne lykkelige, haabløse Kjørlighed, at den ikke har mange Sidestykker i Nutidens Literatur.* — Sædelig, næsten jomfruelig Renhed, fri for alt Snærperi, Talent — disse to nødvendige Betingelser for at kunne skrive en virkelig god Bog, findes ikke forenede hos synderlig mange Forfattere.

Nationaltidende: »Den geistlige Død«, en Fortælling af Emil Marriot, oversat af A. Kierulf, skyldes en østerrigsk Forfatter, som i de senere Aar skal have vakt betydelig Opsigt. Nærværende Bog er vel tildels tendentiøst rettet mod den katholske Gejstligheds Kolibat og har for saa vidt mindre Interesse for danske Læsere, *men dens alvorfulde Tone har noget tiltalende ved sig, og dens Handling bringer Skildringer, som man ikke bliver ligegyldig ved.*

Pris 3 Kr. 50 Øre heftet, 4 Kr. 50 Øre indb.

DEU KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ENL. KASTOT.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

ALM. TIL DEN KRISTLIGE DED.

Katolicismen afflort

Et Ellendelike paa mit Liv
Kristi Kirke.

Pastor Dr. theol. &c. Chiniq.

et. tim. paa Ellendelike
Hogstet for Dømmet og Høstet

Pastor Dr. theol. &c. Chiniq.
Hogstet for Dømmet og Høstet

Et Ellendelike paa mit Liv
Kristi Kirke.

Et Ellendelike paa mit Liv
Kristi Kirke.

Katholicismen affløret

Et Tilbageblik paa mit Liv

af

Pastor Dr. theol. Ch. Chiniquy.

Udgivet for Danmark og Norge

af

Pastor Storzjohann.

II. Del.

Sorti Aar i Kristi Kirke.

Odense.

Milo'ske Boghandels Forlag.

I Hovedkommission for Norge: Lutherstiftelsens Boghandel.

Milo'ske Bogtrykkeri.

1901.

Forti Aar

i

Kristi Kirke.

Et Tilbageblik paa mit Liv

af

Pastor Dr. theol. Charles Chiniquy.

Sorfatter af 50 Aar i den katholske Kirke.

Udgivet for Danmark og Norge

af

Pastor Storzjohann.

Odense.

Milo'ske Boghandels Forlag

I Hovedkommission for Norge: Lutherstiftelsens Boghandel.

Milo'ske Bogtrykkeri

1901.

Katholiken i Aalborg

År i 1848

Pastor Dr. theol. Ph. Chiniqan.

et Billedgælle paa mit Liv

høvet for Danmark og Norge

Pastor Dr. theol. Charles Chiniqan.

Sorfatter af 50 Bæ i den katolske Kirke.

Hæftet for Danmark og Norge

År i 1848

Pastor Steenstrup

Det kongelige Bibliotek
København
I Kommission for Høst og Læsestiftens Boghandel

Sorord.

Jeg takker Gud, som har forundt mig at udgive ogsaa den anden Del af Chiniquys Liv, hans firti Aar i vor protestantiske Kirke. Jeg har sammendraget hans massive Bog paa femhundrede Sider til mindre end Halvdelen af dens Omfang; hvilket jeg haaber mine Læsere vil ansée at være i deres velforstaaede Interesse, især da jeg kan henvise til den svenske Udgave (4 Kroner), af hvilken de, som foretrækker det Hele, kan faa sit Ønske opfyldt.

Jeg vil her meddele Beretningen om den Nat før Lyset brød frem i Chiniquy's Liv eller med hans egne Ord, „Nattens mørkeste Time før Dagens Frembrud“.

Den tiende Januar 1850 havde den i Chiniquys Liv saa bekendte Biskop Bourget (se første Del S. 85 og 112) sammenkaldt et stort Antal Præster, for at konferere med dem om, at 50 a 60 unge Gutter og Piger var bleven optaget i den protestantiske Skole i La Point aux Trembles lige uden for Montreal. Hver og en af disse Gutter og Piger, hedder det, vil blive som Lyspunkter spredte om i vort Canada og forvolde Kirkens Ruin*). Til Chiniquy vendte saa Biskoppen sig med Opfordring til, at han, som havde formaaet 93 Protestanter til at træde over, maatte gaa og prædike saaledes i La Pointe, at Protestanternes Bestræbelser kunde paralyseres. Uagtet, siger Chiniquy, jeg stammer mig ved at fortælle det, er det dog min Pligt at bekjende, at jeg med et indædt Had habede enhver en-

*) Hvilken Modsatning til denne Biskopens og hans Præsters brændende Iver for en slet Sag frembyder ikke mange Protestanters falske Tolerants og Ledsindighed ved, ofte blot for de billigere Udgifters Skyld, at sende deres Døtre til de katholske Klostre.

gelft Mand eller Kvinde af den simple Grund, at de var Protestanter. Enhver Protestant var i mine Øine som et Uhyre, en født Fiende af min Religion, min Gud og mit Land. Dette er, sagde han til Biskoppen, en Kamp paa Kniven mellem disse skjændige Branglærere og vor hellige Kirke. Lad mig faa Lov at gaa og prædike for Folket i La Pointe 3 eller 4 Dage, og mit Haab er, at vi ikke skal have meget at frygte af disse uvidende og fanatiste Tilhængere af Luther og Calvin.

Biskopen svarede: Gaa og bliv der ikke blot tre Dage, men meget længere om De ønsker det, for at konfundere og pulverisere disse Branglærere. Den følgende Uge var Kirken i La Pointe i tre Dage efter hinanden aldeles overshyldt; alle vilde høre om hvad jeg havde at sige mod Sveitserne, som de første franske Protestanter pleiede at kaldes i Canada, fordi nogle af de første protestantiske Missionærer var fra Schweiz.

Mine Læsere vil næppe tro det, naar jeg fortæller dem de historiske Løgne, som jeg gav disse stakkels Folk som evangelist Sandhed. F. Ex.: Jeg fortalte dem, hvorledes de franske Protestanter, efter at have myrdet Tusinder og atter Tusinder af forsvarsløse Præster, Nonner og ærlige Færmere, havde solgt deres Land til engelske Protestanter, som vilde komme og bedække vort Frankrige med Blod og Ødelæggelse, dersom de gode, ærlige, fredelige franske Katholiker ikke i Selvforsvar var bleven drevne til at slagte disse blodige og forræderiske Protestanter i Bartholomæusnatten. Dette er en af de historiske katholske Løgne, lavede af Jesuiterne, og annammet som fuld Sandhed af den større Flerhed af Katholikerne. Lad disse Protestanter blot vokse i Tal og de vil gjøre her, hvad de gjør i Frankrige, England og Skotland, overalt hvor de har Magten til det; de vil brænde eders Huse og Kirker og myrde eder for at tage i Besiddelse eders vakre Bondegaarde, dersom I vover at modstaa dem. Hvad maatte mine stakkels Landsmænd tænke og føle, efter at saadanne affhyelige, historiske Løgne var prædikeret for dem af en Præst, til hvem de havde Tillid.

Det sidste Foredrag var neppe endt den tredje Dag, da jeg saa fem eller seks af disse ydmyge og begejstrede Evangeliets Tjenere, som taalmodig og tappert havde overværet alle

mine Møder, med Bibelen i Haanden, komme for at bede mig tilstede en Diskussion med dem. Men istedetfor at modtage denne Udfordring vendte jeg mig mod den Folkemængde, der netop kom ud af Kirken, og sagde: „Ser I ikke disse elendige Branglærere, som kommer her for at udfordre og forhaane eder og mig lige ved vor Kirkedør. Hvorfor giver I dem ikke en slig Overhaling, at de aldrig vil kunne glemme den?“ Jeg synes ikke om at bekjende det, men jeg maa gjøre det, min Hensigt var at faa dem faa grusomt mishandlet, at de enten døde paa Stedet, eller vilde flygte bort uden at komme igjen.

Neppe var Ordene faldne fra mine Læber før halvhundrede unge Mænd som rasende Tigere kastede sig over disse faa forsvarelseløse. I et Dieblit var deres Klæder revne i Filler, og deres mishandlede og blødende Legemer rullede i Sneen, som farvedes af deres Blod. Jeg kunde have sat en Stopper for denne Skændighed ved et Ord af mine Læber eller en Bevægelse af min Finger, men disse Branglæreres Blod var det kjæreste Syn jeg havde set. De vilde højst sandsynlig være blevne myrdede, dersom Evangeliets Gud ikke var kommet disse hans heroiske Tjenere til Hjælp. En ædel, katholsk fransk-canadisk Farmer, grebet af Medlidenhed med det forfærdelige Skue, udraabte: „Hvilken Skam faa grusomt at skamslaa forsvarelseløse Mænd. Det kan jeg ikke taale.“ Og hurtigt som et Lyn kastede han af sig sin Frakke i Sneen og rammede med sin vældige Næve de nærmeste af Morderne, saa de rullede blødende i Sneen. Og hvem vil ikke med mig lovprise Herren idag, naar jeg siger, at denne heroiske Handling applauderedes af de fleste blandt Folket. De saarede og blødende Kristi Tjenere fik saaledes Tid til at samle deres sanderrevne Klæder og flygte til deres Hjem.

Der faldt de paa sine Knæ (som jeg ti Aar efter hørte af deres egne Læber), løftede bønfsaldende Hænder til Naadestolen og sagde til Frelseren: „Du ser vore mishandlede Legemer og blødende Saar, og du kjender ham, som forvoldte, at vi maatte lide dette. Vi bønfsalde dig se til ham i din Naade. Vis ham hans Bejers Bildfarelse. Giv ham dit Evangeliums frelsende Lys, at han kan kjende og elske dig som sin eneste Frelser. Forvandle denne Orkenens Sten til et Abrahams

Barn. Forund ham at se de nedværdigende Lænker, som binder ham til de katholske Afguder, at han kan komme til med os at indbyde hans stakkels canadiske Landsmænd til at ankomme dig som deres eneste Haab og Frelser for Tid og Ewighed."

Og prijet være Herren, disse Nutidens heroiske Martyrers Bønner naaede frem til Raadestolen og blev bønhørte.

Der har aldrig været nogen Tvivl i min Sjæl om, at jeg ved Guds vidunderlige Førelse skylder min Omvendelse til disse seks ydmyge, men beundringværdige Kristnes brændende Bønner.

Natten efter at jeg havde begaaet denne forbryderiske og skjændige Handling, tilbragte jeg i Præstegaarden i Longueuil, hvor jeg dengang boede sammen med min intime Ven, Presten Brassard. (Se om ham 1ste Del S. 153). Det var en søvnløs Nat. Jeg var neppe kommen til Sengs, førend en Tordenstemme raabte inden i mig: Skammer du dig ikke over hvad du har gjort idag! Uagtet disse brave Mænd som ved et Mirakkel ikke blev dræbte, saa raaber dog det Blod, som de har udgydt, og de Saar, som de erholdt, om Hevn til Gud mod dig.

For at bringe denne Røst til Tausshed og undskyldte mig stod jeg op Gang paa Gang for at læse min Kirkes theologiske Bøger om denne Sag, og jeg læste i Thomas Aquinas 4de Bd. Pag. 99 „at vi ikke blot ikke skulde vise Tolerants, men at vi maatte overgive dem i Øvrighedens Hænder for at saa dem udryddede. Og jeg søgte at overtale mig selv til at tro, at jeg ikke havde begaaet nogen Synd ved blot at stamslaa disse Mænd, som jeg havde Ret til at myrde. Men jeg hørte da for første Gang en ny Stemme, som voldte mig en usigelig Pine fra den Nat af til den Dag, jeg blev omvendt: Ser du ikke, at din Kirke følger ikke Guds Ord, men Menneskers løgnagtige Traditioner? Jeg faldt paa Knæ og bad Gud at bringe denne Stemme til Tausshed, som bragte min Tro til at vakle. Og jeg greb min Bibel i Haab om at finde nogle af de Teksster, som kunde bevise, at Skriften lærte det samme. Men hvem kan beskrive min Bevægelse, da mine Øine faldt paa Ordene i Lukas Kap. 9; og jeg læste om Jakob og Johannes,

der spurgte, om de ikke skulde lade Ild falde ned fra Himmelen og fortære dem, som nægtede at give Jesus Husly. Men han irettesatte dem og sagde: „I vide ikke, af hvad Aand I ere; Menneskens Søn er ikke kommen for at fordærve Menneskesjæle, men for at frelse dem.

Hvad kunde jeg svare min urolige Samvittighed, naar jeg hørte denne forfærdelige Tilrettevisning af Kristi egne Læber.

Da jeg næste Morgen sad ved Frokostbordet, jagde Brasjard: „Dine Dine er hovne, som om du havde tilbragt Natten i Taarer. Hvad betyder dette?“ „Du tager ikke fejl, naar du tror jeg har grædt inat. Jeg har netop gennemgaaet mit Livs forfærdeligste Timer.“ Og jeg fortalte ham det hele“. Men hvorledes kan jeg fremstille min Fortvivlelse, da det forekom mig som om Gud selv raabte til mig: Gaa ud, gaa ud af den katholske Kirke, som har vædet Jorden med 10 Millioners Blod, som den har myrdet for at befæste sin Magt over denne tyraniserede, blinde og døende Verden.“

Brasjard svarede: „Min kjære Chiniquy, i Forvisningen om, at du ikke vil fraraade mig, maa jeg indrømme, at den Ret, som vor Kirke har tiltaget sig at befale den verdslige Dyrighed at pine, hæng og brænde de vildfarende, kan ikke komme fra Kristus. Langtids at beundre dig eller bisalde, da du igaar lod disse frække og ærlige (om end vildeledede) Protestanter blive saa skammelig mishandlet, fordømte jeg dig af mit inderste Hjerte. Omvend Protestanterne, om Du kan, men giv for bestandig op den Idé, at vi Katholiker har nogen som helst Ret til at mishandle dem eller udøse deres Blod.“

Min ædle Vens Stemme skjald, da han ytrede disse Ord, der var Taarer i hans Dine, og ude af Stand til at skjule sin Bevægelse, forlod han hastig Bordet og ilede til sit Værelse.

Hvad var det, som gennem firti Aar af hans Liv gav Chiniquy Kraft til heroisk at udholde en Række af Forfølgelser, ja stadige Livsfarer for at kunne bringe ihær sit elskede Canada Evangeliets Lys og sprede den katholske Kirkes Mørke? Jeg tror, at en saadan Begivenhed som den, vi her har hørt om, for en ikke liden Del hjalp Chiniquy til Aar efter Aar at gaa

med Livet i sin Haand, altid lige villig til at ofre det paa Evangelisationens Alter. Den franste Nation har en særegen Fortaaelse af og Respekt for Heroisme, og netop dette Folk har Gud skjænket denne Heros, som for Evangeliets Skyld mere end nogen anden i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede maatte gennemgaa de mest livsfarlige Forsølgelser, men om hvem det kan siges som om Apostelen Paulus, at Herren frelst ham af dem alle.

Den hele katholske Verden har nu sin Besøgelsestid og dette beror for en ikke liden Del derpaa, at alle de katholske Nationer, endog saa i det dybt formørkede Syd-Amerika, har etableret Religionsfrihed. Den verdslige Øvrighed kan derfor ikke længere af den katholske Kirke forføres og misbruges til at bekjempe og knuse Protestantismen. Om hvad der derfor nu kan udrettes, selv i et Land som det erkatholske Canada er Chiniquy det mest lysende Vidnesbyrd. Som katholsk Prest førte han 93 over til Katholicismen, som evangelist mere end 30. a 40,000 over til Protestantismen. Hans triumferende Død ved Begyndelsen af det nye Aarhundrede er som et mægtigt Rald til den protestantiske Verden at evangelisere i de katholske Lande nu, da alle Døre er aabne. Og de seks mishandlede Missionærers Forbøn for Chiniquy, saa forunderlig bønhørt, minder os om, at dette at b:de, er det mindste og dog tillige det virksomste, vi kan gjøre for den katholske Verden.

December 1901.

J. Storjohann.

Chiniquys Sortale.

Jeg havde ingen Tanke paa at skrive denne Bog, før den presbyterianiske Kirke i Canada holdt sin Generalforsamling i 1889. Det var den Dag, da jeg fejrede min 80de Fødselsdag, at Mødet, paa Tilskyndelse af Dr. Mac Vicar*), Lederen af det presbyterianiske theologiske Seminar i Montreal, og Pastor Dr. Warden, Sekretær og Kassierer for det franske Evangelisationsarbejde, besluttede en enstemmig Lykønskning som Udtryk for deres kristelige Agtelse og Hengivenhed for mig. Og det blev da ved samme Leilighed enstemmig besluttet at foretage en Henvendelse til mig om at skrive en ny Bog med Titelen „Tredivte Aar i Christi Kirke“, som skulde være et Sidestykke til min forrige Bog „Femti Aar i den romerske Kirke“.

Jeg kunde ikke andet end indvilge i denne Opfordring, thi jeg følte, at jeg ikke vilde vise hverken min Gud eller mig selv Retfærdighed ved kun at skrive om min 50aarige Trældom under Rom og ikke da tillige give en Beretning om min herlige Frihed i Kristus. Jeg er derfor gaaet igang med at skrive en Bog, der skal indeholde nogle af de mest slaaende Begivenheder og Oplevelser, siden jeg kom i Besiddelse af Evangeliets fulde Lys, en Tid, der omfatter næsten 40 Aar**).

I Løbet af denne sidste Periode af mit Liv, som har været meget rigt paa Oplevelser, har jeg gennemreist mange Lande

*) Om Mac Vicar, se Side 84.

**) Chiniquy nævner ikke her at det allerede færdige Manuskript til „30 Aar i Kristi Kirke“ blev ødelagt ved en Ildbrand, som det med Grund antages, paaført ham af Katholikerne, og at derfor Arbejdet drog sig hen til det blev 40 Aar istedetfor 30.

og besøgt forskjellige Verdensdele, og holdt Tusinder af Prædikener og Foredrag; idet jeg saaledes udbredte Evangeliet, har jeg haft Anledning til at se den menneskelige Natur i dens forskellige Former. Disse mine Erfaringer beviser den gamle Sandhed, at „Sandheden ofte er underligere end Digt“; jeg føler derfor, at det jeg har at meddele i denne Bog er skiftet til at fængsle Interessens saavel som til at meddele nyttig Kundskab.

Maatte den og vække Protestanterne til med fornyet Kraft at modstaa den katholske Kirkes Overgreb og til at udbrede Sandheden blandt Pavedømmets formørkede Trælle og Tilhængere.

I dybeste Forstand har jeg skrevet denne Bog, fordi jeg ikke kunde lade det være. Den Sandhed, jeg har at frembære, er ikke min egen, den tilhører min himmelske Fader, og denne Skat er jeg nødt til at uddele til andre saa langt, jeg magter det.

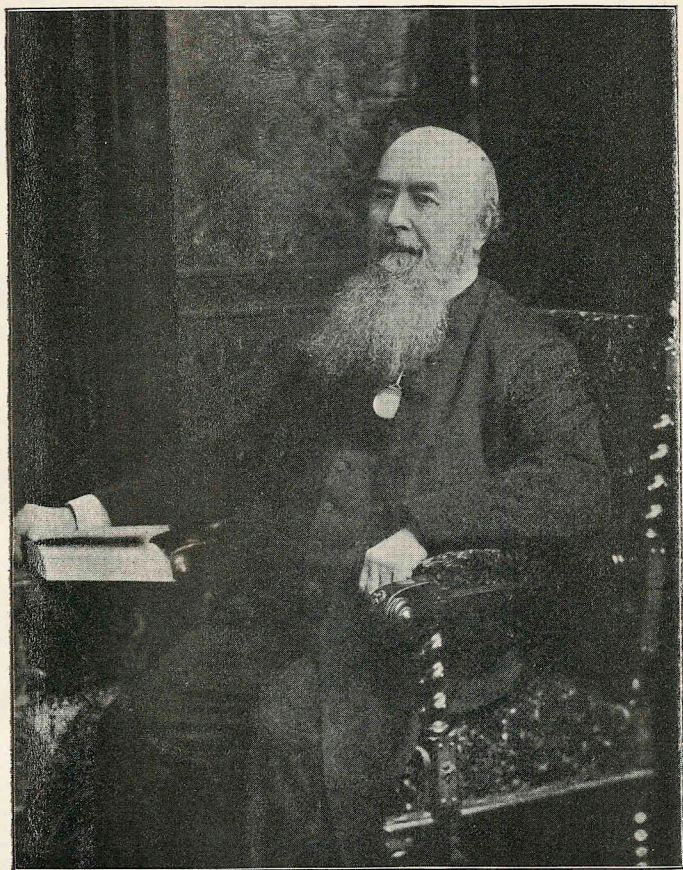
Det er med disse Følelser og i denne Hensigt, at jeg lader denne Bog gaa ud for at gjøre sin Gjerning. Det er mit Haab, at den maa gjøre en god Gjerning ogsaa naar jeg er borte, og at jeg saaledes, selv naar jeg er død, maa faa Lov at fortsætte at forkynde Evangelium.

Paakaldelse.

Barmhjertige, himmelske Fader : For at adlyde Dig, naar Du taler ved mig til Din Kirke, vil jeg berette Dine Børn om nogle af de Ting, jeg har set, hørt og udrettet siden hin velsignede Dag, da Du gav mig Dit frelsende Lys.

Hjælp mig Du, styr mine Tanker og min Ben paa en saadan Maade, at alt hvad jeg siger blir til Din Ære og Dine Frelstes Bedste.

Amen !

CH. CHINIQUY

1ste Kapitel.

Friskelsen.

Jeg var ikke lidet forbauset, da jeg i Begyndelsen af den anden Uge i November 1858 aabnede min Dør for en som bankede paa, og saa fandt mig Ansigt til Ansigt med Mailloux, Biskopen af Quebecs Storbiskop, som havde fulgt Biskopen i Chicago til vor By den mindeværdige 3. August samme Aar, da min Menighed fuldstændig brød med den katolske Kirke.

Efterat vi havde vekslet de sædvanlige Høflighedsformer, spurgte han mig, om vi var saa absolut alene, saa han kunde overlevere mig et hemmeligt Budskab fra Canadas Biskoper. Jeg forsikrede ham, at vi var saa aldeles alene, at ingen kunde høre os uden vor Gud.

„I det Tilfælde“, sagde han, „er jeg glad ved at saa være Overbæreren af et Budskab, som jeg haaber vil sætte en Stopper for de to sidste Aars sorgelige Uenigheder og skrækelige Skandaler“.

„De kan ikke have glemt, hvor kjær Biskopperne havde Dem, og hvor gode de var imod Dem. Efterat Biskopen af Quebec havde stillet Dem i Spidsen for de to vigtigste og rigeste Menigheder i sit Bispedømme, Beauport og Kamouraska, gav Biskopen af Montreal Dem den største Forret som nogensinde gives til Præster, nemlig Tilladelsen til frit at reise rundt og prædike i hele hans Bispedømme, hvor De selv ønskede. Denne samme Biskop af Montreal har jo ogsaa først skaffet Dem det pragtfulde gyldne Cruzifix, som De nu gjemmer som et offentligt Bevis paa Paven personlige Agtelse for Dem; han har ogsaa givet Dem den officielle Titel af: „Canadas Afholdsapostel“, og det er paa denne samme Biskops Raad, at Byen Montreal har givet Dem den Guldmedaille, som De nu bærer paa Deres Bryst“.

Muvæl, disse samme ærværdige Biskoper, som har overøst Dem med Værelse og Hæder, medens De arbejdede sammen med dem, har sendt mig til Dem med Tilfagn om, at de vil gjøre endnu langt mere for Dem, hvis De som en lydig Søn vil vende tilbage til den hellige Kirke. Vebreid Dem ikke og bebreid heller ikke mig, thi jeg er endnu Deres Ven, som jeg var det dengang, De var iblandt os. Tilgiv og glem, hvad der kan være feilet baade af mig og den forrige Biskop af Chicago. Vend tilbage, kjære Fader Chiniquy, vend tilbage til Canadas hellige Kirke, som har ført Dem i Triumf fra Lawrenceflodens nederste Egne til Huronshøens Bredder. Vi er rede til at gjøre meget mere for Dem endnu. Kom og tør de Taarer, som væder saa mangt et Kind! Kom tilbage og glæd saa mangt et kjærligt Hjerte, der nu sørger over Deres Adskillelse fra os".

Idet han udtalte disse sidste Ord, tog han min Haand i sin og trykkede den paa det kjærligste, idet han badede den med sine Taarer.

Jeg vilde ikke være ærlig, hvis jeg forsøgte at nægte, at hans Ord og hans Taarer gjorde et dybt Indtryk paa mig. Mit stakkels svage Hjerte var nok modtageligt for den Værelse, den Værdighed og de Rigdomme, som ventede mig Resten af mit Liv, vilde jeg kun modtage dette Fredstilbud fra Canadas romersk-katholske Biskoper. Og jeg vilde sikkert nok være falden som et Bytte for Fristeren, havde ikke min kjære Frelser kommet mig til Undsætning. Men han var selv tilstede for at styrke og redde sin stakkels svage, halvt besejrede Tjener.

I det Dieblis saa jeg for mit indre Die et helligt, mægtigt Syn: Jeg saa min Frelser paa Toppen af et høit Bjerg, hvorhen Djævelen havde ført ham for at vise ham alle Verdens Herligheder og Riger. Og det forekom mig, som om jeg hørte Djævelens Røst, der sagde: Alt dette vil jeg give dig, hvis Du vil falde ned og tilbede mig. Men Svaret, som jeg hørte fra Jesu Mund, gjennembævede mit Hjerte: „Vig fra mig, Satan, thi der staar skrevet: Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene!" Som et Lynglint gjennembævede disse Ord mit hele Væsen, og gjorde mig til et nyt Menneske. Jeg følte mig saa stærk som en uovervindelig Kæmpe, skjøndt jeg vel vidste, at jeg ikke var bejælet af egen Kraft.

Ud af denne Kraftfølelse svarede jeg: „Min kjære Maillouy, jeg er meget taknemmelig mod Dem for den Interessee, De viser for mig, og jeg paaastjønner Deres oprigtige Hensigt ved at bringe mig dette Bud fra Canadas Biskoper. Og jeg skulde sikkert nok have modtaget Deres venlige Tilbud, hvis jeg havde forladt den romerske Kirke af verdslige Grunde. Men min Gud ved, at det kun er for hans Skyld og for at adlyde ham, at

jeg er den jeg er i denne Stund. Tilgiv mig for den Skuffelse, jeg maa udsætte Dem for. Sig de gode Biskoper, at jeg er meget taknemmelig for dette sidste venlige Forsøg, de gjør, for at overtale mig til at vende tilbage til den romerske Kirke. Men sig dem og, at om de end tilbød mig alle Værdigheder og alle den romerske Kirkes utalte Skatte, saa vilde jeg dog ikke tage dem i Bytte for den Rigdom, jeg har fundet i min Bibel". Og idet jeg sagde disse sidste Ord, rakte jeg ham Bibelen.

Næppe havde jeg udtalt disse Ord, før hans Hoved sank ned i hans Hænder, og han græd som et Barn flere Minuter, der forekom mig saa lange som Timer, thi jeg blev usigelig bedrøvet ved at se denne uventede Sorg.

Men efterat han havde lettet sit Hjerte med disse Skuffelsens Taarer, løftede han atter Hovedet og saa paa mig. Men nu var hans Blik forandret, hans Ansigt var fortrukket af Raseri. Idet han hævede sin Ruytnæve lige op i mit Ansigt, udbrød han: „Elenlige Frafaldne! Ved De ikke, at De underskriver Deres egen Dødsdom ved at nægte at modtage det Fjendens Bud, som jeg nu har overbragt Dem. De kjender vel baade Rettigheder og Love indenfor vor hellige Kirke. Vore bedste Theologer siger os, at fra denne Time af har De ingen Ret til at leve.

Og vor hellige Fader siger i sine Loves Compludium og i vor jure canonico, at det er hverken et Mord eller en Synd at berøve Dem Deres elendige Liv. Dersom De har glemt disse Love, saa er der nok dem, som snart vil komme til at minde Dem om dem. De har ikke ti Dage igjen at leve!

Ved disse Ord steg hans Raseri til en saadan Højde, at Fraaden bedækkede hans Læber. Jeg svarede ham: „Jeg lader mig ikke mere bevæge af Deres blodige Trudsler end før af Deres glimrende Løfter om jordisk Gæde og Gæder. Jeg tjener en Gud, som kan beskytte mig imod Pavers, Præsters og romerske Slavers Ondskab. Hvis det er hans Villie, at ogjaa mit Blod skal blandes med alle de Millioners, som I allerede har udgydt, saa er jeg villig til at ofre mit Liv for Evangeliets Sag".

Før jeg havde talt ud, havde han allerede grebet sin Hat og Stok og var ude af Huset fortere end han kom. Jeg kunde skrive et Bind om de forskjellige Følelser, som gjennemstrømmede mig, da jeg blev alene efter hin mørke Time. Men kun de, der selv har gennemlevet noget lignende, kan forstaa mig.

Da jeg var blevet alene, faldt jeg paa Knæ og bad om mere Visdom og Mod til at møde den nye Kamp, som ventede mig. Paa mit Bord laa det niende Bind af St. Thomas's Theologi. Jeg aabnede det og læste, at Katholikerne nu havde

lige saa stor Ret til at dræbe mig, som de havde til at dræbe en Ulv, som trængte sig ind for at ødelægge deres Faar, ja, at det var en saa hellig Handling at tage mit Liv, at den Katholik, der vilde vove sit Liv for at dræbe mig, vilde saa alle sine Synders Forladelse i Løn.

Den næste Dag kom to af mine kjære Ombvendte ind til mig og sagde: „Vi kommer i manges Navn for at bede Dem om at forlade Kolonien, hvis De ikke er istand til at standse et Rygte, der denne Morgen er sat i Omløb mod Deres Karakter, og som nu breder sig hurtigere end en Præriebrand“.

„Hvilket Rygte“, spurgte jeg.

„De ved vel“, svarede de, „at Storvikar Mailloux gif lige fra Dem til Pater Belanger igaar, for at prædike og holde Messie for hans Folk. Der var nogle Katholiker samlede der igaar Aftes, og til dem fortalte Mailloux, blandt meget andet, at De havde saa mange uægte Børn rundt om i Canada, at De var blevet domfældt og nødt til at forlade Landet af den Grund. De tredive, som paahørte denne Fortælling, bærer nu idag dette Rygte mod Dem ud over hele Byen. Saa snart vi hørte det, troede vi, det var bedst at underrette Dem om Sagen, og De ved bedst selv, hvad De har at gjøre af Hensyn til Dem selv og Deres talrige Venner“.

Jeg svarede dem: Mailloux farer sandelig haardt frem mod en gammel Ven. Nu beskyllder han mig for grove Sædelighedsforbrydelser, og igaar sagde han mig, at jeg skulde blive myrdet. Jeg forstaar nu, at før Katholikerne tager mit Liv, vil de først gjøre Ende paa min Uere. Men det bliver vel nødvendig, at vi endnu engang viser den katholske Kirkes Udsending, at han ikke befinder sig i Inquisitionernes Land længer, hvor Uretfærdighed og Grusomhed kan dominere efter Forgodtbefindende over alle, som den kalder Kjætttere. Her har vi da Lov og Ret til Beskyttelse baade for vore Legemer og vor Uere. Vær derfor saa god at følge mig til John Belangers Hus, der træffer vi formodentlig endnu Storvikaren, og saa faar vi se, hvad der videre er at gjøre.

Fem Minuter senere stod vi Ansigt til Ansigt med Mailloux, der ganske rigtig befandt sig i John Belangers Hus og Selskab. Uden at hilse paa ham, sagde jeg: „Vil De være af den Godhed at sige mig, om De kjender noget til, at jeg i Canada skulde have mange uægte Børn, og om De selv har fortalt dette nogetsteds“. Ved dette Spørgsmaal blev han saa bleg som et Lig og svarede med skjælvende Stemme: „Nej, noget saadant har jeg aldrig sagt. Jeg ved, at De var en god Præst, og at De aldrig har forsynet Dem paa den Maade“.

„Skammer De Dem ikke, Mailloux“, raabte John Belan-

ger med en skrækkelig Ed. „Igaar Aftes fortalte De her hos mig for tyve Vidner, at Fader Chiniquy mindst havde 12 nægte Børn i Canada!“ „Jeg sagde ikke at han havde dem“, sagde Mailloux, jeg sagde kun, at jeg havde hørt, at han skulde have dem“. Men John Bélanger svarede med en ny Ed: „Nei, men om De sagde, at De havde hørt det. De sagde, at det var saa. Og De burde stamme Dem ved at forsøge paa at nægte det nu idag. Paa Dem herfra og sæt aldrig Deres Gud i mit Hus mere“. „Men først, Mailloux“, sagde jeg, „beder jeg Dem her foran disse Venner at sige mig, om Biskopperne har domfældt mig og sendt mig ud af Canada?“ Med en Stemme, der var halvkvalt af Gram, svarede han: „Nei, det kan jeg ikke sige, thi jeg er overbevist om det modsatte. Jeg ved, at Biskopen som et Tegn paa sin Afgjælt har givet Dem en Sølvfalk til Messen. „Da er De selv en fordomt Løgner“, udbroød Bélanger igjen; thi igaar Aftes fortalte De os, at Biskopperne havde jaget Chiniquy ud af Landet“.

„Godt“, svarede jeg, „det er alt, hvad jeg ønsker at vide. Farvel“.

Da jeg nu kom tilbage med mine to Venner, raadede de mig til at anklage ham, og de mente at kunne staffe to Vidner paa, hvad han havde løjet paa mig. „Nei, mine Venner“, svarede jeg, „det er ikke de Kristnes Maade at fare frem paa mod sine Fjender. Jeg foretrækker at følge Kristi Raad, — at tilgive. Desuden har han mere skadet sin egen Sag end min. I saa, hvor forvirret og skjælvende han blev i min Nær-
værelse, og hvorledes han er blevet jaget ud af sin bedste Vens Hus.“

Fire Dage senere kom Dommeren i Manteno, en By noget nordligere end Bourbonnais Grove, for at besøge mig. „Jeg finder, at det er min Pligt, kjære Chiniquy“, sagde han, „at fortælle Dem, at der er en formelig Sammensværgelse igang blandt Præsterne og den katolske Befolkning i Bourbonnais imod Deres Værelse. Igaar fik jeg, ifølge min Stilling som Dommer, Syn for Sagen. De kjender Madame Brosseau, som har Ord for at være den smukkeste Dame i Byen. Nuvel, igaar da hendes Mand kom hjem fra Byen til sin Middag, fandt han sin Hustru badet i Taarer. Paa hans Spørgsmaal, om hun var syg, svarede, „ikke syg, men bedrøvet. Jeg har“, sagde hun, „paa min Samvittighed en Byrde, der tynger værre end noget Bjerg. Jeg burde have bekendt det for Dig for længe siden, men jeg vovede det ikke. Du erindrer, at da Du var i Californien for nogle Aar siden, var Fader Chiniquy vor Præst i Bourbonnais, og at jeg dengang maatte gaa til Skrifte for ham. Men istedetfor at handle med mig som en

ærlig Præst, gjorde han Ting, som jeg skammer mig ved at gjentage; og nu, da han er en skjændig Trasfalben og forsøger at ødelægge vor hellige Religion, nu finder jeg, at det er min Pligt at affløre Sandheden". Naturligvis blev Broussseau rasende paa Dem. Han kom til mig for at faa vide, paa hvad Maade han bedst skulde faa Dem straffet. Jeg svarede, at han gjorde Ret deri, men at jeg først maatte tale med hans Hustru. Da vi kom til hende, fortalte hun alt, og gjentog det derpaa endnu engang, for at jeg kunde faa det nedskrevet, og jeg skrev tre tætskrevne Ark om alle de Skjændigheder som en Mand kan gjøre, og en Kvinde kan affløre. Derpaa tog jeg op af min Lomme denne Bibel og sagde: „Nu, Frue, maa De sværge paa denne Bog, at De har talt Sandhed, thi det er min Pligt som Øvrighed at tage Dem i Ed, for at jeg kan gaa videre efter Loven". Hun gjorde da først nogle Indvendinger, men da jeg sagde, at Eden var uomgjængelig nødvendig, brast hun i Graad og udbød: „Jeg kan ikke sværge paa dette". „Hvorfor ikke", spurgte jeg. „Fordi det er Løgn altsammen. Min Skriftefader befalede mig at fortælle det, og jeg lovede ikke at være ulydig mod ham".

„Og nu", sluttede Dommeren, „har jeg det Raad at give Dem, at De straks aabner en retslig Undersøgelse imod Præsten.

„Nei", svarede jeg. „Jeg foretrækker at følge min Frelser's Exempel. Jeg vidste, hvad det vilde koste mig at træde ud af den katholske Kirke. Kristi Forudsigelser maa gaa i Opfyldelse paa mig lige saa vel som de er gaaede i Opfyldelse paa dem, der før mig har kæmpet imod Rom. Det var dette, Frelseren beredte os, da han sagde

Velsignet er I, naar man forfølger Eder og taler allehaande ondt om Eder for min Skyld og I hver det. For jaaledes har de forfulgt alle Profeter for Eder*).

*) I det følgende Kapitel beretter Chiniqny, hvorledes han dog ad Lovens Wei nødtes til at forsvare sig mod Fader Brunet. Sammen med Mailloux holdt denne i Bourbonnais en Række Prædikener for at tilskynde Indbyggerne til at strifte. I Skriftestolen forbød Brunet Folket paa det strengeste at have noget med Chiniqny at gjøre eller at høre ham, og han lod dem vide, at det var ingen anden end Chiniqny, som havde sat Fjend paa Kirken i Bourbonnais (se herom første Del Side 118). Naar de udtalte sine Tvivl herom, erklærede han, at de skulde tro, hvad deres Skriftefader fortalte dem, og at de kunde fortælle det til andre.

Da flere af de, der havde striftet, berettede dette til Chiniqny, blev Brunet paagebet, netop som han skulde drage bort, ved et stort Gæstebud, som holdtes til Ære for ham — og stillet for Retten. 12 Vidner fremstilledes, men det lykkedes dog at faa adskillige af disse til at tilstaa,

2den Kapitel.

Hungersnøden.

Marene 1858 og 59 var en højst ulukkelig Tid for vor Koloni i St. Anna. Paa Lavlandene var vor hele Indhøstning blevet ødelagt af Frost i 58 og af Oversvømmelse i 59.

For ikke at sulte ihjel, blev vi nødte til at pantsætte vore Jorder og laane Penge af Nagerkarle, som tog 20 og 30 pCt. Renter af os.

Af alle Ord i det menneskelige Sprog er Hungersnød det forfærdeligste.

Den første Søndag i Mai 1859 faldt en ung Kone død om paa Veien til Kirken. Jeg hørte senere, at hun og hendes Mand kun spiste et Maaltid om Dagen for at forhindre deres tre Børn fra at sulte ihjel. Og nu var hun selv bukket under af Mangel paa Næring. Ingen Ord kan udtale min Glendighed i disse mørke Dage, de mørkeste Dage i mit Liv.

For at kunne hjælpe mine stakkels Folk saa meget som muligt, havde jeg ikke alene solgt mine to Heste og min Trille, men jeg havde ogsaa pantsat mit Uhr, min Guldbmedaille, alt jeg ejede, ja endog saa mit Hus og mit kjære Kapel. Og hvad mere var, jeg havde laant af forskjellige Pengemænd 1000 Dollars, som, naar de forfaldt, skulde tilbagebetales af Penge, som jeg selv havde tilgode. Men da Tilbagebetalingsdagen kom, havde jeg ikke været istand til at samle en eneste Cent.

De romeriske Præster havde forudset dette, og de havde opkjøbt mine forfaldne Bøxer i Haab om paa den Maade at øde-

at de havde aflagt Ed ene og alene paa Grundlag af Fader Brunets Oplysninger i Skriftestolen.

Processen varede fra 15. November 1858 til 23. April 1861. Brunet blev dømt til at betale 4625 Dollars eller tilbringe 14 Aar i Fængsel. Han valgte det sidste, thi hans katolske Venner havde lovet ham, at de nok skulde hjælpe ham med at flygte. Sex Maaneder efter blev han en mørk Uvejrsnat befriet af en dertil lejet Bånde, der brød ind i Fængslet. Han flygtede til Montreal, hvor han indbildte Katholikerne, at Jomfru Marie havde vist sig for ham og aabnet Fængslets Døre.

Intet, siger Chiniquy, kunde dog bedre aabne Folks Øjne for den fordærvelige Brug, der kan gøres af Drebigten, og det er ingen Overdrivelse at sige, at mere end et Tusend Katholiker gik ud af deres Kirke, efterat have faaet Rede paa denne skamløse Proces.

Ikke desto mindre kunde man læse i Præstebladet: Repertoire general du clergé Canadien, pag. 251: Fader Brunet tjæmpede med en i Sandhed apostolisk Iver, og hans Kamp voldte ham 6 Maaneders Indstængsel i en af de forenede Staters usunde Fængsler.

lægge mig, og saaledes faa en Ende paa, hvad de kaldte vor skandaløse Splittelse.

Alt hvad jeg ejede, blev solgt ved Raadhusedøren i Kantakee. Min Ko, min Seng, mit Piano. Jeg sældte Taarer, da mit Bibliothek blev bragt bort, og jeg tog min store, gamle Bibel i Haanden og bad om at maatte beholde den ialtsaaid. Dette blev heller ikke nægtet mig.

Den Nat sov jeg paa det bare Gulv. Men jeg havde en Pude under Hovedet, som var bedre end nogen anden Pude, min dyrebare Bibel. Aldrig har jeg sovet bedre end den uforglemmelige Nat, da mit Hoved hvilede paa den guddommelige Bog.

Den næste Morgen maatte jeg bruge mine Knæer som Bord. Men havde jeg end kun nødtorftig Føde for mit Legeme, saa fik dog Sjælen nyde Livsens Brød. Jeg læste i min Bibel.

„Samler Ider ikke Skatte paa Jorden, hvor Møl og Rust fortærer, men samler Ider Skatte i Himmelen, hvor hverken Møl eller Rust fortærer, og hvor Tyve ikke bryder ind og stjæler“.

Samme Dag fik jeg et Brev fra Charlottetown paa Prince Edwards O, hvorfra endnu aldrig noget Brev var blevet adresseret til mig. Brevets Inddold var følgende:

„Vi har hørt om Deres heltmodige Kamp mod vor fælles Fiende, Rom. Vi kan ikke lade Dem staa alene, medens De saa tappert stiller Dem i Bredchen. Nogle faa evangeliske Venner i Charlottetown og Omegn sender Dem 500 Dollars for at styrke Deres Arbejde og opmuntre Deres Hjerte.

Deres hengivne Georg Sutherland, Præst“.

500 Dollars var en stor Sum, og jeg maatte takke min naadige Fader for dem. Men omgivet, som jeg var af forkomne, sultende Familier, varede de knapt i to Dage!

Da denne Forsynets Hjælp var opbrugt, og jeg intet mere havde at give mine Folk uden mine Taarer, kaldt den Tanke mig ind, at jeg jo kunde reise til et eller andet Sted, som ikke var hjemjagt af de Plager, som havde ødelagt os, og der bede kristne Menneffer om at hjælpe os. Præsten Staples ved den presbyterianske Kirke i Kantakee gav mig et Brev med til Præsten Leyburn, Ud giver af Bladet „Presbyterianeren“ i Philadelphia, og jeg begav mig uden Ophold afsted til den fjerntliggende By.

Jeg tog ind i et anstændigt Hotel og opsogte Præsten Leyburn. Han tog høflig imod mig, men jeg følte, at han var kold som et Isbjerg. Dette var første Gang, jeg skulde ud at tigge. Som Præst i den romerske Kirke havde baade jeg og alle Rødbliden i min Menighed haft Overflod. Da

han havde læst Brevet, sagde han: „Det er et stort Uheld, at Mr. Staples har raadet Dem til at komme til Philadelphia for at faa Hjælp. Det er ikke en Maaned siden, at en anden katholsk Præst kom til mig og sagde, at han var forarget over den romerske Kirkes Vildfarelse og ønskede at blive Protestant. Jeg tog vel imod ham, og mange af Byens Præster støttede ham med mig, ja vi gav ham endogaa Indpas i vore Familier og gjorde alt, hvad vi formaade for at hjælpe ham. Men vi fandt snart ud, at han var et slet Menneske, en Tyv og en Dranker, og den værste Løgner vi endnu havde truffet paa. De vil derfor kunne forstaa, at det er højest uheldig for Dem at komme her saa snart efter denne Ex-præst. Jeg ønsker ikke at bebreide eller nedslaa Dem, og den andens Uværdighed betyder ikke, at jo ikke De kan være en ærlig Mand. Men De har Forstand nok til at indse, at Deres Mission at samle Penge til Deres hungerlidende Menighed just paa dette Tidspunkt vil blive mødt med stor Fordom her hos os. Kom ikke med store Forventninger. Mit Raad er, at De idag Kl. 12 gaar til Bønnemødet i Samsongadens Kirke, og der selv fremstiller baade Deres Stilling, Deres Prøvelser og Deres Ønsker saa godt De kan for den store Skare Kristne, som der er samlet. Tal saa kort som mulig, og stol paa, at Gud vil hjælpe Dem“.

Kirken var stor og aldeles fuldpakket af Menneſter. Men jeg var knapt begyndt paa min Tale, da Præsidentens Klokke afbrød mig, idet han sagde: „Her har vi ikke Lov til at tale mere end i 5 Minuter“.

Stuffet og forvirret maatte jeg sætte mig, og jeg følte, at jeg kun havde skadet min Sag. Paa mange Ansigter kunde jeg se en slet dulgt Foragt og Medlidenhed med mit daarlige Engelsk. Min første Optræden her i Philadelphia var et fuldstændigt Fiasko. Ogſaa Dr. Leyburn syntes stufket og utilfreds ved at se mig igjen. Men han beklagede dog, at Præsidenten ikke havde været saa høflig, at han i Betragtning af, at jeg endnu ikke helt magtede Engelsk, havde givet mig i det mindste ti Minuter at tale i. „Men“, sagde han, „tab ikke Modet, Gud hersker bag de mørkeſte Skyer“.

Da jeg nu bad ham give mig en Anbefalingsſkrivelse til Byens øvrige Præster, svarede han:

„Min kjære Ven, det eneste jeg kan gjøre for Dem, er at give Dem de ledende Præsters Navn og Adresser, og selv dette beder jeg Dem om ikke at tale om til nogen. De maa ikke engang nævne mit Navn. Hvorledes kan jeg anbefale Dem, da De jo er en fuldstændig Fremmed for mig. Her er Præsten Staples Anbefalingsbrev til mig. Tag det med Dem til de Præster, De vil besøge. Mere kan jeg ikke gjøre for

Dem. Og dermed Gud befalet". Og med disse Ord afskedigede han mig saa hastig, som om jeg havde haft Kopperne.

Det var forsent at begynde mine Besøg den Eftermiddag. I de Dage var der ingen Sporvogne, og jeg havde kun 4 Dollars i Lommen, og deraf skulde jeg betale mine Hoteludgifter. Der var saaledes ikke Tale om at kunne tage en Vogn. Fra den ene Præst til den anden maatte jeg vandre tilfods, og i den store Stad Philadelphia boede de meget langt fra hverandre. Da jeg sad alene i mit Værelse, var det ingen let Opgave, jeg havde for mig; hvor mine Tanker vendte sig, saaes kun mørke Skyer og ubestigelige Bjerge af Vanskeligheder og Hindringer. Men jo mindre Hjælp jeg kunde hente mig fra Menneskene, jo mere følte jeg Nødvendigheden af at vende mig til min himmelske Fader og sætte al min Lid til ham. Da jeg aabnede min Bibel, saa jeg Guds vidunderlige Forsyn i, at mine Dine faldt paa disse Guds Ord til Elias (1 Kong 17, 3, 4). „Gaa herfra og vend dig mod Østen og skjul dig ved Bækken Krith . . . og Ravnene har jeg befalet at forsyne dig der".

Jeg faldt paa Knæ og bad Gud lige saa meget med mine Taarer som med mine Læber om at se i Barmhertighed til mig og min stakkels hungrende Menighed.

Den Nat kunde jeg ikke lukke mine Dine, det var, som om jeg hørte mit stakkels udsultede Folks Fortvivlelsesraab, uden at der dog var nogen til at hjælpe dem. Mit Hjerte var næsten knust. Og skjønt de Ord, jeg havde læst, i Diebliffet havde trøstet mig, var dog min Tro ikke stærk nok til at kaste den Frygt fra mig, at jeg den næste Dag kun vilde faa kolde og foragtelige Bebreidelser til Svar paa mine Bønner og Forestillinger. Jeg saa ligesom for mit indre Die de tusen hungrende Børn, der bønfuldt sine sønderknuste Forældre om Mad, medens disse intet andet havde at give end sine Taarer.

Da Morgenens endelig oprandt, kunde jeg ingen Frokost spise. Jeg skammede mig ved at sætte mig til et saadant rigeligt dækket Bord, naar saa mange af mine kjæreste Venner udgjød bitre Taarer af Sult i sine ullykkelige Hjem.

Endelig var den frygtelige Prøvelsестime kommen. Man havde sagt mig, at jeg ikke kunde opsoge Præsterne før Kl. 11. Da jeg maatte gaa to Mil*) til den første paa min Liste, maatte jeg begive mig afsted Kl. 10. Jeg havde betalt Størsteparten af mine Penge til Hotelværtten, saa jeg maatte gaa tilfods.

Dagen var trykkende hed, 90 Gr.***) i Skyggen, og ikke et

*) Engl. Mil.

**) Fahrenheitgrader.

Windpuft bevægede Luften i disse 10—15 Mil lange Gader, hvori Husene paa hver Side var 3—5 Etager høje. Jeg havde ikke gaaet mere end en Mil i den glødende Atmosfære, da jeg var nær ved at besvime. Ved det første Besøg blev jeg slet ikke modtaget. Pigen udtalte mit Navn galt, og jeg hørte Præsten svare: „Det Navn kjender jeg ikke, det er vel en Tigger igjen; sig ham, at jeg har det travlt, og at han faar komme igjen en anden Gang“. Pigen gav sin Bæst, smeldte Døren igjen for mig, og jeg maatte gaa.

Kloffen var halvt, da jeg naaede den næste Præsts Dør. Her sendte jeg nu ind mit Kort (thi jeg havde undervejs kjøbt mig nogle Kort og skrevet mit Navn paa dem). Men Pigen kom strax efter med den Bæst, at Præsten spiste Middag, og jeg kunde ikke træffe ham før Kl. 3. Og atter blev Døren slaaet i for mig, og jeg maatte ud igjen i den glødende Solsteg. Jeg følte mig saa stuffet og ydmyget over saaledes at være blevet vist bort, at jeg ganske udmattet satte mig paa Stentrappen foran Huset for at hvile lidt. Mit Hoved værkede og svimlede under den brændende Sols Straaler, og jeg tror, jeg havde faaet Solstik, havde ikke en velgjørende Taarestrøm et Øjeblik lettet mit Sind. Til mine øvrige Vanheligheder kom nu ogsaa, hvad jeg vistnok før havde hørt omtale, men endnu ikke selv erfaret, nemlig Blemmer paa Fødderne. Det er simpelthen forfærdeligt. Jeg var kun vant til den bløde Græsbund ude paa Prærien, og mine Fødder taalte ikke at gaa paa de haarde Gadestene. Huden gik af, og Blodet løb i mine Støvler. Hvert Skridt var en Pine. Det var, som Pigger blev stufket ind i Rjødet, eller som om jeg blev brændt med glødende Kul. I denne Forfatning naaede jeg Dr. J.s prægtige Bolig. Her trængte jeg mig udenvidere ind forbi Pigen og satte mig paa den første Stol jeg saa. Jeg bad om at saa tale med Præsten, men fik den Bæst, at han netop skulde rejse paa Landet. Da jeg nu i Fortvivlelse bad Pigen gaa ind og sige, at jeg maatte tale om kun nogle saa Ord med ham, blev jeg uden mange Omstændigheder vist bort af Fruen selv med den Bæst, at Vognen stod for Døren, og jeg fik skrive, hvis jeg ønskede noget.

Jeg vaskede ud som en druffen Mand. Jeg havde jo endnu ikke smagt Mad den Dag og dertil gaaet omkring fem Timer i den brændende Solsteg. Nu formaaede jeg ikke mere at gaa. Jeg vaskede og faldt om ved et Gadehjørne. Og medens jeg endnu forsøgte at raabe til Gud om Hjælp i Nøden, tabte jeg Bevidstheden.

Hvor længe jeg laa saaledes, ved jeg ikke. Da jeg atter kom til mig selv, saa jeg mig omgivet af flere Mennesker, der-

iblandt af en høj, fortlædt Dame. Da hun saa mit Ansigt, udbrod hun forundret: „Men er det ikke Fader Chiniquy, som igaar talte til os i Samsongadens Kirke? Hvad er i Vejen med Dem?“

„Mine Fødder er blodige, og jeg har gaaet om i Solen siden Kl. 10 imorges“ svarede jeg; snart efter var en Vogn hentet, og jeg fjørte sammen med den venlige Dame til hendes Bolig, hvor en Doktor strax blev tilkaldt.

Denne gode Samaritan, om hvem vi senere skal saa høre mere, var Rebekka Snowdon.

Tredie Kapitel.

En Barmhjertighedens Engel og Manna fra Himlen.

Denne Dame var en sand Barmhjertighedens Engel for Byen Philadelphia. Sin store Formue anvendte hun næsten udelukkende til Hjælp for Fattige og forskjellige kristelige Formaal. Hun havde derfor en meget stor Indflydelse over Præster og Menighedsmedlemmer, og hun var Sjælen i en stor Del af Byens kristelige Arbeide. Fra alle Samfundsklasser kom Fattige og Ulykkelige til hende for at saa Hjælp, paa samme Tid som de Rige altid var villig til paa hendes Bøn at aabne sine Skatkammere.

Ved to Lægers Pleje overvandt jeg hurtigt mit Ildebefindende.

„Da Doktorerne“, sagde Miss Snowdon til mig den næste Morgen, „haaber, at De imorgen er frisk nok til at være tilstede ved Bønnemødet i Samsongadens Kirke, vil jeg gaa og bede om, at der sammenkaldes et særskilt Møde af Præster. Gjennem Pressen har jeg fulgt Dem ligesiden Deres og Deres Menigheds mærkelige Omvendelse. Baade Mr. Stuart og jeg har korresponderet med flere af Deres Nabopræster, og vi har modtaget de bedste Vidnesbyrd saavel om Deres Omvendelse som om det evangeliske Arbeide, De har udført. Vi ved ogsaa Besset om de svære Tab, I har lidt paa eders Aving. Mr. Stuart ved mere om Dem end De selv aner. Alt hvad vi kan

gjøre for at hjælpe Dem i Deres vanstelige Gjerning, skal blive gjort. Derfor var ved godt Mod og stol paa Herren".

"Der er Millioner af ledige, døvne Dollars i alle vore store Byer. Ved Guds Naade maa nogle af disse ledige Dollars hentes frem og anvendes til at redde Deres udhungrede Menighed. Der er tusenvis af Kristne, som med Glæde vil dele med Dem og Deres Venner de Rigdomme, som Gud har betroet til Deres Forvaltning".

Gud alene ved, hvilken Balsom hendes Ord var for mit saarede Hjerte. Vi læste derpaa den 103. Psalm sammen: Lov Herren min Sjæl, og alt hvad i mig er, love hans hellige Navn. Derpaa bad hun inderlig til Gud for mig og for mine stakkels Folk.

Den Georg Stuart, som Miss Snowdon havde talt om, kjendte jeg af Omtale. Jeg vidste, at han var Chef for en af de rigeste Banker i Philadelphia, en af vor Tids største kristelige Filantroper og Grundlægger af Unge Mænds kristelige Forening.

Den næste Dag kjørte han os til Mødet; jeg var endnu saa svag i mine Fødder, at jeg maatte ledes frem til min Plads paa første Bænk.

Præsterne havde modtaget Mr. Stuarts og Miss Snowdons indtrængende Indbydelse, og Kirken var fyldt til yderste Trængsel af Byens bedste Folk. Ikke mindre end 60 Præster havde fulgt Indbydelsen.

Saa snart Mødets Aabning var over, gav Mr. Stuart en Fremstilling af vor Omvendelse, idet han oplæste en Del interessante Breve fra Præster, som havde besøgt os. Og han gav med en saa brændende Beltaenhed en Skildring af vor Nød og vore Lidelser, at ikke et Ord i den store Forsamling var dødt.

Da det var forbudt at samle ind Penge ved disse Middagsmøder, bad han dem, der interesserede sig for Sagen og alle Præsterne om at blive tilbage for med ham og Miss Snowdon at overlægge, hvad der var at gjøre.

Kun meget saa forlod Kirken efter Velsignelsen.

Nu blev der organiseret et nyt Møde under Mr. Stuarts Forsæde, og efter en varm Bøn bad han Forsamlingen rette de Spørgsmaal til mig angaaende Kolonien og mig selv, som de maatte ønske besvarede. En af de ledende Præster spurgte mig derpaa, om jeg havde sluttet mig til noget bestemt Kirkesamfund.

Jeg svarede: „Nei, endnu ikke. Efterat vi havde antaget Kristus som vor eneste Frelser og Evangeliet som vor eneste

Troesregel. Saa opgav vi offentlig alt Samfund med den romerske Kirke og kaldte os „kristne Katholiker“.

„Hvorfor slutter I Eder da ikke til noget af de store Kirkesamfund“, spurgte Præsten videre. „I vilde da hos eders nye Troesbrødre faaet Hjælp i alle eders Vanskeligheder“.

Herpaa svarede jeg: „I aner ikke, hvilken Vanskelighed det er for en omvendt Katholik at slutte sig til et af eders Kirkesamfund eller at forjone sig med eders Splittelse. Da I ønsker, at jeg skal tale lige frem, vil jeg oprigtig sige Eder Sandheden om denne Sag. Eders opstiftede Kirke forekommer os som en Skandale, der gjør os usigelig nedstemt. Der ser vi den store episkopale Kirke i hele sin Modstand mod alt, hvad den kalder Dissenter. Det tillades ikke en eneste Dissenterpræst at tale i dens Kirker eller at modtage Alterens Sakramente ved dens Alterbord. Der ser vi Presbyterianerne delte i forskjellige Lejre, som bekjemper hverandre. Enhver af Eder ved, hvorledes de forenede Stater netop nu gjenlyder af det sorgelige Vaabengny i Kampen mellem de to presbyterianiske Retninger, der gaar under Navnet af den gamle Skole og den nye Skole. Lidt længere fremme finder vi Lutheranerne med deres Kruzesfiger og andre tilshyneladende katholske Skikke, medens de forsikrer os, at de er den bedste Gren paa Kirkens Træ. Men vi behøver kun at gaa lidt længer frem, saa møder vi den ivrige, fromme Methodist, som fortæller os noget helt andet. Jeg har i mit Bibliothek mange paalidelige Bøger, hvoraf det fremgaar, at der er over 100 protestantiske Bekjendelser. Hvorledes er det mulig for os at udfinde, hvilken der er den bedste, den kristeligste og mest evangeliske i denne Række af Kirker. Forstaar I ikke, at en, som netop er sluppet ud af Pavedømmets Fængsel, meget vanskelig kan finde sig tilrette i alt dette. O, kjære kristne Venner, hvorfor er I ikke ét. Først da kan Verden blive frelst og med en uimodstaaelig Magt drages til Lammets Fod, hvor Guds Folk renses i Lammets Blod og frigjøres ved hans Ord.

I raader mig, kjære Brødre, til at slutte mig til et af eders Kirkesamfund. Og dette er ogsaa mit eget Ønske i Bøn til Gud lige siden den glade Dag, da jeg fandt min Frelser Jesus Kristus, som har toet min Sjæl ren i sit eget Blod. Men jo mere jeg tænker paa og læser om Sagen, jo vanskeligere forekommer det mig at gjøre et Valg. Jeg bliver bedrøvet, naar I beder mig om at slutte mig til en enkelt af eders Kirker; thi jeg vilde saa gjerne slutte mig til dem alle. Jeg vilde helst omfavne dem alle og trykke dem alle til mit Hjerte i Bevidstheden om, at I alle uden Forskjel er Guds Børn. Ikke en eneste af Eder ønsker jeg at forkaste eller stille i Skyggen, saa længe som I elsker vor Frelser Jesus Kristus og tror paa

Jesken ved hans Blod. Men hvis jeg slutter mig til den episkopale Kirke f. Ex., vil ikke det udelukke mig fra at faa forkynde min Jeskers Kjærlighed i andre Kirker?

„Christus har selv vist os, hvorpaa vi skal kjende hans Folk.“ Elst Gud og din Næste, omvender Eder, tror paa mit Navn og forkynder Evangeliet“. Er I beredte til at erklære, at denne enfoldige Troesgrund ikke er vid nok til at rumme os alle, eller ikke hellig nok til at frelse os alle?

Jeg er ikke kommen hid for at belære Eder, men for at lære af Eder. Jeg ønsker intet mere end om mulig at kunde træde ind i et af eders Samfund, thi uden det staar vor ny-omvendte Menighed i Fare for selv at blive et Samfund for sig „Chiniquys Kirke“, som Katholikerne til min Sorg kalder os. Men det er ingen let Sag. Hvor lang Tid giver I mig til at overlægge og træffe mit Valg?”

Den værdige Præst, der forhandlede med mig, svarede: „Da De allerede har tænkt paa meget over denne Sag og sat Dem paa novie ind i alle dens forskjellige Sider, kunde De maaske give os Deres Svar imorgen“. Og idet han vendte sig om mod alle de forsamlede Præster, sagde han: „Er I enige i, at vi lover Fader Chiniquy, at det Kirkesamfund, han da maatte slutte sig til, vil paa hjælpe ham og hans trængende Menighed, og at alle vi vil forsøge at bringe vore egne Menigheder til efter Gvne at støtte ham?” Hertil svarede alle Ja.

„Kjære Venner“, sagde jeg, „jeg kan ikke noksom takke Eder for al eders usforstydte Godhed mod mig. I giver mig en Dag til at vælge, hvilken iblandt Eder har den kristeligste og mest evangeliske Lære, og naar jeg paa slutter mig til denne bedste Betsendelse, vil I hjælpe mig og min stakkels Menighed ud af alle vore Trængsler. Men tillad mig at vise mig endnu mere ædelmodig end I. Vælg I for mig, afgjør for mig det store Spørgsmaal, hvilket Kirkesamfund har den rene evangeliske Lære, og jeg giver Eder gjerne hele tre Dage dertil“.

„I siger, at det maa være en let Sag for mig paa en Dag at bestemme mig, og dog er jeg her ganske alene og uden Lærdom eller Erfaring. Hvor langt lettere maa det da ikke være for Eder, 60 af de forenede Staters mest fremragende Præster og Theologer. Jeg giver Eder tre Dage til Eders Overveieser, og i det Dieblik, I meddeler mig, at I er kommen til Enighed, lover jeg med min Menighed at indtræde i det Kirkesamfund, I har valgt for mig“.

Næppe var de sidste Ord ude af min Mund, før en tordnende Bifaldsstorm rystede den store Bygning's Mure.

Mr. Stuart, som havde været blandt de mest begeistrede, reiste sig og sagde: „Den Lærdom, Fader Chiniquy netop har

givet os, er en af de bedste, vi nogensinde har faaet. Den er værd en Million af Dollars. Fader Chiniquy har ført os Protestanter ind i en Blindegade, hvorfra vi ikke kan slippe ud igjen. Ja, vore elendige og latterlige Menigheder er en Skam for os. Hvorledes kan vi opfordre ham til at træffe et Valg, som ikke en af os selv kunde træffe. Jeg ønsker til Gud, at vi alle var et, som vor Frelser Jesus Christus forlanger det af os, for at Verden kunde se, at han virkelig er Verdens Frelser. Jeg skulde ønske til Gud, at vore Theologer havde holdt de kristne Folk paa den Platform, paa hvilken Fader Chiniquy og hans Menighed staar".

"Jeg foreslaar, at vi ikke forsøger paa at faa ham og hans omvendte Tilhængere til at forlade denne Platform. Er han ikke tryk nok der? De, der er enig med mig, behager at rejse sig!" I næste Dieblis var hele Forsamlingen, Præster og Lægsfolk, paa Benene for at støtte hans Forslag.

Mr. Stuart fremkom endnu med tvende andre Forslag, som begge hilse med begejstret Bifald. Næmlig (1), at jeg hver Aften i den følgende Uge skulde tale i Byens forskjellige Kirker, hvor der saa skulde optages Kollekt til Hjælp for min trængende Menighed, og (2), at der paa Stedet skulde optages en foreløbig Kollekt for den samme Sag. Selv gav han til en Begyndelse 200 Dollars. Før jeg forlod Kirken, modtog jeg 1500 Dollars, som denne Kollekt havde indbragt; jeg var ude af Stand til at tale eller takke, saa stor var min Glæde og Bevægelse.

Jeg forblev nu tyve Dage i Philadelphia og talte til Folket i 17 forskellige Kirker. Derfra reiste jeg til New York, hvor jeg havde endnu større Fremgang og saa til Boston.

Tre Maaneder senere blev jeg indbudt igjen, ikke alene af Præsterne i disse Byer, men ogsaa fra Chicago, Washington, Baltimore, Pittsburg, Montreal, Toronto, Springfield og mange andre Byer. Kirkerne var aldrig store nok til at rumme de Starer, som vilde høre, hvad jeg havde at berette om vor Guds Naade imod os. Hvor jeg kom hen, blev der dannet Kommitteer til at samle ind Penge og Jødemidler til os, og vi fik Hjælp helt fra Europa og Australien.

Før Aaret var omme, var alle Panteobligationerne til Beløbet 56,000 Dollars betalte; 200 Tønder Korn, ligesaa mange Tønder Poteter, Kjød i massevis af Pund og 150 store Kasser med gode Klæder sendtes os og uddeltes blandt vore trængende Menighedsmedlemmer.

Da den sidste Dre af vor Gjæld var betalt, og de sidste Gjældsbevis opbrændte, da alle var mætte og opklædte, og Sorgens og Rødens Taarer var forvandlede til Glædestaarer,

samlende jeg mine kjære Landsmænd i deres beffedne Kapel, hvor vi nedbad Guds Betsignelse over vore Belgjorere og takkede ham for hans Naade imod os. Og vi sang med Salmisten:

De var hungrige og tørstige tillige, deres Sjæl vansmægtede i dem, da raabte de til Herren i sin Nød; af deres Trængsler udfriede han dem". De skulde prise for Herren hans Miskundhed og hans Undergjerninger for Menneskenes Born. (Ps. 107).

4de Kapitel.

En Lærdom om Guds Naadesbevisning i Forklædning.

Den skræffelige Ulykke, som rammede vor Koloni i St. Anna i Maret 1858—59, holdt sig udelukkende paa de lave, men frugtbare Landsdele, som tilhørte vore kjære Omvendte.

Med Guds uransagelige Styrelse havde de Bønder, som boede rundt omkring os, gjennemgaaende faaet en næsten lige saa rig Høst, som de pleiede. Naturligvis havde de katholske Præster benyttet sig af denne Kjendsgjerning til overalt at forkynde, at dette var Guds paatagelige Straf over os. Skjønt vi vel vidste, at dette ikke forholdt sig saa, var det dog ydmygende og nedslaaende for os altid at faa høre dette, naar vi talte med dem blandt vore tidligere Venner, som vare forblevne i den romerske Kirke.

Naar jeg for Guds Ansigt havde tænkt paa denne underlige Førelse, havde jeg ofte i min Ensomhed maattet undre mig over den. Hvoraf kom det, at vi havde maattet gjennemgaa disse Prøvelser netop efterat vi havde hørt og havde adlydt Guds Røst, og kastet fra os vore romerske Afguder for at følge hans hellige Skrift?

Det var først, da jeg kom sammen med vore protestantiske Venner, at jeg forstod Guds underfulde Kjærlighed mod mig og min Menighed. Uden disse Ulykker vilde vi forblevet fremmede for Protestanterne i de forenede Stater og Canada. Der vilde ikke have været nogen Forbindelse mellem dem og os, og vi vilde ikke have faaet nogen Lejlighed til at forstaa, hvilket gabende Svælg, der adskiller de ulykkelige Katholiker fra det

Lys, den Intelligents, Frihed og sande Belgjorenhed, som udstrømmer fra de protestantiske Nationers forjættede Land. Ja, tiltrods for, at vi læste vor Bibel og vandrede i dens saliggjørende Lys, vilde vi ikke haft nogen Veilighed til, ja jeg kan sige, ingen Mulighed for at komme løs fra alle de Fordomme, hvori vi vare opvokset, hvori vi havde levet og voget op indtil da, hvis ikke vor himmelske Fader med tilsyneladende haard og streng, men dog saa om Haand, havde nødt mig til imod min egen Villie at forlade mine Egne og i længere Tid at opholde mig blandt Protestanterne. Derfor var de store Pengesummer og de store Værdier i Fødevarer og Klæder, som vi fik, for intet at regne mod de aandelige og moralske Værdier, som mit Folk og jeg medbragte fra alle de Steder, hvor Gud i sin Naade ledede mine Fjød.

Det var da, at jeg for første Gang kunde sammenligne de protestantiske Præsters Liv med det Liv, som de katholske Præster fører. Først da kunde jeg se de moralske, aandelige og sociale Fordøle, som den protestantiske Uddannelse har fremfor den katholske. Først da fik jeg Anledning til at sammenligne protestantiske Præsters private og hjemlige Liv med de katholske Præsters. Hvor fik jeg da ikke Diet op for den usigelige Elendighed og Nedværdigelse, som de katholske Præsters ugifte Liv medfører, sammenlignet med de evangeliske Præsters skjønne, værdige og ædle ægteskabelige Liv.

En af de Ting, som jeg først blev opmærksom paa, var den rene, høje Tone, som herskede i de evang. Theologers Samtaler. Hvor jeg færdedes iblandt dem, maatte jeg beundre ikke blot deres Værdom, men ogsaa den Naade, hvorpaa de anvendte al sin ledige Tid til at studere og samtale om alt, som kunde forbedre, hellige og berige deres Sind og Karakter. Hvor helt anderledes var ikke de Samtaler, jeg var vant til at paahøre blandt de katholske Præster.

Læseren vilde ikke tro mig, hvis jeg vilde sige alt, hvad jeg vidste herom. Jeg maa endnu rødme, naar jeg tænker paa alle de dumme, naragtige, nedværdigende og obsejone Ting, som jeg hørte Tale om blandt de romerske Præster. Mangen en af vore elendigste Gadeendstud vilde have stammet sig ved at lytte til den Smuds, som faldt fra deres Tunger, naar de talte.

Hvor ofte maatte jeg ikke, efter forgjæves at have forsøgt at bringe dem til Tausshed, forlade Værelset i Afsty, for at de alene kunde faa fuldføre sine unævnelige Historier.

Men hvorledes kan dette være anderledes, naar disse tvungne Ungkarle er nødt til at tilbringe Størstedelen af deres Tid med at lytte til det private Skriftemaals Vederstyggeligheder. Deres Sind bliver saaledes oversfyldt med urene Historier og Følelser,

at der bogstavelig talt ikke bliver Plads for en ærlig Tanke. Den Veilighed, som den katholske Præst har til at tale med sine Skriftebørn om de mest urene, umoraliske, ja unærvelige Sager, ødelægger ham den Naturens Blufærdighed, som adskiller Mennesker fra Dyret. Selv den ærligste Præst kan ikke undgaa hver Dag, ja hver Time, at maatte lytte til ja fremkalde disse urene, besmittede Historier, og om han end i Begyndelsen modstaar deres Indflydelse paa sit Sind og Grindring, bliver de dog tilsidst uimodstaaelige for de fleste Præster. Hvorledes kan man holde sine Hænder rene, hvis man daglig, ja ti Gange om Dagen maatte dyppe dem ned i sort Blæk eller smudsigt Dynd.

Takket være Gud, der er Undtagelser heri saavel som i alle andre Ting i Verden. Men disse Undtagelser er faa og sjældne.

Som Regel er Præsternes Sind paa Grund af Skriftemaalets Besmittelse og det djævelske Colibatz nedværdigende Nag saa gennemshyret af Umoralitet, at deres almindelige Samtaler formelig medfører en utaalelig Stank. Det var en af mit Livs mest ydmygende Prøvelser, medens jeg var Præst i den romerske Kirke, at lytte til deres Samtaler.

Da jeg havde tilbragt nogle Uger i de protestantiske Præsters kristelige Omgang, sølte jeg mig, som om jeg var overshyttet fra Død til Liv, fra Helvedes Døre til Helgenernes Boliger i Himmelen, og jeg velsignede min Gud for hans Naade mod mig og mit Folk.

Endnu en Ting var det, som bragte mig til at forstaa, at Gud havde handlet i Naade med os gennem vore svære Prøvelser. Det var den Anledning, jeg fik til for første Gang at se den velsignede Indflydelse, som Præstefruen udøver, ikke alene i Præstegaarden men i hele Menigheden. Alle vegne, men i Særdeleshed i Præstegaarden, er Hustruens Magt lig Solens Indflydelse i Verden.

Ligesom Solen giver Verden dens Lys og Liv, saaledes udgaar der fra Præstens Hustru Lys og Liv til Menigheden. Ikke alene forøger hun sin Mand's moraliske Kraft og Indflydelse ved sin blotte Nærværelse, men hun er i sig selv en Kilde til Kraft baade for sin Mand og for Menigheden.

Hun hjælper ham at trøste de bedrøvede og lindre de Hungriges Nød. Bedre end Præsten selv, kan hun finde ud, hvad der trænges, og anvende de rette Botemidler. Hun er hans bedste Raadgiver i vanstelige Tilfælde saavel som hans sikreste Støtte i Nødens Stund.

Da Præstens hellige Pligter er utallige, og da det meget ofte er umulig for ham at se og at udrette alt det, han gjerne

vilde, saa tilføjer hun ham den Iver i Tjenesten, den gode Villie og den Fremgang, som ingen anden kunde hjælpe ham til. Ligesom de varme skinnende Solstraaler fordriver den fugtige, klamme Lugt og spreder Mørket, saaledes forjager Præstens Hustru ved sin Nærværelse den kolde, klamme Atmosfære, som forvandler den stakkels ugifte Præsts Hjem til et Helvede paa Jorden.

Vor gode Gud vidste nok, hvad han gjorde, da han udtalte: „Det er ikke godt for Mennesket at være alene“. Egetskabet er ikke en menneskelig, men en guddommelig Indstiftelse, da det er indstiftet af Gud selv. Løfterne om at leve ugift er en Fornærmelse mod Gud selv. Dette er ogsaa Grunden til, at vi ikke finder et eneste Ord i Bibelen til Fordel for tvungent Celibat. Det er ogsaa en hedenisk Institution. Bachus's Præster, aldeles ligesom Roms Præster, var bundne ved Løfter om at leve ugifte. Og før nogen faar Lov til at blive Præst hos Gudens Vischnu i Indien, maa han ogsaa paatage sig Celibatet.

Før at kunne holde dette svære og moralske Løfte, maa de romerske Præster kæmpe imod en af de helligste og stærkeste Love i hans egen Natur. Og denne Lov har ikke alene sit Sæde i hans Hjerte, men i hans Nerver, i hans Kjød og Ben, ja i hver Draabe af hans Blod. Og denne Kamp, som føres imod Guds egen Anordning i hans Organisme, maa han føre om og om igjen, Nat og Dag, ja hver Time af sit Liv.

Jeg har kjendt ærlige, men vildblede Præster, som virkelig har vundet denne tvivlsomme Seir mod sin Gud paa denne skræffelige Slagmark, men for hver og en der seirede, har jeg seet ni og niti elendige, overvundne og slagne. Kan man blandt de 3000 Præster i Canada, de 10,000 i de forenede Stater og de 30,000 i Frankrig finde mere end en af hundrede, hvis Præstegaard ikke har et slet Rygte, saa paatager jeg mig at paavise 99 af 100, hvorom der er Skandaler i Omlob, om ikke netop fra idag, saa ialfald fra iforgaars.

Skulde nogen synes, at dette er for stærkt eller for omfattende, saa lad dem læse Biskopen af Louisianas sidste Rundskrivelse. De saa der se: „Ingen Præst i hans Bispedømme faar Lov til at prædike udenat han har gennemført den Lov, der forbyder ham at holde en Tjefstepige paa sin Præstegaard, med mindre hun finder sig i at have et Bærelse, hvis Dør er anbragt saaledes, at Præsten ikke er istand til at komme i Forbindelse med hende gennem den“.

Dette viser klart nok, at de romerske Biskoper temmelig nøje kjender til, hvorledes deres Præster holder sit Rydkheds-løfte, naar de saafandt har Anledning til at bryde det. Og

hvorfor er det vel, at den romerske Kirke forbyder sine Præster, at holde nogen Tjenestepige, som er under 40 Aar gammel?

Skjønt meget saa Præster holder sig denne Lov efterrettelig, viser det selv den blindeste, at den romerske Kirke selv ved, at dette Kydskhedsløfte for det store Flerheds Vedkommende kun er et Skalkeskjul og et Bedrag.

I tyve Aar havde jeg med Sorg været Vidne til alle disse djævelske Mysterier. Hvor maatte jeg ikke velsigne min Gud, da jeg fik se den kristelige Verdigheid, den velsignede Glæde, de evangeliske Dyder og den Iver i Tjenesten, som fulgte med den giste protestantiske Præst. Hvor taknemmelig blev jeg ikke mod Gud, da jeg kunde sammenligne deres Familielivs Lykke med den uhyggelige Ensomhed, de gjentagne, omend undertrykte, slette Rygter, dette Helvede paa Jorden, som saa mange af de uhyggelige katholske Præster kalder sit Hjem.

5te Kapitel.

Gjælden betalt.

Han blev jaaret for vore Overtrædelser, knust for vore Misgjerninger. Straffen laa paa ham, for at vi skulde have Fred, og ved hans Saar have vi faaet Lægedom (Esaias 53).

Han, som ikke sparede sin egen Søn, men gav ham hen for os alle. Hvorledes skulde han ikke ogsaa skjænke os alle Ting med ham? (Rom. 8, 32).

Ligesom Moses ophøjede Slangen i Ørtenen, saa bør det Menneffens Søn at ophøies, for at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. (Joh. 3. 14, 15). Og jeg, naar jeg bliver ophøiet fra Jorden, vil jeg drage alle til mig. (Joh. 12, 32).

Jeg regnede min Omvendelse fra den velsignede Time, da min Frelser kom til mig som den, der havde betalt min Gjæld og befriet mig fra min Syndehyrde ved at tage den paa sig selv. Efter den Tid blev det mine ydmyge Bønners og mit Arbeides eneste og vigtigste Maal at vise mine Landsmænd denne Sandhed saa klart og rent, at de fik Lyst til at tage

imod den og blev lige saa lykkelig som jeg var, siden jeg kom i Besiddelse af den. Og ved Guds Naade fandt jeg snart et Bevis for Sandheden, der var saadant, at mine Sognebørn kunde forstaa og gribe Guds Kærligheds Hemmeligheder, saa godt man i det hele taget kan forstaa dem.

Anden Gang jeg kom tilbage fra min Reise, belæst med Gaver fra vore kristne Brødre østerpaa, kom vore Omvendte for at møde mig paa Stationen ved Rantakee, for paa en udtryksfuld Naade at give mig et offentligt Bevis paa deres taknemmelige Følelser. Mere end hundrede Kjærrer og Bogue, overfyldte af Folk, gamle og unge, med Flag i Hænderne, kjørte foran min Vogn paa Hjemveien. Da vi naaede til Byen St. Anna, bad jeg dem gjøre Holdt et Dieblif i Kapellet for at vi der sammen kunde synge nogle af vore vakre franske Salmer og takke vor himmelske Fader for al hans Naade imod os.

Efterat jeg først havde fortalt dem lidt fra min Reise og om, hvorledes jeg havde samlet Penge ind til dem, bad jeg dem om at faa rette nogle Spørgsmaal til dem.

Jeg vendte mig derefter til en af de forstandigste Mænd i Menigheden og spurgte ham, om han havde noget imod at fortælle os, hvor stor hans Gjæld havde været.

„For to Maanedes siden skyldte jeg 350 Dollars paa min Eiendom“, svarede han. „Og havde du noget at betale med“, spurgte jeg.

„Ikke en Cent“, svarede han. „De ved selv, hvorledes jeg mistede mit Korn ved Frosten og Oversvømmelsen, og hvorledes mine Heste og mit Kvæg døde af Mangel paa ordentligt og tilstrækkelig Foder“.

„Og hvormeget skylder du bort idag“, spurgte jeg.

Med en Stemme, der var halvkvalt af Bevægelse, svarede han:

„Nu skylder jeg ikke en eneste Cent, min hele Gjæld er betalt. Thi Manden, hvem jeg skyldte Pengene, har fortalt mig, at ikke alene har De betalt min Gjæld, men De har ogsaa opbrændt Gjældsbeviset, for at ingen mere skulde have noget at fordre af mig“.

„Men er du nu ogsaa vis paa, at dette holder Stik“, spurgte jeg.

„Ja“, svarede han, „i denne Sag er der ingen Svig“. Desuden har De jo, enten selv eller gennem Deres Hjelpe-Commité gjort det samme for mange andre foruden mig. Vor Koloni skylder nu ikke mere noget hos Agerkarlene i Rantakee, og vi har ikke Ord til at udtrykke vor Glæde og vor Taknemmelighed mod Gud og mod de Velgjørere, som har hjulpet os ud af vor truende Ulykke.

Jeg spurgte ham saa, om han ikke kunde finde nogen Lighed mellem denne Sag og det store Under, at Verden var frelst ved Jesus Kristus, som var Grundstenen i den evangeliske Sandhed, vi alle nylig havde modtaget.

„Jo“, svarede han, „mellem disse to Kjendsgjerninger er der en stor Lighed. For netop saaledes som vore kristne Benner i Osten har betalt vor Gjæld til sidste Skilling, har vor himmelske Fader sendt sin Søn Jesus Kristus for ved sit Blod og sin Død at betale al den Gjæld, vi skyldte til hans evige Retfærdighed. I begge Tilfælde er Gjælden betalt og Skyldneren frelst fra sine Kreditorer uden selv at kunne have betalt det mindste. Vore nye Brødre i Boston og Philadelphia og de andre Byer har i verdslig Henseende gjort for os, hvad vor Herre Jesus i aandelig Forstand har gjort for dem og for den fortabte Verden“.

Da lød det fra en af Mængden paa de nederste Pladser i Kirken:

„Signelsen holder ikke rigtig Stik, thi da vor Frelser betalte vor Syndegjæld, forlangte han ikke, at vi skulde underskrive et Dokument og forpligte os til at svare Renter deraf til andre. Men Komitéen har tvunget mig og flere med mig til at forpligte os til at betale Renter af den Hjælp, vi har modtaget, for dermed at underholde en Høiskole eller College i Menigheden“.

Denne uventede Bemærkning kom som et Lyn fra en klar Himmel og syntes at gjøre et dybt Indtryk. Jeg fandt det at være min Pligt at svare og at berigtige den gode Broders Fejltagelse.

„Grindrer du ikke“, sagde jeg, „at i den skønne Signelse om den rige Mand, som eftergav den stakkels Skyldner al hans Gjæld, var der en hemmelig, men bindende Betingelse, og det var, at Skyldneren maatte gjøre ligedan mod dem, der var ham noget skyldig. Og ganske saaledes er det med Eder, mine Venner. Tror dog ikke, at I ikke har paataget Eder visse Forpligtelser gennem at modtage saa uendelig store Velgjerninger af Eders himmelske Fader. De kristne Benner, der har hjulpet os, er Syndere ligesom vi, og de har modtaget Sandheden om Kristus, og de ved, at de ved sin Synd har paadraget sig en saa stor Gjæld til Gud, at det var umulig for dem at betale den. Men de ved ogsaa, at Gud saa elskede dem, at han sendte sin enbaarne Søn, for at han ved sin Lidelse og Død skulde betale deres Gjæld. Men dermed var de ikke tilfredse. De vidste, at denne deres betalte Gjæld paalagde dem den Forpligtelse at elske Eder, ligesom Kristus havde elsket dem, og hjælpe Eder ligesom de selv vare blevne hjulpet. Med andre

Ord, de troede, at de kun opfyldte en af sine Christenpligter, naar de i legemlig Henseende gjorde for Eder, hvad Jesus i aandelig Henseende havde gjort for dem.

Glemmer ikke, at ved at modtage Kristus og hans Evangelium som Eders Beviser, har I ogsaa paataget Eder den Forpligtelse at gjøre mod hverandre, hvad Kristus har gjort for Eder. I maa høre hverandres Byrder. Eders Livsopgave maa være at gjøre vel mod hverandre. Den Rige maa hjælpe den Fattige og den Stærke den Svage. I Fædre maa nu, mere end før, hellige Eder Midler, ikke blot til Eders Børns legemlige, men endnu mere til deres aandelige Belfærd og Fremgang. Og dette er Grunden til, at vor Komité har indbudt Eder til at paatage Eder den Samfundsforpligtelse at betale Renter af de store Summer, I har modtaget som Gave, for deraf at oprette og vedligeholde en Undervisningsanstalt, hvor Eders egne Børn kan lære at blive gode Kristne og gode Borgere. Det er ikke mod Fremmede, men mod Eders egne, I bedes om at gøre vel i dette Tilfælde, og I kan sikkerlig ikke beklage, at Komitéen har søgt at binde Eder til at gjøre dette Kjærlighedsfridt til Fordel for Eder selv og for Eders Børns Fremtid".

Da jeg saa, at de meget vel havde forstaaet, hvad jeg mente, fortsatte jeg: „Dette ringe Gudshus har tidligere været Vidne til Eders Sorg og Nød, og idag er det Vidne til Eders Glæde. Maatte det snart blive Vidne til Eders fulde Hengivelse til Eders Helliggørelse og Eders Arbejde for at frelse dem af Eders Landsmænd, som endnu træller under Pavedommets tunge Nag. Hvor jeg har rejst gjennem de østlige og nyengelske Landsdele, har jeg set utrolige Mængder franske Emigranter, som arbejdede i Fabrikkerne. Størsteparten af dem har været nødte til at forlade Canada for at undfly de romerske Præsters Tyrani og Pengegridsthed. Thi saasnart de eiede en Cent, maatte de betale den ud til Helgenbilleder, Amuletter, Medailler, Sjælemesser for sine Venner i Skjærsilden, og Messer for at skaffe Regn, naar der var Tørke, eller Solskinsvejr, naar der var Regn. Og hvad der blev tilovers blev afkrævet dem for at bygge prægtige Domkirker og paladslignende Præsteboliger og Nonneklostre, hvormed hele Landet er overjaaet. Skjøndt de endnu er Katholiker, er dog deres Tro meget vaklende. Mange er ganske vantro, da de har for god Forstand til at tro paa den romerske Kirkes Mystifikation. Men Evangeliet kjender de ikke, da der ikke er nogen, som kan hyde dem det sande, livgivende Ord.

Mange af disse kjære Landsmænd har kommet til mig og bedet mig med Taarer om enten selv at komme til dem eller at

sende nogen til dem med Evangeliet. Den Tanke trængte da ind paa mig, at det var vores alles Pligt at opfylde denne deres Begjæring. Iblandt saa mange Nyomvendte maa vi haabe og tro, at Gud har udvalgt sig nogle, som vil bringe Ordets Brød til disse hungrende Sjæle. Er der ikke blandt Eder, I kjære, unge Mænd nogen, som vil sige til Herren: „Her er jeg, Herre, send mig“. Lad hver Familie opsende Bønner til Naadethronen fra idag til næste Søndag, at Gud maa aabenbare os sin Villie i denne alvorlige Sag. Stjønt jeg idag ikke har en Cent til dette store og herlige Arbejde, saa er dog min Fortrøstning til Gud saa stor, at jeg forpligter mig til at skaffe de Midler, som mangle, for at vi kan adlyde Guds Røst, naar den kalder nogen af vore unge Mænd til at udbrede Evangeliets Lys blandt vore katholicke Landsmænd“.

Og efter en kort Bøn og Afhyngelsen af en Salme, skiltes vi ad.

6te Kapitel.

Alle Arbejdere i Vingaarden.

Høsten er stor, men Arbejderne er faa. Beder derfor Høstens Herre, at han udsender Arbejdere i sin Høst.

Herren horte vor kjære Menigheds ydmyge, men brændende Bønner den mindeværdige Uge.

Der var neppe en Fader, som ikke af sit Hjertes Dyb i Stilhed havde bedt Høstens Herre om at tage en af hans Sønner som Arbejder i Vingaarden. Der var neppe en Moder, uden at hun havde ofret en af sine kjære paa Troens og Kjærlighedens Alter, og mange af vore unge Mænd havde sagt: „Dyrebare Frelser, her er jeg; befal, og jeg vil adlyde“.

To Gange i Ugens Lob havde vi Gudstjeneste i Kapellet for at bede Høstens Herre om selv at træffe sit Valg blandt vore Unge, og at fylde med sin Helligaand deres Hjertes, som han vilde udvalge sig.

Bed Formiddags-Gudstjenesten den følgende Søndag havde vi en uhyre Forsamling; Vejret var straalende og vort store Kapel var fyldt til yderste Trængsel.

Jeg havde valgt til min Text de første Vers af den 105te Psalme: „Priser Herren, paafalder hans Navn, kundgjører blandt Folkene hans store Gjerninger. Synger for ham, lovsynger ham, grunder paa alle hans Undergjerninger“.

Efterat jeg havde mindet dem om alle de store Gjerninger, som Herren havde gjort imod dem, da han sonderbrød de Lænker, som i saa mange Aar havde holdt dem bundne til de katholske Afguder, bad jeg dem at mindes, hvorledes Gud havde gjort et rent Under ved at fri dem fra den Undergang, som truede dem, da al deres Eiendom var beslaglagt af Agerkarle. „Men I forstaar, kjære Brødre, at da Gud saaledes hjalp Eder, paalagde han Eder samtidig den Pligt at vise Eders Taknemmelighed. Saavel Eders Samvittighed som Eders Forstand maa sige Eder, at I maa vise, at I forstaar, hvor store Ting, der er blevet gjort for Eder. Jeg vil nu nævne nogle af de Forpligtelser, som paahviler Eder“.

„Først og fremst maa hver Mand iblandt Eder sige med Josva: „Jeg og mit Hus, vi ville tjene Herren“.

„For det Andet, lad hver Familie i St. Anna være som et Fyrtaarn, hvis Lys kan ses langt bort, og som forjager Romerkirkens Mørke fra vor Koloni“.

„Og endelig maa nogle af Eders Sønner modtage Kaldet til at gaa ud og forkynde Evangeliet. O, at de maatte ville lyde Kaldet og være rede til at opgive Hjem, Forældre og Søskende for at følge Christum efter og hjælpe mig at udbrede Evangeliets Sandhed til de Skarer af vore Landsmænd, som bor rundt om os baade i Byerne og mange andre Steder i de forenede Stater. Dette er den tredie store Forpligtelse, som vi har paataget os overfor Gud, naar vi har modtaget de mange og store Tegn paa hans Naade mod os“.

Og derpaa talte jeg videre til dem om det Fortrin og den Ære, som det var for os at saa Lov til at gjøre den samme Gjerning som Christi Apostle, da de prædikede Evangeliet, nemlig at frelse Sjæle, for hvis Skyld Jesus havde udgydt sit Blod paa Korset.

„Lad os“, sagde jeg tilslut, „tilbringe denne Dag i Bøn om, at Herren vil udvælge sig sine Redstaber, og at han vil give dem, han vælger, sin Naade og give dem Mod til at følge hans Kald og hellige sig helt til hans Tjeneste. Efter Aften-gudstjenesten vil jeg saa bede dem, der har modtaget Guds Kald, om freidig at træde frem, at vi kan kjende dem og saa velsignet dem, og at vi derpaa kan frembære dem som Menighedens Takoffer for Herren“.

Min Opfordring var bleven godt forstaaet. Timerne mellem de to store Hovedgudstjenester blev saa godt som allesteds

tilbragt i Bon, og da Aftengudstjenesten begyndte, var de tilstrømmende Skarer saa store, at Kapellet ikke kunde rumme dem. Enhver var spændt paa at faa vide, om nogen af vore unge Mænd vilde træde frem og tilbyde sig til Evangeliets Tjeneste. Det var en Hemmelighed, som Gud alene kjendte, thi ingen af dem havde talt med nogen derom, og selv havde jeg ikke den ringeste Anelse om Udfaldet. Jeg talte først til dem om den katholske Kirkes Forvildelser og gav dem Navnene paa mange Steder, hvor Katholikerne i hundredvis havde udtalt for mig Onstet om at afstaa Pavens Nag. Vi maatte derfor være Ubantgarden for den Armé, som vor store Ansører vilde sende i Marken for at bekjæmpe Katholicismen paa det amerikanske Fastland. Det gjaldt kun at staa trofast og tappert om Evangeliets velsignede Fane, saa vilde Gud snart forunde os Sejer.

Derpaa knælede vi ned og bad for dem, som Herren vilde udbælge sig til denne Gjerning. Efter nogle Minuters Tausshed sagde jeg:

„Kjære, unge Mænd, I som har givet Eders Hjerter til Herren, og som har toet Eders Sjæle i hans Blod, er der nogen iblandt Eder som ønsker at forkynde hans Evangeliums Naade for dem, som ikke kjender ham, saa træd frem, at vi kan kjende Eder og kan faa velsigne Eder“.

En temmelig lang Stilhed opstod efter denne Opfordring, og mangen Faders og Moders Hjerter slog af Forventning, om vel deres Søn skulde have modtaget noget Kald fra Herren.

Endelig hørte vi en liden Bevægelse fra en af de nederste Pladser. Det var en af vore kjæreste unge Mænd, som langsomt reiste sig fra sin knæleude Stilling og med et Ansigt, der lyste af inderlig Fromhed og helligt Mod kom opover mod mig. Og efter ham kom med saa Sekunders Mellemrum først en, saa en anden, indtil 33 unge Christi Stridsmænd stod som en Linie mellem mig og Menigheden.

Ingen Ben kan give en sand Fremstilling af den Glæde og Overraskelse, som greb Folket ved Synet af alle disse tapre unge Mænd, som kom for at lade sig hverve som Soldater under Evangeliets Fane. Glædestaarer løb ned ad mangen en Kind. Men de glædeste af alle var de Fædre og Modre, som saa sine egne kjære Sonner med faste Skridt slutte sig til den lille Krigshær.

Ude af mig selv af Glæde tog jeg hver enkelt af dem ved Haanden og fremstillede ham i Menighedens Navn for den store Sejrherre og bad ham modtage ham som vort bedste Takoffer for alle de Naadesbevisninger, som var blevet os tildel.

Resten af Aftengudstjenesten blev kun atter og atter en

Taf, og det var sent paa Natten, før vi forlod vort kjære Kapel, og vore Hjerter var da opfyldt af saadanne Taknemmelighedens Tølelser mod Gud, som ingen menneskelige Ord kan udtale.

Før jeg lod vore unge Rekruter gaa fra mig, bad jeg dem om at besøge mig den næste Eftermiddag, for at jeg kunde meddele dem mine Planer for deres Fremtid.

Det Haab i den nærmeste Fremtid at skulle faa saa mange Hjælpere i mit Arbejde for Evangeliets Udbredelse, aabnede ligesom nye Bidder for mit indre Liv. Det var, som om nyt, friskt Blod gennemstrømmede mine Aarer. Jeg følte nyt Mod og ny Kraft i mit Hjerte.

I Chicago havde 200 fransk-canadiske Familiefædre opgivet mig sine Navne og meddelt mig, at de fraskrev sig alt Samkvem med Katholikerne og vilde have Evangeliet som eneste Rettesnor for sit Liv. Det samme var Tilfældet med 45 i Ottava, 15 i Foliet, 40 i Middleport, 100 i Kankakee og over 200 i de omliggende Byer, og dette tiltrods for, at jeg blot havde kunnet besøge dem et Par Gange. Hvorledes skulde jeg ganske alene kunne dyrke denne store og lovende Vingård. Men med Udsigten til alle disse nye Arbejdere i Vingården, som Høstens Herre havde sendt mig, var Fremtiden pludselig bleven ligesaa storfri, som den før havde set trist og mørk ud. Det første jeg nu maatte gjøre var at skaffe dem gode Lærere, og ved Guds naadige Forsyn fandt jeg snart baade Lærerne og de Midler, jeg trængte til.

Jeg fandt imidlertid snart, at det var et svært Tab for vor agerdyrkende Befolkning, at saa mange unge Mænd forlod Arbejdet, da de i deres Sted maatte skaffe leiet Hjælp. Jeg maatte derfor forpligte mig til at skaffe 8 Dollars om Maanednen til Vederlag for hver ung Mand, som jeg fratog dem som Elever ved vort bestedne College, som vi kaldte „Vor Frelser's Skole“.

Jeg ønsker ikke, at Lærerne skal blive i den Tro, at alle disse 33 unge Mænd virkelig blev Præster. Nogle af dem havde daarlig Helbred, andre blev dræbt i Borgerkrigen, hvortil de blev udkrevne, et Par ombestemte sig og gik tilbage til sin tidligere Livsgjerning. Men vi forsøgte altid at holde det samme Antal i det lille Kompagni. Som man i Krigen altid lader nye Rekruter udfylde de faldnes Plads, saaledes lykkedes det os altid ved Guds Naade at finde nye Mænd, som var villig til at optage deres Plads, som vi havde mistet. Vi har nu 15 ordinerede Præster, som stamme fra disse først Omvendte i St. Anna, og en af dem, Pastor Bondreau, blev i mit 80. Aar min Efterfølger som Menighedens Præst.

For at faa disse unge Mænd frem gennem deres hele Studietid og indtil deres Ordination havde vi utallige Vanskeligheder og Hindringer at kæmpe med, ja endog saa formelig Modstand fra deres Side, som burde have hjulpet os. Men med Guds Bistand har vi dog ryddet alle Hindringer af Vejen. Lad det være nok i Korthed at berette, at efterat disse unge Mænd havde studeret fra to til fire Aar i „Vor Frelzers College“, sendte vi dem til Universiteterne i Montreal, Toronto eller Chicago for der at afslutte sine filosofiske og theologiske Studier. Det er nu en uforgjælig Glæde for mig at have 15 af dem som mine Medarbejdere i Arbeidet for Katholikernes Omvendelse.

7de Kapitel.

Et macedonisk Raab fra Canada.

„Og et Syn viste sig for Paulus om Natten: Der stod en Mand fra Macedonien, som bad ham og sagde: Kom over til Macedonien og hjælp os“.

I Begyndelsen af Januar 1859 fik jeg to meget vigtige Breve fra Quebec og Montreal. Det første var undertegnet af 500 velkjendte Navne, det andet af omtrent 100 blandt de fornemste fransk-canadiske Katholiker i sidstnævnte By. Begge Breve indeholdt indtrængende Bøn om at komme og fremstille for dem de Grunde, der havde bestemt mig til at forlade den romerske Kirke.

Mangen en Gang før jeg modtog disse Breve havde jeg sagt mig selv, at det vist var min Pligt at rejse til Canada og angribe den katholske Kirke paa dette dens stærkeste Punkt. Men jeg havde opsat dette Arbejde paa Grund af de store Farer og Vanskeligheder, hvormed det var forbundet. Jeg kunde neppe i hele Verden have fundet to Byer, hvor Rom er saa stærk som netop i Quebec og Montreal. At gaa og angribe den vældige Magt der, hvor den paa alle Kanter var mest vindtagelig og rustet med sine forfærdeligste Vaaben, var ikke alene en Daarskab, det var ligefrem Selvmord.

Saadan havde jeg ræsonneret, indtil jeg fik disse to Breve. Men efter den Tid maatte jeg forandre min Opfatning. Hvorledes kunde jeg nu længer lufte mine Øren for Rødraabet fra de dyrefjæbte, forsmægtende Sjæle, som indtrængende hønfsalbt mig om at give dem Livsens Brød.

Da Paulus om Natten hørte Rødraabet fra Macedonien, forlod han alt og fulgte Kalbet. Var det ikke da meget mere min Pligt at gaa, naar jeg blev kaldt af saa mange hundrede og paa en saa offentlig og høitidelig Maade? Jeg overlod derfor mit Arbejde i Menigheden til to af mine mest trofaste Medarbejdere, og besluttede mig til at arbejde en eller to Maaneder i Canada.

Da jeg den følgende Søndag meddelte Menigheden dette mit Forehavende, bad de mig med Taarer ikke at rejse til Canada og udsætte mig for alle de Farer, som ventede mig der. Men jeg kunde ikke afstaa fra min Beslutning, men bad dem kun om slittig at bede for mig, saa vilde nok Gud tage mig i sin beskyttende Haand og atter føre mig tilbage til min kjære Menighed.

Paa Veien til Montreal blev jeg en Dag over i Toronto. Her modtog jeg et Brev fra Provinzens Undersekretær, Mr. Parent, hvori han meddelte mig følgende:

„Bed en Samtale angaaende Dem, som jeg igaar havde med Guvernøren, udtalte Hans Excellence det Ønske, at jeg skulde gjøre, hvad der stod i min Magt for at bevæge Dem til at opgive Reisen til Provinzen Quebec for at prædike mod Katholikerne. Deres Nærværelse der i et saadant Diemed vil sandsynligvis afstedkomme Optøier, som Regjeringen ikke anser sig stærk nok til at forhindre eller standse. Det vil være Dem bekendt, hvorledes Gavazzi for ikke længe siden var meget nær ved at blive myrdet, og hvor mange der blev dræbt og saaret rundt ham. Lad denne sorgelige Kjendsgjerning lære Dem større Forsigtighed og fremkald ikke Ulykker eller Sammenstød, hvis første Offer De sandsynligvis selv vil blive. Dette er Guvernørens Raad, og jeg slutter mig til ham. Luf ikke Deres Øre for et velment Raad fra

Deres hengivne Ven
Etienne Parent,
Sub. Sekretær.

Herpaa sendte jeg følgende Svar:

Min kjære Hr. Parent!

Modtag og bring til Hans Excellence min dybtfølte Tak for den Interessje, han som De har vist for min Siffer-

hed. Men glem ikke, at jeg er en Christi Stridsmand, kaldet til at tjene under hans Korsbanner. Hvis jeg skal maatte udgyde mit Blod og dø i Kampen for at bringe denne Fane frem til Seier imod dens Fjender i vort kjære Canada, saa vil ikke mit Blod være flydt forgjæves, og en saadan Død vil være den Død, jeg helst kunde ønske mig.

Deres forbundne

E. Chiniquy.

Paa Veien fra Toronto til Montreal modtog jeg paa flere Stationer Trudselstelegrammer om, hvad der skulde ske ved min Ankomst.

Men da disse Undsigelser ikke var undertegnet af nogen fjendt Person, tog jeg ikke videre Hensyn til dem; jeg antog, at de kun var skrevet for at skræmme mig.

Men jeg fik snart se den Fare, som virkelig ventede mig. Da Toget ankom til Montreal Station den 1. Februar, mødtes jeg der af en alvorlig, taus Menneſtemasse, sliĸ som jeg endnu aldrig havde set den før, og alle syntes de spændt at vente paa nogens Ankomst. Da jeg havde en velbegrundet Mistanke om, at jeg kunde være den Person, de ventede paa, ansaa jeg det for ret at skjule mig saa godt, jeg kunde. Jeg havde en stor Pels paa, og dens Krave slog jeg nu op om Dreene saa højt, at kun Djinene blev synlige.

Jeg steg nu ud af Jernbanevognen men med det inderlige Haab, at ingen vilde gjenkjennde mig. Men da jeg var gaaet et Par Skridt ind i den tætte Skare, hørte jeg paa alle Kanter hvistte omkring mig: „Hvor er han, hvor er han?“ Baade paa Udtalen og paa Ansigtstrækkene forstod jeg, at jeg befandt mig midt i en Horde af blodtørstige Irlændere. De var alle bevæbnede med tykke Stofke, som de svang truende over sine Hoveder.

Endnu mere bestemt paa at bevare mit Incognito tryffede jeg mig frem gjennem Mængden, men den var saa tætpakket, at jeg næsten ikke kunde flytte mig. Hvistningen var nu steget til høie Raab: „Hvor er han, hvor er den fordømte Apostat?“

Endelig hørtes en høi klar Stemme temmelig langt fra mig: Est-ce que le Père Chiniquy n'est pas là quelque part? Er ikke Fader Chinique nogetſteds her?“

Jeg maa til min Skam bekjennde, at der gif en Gyſen af Skam igjennem mig, thi jeg var vis paa, at alle disse raa og halvdrukne Irlændere var sendt for at myrde mig. Jeg forsøgte paany at trænge mig frem gjennem Hoben i den Tanke, at jeg dog muligens kunde naa ud og saa fat paa en Slæde.

Irlænderne blev nu mere og mere rasende. Da hørte jeg

kun to Stridt fra mig den samme energiske franske Stemme: „Er da ikke Fader Chiniquy her?“ Skjønt jeg ikke anede, at denne Stemme tilhørte en Ven, stammede jeg mig saa meget over min Frygtagtighed, at jeg endelig svarede med hoi Stemme: *Oui le père Chiniquy est ici, — que lui voulez vous.* Jo Fader Chiniquy er her, hvad vil I ham“. Neppe var disse Ord over mine Læber, før jeg saa en hel Skare Menneſker komme ſtyrtende med Lynets Hurtighed hen imod mig og omringe mig, medens Folk, der ſtod i Reien for dem blev kaſtet overende. Førſt var jeg ude af Stand til at forſtaa, hvad denne nye Støi og Bevægelse ſkulde betyde. Men en venlig Stemme hviſtede ind i mit Øre: Vi er Venner, ſom er komne for at beſkytte Dem mod et Overfald af irſke Drankere, ſom vil myrde Dem. Hold Dem kun ganſke ſtille i vor Midte“. I næſte Minut var jeg omgivet af en trefold Kredſ af tapre, velbevæbnede franſk-canadiſke Landsmænd.

Diſſe Mænd var komne undervejs med, at der var en Sammenſværgelse igjære mod mig. 75 af mine Landsmænd havde derfor ſluttet ſig ſammen for paa denne Maade at redde mit Liv. Jeg ſølte mig inderlig taknemmelig mod Gud, ſom havde ſendt mig denne Hjælp, og ſnart var vi alle uden videre Forhindring paa Reien til St. Laurence Hall, et Hotel, hvor de havde leiet de bedſte Værelſer og ogſaa den ſtore ſmukke Salon til min Afbenyttelſe. Hvor ſtor var ikke min Glæde og Overraſtelse, da jeg ved nærmere Bekjendſkab fandt, at mine tapre Redningsmænd var Blomſten af de canadiſke Franſkmænd i Montreal. De tilhørte alle med én Undtagelſe den katholiſke Kirke. For bedre at kunne forſtaa diſſe mine Følelſer af Taknemlighed og Beundring, maa man vide, at Biſkopen af Montreal havde forfattet et Maniſeſt, ſom han lod oplæſe fra alle Byens Prædikeſtole den foregaaende Søndag, og ſom ogſaa havde været optaget i alle Stedets Aviſer, hvori han forbød Katholikerne at have noget at gjøre med mig. At tale med mig eller at høre mine Prædikener var en fordømmelig Synd, ſom vilde medføre Excommunication.

Det var derfor en ſtørre Seier over Rom, end jeg havde vovet at haabe eller vente, at blive modtaget paa denne Maade af diſſe Landsmænd, der udſatte ſig ſelv for ſtor Fare for at kunne beſkytte mit Liv, og ſom nu modtog mig i denne prægtige Sal og der overøſte mig med alle Tegn paa Agtelſe og Velvillie. De forblev hos mig til Kl. 12 om Natten og forlod mig førſt, eſterat de med den ſtorſte Overlæg og Forſigtighed havde planlagt en Maanedſ Kampagne mod den katholiſke Kirke. Og for vi ſkiltes, tillod de mig at læſe for dem den

103die Psalme: „Lov Herren min Sjæl og alt hvad i mig er prise hans hellige Navn“.

Da jeg var blevet alene, læste jeg atter dette herlige og dog saa enfoldige Udtryk for Davids Tak mod Gud. Hvor kunde jeg finde bedre Udtryk for, hvad jeg sølte i hin Stund, efter at være undkommet fra den visse Død og have oplevet saadan enestaaende Beshyttelse i Farens Time? Mit Hjerte var opfyldt af Haab om, at skulde denne evangeliste Mission end være forbundet med personlig Fare for mig selv, saa skulde den dog blive en velsignet Gjerning. Den sidste Tanke, som hin mærkelige Aften bevægede sig hos mig var disse trøstefulde Ord: „Herren er min Hyrde, for hvem skulde jeg frygte“.

8de Kapitel.

Evangeliet prædikes for Tusender af Katholiker i Montreal —
Jeg horer Præsten i Napierville tale mod mig fra Prædikestolen.

Herren, Hærskarernes Gud er med os, Jakobs Gud er vor faste Borg. Psalm. 46, 8.

Den næste Morgen, den 2. Februar 1859, vilde mit Hjerte have fortaget, om ikke de Ord af Profeten, som jeg har sat som Overskrift over dette Kapitel, have lydt i mit Øre. Thi Fristeren hoistede til mig: Hvad kan Du gjøre her, alene som Du er, forbandet af hele det romerske Præsteskab og absolut overjet af Protestanterne. Har Du tænkt paaet nogen Velkomsthjælp fra den Kant ved din Ankomst? Nei. Og de 75 canadiske Franskmand, som igaar reddede dit Liv, de er fritrængere og bryde sig ikke det Gran om din Prædiken. De er kun begejstrede for Dig, fordi de i Dig ser et Redskab til at faa knækket de forhadte Præsters Magt. Men de er Nattefugle, ved Dagslys faar du ikke se dem. De skammer sig for at kjendes eller ses blandt dine kirkelige Venner“.

„Selv den Jord Du træder paa er forbandet af den katholske Kirkes Biskoper og Præster. Og Protestanterne vil lade Dig sejle din egen Sø, saa Du kommer nok til at sidde i denne pragtfulde Salon ligesaa ensom som om Du havde været smittet

af Kopperne. Du har været en Nar, som har vovet Dig tilbage igen til Canada efter din Udtrædelse af den katholske Kirke. Du kommer til at maatte vende tilbage til dit Hjem med Stam og Skade og snarere bestyret Romerkirken ved dit Banzheld end omvende nogen fra deres Bildfarelser“.

Klokken slog 10, og jeg var endnu alene med mine sørgelige Betragtninger. Mit Hjerte var opfyldt af en udsigelig Sørgmodighed. Jeg faldt paa mine Knæ og bad med Taarer og inderlige Bønner Gud om Hjælp og Kraft. I samme Dieblis hørtes en Banken paa Døren, og Opvarteren kom for at melde, at flere Personer ønskede at tale med mig. Og til min usigelige Glæde førte han ind til mig 30 Færmere fra Montreals Omegn, Mænd, som havde været mine kjære Venner, medens jeg prædikede Afholdenhed der. De trykkede med varm Hjertelighed mine Hænder og forsikrede mig, at Folket i Omegnen glædede sig ved at høre, at jeg var kommen for at prædike for dem. Neppe havde jeg faaet dem tilfæde paa mine fine Sofaer og Stole, før en endnu større Skare blev anmeldt, og strax efter endnu flere, til den store Sal var saa fuld, at der hverken var Siddeplads eller Staaplads for flere. Jeg var ude af mig selv af Overraskelse og Glæde.

„Mine kjære Venner“, sagde jeg. „Jeg har ikke Ord, som kan udtrykke min Taknemmelighed mod Gud, fordi han forunder mig at mødes med saa mange af mine kjære Landsmænd her idag. I husker nok, hvor glade vi var, da jeg for nogle Aar siden holdt mine Afstedsprædikener her, og I smagte paa de Draaber af Livsens Bæger, som jeg den Gang fik række Eder. I modtog Afholdenhedsbudet som en god Gave til Eder selv og Eders Hjem. Nu kommer jeg for at tilhyde Eder, ikke en Draabe af Livets Bæger, men selve Livets Kilde, den velsignede Bibelbog, Himlens kosteligste Gave til os. Jeg haaber og tror, at I vil modtage den som Eders Livs Brød, som Lyset for Eders Fod og som den Nøgle, der aabner Himmelriges Porte for hver den, der bruger den“.

I en Time talte jeg nu til dem om Bibelen, om Nødvendigheden af at modtage og læse den i hvert Hjem, som det bedste Middel til at gjøre vort kjære Canada frit, stort og lykkeligt.

Aldrig har jeg set en større Andagt, Opmærksomhed og Glæde end den, hvormed mine Tilhørere lyttede til mine Ord. Da blev vi pludselig afbrudt af Politinspektoren. „Gaden udenfor Huset“, sagde han, „er saa overfyldt af Folk, som forlanger at se og høre Dem, at hele Færdjelen er standset“. Han bad mig derfor om at tale nogle Ord til dem fra Vinduet, før han lod Gaden rydde. Jeg aabnede Vinduet og saa til

min Forundring, at Politiofficeren ikke havde overdrevet. Gaden var saa fuldpakket, at ingen kunde komme forbi Huset. Mængdens Glædesraab var saa overvældende, da jeg staa Hovedet ud af Vinduet for at tale til dem, at Glæden næsten bragte mig til at forstumme. Jeg talte til dem over den Tekst: „Jeg skammer mig ikke ved Jesu Christi Evangelium, thi det er en Guds Kraft til Salighed for hver den som tror“, og bad dem flittig at læse og følge Evangeliet som den sikreste Rettefnor til at opnaa det evige Livs Salighed og blive et lykkeligt, stort og frit Folk. Derfor takkede jeg dem, fordi de havde glædet mig ved at møde frem for at modtage det Budskab, jeg havde at bringe dem, og bad tilslut vor himmelske Fader om at velsigne dem alle med Slægt og Hjem.

En Stemme raabte nu op til mig fra Mængden: „Vil De ikke være saa god at give mig en af disse Bibler, som de taler saa vakkert om“. „Jo, kjære Ven“, svarede jeg, „kom til mig i Eftermiddag, saa skal De saa saa mange, som De har Øyst paa“.

Klokken 2 begyndte nye Skarer at indfinde sig. Den store Salon var snart overfyldt, og Gaden foran Hotellet var igjen saa fuldpakket, at al Færdsel stansede. Paa Politiets Opfordring talte jeg nu først til den ubeusfor forsamlede Folkemængde. Jeg talte til dem en halv Times Tid og bad dem saa gaa bort, hvorpaa jeg talte en Time til dem, som var samlede i Salen. Men saa snart jeg var færdig, havde der samlet sig nye Skarer, baade paa Gaden, i alle Hotellets Gange og i mine Bærelser, og Klokken var fem, før jeg endelig atter var alene.

Men jeg glemte snart min Træthed, da en af Canadas første Christne, Sir William Dawson, kom til mig sammen med en af Stifterne af Pointe aux Trembles College, Mr. James Court, for at bede mig til Middag hos sig i hans Hjem ved Mc. Gile Universitet. Her blev jeg mødt af Blomsten af de protestantiske Familier i Montreal; Douglasserne, Mc. Rays, Redpaths og Lejmans og mange andre gav mig den første saavel som den hjerteligste Velkomst, som jeg nogeninde har modtaget af Protestanter i Montreal.

Jeg kunde ikke blive hos dem længere end til Kl. 8, da mine fransk-canadiske Venner kom for at hente mig til Mekanismernes Sal, hvor 2000 af mine katolske Landsmænd ventede for at saa høre et Foredrag af mig om Grunden til, at jeg var udtraadt af den katolske Kirke. For at holde de mere urolige Elementer borte, havde mine Venner ordnet det saa, at der ved Indgangen skulde erlægges en Betaling af 25 Cent, hvorved jeg ogsaa fik mine Udgifter dækkede. Beretningen om

denne min første Dag i Montreal bliver tillige en Beretning om de efterfølgende Dage, den ene Dag forløb som de følgende. Kun Lørdag Aften havde vi lidt Uro ved Mødet, idet nogle Mænd var udsendt af Præsterne for at forstyrre Forsamlingen, men Politiet fik snart fat i dem og drev dem ud af Salen.

I Løbet af disse fire Dage havde jeg den Lykke at faa prædike Evangeliet for over 10,000 Sjæle, og at faa uddele 800 Bibler og Testamenter. Først i Evigheden vil vi faa se den levende Frugt af disse fire Dages Arbejde. Den katholske Kirke tabte sin Magt over mangen en, som nu begyndte at elske Evangeliet og søge efter nyt Lys. Og skjøndt der vel endnu var lidet moden Frugt, saa var dog den gode Sæd udjaaet, og nu ser vi Markerne allerede hvide til Høsten.

Lørdag Aften var det bestemt, at mine Venner skulde kjøre mig til Naperville, den Menighed, som vi først vilde besøge. Skjønt meget træt, reiste jeg hele Natten for at kunne være i denne Landsby Søndag Morgen. Man havde troet, at dette vilde være det mindst farlige Tidspunkt.

Klokken var omtrent fire om Morgenen, da jeg kom frem, og indtil Kl. 11 kunde jeg hvile i en kjær Vens Hus. Mit Hjerte var fyldt af overstrømmende Glæde, og som Musik lod i mine Øren deres Glæde, for hvem jeg de foregaaende Dage havde prædikeret Evangeliet.

Da Tiden kom, paa hvilken Folket forlod Kirken efter Messen, klædte jeg mig paa for at gaa og møde Menigheden udenfor Kirkedøren. Min Vært forsøgte at overtale mig til ikke at gjøre dette, idet han viste mig den overhængende Fare, jeg derved udsatte mig for. „Idag“, sagde han, „blev Biskopens Skrivelse imod Dem oplæst fra Prædikestolen, og De vil blive fremstillet som en „rovgjerrig Ulv“. Folket vil blive saa opsat imod Dem, at De kan resitere hvadsomhelst, og De har ingen til at forsvare Dem“. Men jeg svarede: „De tager feil, hvis De tror, at jeg er alene. Jeg kommer ikke hid med egenlystige Interesser eller for min egen Fornøielse. Jeg er et Christi Sendebud, og jeg ved forvist, at han er med mig og vil beskytte og forsvare mig ligesaa vist, som han forsvarede Daniel i Løvekulen“.

Derpaa gik jeg til den store Kirke, hvor jeg ganske stille aabnede Døren paaklem for at se, om Gudstjenesten snart var forbi. Præsten stod netop paa Prædikestolen og var ifærd med at oplæse Biskopens forfærdelige Brev imod mig. Han fremstillede mig som en Djævelens Udsending og en glubende Ulv blandt stakkels forsvarsløse Faar. Folket blev truet med Udelukkelse fra Kirken og evig Fordømmelse, hvis de hørte min

Forkyndelse, tog mig i Haanden, gav mig Rattely eller bespiste mig o. s. v.

Da Præsten var færdig med at læse dette interessante Dokument fra hans Foresatte, tilføiede han sine egne Anmærkninger: „Dette Uhyre af et Menneske“, sagde han, „har allerede sendt Tusinder af dyrebare Sjæle til Helvede, og det er Djævelen, som har ført ham hid til vort Land for at ødelægge og fordømme os. Stjont jeg haaber, at han ikke vil komme og besmitte vor kjære Menighed her i Napierville med sin Nærverelse, saa haaber jeg og, hvis han skulde komme hid, at han maa saa en saadan Modtagelse af Eder, at han ikke saa snart lyst til at komme igjen“.

Efter disse Ord afsluttede han Messen med en Velsignelse og lod Folket gaa.

Stille havde jeg lukket Døren igjen, saa ingen kunde ane, at jeg havde hørt Præstens Ord, og jeg gif nu hen til en Platform udenfor Kirken, hvor alle maatte passere mig, idet de gif nedad Trapperne.

Ingen Ord kan beskrive Folkets Forbauselse, da de nu strømmede ud og saa mig staa midt iblandt dem. De vilde knapt tro sine egne Øine. De kjendte mig jo alle, thi medens jeg var Præst i Canada, havde jeg arbejdet i ugevis iblandt dem, hørt deres Skriftemaal og prædiket Afholdenhed for dem, og de havde alle kjendt mig og elsket mig, som om jeg havde været Deres egen Præst.

De havde derfor næppe faaet Die paa mig, før de havde glemt, hvad de netop havde hørt om mig i Kirken. De strømmede derfor sammen, rakte sine Hænder ud imod mig og raabte: „Velskommen, velskommen, Fader Chiniquy! Er det mulig, at De atter er kommen hid til os! Hvor glade vi er ved at se Dem!“

Kun to eller tre mindede om, hvad Præsten netop havde sagt til dem, men de øvrige bad dem gaa sin Vej og ikke forstyrre deres Glæde.

Jeg troer ikke noget Dieblif i mit Liv har været større og hviddeligere end dette. Den store Folkemasse dreves med Strømmen ned ad Trapperne, men de vendte endnu alle hovedet op imod mig, og snart havde jeg udenfor mig tusen af disse mine kjære Landsmænd, der nu kun stod og ventede paa, hvad jeg maatte have at sige dem. Og saa snart som der blev saavidt Ro, at jeg kunde høres, begyndte jeg at tale til dem: „Mine kjære Venner og Landsmænd“, sagde jeg, „J har netop nu hørt, hvad Ederes Præst og Biskop har udtalt imod mig. Maaske J nu ogsaa kunde have lyst til at høre, hvad jeg har at sige til mit Forjaar. J er for ærlige Folk til at dømme

en Mand uden først at høre ham, selv om han er anslaget baade af Præster og Biskoper. Gud har givet Eder to Dren, for at I kan høre begge Sider af enhver Sag. Jeg vil ikke tale et Ord til Eder mod Eders ærværdige Biskop og Eders Præst, jeg respekterer dem; og jeg vil kun faa Lov til at tale nogle Ord til Selvsforfvar og forklare Eder min nuværende Stilling. Vil I tillade dette og høre rolig paa mig?" Og den hele Mængde svarede som med en Mund: „Ja, ja, — tal, Fader Chiniquy, vi er glade ved at høre Dem tale“.

„Mangen af Eder“, sagde jeg, „er endnu fastende, da I har været til Alters denne Morgen. Mangen god Moder iblandt Eder har Ank paa sig for at komme hjem til sine smaa Børn. Vi staar herude under aaben Himmel, som ikke er godt for nogen af os. Vil I gjøre mig den store Glæde at samles med mig i Eftermiddag Kl. 3 i den store Sal midt i Landsbyen?“

Og saa Gud velsigne Eder alle, og hans Velsignelse hvile over vort kjære Canada til alle Tider!“

Og den hele Mængde svarede: „Gud velsigne Fader Chiniquy“, og rolig gik de hver til sit Hjem.

8de Kapitel.

Min Missionsreise fortsat. — Norderens Folk paa mit
Besøg i Quebec.

Den første Søndag i Februar 1859 Kl. 3 var den store Sal i Landsbyen Napierville fyldt af en interesseret, intelligent katolsk Forsamling, som ønskede at høre, hvorfor jeg havde forladt den romerske Kirke. Saa langt fra at følge sin Præsts Opfordring til at give mig en saadan Modtagelse, at jeg aldrig mere skulde fristes til at komme igjen, saa overøste de mig med alle mulige Tegn paa Kjærlighed og Agtelse. Og det samme gjentog sig den næste Morgen, da Salen atter var fyldt til Trængsel for at høre mig tale imod Brødet's Forvandling i Madveren.

Om Eftermiddagen sendte Præsterne Landsbyens Doktor

for at diskutere med mig om Drebigten. Han forsøgte at bevise, at Frelseren havde indstiftet dette som den eneste Maade, paa hvilken vi kunde faa Syndernes Forladelse. Men han var snart færdig med sine Modbevis, og jeg spurgte ham nu ganske ligefrem, hvor længe det var, siden han selv havde været til Skrifte. Han var nødt til at svare, og Svaret blev: „Ti Aar“. Hele Forsamlingen brast her ud i Latter, og en Snes Irlændere, som var med ham, begyndte nu at holde en saadan Støi, at skjønt det store Flertal af Forsamlingen gjerne vilde høre mere, maatte vi dog slutte Mødet paa Grund af Uro i Salen. Men megen god Sæd var falden i denne vel forberedte Jordbund, og Pastor Lafleur og andre, som trofast havde arbejdet her for mig, havde gjort meget og dygtigt Arbejde. En stor Del af de herboende Familier havde allerede opgivet de romerske Bildfarelser og dannede en interessant protestantisk Menighed.

Allerede den næste Dag ventede man mig i Quebec, og jeg maatte nu vende tilbage til Montreal for derfra at tage med Toget videre“.

I Quebec Gazette for 11. Februar 1859 læstes følgende:

Chiniquys Ankomst.

Denne Mand ankom til Point Veris Onsdag Aften og kom over til vor By igaar Formiddag.

Vi hører, at Antalet af de Personer, som har opsogt ham efter hans Ankomst hid, ikke kan anslaaes til mindre end fire tusen. To Gange blev han igaar nødt til at tale til Mængden fra sit Vindu. Folket flokkedes om ham, ogsaa fra de omliggende Menigheder, og mange har opholdt sig i Byen siden Mandag for at faa se ham. Ikke et ondt Ord hørtes udtalt imod ham, men alle gav de utvetydige Beviser paa deres Glæde over atter at se hos sig den Mand, for hvem de nærede en saa oprigtig Kjærlighed.

Fader Chiniquy holdt et offentligt Møde i den store Sal i St. Anna Gade i Eftermiddag, men til dette Møde maa vi komme tilbage i vort Morgennummer. Vi vil kun sige, at Lokalet var fyldt til yderste Trængsel, især af hans egne Landsmænd, og at der, saa længe vi var tilstede, herskede den største Ro og Orden, medens den ærværdige Faders Ord jævnlig blev afbrudt af det livligste Bisald“.

Og ikke alene dette her omtalte Torsdagsmøde, men ogsaa de Møder, som holdtes de paafølgende Dage, var en stor Seier for Evangeliet. Jeg holdt alle disse Møder Kl. 2 om Eftermiddagen, da Quebecs Gader i de Dage var saa slet oplyste

om Astenen, at jeg ikke var sikker paa, at jo de daarlige Elementer kunde faa Lyft til at gjøre Optøjer. Af Quebecs Gazette kan man se, at det store Bærelse, jeg beboede, næsten til Stadighed var fyldt af Benner og sandhedsjøgende Menneſter, og at Gaden foran Huset var ſaa tætpakket af Folk, ſom gjerne vilde høre Evangeliets glade Budſtab, at jeg to og tre Gange i Dagens Løb blev nødt til at tale til dem fra mit Vindue.

De katholiſke Præſter var naturligviis rafende. Vi kunde ſe, hvorledes de løb gjennem Gaderne og forſøgte at ſtandſe de Folkemaſſer, ſom fra alle Sider ſtrømmede til for at ſe og høre. Og naar de foreholdt Folket, hvilken Synd det var at høre paa mig, ſom var udstødt af Kirken, fik de ofte kun det Svar: „Hvis det er Synd, kan vi jo ſkrifte den for Dem efter-paa, thi I ſiger jo, at I kan tilgive al Synd“.

Den anden Dag efter min Ankomſt meddelte nogle af mine trofaſte Benner mig, at Præſterne ſikkert nok forberedte et hemmeligt Mordforſøg mod mig, og de tilbød ſig at holde Vagt om Huset.

Jeg ſvarede, at i denne Henſeende maatte de gjøre, ſom de ſelv vilde. Da de ſelv havde indbudt mig at komme til deres By, var det ogsaa rimeligt, at de forſøgte at beſkytte mig mod den Slags Overfald. De organiserede da en liden Styrke paa 15 velbevæbnede, kraftige unge Mænd, ſom ſkulde holde Vagt rundt mit Logi igjennem Nattens ſtille Timer.

Themaet for vor Søndagsmøde var: „Vor Frelſe ved Chriſtus“. Og ſkjønt den katholiſke Kirke ved ſin Morgengudstjeneste havde udflynget de voldsomſte Trudſler og Banlyſninger mod enhver, ſom i mindſte Maade befattede ſig med mig eller hørte mig, ſaa var Folkemaſſen ſaa ſtor ved dette Møde, at vi maatte aabne alle Vinduer i den ſtore Sal, for at ogsaa alle de, der ſtod udenfor kunde høre, hvad der blev ſagt.

Den Glæde, der fyldte mit Hjerte, var ſaa ſtor, at jeg ikke følte Træthed efter de anſtrengende Dages Arbejde. Alt ſe alle diſſe Menneſter, der tørſtede og hungrede efter Livets Brød, og at ſaa Lov til at være Guds Haandlanger til at række dem det, dette fyldte min Sjæl med en ſaadan Lykke, at ofte kunde jeg ikke holde mine Glædeſtaarer tilbage.

Men Kl. 10 om Aftenen kom to meget anſeede Benner til mig og ſagde: Kjære Fader Chiniquy, vi er viſſe paa, at De blir dræbt inat, hvis De ikke forlader Byen. Vi kommer lige fra et Møde, hvor Byens værſte Udstød var tilſtede og blev talt til af to katholiſke Præſter. De opflammede ſaaledes deres ſlette Lidenſkaber, at mere end 50 af de værſte har ſvoret at ſætte Ild paa Deres Hus, og ſaa at dræbe Dem, naar De forſøger at flygte. Derfor tjen os i at forlade Byen. Vi har

en god Slæde i Beredskab, som kan føre Dem til et sikkert Tilflugtssted 8 eller 10 Mil herfra". Men jeg svarede kun: "Jeg takker Eder for Eders Venlighed, men jeg kan ikke følge Eders Raad. Da jeg traadte ud af den katholske Kirke, og ligesaa da jeg kom her til Quebec for at prædike Evangeliet, vidste jeg vel, hvad Følgen kunde blive. Jeg kom ikke for at løbe bort igjen af Frygt. Hvis det er Guds Villie, at jeg skal udgyde mit Blod inat for Evangeliets Skyld, saa vil jeg hele Evigheden igjennem maatte takke ham for en saadan Naade". "Hvis saa er", sagde mine Venner, "maa vi sætte en dobbelt Vagt om Huset". "Ja, gjør kun det", svarede jeg. Og dermed forlod De mig.

Naar et Menneſte paa den Naade føler sig Døden nær, saa kan man ikke ødsle sin Tid bort paa Søvn. Evighedens Ryst ligger foran en i al sin Herlighed, saa man ligesom maa holde Aandedrættet tilbage ved Synet deraf. Da Klokken var blevet tre, og det første Daggrø begyndte, kom en af de Mænd, der holdt Vagt, ind til mig og sagde: "Nu er Mørket snart over, og dermed den værste Fare. Hvis De derfor ikke har noget derimod vil vi nu gaa hjem og faa lidt Hvile, thi vi er alle Arbejdsfolk, som skal være i vort Arbejde igjen for 7".

Jeg takkede dem for hvad de havde gjort for mig, og saa gik de.

Jeg gik derpaa hen til de venlige Opvartere, som ogsaa holdt Vagt, og bad ham om at give mig lidt at spise. Jeg havde ikke haft Blund paa mine Dine og følte mig mat og træt.

Jeg vilde netop tage den Kop Kaffe, som bragtes mig, da vi hørte en frygtelig Larm ved Gadedøren. Døren blev tydelig nok brudt op, og en Mængde Mænd styrte opad Trappen til mit Dagligværelse.

Det var netop de Mænd, som Aftenen iforvejen havde svoret at sætte Ild paa Huset og dræbe mig. Hver Mand havde en Maske for Ansigtet, og de havde holdt sig skjult i Nærheden og opbiet det Dieblis, da min Vagt forlod Huset. Anføreren, som havde en lang Slagterkniv i Haanden, raabte til mig: "Elendige Graftalder! Vi er kommen for at gøre en Ende paa dit elendige Liv; hvis Du ikke vil sværge, at Du aldrig mere vil prædike om din fordomte Bibel, saa kan Du regne Dig for en død Mand!"

Og nu fyldtes Værelset af den hele forfærdelige Bande som styrte ind i Værelset, brak istrykker Møblerne og truede med at dræbe den venlige Mand og Kone, som havde givet mig Husly under mit Ophold i Quebec.

"Lad disse Folk i Fred", sagde jeg, "og hvis det er en Forbrydelse at prædike Kristi Evangelium, saa er det ialfald

kun mig, som er den skyldige; dræb mig, Døden skræmmer mig ikke, men lad disse gode Mennesker i Fred!"

I dette Dieblif følte jeg en Dolk trykket mod mit Bryst med en saadan Kraft, at jeg hvert Dieblif ventede, at den skulde trænge tværs igjennem mig. Jeg hævede mine Hænder mod Himmelen og raabte: „Kjære Frelser, Du har lidt for mig, modtag nu min Sjæl i dine Hænder“.

Den forfærdelige Morder raabte: „Vi er ikke kommen hid for at høre paa dine fjætterske Bønner. Vil Du beholde Livet, saa sværg, at Du ikke mere vil prædike om Bibelen“.

Nu følte jeg Blodet sildre nedover mit Bryst, og da jeg var vis paa i næste Dieblif at være dræbt, hævede jeg atter Hænderne mod Himmelen og sagde: „Min Gud, de forlanger en Ed af mig, før jeg dør, og derfor sværger jeg, at saalænge min Tunge kan røre sig, vil jeg prædike dit Evangelium saadan som jeg finder det i „din hellige Skrift“. Og derpaa aabnede jeg min Vest, blottede mit Bryst og sagde: „Stød kun til, jeg er færdig“. Men min kjære Frelser var mig nær og bestyttede sin stakkels hjælpeløse Tjener.

Morderen begyndte at skjælve fra Hoved til Fod, Kniven faldt ud af hans Haand, og med skjælvende Stemme sagde han: „Lov os at reise bort straks, saa skal vi ikke dræbe Dig“.

Han mente øiensynlig, at dette skulde afvinge mig et Løfte om at forlade Byen. Men jeg svarede kun: „Ja, jeg skal gaa herfra“ (idet jeg mente bort fra ham) og dermed lod han mig slippe.

Sneen var falden mere end to Fod dybt i Nattens Løb, og jeg havde langt at gaa for at naa hen til det Sted, hvor jeg haabede at faa Husly. Jeg følte, at mine Kræfter var udtømte efter Nattens Oplevelser, og jeg troede derfor, at det var bedst, at jeg først drak min Kop Kaffe, som endnu stod paa Bordet. Desuden ønskede jeg at vinde lidt Tid i det Haab, at mine Venner skulde faa Nys om min Stilling og komme mig til Undsætning. Jeg havde nemlig set Husets Tjenere løbe afsted, og jeg tænkte mig, at de løb efter Hjælp.

Den forfærdelige Bande stod stille og betragtede mig med blodstundte Dine. Jeg satte mig stille ned ved Bordet og sagde: „Da jeg nu maa ud og vade i den knædybe Sne, haaber jeg, at I ikke tager mig det ilde op, at jeg først maa faa Tid at spiise“. Men jeg havde knapt drukket lidt af min Kaffe, før en rasende Stemme, som jeg endnu ikke havde hørt, raabte:

„Ser I da ikke, at han bedrager os, han har slet ikke ifinde at forsvinde!“ Og med disse Ord væltede han Bordet, knuste Koppen og skreg med en forfærdelig Ed: „Afskyelige Fra-

faldne! Gaa afsted straks. Ingen Opsættelse, fort, march!“
 Og han kastede mig næsten overende med sin knyttede Næve“.

Jeg følte, at nu kunde det ikke udhales længer, jeg maatte gaa. Jeg tog min Yderfrakke og min Hat paa, greb min Vadsæk og gik til Døren. Jeg var ikke uden Frygt for, hvorledes jeg skulde kunne gaa den lange Vej i den mørke Nat og den dybe Sne. Men Guds gode Forsyn sendte en Arbeidsvognmand med en Sluffe, jeg standsede ham og spurgte, om han kunde kjøre mig, og snart efter sad jeg tryk hos Byens ædle Pro-Mayor, en skotsk Protestant ved Navn Hall. Thi ved Guds naadige Styrelse var Byens Mayor Langeour, en fanatisk Katholik, bortreist netop de Dage, jeg var i Quebec.

Jeg viste mit blødende Bryst og fortalte ham, hvad der var hændt mig. „Men“, sagde jeg, „jeg har lovet at holde endnu et Foredrag her om hver Mands Ret til at læse sin Bibel, og det Løfte vil jeg holde, selv om jeg skal dø for det. Jeg kommer nu for at stille mig under det britiske Flags Beskyttelse, og forlanger at faa nyde min fulde Frihed“.

„Hvis De kan aflægge Ed paa Sandheden af, hvad De her fortæller“, sagde Mr. Hall, „saa skal jeg beskytte Dem, men ét beder jeg Dem om, tal ikke til nogen om Deres Saar eller om, at Deres Blod blev udgydt. Thi Blod fordrer Blod, og blev dette bekendt, kunde det blive vanskeligt nok at styre vore protestantiske Soldaters Raseri mod de katholske Præster. Jeg maa nu erklære Byen i Beleiringstilstand og samle alle de Tropper, jeg kan befale over, hvis jeg skal kunne beskytte baade Deres og mit eget Liv mod Roms mægtige og blodige Vælde.“

En halv Time senere var Byen Quebec erklæret i Beleiringstilstand, og mere end 1000 engelske Soldater var opstillede for at forsvare mit Liv. Det var mellem disse to Rækker af Bajonetter, at Mayor Hall om Eftermiddagen kjørte mig i sin egen Slæde til det Lokale, hvor jeg skulde holde mit Foredrag. Og paa den anden Side af Soldaternes Geled saa vi de katholske Præster løbe frem og tilbage blandt sine Tilhængere og tilraabe dem i største Angst: „For Guds Skyld hold Fred og rør ikke en Finger mod Fader Chiniquy. Ved den mindste Uro kan Soldaterne skyde Ed ned!“

Den store Sal kunde ikke rumme Halvdelen af de Menneſker, som ønskede at høre, hvad jeg havde at sige om den hellige Skrift og hver Mands Ret til selv at læse den. Gaden udenfor var fyldt af en lyttende Mængde, som i aandløs Stilhed forsøgte at opfange, hvad der blev talt inde i Salen. Jeg havde med mig 600 Nye Testamenter, som jeg efter Mødet uddelte til mine kjære katholske Landsmænd.

Gud ske Lov, den gode Sæd er ikke blevet udsaaet for

gjæves. Det beskedne evangeliske Arbejde, som to udtraadte katolske Præster, Tetreau og Normandeau har nedlagt i denne By, har senere skudt rask Vækst og baaret rig Frugt.

Ikke langt fra det Sted, hvor jeg den Nat blev saaret, staar nu en vakker fransk protestantisk Stenkirke. Og selv denne store Kirke vilde have været meget for liden nu, hvis vore fjære fransk-canadiske Protestanter havde faaet bo i Fred i sin By. Men desværre, mangfoldige af dem blev saaledes forfulgt af de katolske Præster, at de blev nødt til at udvandre til de forenede Stater, hvor de nu æder Landflygtighedens bitre Brød.

9de Kapitel.

En fransk Officer freller mit Liv i Beloeil. Jeg besøger Grande Signe og Longueville. Pastor Theodore Lasseur.

At knække den romerske Kirke i dens to Hovedcentrer, Quebec og Montreal, var et Værk, som ikke kunde udføres af Chiniquy, det maatte Gud selv fuldbringe.

Guds mægtige Haand var saa tydelig synlig i den Maade, hvorpaa han fuldstændig ydmygede de hovmødige Tyranner, som i næsten tre Aarhundreder havde behersket Folket i Quebec og Montreal, at der ikke var nogen Anledning for mig til at fristes af menneskelig Forsængelighed. Jeg kunde kun bøje mig i Støvet og undres, naar jeg saa, at han til et saadant Størværk kunde anvende et saa svagt Redskab.

Baade Protestanterne og Katholikerne var lige forbausede over, at disse Baaben, Excommunication, Interdict etc., som tidligere havde holdt det fransk-canadiske Folk, i saa stor Frygt, og som ogsaa nu udslyngedes med fuld Kraft Søndag efter Søndag fra Prædikestolene, at disse Baaben nu med engang havde tabt al sin Magt overfor Folket og meget mere betragtedes som latterlige Barnestreger. Det var første Gang paa det amerikanske Fastland, at den rommerske Tiger var bleven spærret inde i sin egen Hule, og at Pavedømmets uhyre Slange var blevet saa kraftig indelaast, uden at det var lykkedes dem at bide den Haand, som slog dem.

Ingen Ord kan beskrive de romerske Præsters Ydmygelse, da de hørte, at det var min Hensigt at blive en hel Maaned i Montreal for at afløre deres Bedrag, deres Afgudsdyrkelse og deres daarlige Levnet.

Biskop Bourget gjorde næsten overmenneskelige Anstrengelser for at bestikke mig, men han bortødslede kun sin kostbare Tid. Han følte mere og mere, for hver Dag som gik, at jeg ikke alene var fast i min Beslutning, men at jeg ogsaa var fuldstændig ufølsom for hans Trudslar, hans falske Smigrerier og hans usfadelige Raseri.

Efter Ordre fra ham, hittede Præsterne paa de frygteligste Bestyldninger mod mig, som de saa offentliggjorde for at skade mig. Men Gud styrede det saaledes, at disse Bestyldninger, som oftest var af en saadan Bestaffenhed, at de ødelagde sig selv ved sin Mangel paa Sandsynlighed og ved indbyrdes Modsigelser.

Ikke jeg selv, men Gud, mindede nu mine kjære Landsmænd om det Arbeide, jeg tidligere havde udført blandt dem for at styrte deres værste Fjende, Drukkenstaben; og den Kjærlighed, jeg den Gang havde vundet, var nu et stærkt Skjold mod alle de gloende Pile, som Biskopen og Præsterne udsendte mod mig, og som nu kun skadede dem selv.

I hele den Uge jeg tilbragte i Montreal efterat jeg var vendt tilbage fra Quebec, havde jeg den usigelige Glæde daglig at se min Stue fyldt af Eliten af mine kjære Landsmænd, som kom for at høre det glade Budskab, som Gud sendte dem. Jeg maatte ogsaa takke Gud for de mange Tegn paa kristelig Agtelse og Kjærlighed, som jeg daglig modtog fra Protestanter i alle Kirkesamfund. Aftenmøderne samlede fremdeles hver Dag saa mange Tilhørere, som den store Sal kunde rumme, og ikke en eneste Gang var der nogen som forsøgte at forstyrre dem.

Venner og Fjender, Protestanter og Katholiker var ligesaa glade som overraskede over denne uventede Seier for de virkelige frihedsfindende Principer, for Sandheden imod Løgnen. Thi indtil da havde de blodigste Optrin og beklagelige Sammenstød været en Plet paa Montreals gode Navn.

Og til de mange, som spurgte mig, hvorledes en saadan Forandring kunde være opstaaet, maatte jeg kun svare: „Det er Herrens Værk. Den Time nærmer sig hurtig, da Bøddommets mørke Magt skal svinde for Evangeliets lyjende Solstin. Hvad I nu ser er en velsignet Dags Morgenrøde. Det er ikke mit Værk, men vor velsignede himmelske Faders Gjerning. Ham maa vi takke og prise derfor“.

Det vilde føre os for langt at fortælle alle Enkelthederne ved den derpaa følgende Maanedes Missionsarbeide i Montreal.

Jeg skal kun nævne et Par Oplevelser, som kunde have speciel Interesse.

En stor Skare Folk fra Beloeil, Chambly og St. Mathias havde bedet mig om at arbejde en Uge hos dem, og de havde valgt det deilige Hotel, Beloeil Mountain, til vort Samlingssted, da Hotellet havde en stor Sal, hvor flere Hundrede Mennesker let kunde faa Plads. Eieren havde i sin Tid været Officer i den franske Armé og var en ædel Mand. Han havde besøgt flere af vore Møder i Montreal, hvor han tappert og utvetydigt havde frasagt sig Roms Bildfarelser for at kunne tjene Evangeliets Sag. I hans Hotel var jeg sikker paa at finde den Beskyttelse, jeg trængte, baade for min egen Person og for dem af mine kjære Landsmænd, der kom for at høre mig. Og heri tog jeg ikke fejl. Den Fremgang, disse Møder havde, overtraf mine højeste Forventninger. Den store, prægtige Sal var fyldt fra Morgen til Aften af Folk, der kom fra alle Kanter og fra alle Stænder for at høre, hvad jeg havde at svare paa deres Spørgsmaal.

Men en af de sidste Dage kom der en ærlig Bonde fra St. Mary og fortalte mig, at en af hans Folk havde hørt Præsterne sige: „Ligesaavel som vi har Ret til at dræbe en Ulv, som kommer for at æde vore Lam, ligesaavel har vi Ret til at dræbe den elendige, fralsdne Chiniquy, som vil ødelægge vor hellige Religion.“

„Forraad mig ikke“, sagde den ærlige Bonde, „men vær paa Deres Vagt, naar De ser en Mand med en rød Halskrave. Han medbringer en Pistol for at skyde Dem ned, hvis han kan finde Leilighed dertil, og han er en sikker Skytte.“

Jeg takkede ham, og anbetroede denne Hemmelighed til den modige franske Officer, for at han kunde gjøre, hvad han formaaeede for at beskytte mig.

Blandt mine Tilhørere den Aften, det var en Lørdag, lagde jeg straks Mærke til en høj, kraftig Mand, der stod omtrent ti Skridt fra mig, og som havde en rød Halskrave paa. Han gjorde Indtryk af ikke at være ædru, og flere Gange forstyrrede han os, saa jeg for hans Skyld maatte standse min Tale. Neppe havde jeg sluttet mit Foredrag, før han med en rast Bevægelse kom lige hen foran mig og raabte med en forfærdelig Ed: „Dette skal blive Din sidste kjætterste Tale.“ Og med en ny Ed trak han en Pistol frem og sigtede lige paa mig.

Men den franske Officer havde ogsaa haft sin Opmærksomhed henvendt paa denne Mand, og holdt sig ganske i Nærhed af ham ligesaa han kom ind i Salen. Med Lynets Hurtighed trak han sin Kaarde og slog til Pistolen underifra, saa

Pistolen fløi fra Morderens Haand hoit op i Luften, og Skuddet gik af og knuste en af Binduesrunderne.

Denne uforfærdede, hurtige Afvæbning vakte den største Forvirring. Nogle af Kvinderne besvimede, andre skreg. Men jeg havde dog en Skare Venner, som ikke mistede sin Landsnærværelse. Præsterne's elendige Redskab, den stakkets Mand, blev næsten baaret ud af Salen, og udenfor fik han en saadan Overhaling, at han vist ikke blev fristet til at komme saa snart igjen.

Det sidste Sted i Canada, hvor jeg arbejdede før jeg reiste til min kjære Koloni i Illinois, var Longueuil. Midt i denne betydelige Landsby havde Baptisterne en blomstrende Missionskole for unge Damer, hvor der baade var katholske og protestantiske Elever, og Bestyreren var Pastor Theodore Lafleur.

Pastor Lafleur var mange Aar før mig kommet til Evangeliets Lys, og en rig Protestant, som beundrede den unge Mands Fromhed og sjældne Gaver, havde i hans Ungdom sendt ham til Schweiz for der at fuldende sine Studier.

Da han saa vendte tilbage til Canada, havde han helliget sit Liv til at prædike Evangeliet for vore Landsmænd, og havde havt en mærkelig Fremgang i dette Arbejde.

Skjønt jeg, medens jeg var romersk Præst, havde forfulgt ham paa det bitreste, havde han dog frembaaret mig i brændende Bønner for Naadens Trone. Han havde sendt mig flere Breve i den første Tid af min Kamp mod Biskopperne, og havde med ægte kristelig Logik forsøgt at overbevise mig om, at den eneste Maade, hvorpaa jeg kunde opnaa den guddommelige Sandheds herlige Frihed, var ved helt at afkaste Pavedømmets Nag og antage Evangeliet. Ja, mere end det, — hans brændende Iver for min Omvendelse havde bragt ham til at tilbagelægge de 1000 Mile, som adskilte os, og komme helt til St. Anne for at tilbringe flere Dage i kjærlige Samtaler med mig.

Blandt de mange store Gaver, hvormed Pastor Lafleur var udstyret af Gud, var et vidunderligt Fond af Kjærlighed og Omgængelighed, som sammen med hans strenge Logik og sande kristelige Sindelag gav ham en uimodstaaelig Magt over mig.

Efterat han første Gang havde tilbragt flere Timer hos mig, maatte jeg tilstaa for mig selv, at der hos denne Kjætter var et saadant Fromhedens Væld, som jeg endnu aldrig havde stødt paa i min romerske Kirke. Jeg var ogsaa slaaet af Marken ved den uimodstaaelige Kraft, som laa i hans Bevisførelse, og jeg kunde intet indvende mod de Lærdomme, som han uddrog af Historiens Vidnesbyrd.

Jeg er glad ved at kunne sige, at det var Pastor Lafleuvs Indflydelse, som ved Guds Naade hjalp mig langt paa vei til at forstaa og antage Evangeliets Herlighed.

Jeg var derfor lykkelig ved nu at have en Velighed til at vise den Agtelse og Kjærlighed, jeg følte mod denne sande Guds Tjener, og i to Dage fik jeg være hans Gjæst i Longueuils evangeliske og literære Institut. Mange af Longueuils Indbyggere benyttede sig af mit Besøg til at komme med utallige Spørgsmaal om, hvad de kaldte „min nye Religion“, og dette gav mig en herlig Anledning til at fremstille for dem de evangeliske Sandheder.

Den første Aften foraarjagede nogle katolske Gutter, som var udsendt af Præsterne, os endel Uergelse ved at kaste Sten igjennem Vinduesruderne. Men den befindigere Del af Befolkningen var oprørt over en saa feig Fremgangsmaade. Den næste Aften kom de i store Skarer for at høre et Foredrag, jeg holdt, i Landsbyens store Forsamlingsaal. Og skjønt de blev ekskommunicerede og udviste af den romerske Kirke paa Grund af, at de hørte paa mine Bevis for, at deres Pave, Kardinaler, Biskoper og Præster var Bedragerere, saa blev dog Klokken 12, før de vilde forlade Salen. Meget saa i den store Forsamling forlod Stedet, før de havde rakt mig Haanden og hjertelig takket mig for, hvad de havde hørt. Og den fuldstændige Ro og Orden, som herskede i Byen, baade om Aftenen og om Natten, overbeviste mig om, at vi i Longueuil ikke alene var omgivet af respektable Mennesker, men ogsaa af trofaste Venner.

Og saaledes var det, at jeg, menneskelig talt, alene og uden Beskyttelse, havde været i Stand til i to hele Maaneder at trodse Roms Magt inden dens stærkeste Befæstninger, Montreal og Quebec. Men, jeg var ikke alene. Nei, min Guds beskyttende Haand havde den hele Tid hvilet som et Skjold over mit Hoved.

Kristi Evangelium var blevet prædikaet for idetmindste 50,000 Sjæle, og mange af dem havde aldrig tidligere hørt det. Flere tusen Bibler og nye Testamenter var blevne uddelte til Folk, som aldrig havde seet Guds Ord før. Og den hellige Skrift blev nu tilbage i mangt et Hjem som Føde for Sjælen hos mange af mine kjære Landsmænd. Hvorledes skulde jeg finde Ord til at udtrykke min Taknemmelighed mod Gud for denne hans øjensynlige Hjælp og Beskyttelse gjennem saa mange Farer og Hindringer.

Da jeg vendte tilbage til Illinois, kunde jeg i Sandhed sige med Psalmisten:

1. Havde ikke Herren været med os,
saa sig dog Israel.
2. Havde ikke Herren været med os,
der Menneskene stode op imod os,
3. Da havde de opslugt os levende,
der deres Brede var optændt imod os,
4. Da havde Vandene overskyllet os,
en Strøm var gaaet over Sjæl,
5. Da var de gangne over vor Sjæl,
de stolte Vand.
6. Lovet være Herren, som ikke gav os hen,
til et Rov for deres Tænder.
7. Vor Sjæl er undsluppen
som en Fugl af Fuglesangerens Snare,
Snaren er sønderreven
og vi ere undslupne.
8. Vor Hjælp er i Herrens Havn,
som gjorde Himmel og Jord.

Psalme 124.

11te Kapitel.

Jeg faar Udgang til den presbyterianske Kirke,
alene med Bibelen i min Haand.

Den 15de April 1860 er en Dag, som aldrig burde glemmes af de fransk-kanadiske, evangeliske Menighedsmedlemmer i St. Anne.

Efterat vi havde brudt de Lænker, som bandt os til de romerske Afguders Fodder, og vi var blevne lykkelige Kristi Eftersølgere, saa søgte vi, at vi ikke med Sandhed kunde kalde os romerske Katholiker. Vi maatte forandre dette Navn paa vort Kirkesamfund.

I et almindeligt Møde, hvortil alle vore Omvendte blev indbudne og opfordrede til at udtale sin Opfatning, besluttede vi enstemmig at antage det deilige Navn: „kristne Katholiker“, og vi besluttede at række en Broderhaand til alle de protestantiske Kirkesamfund, som bekjendte, at de ansaa Kristus som sin eneste Frelser og Evangeliet for sit Livs Rettefærd. Lige

fra Begyndelsen af havde jeg været ængstelig for, at der gennem vor Udtrædelse skulde dannes et nyt Kirkesamfund under Navn af Chiniquy's Kirke. Og det var dette, vi for enhver Pris vilde undgaa.

Men det varede ikke længe, før vi saa, at vor Frygt paa dette Punkt var vel begrundet. Istedensfor at kalde os ved vort smukke Navn „kristne Katholiker“, kaldtes vi af alle, endog blandt Protestanterne, for Chiniquy's Kirke. Den eneste Maade, hvorpaa vi kunde undgaa denne truende Bæstelighed, var at slutte os til et af de Kirkesamfund, som omgav os, og vi valgte snart den presbyterianiske Kirke. Og det var da vor Hensigt at danne et helligt Forbindelsesled mellem os og de hellige franske Martyrer, Hugenotterne, som udgød sit Blod for Evangeliets Sag. Jeg viste mine Sognebørn, hvorledes mange af dem bar de samme Navne som disse tapre Kristi Stridsmænd, og at det ikke var usandsynligt, at der randt det samme Blod i mange Aarer.

Sets af vore Eldeste blev udvalgte til at følge mig til Chicago for der at fremstille os for denne Bys Presbyterianere og bede dem om Tilladelse til at slutte os til den ædle presbyterianiske Kirke, hvis Grene udstrækker sig over hele Jorden og hvis lyjende, evangeliske Tro er en Stræk og Afsty for hele Bævedømmets Bælde.

Hvor glad blev disse ærværdige Præster, da de, efter indgaaende Samtaler med os, kom til fuld Klarhed over, at vore religiøse Anskuelser var sande og sunde, og at den Bækkelse og Bevægelse, som vi repræsenterede, var fuldt overensstemmende med den kristne Tro og Lære. Enstemmig gif de ind paa at optage os i deres Kirkesamfund, og fremlagde deres Westminster Trosbekjendelse, ved hvis Antagelse vi skulde erklæres for rette Børn af den presbyterianiske Kirke.

Men de var ikke forberedt paa den Skuffelse, de led, da jeg opfordrede dem til heller at lade os faa Lov til at have Bibelen som vor eneste Veileder og Trosbekjendelse.

Med en Bevægelse, som han ikke kunde skjule, sagde Moderatoren*) til mig:

„Min kjære Chiniquy, dette kan vi ikke gaa ind paa. Det er vor Sædvane, at den ærværdige Westminster Bekjendelse er den Fane, hvortil alle vore nye Menighedsmedlemmer maa forpligte sig. Denne Regel kan vi ikke forandre.“

Jeg svarede ham da: „Glem ikke, at De her har at gjøre med Børn i Troen. De maa bære over med Børn, naar De

*) Moderator, den ledende Mand i det presbyterianiske Kirkesamfund, som vælges paaah hvert Aar.

beder om at faa Barnemad, og ikke saadan Føde, som kan passe for fuldvoksne. Vi kommer ikke hid for at belære Eder, vi vil selv modtage Lærdom af Eder. Men vi beder Eder dog om Tilladelse til at fremsøre de Grunde, der for os er afgjørende, naar vi beder Eder om at lade Bibelen være den eneste Nøgle, som skal aabne for os Kirkens Døre, denne Kirke, hvis Hovedhjørnesten han selv er, og som sandelig er Blod af hans Blod og Kjød af hans Kjød. Naar vi har bedet Eder om den store Gunst at faa blive presbyterianiske Menighedsmedlemmer, saa har vi ikke ment det i den sneverhjertede sektariske Forstand, men i hele Kriстенhedens store, varmehjertede Opfatning af Ordet. Vi ønsker ikke blot at turde trykke Presbyterianerne som Brødre til vort Hjerte, vi ønsker at kunne omfavne alle dem som vore Brødre, der elsker og tjener den Herre Kristus og anser ham som deres eneste Frelser, ved hvad Navn de saa end maatte kaldes. Lad mig da faa Lov til at sige Eder, at efterat jeg har læst mange af de Bøger, som Eders forskjellige Kirkesamfunds lærdeste Mænd har skrevet, er jeg kommen til den Erkjendelse, at Forfællelsen mellem Eders Opfatninger ligger meget mere i det Ydre end i virkelige Realiteter. Vær ikke vred paa os, naar vi beder om Eders Tilladelse til fremdeles at tro, at vor Frelser ogsaa tænkte paa alle Eders forskjellige Sætter og Samfund, da han sagde: Jeg er Vintræet, I er Grenene, og min Fader er Vingaardsmaanden. Det er jo slet ikke nødvendig, at alle Grene skal være af samme Form og samme Størrelse for at kunne bære god Frugt. Hovedsagen er, at Grenen er ét med Vinstoffen. Denne Overbevisning kom jeg til, da jeg nylig sad og læste dette herlige Kapitel hos Johannes i min Have under en prægtig Vinstok, som jeg selv baade har plantet og beskaaret. Da fik jeg først rigtig Dinene op for, hvorledes hver eneste Gren var forskjellig fra de andre, nogle store og stærke som vore episkopale Kirker, nogle mindre som den angelselige congregationalistiske Kirke. En Gren spirede frodig lige op mod Himmelen som vore ivrige methodistiske Brødre, en gik nedad som vore baptistiske Brødre, naar de stiger ned i sit Daabssbad. Og ikke mindst maatte jeg beundre nogle stærke, frogede Grene, der mindede mig om vor kjære presbyterianiske Kirke, som vi nu saa gerne vil slutte os til. Men mest blev jeg dog slagen af den Kjendsgjerning, at skjønt alle Grene var forskjellige at se paa, var de dog alle fulde af de herligste Druer, thi de var alle Grene paa den samme Vinstok.

„Der er jo Forskjelle i Synspunkter mellem de Kirkesamfund, som udgjør den kristne Kirke. Men saalænge Jesus, og Jesus alene, Guds Søn og Verdens Frelser, er deres eneste Haab, deres eneste Tilflugt, deres evige Liv, og Evangeliet

deres eneste Rettesnor i Livet, saa længe vil vi saa Lov at omfatte dem alle som Brødre her paa Jorden og vore Medborgere i Himmelen“.

„Og dette er da ogsaa Grunden til, at vi, skjønt vi har al Agtelse for Eders Westminster Betsjendelse, dog beder om at saa lægge vor Haand paa Guds hellige Skrift, og alene gennem denne Dør saa Lov til at indtræde i det store og ædle presbyterianiske Kirkesamfund“.

Jeg kan ikke beskrive, med hvilken kjærlig Opmærksomhed min Henvendelse blev paahørt og vor Bøn opfyldt. Den næste Morgen rejste alle Medlemmerne af Presbyteriet til Kankakee By med Jernbanen og derfra med Vogn til Landsbyen St. Anna. Dagen var straalende, og de endeløse rige Prærier, der udstrakte sig til begge Sider, var et herligt Skue. Vort store Kapel var overfyldt af Folk. Over 2000 Mennesker var kommet fra de omliggende Byer, ja helt fra Chicago. Med Taarer i deres Øjne og kjærlige Ord paa Læberne talte Presbyteriets Medlemmer til den forsamlede Mængde, og modtog dem som nyfødte Børn i den store presbyterianiske Familie. Ord kan ikke udtrykke den Glæde og Taknemmelighed mod Gud, som paa denne uforglemmelige Dag fyldte hvert Hjerte. Det var et nyt, herligt Blad i Kirkens Historie, og Guds Engle sang ligesom paany sin Glædesang: „Være være Gud i det Højeste, Fred paa Jorden, og i Menneskene en Velbehagelighed“.

12te Kapitel.

Den katholske Kirke kan ikke bestaa i de Forenede Stater, hvis den ikke faar tilintetgjort Lighedsprincippet — Mit første Besøg hos Abraham Lincoln for at advare ham imod den Fare, jeg vidste truede hans Liv. — Præsterne lader udsprede det Rigte, at Lincoln fra først af var Katholik. — Mit sidste Besøg hos Præsidenten.

Baven og hans Jesuiter anser det for en Pligt at udrydde alle, som har andre religiøse Meninger end de selv, og hvis de har Magt dertil, at styrte alle de Regjeringer og knuse alle de Nationer, som ikke vil bøje sig under deres Magt.

Den katholske Kirkes Maal er at faa alle sine Medlemmer til at adlyde deres Overordnede ligesaa viljeløst, som om de var livløse Ting. Men dette Maal kan den ikke naa i et frit Land hos et uafhængigt Folk; derfor er det den katholske Kirkes Opgave at lamme og fordærve baade Folk og Regjering, saasnart en gunstig Lejlighed byder sig*).

*) Da det er bleven indvendt fra katholsk Side, at Chiniquy i sin Fremstilling kun ser Spøgelser ved høilys Dag og at Forholdene, siden han skrev, har forandret sig, skal vi meddele et Vidnesbyrd fra den sidste Tid af det bekjendte lutheriske Blad »The Workman«, som i sit Nr. for 12te Oktober 1893 skriver:

„Den katholske Kirke paastaar, at de Forenede Stater tilhører den hellige Fader som hans retmæssige Ejendom, fordi Columbus opdagede Amerika og tog det i Besiddelse i hans Helligheds Navn. Bistnok opdagede Columbus Amerika, men han satte aldrig sin Fod paa Nord-Amerikas Grund. Det var til den hylige Halvdel af dette store Fastland, at Gud førte ham, og det var Protestanter, som nedsatte sig i de Forenede Stater med en protestantisk Hjerstes Tilladelse. Dette har sin store Betydning. Men den katholske Kirke siger, at dette Land blev frarøvet sin retmæssige Eier og dets Indbyggere forlevede til Rjatteri og Ugudelighed, og set fra dette Synspunkt anser den det for sin Pligt at fordrø det tilbagegivet til dets retmæssige Eier, Paven i Rom. Den katholske Presse bliver aldrig træt af at gjentage denne Fordring og siger, at Kirken er fast bestemt at gjøre sin Ret gjældende. Og ikke nok hermed; fra Tid til anden giver den Beretning om sin Fremgang, og paa denne Fremgang grunder den det Haab, at inden de næste 25 Aar vil den have sat sine Fordringer igjennem. Det er derfor af Bigtighed, at vi er opmærksomme paa dens Fremgang, for at vi rigtig kan bedømme, hvorvidt det er sandsynligt, at dens Planer og Forhaabninger vil realiseres.

For at bedømme den Fordel, Fienden har vundet, maa vi undersøge de Midler, hvorved politisk Magt erhverves. De jesuitiske Leeders første Bestrebelser gik ud paa af politiske Hensyn at faa fremmede Emigranter til at nedsatte sig i Landet og samle dem i de største Byer, og saa heldige har de været i Udførelsen af denne Plan, at de nu næsten har en uindskrænket Magt i Kommuneskyrelsen i alle vore fornemste Byer, fornemmelig New-York, Landets vigtigste Handelsstad, Boston, Frihedens Bugge, Washington, Staternes Hovedstad, Baltimore, Philadelphia, Chicago, St. Louis, Cincinnati, San Francisco, New Orleans og en Mængde mindre vigtige Byer. Paa alle de ovennævnte Steder har de sikret sig en næsten uindskrænket Magt over Politistyrken, Domstolene og alle de Myndigheder, gennem hvis Hænder offentlige Penge udgives. Alt dette har de opnaaet ved den Snidighed og List, hvormed Kirkens Digniteter har vidst at benytte sig af den Magt og Indflydelse, som var nødvendig for at de kunde naa deres Maal.

De foregiver ikke at bekymre sig om Politik, men at ofre sig for Menneskenes aandelige Interesser; og medens de overalt paatager sig en Værdighed og Hellighed, der er lidet ringere end Englenes, gjør de, tilsyneladende rent tilfældig, Erobringer paa Politikkens Omraade. Siden roser de sig deraf og vedskjender sig, at deres Maal er at bringe Landet under en fremmed Heriker, den mest despotiske af alle. Har det været gavnligt for de nævnte Byer, at den katholske Kirke har faaet saa stor Magt? Hvis saa var Tilfældet, kunde vi rolig se paa, at den bemægtigede sig Skyrelsen. Hvordan har den regjeret der, hvor Regjeringen

Med Engstelse og Harmе har Rom fulgt den store Republik's Fremgang lige fra de første Tider. Den ved, at hver Borger i de Forenede Stater i sit Hjerte hylder netop de Principer, som Kirken fordømmer, og hvis de Frihedens og Lighedens Grundfætninger, som proklameres i de Forenede Stater, faar Lov til at trænge igjennem til andre Lande, da ser Kirken heri en virkelig Fare for sin Eksistens. Derfor begyndte den strax at udsaa Splittelsens og Hadets Frø, og da endelig Slave-Spørgsmaalet fuldstændig skilte Sndstaterne fra Nordstaterne, triumferede den. Nu skulde de to Partier knuse hverandre, og paa de blodige Ruiner skulde saa den katholske Kirke reise sit Banner. Keiser Napoleon fik Ordre til at have en Hær i Beredskab i Mexiko for at kunne hjælpe Sndstaterne, og alle katholske Biskoper og Præster fik Befaling til at understøtte Slavestaterne ved at slutte sig til det saakaldte demokratiske Parti.

Lincolns Valg til Præsident skulde dernæst for enhver Pris forhindres. Allerede, da han første Gang afslagde Prove paa sin Veltalenhed, forstod Slave-Partiets Tilhængere, at af ham

er bleven den betroet? Den har ikke arbeidet for Folkets Vel, men kun for at udvide Kirkens Magt. Byerne er nedsmuktne i Gjæld, og hvad er Pengene brugt til? Til at fylde Kirkens Statskammer.

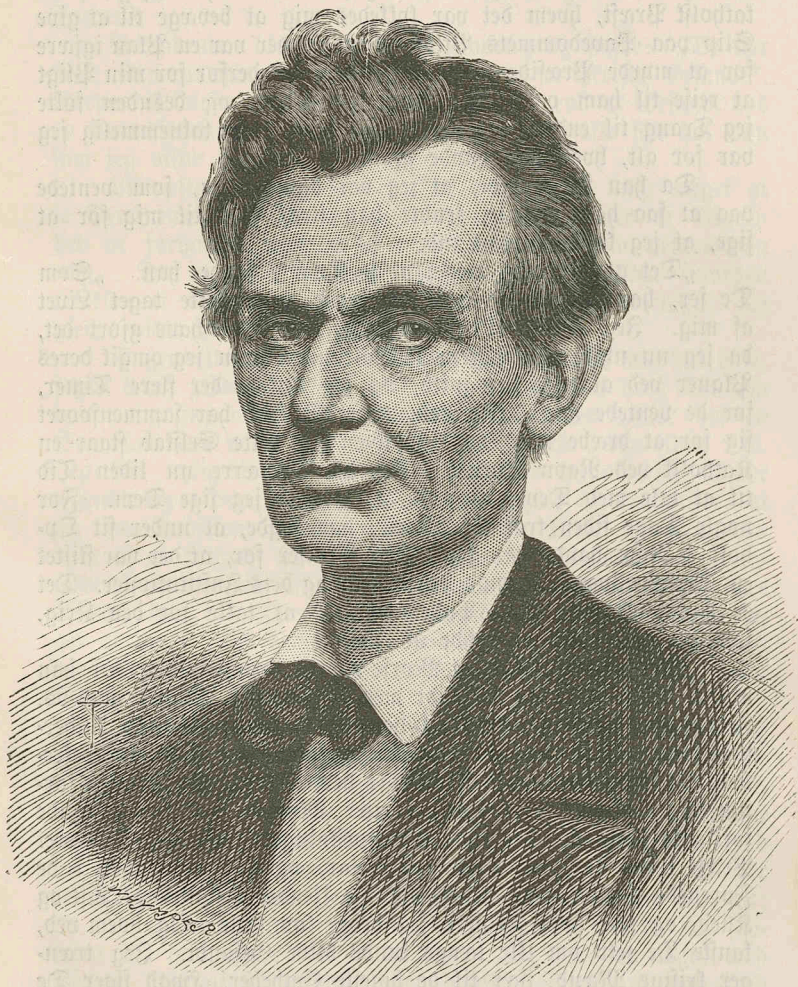
Et mærkeligt Exempel paa Kirkens Roverier indtraf under „Tweed Ring's Regimente i New-York, da Kirken uden Beføjning bemægtigede sig Eiendomme til en Værdi af tre Millioner Dollars, uden at den nogenfinde sølte sig forpligtet til at tilbagegive det stjaalne Gods. Naar man betragter Kardinalernes, Erkebiskoppernes og Biskoppernes prægtige Paladser i de store Byer, nødes man til at tro, at i deres Udgave af det nye Testamente staar der: „Mit Rige er af denne Verden“, og dog giver de sig ud for at være Hans Disciple, som, medens han vandrede her paa Jorden, ikke havde det, hvortil han kunde hælde sit Hoved. Kan al denne Pragt og Storhed være erhvervet paa en ærlig Maade? Hvis vi ser hen til den Fattigdom, hvori den store Masse af deres ubidende og blinde Tilhængere lever, bliver dette Spørgsmaal aabenbart en Gaade.

Roms Overmagt i vore Byer betyder Sabbatens Vanhelligelse, Brændevinsalg og alskens Lovløshed; paa Politikens Omraade medfører det ulovlig Benyttelse af Stemmer og alle slags politiske Kjøbstræger. Her er en vid Mark for politiske Demagoger. Samvittighedsløse Mænd vil af Vælgerrighed eller for at opnaa personlige Fordele altid være villige til at sælge deres Redskaber til Udførelsen af deres Planer. Efter sidste Præsidentvalg hentydede katholske Blade temmelig tydelig til, at Rom valgte Cleveland for at advare fremtidige Præsidenter mod at følge Præsident Harrisons Exempel, der saa adelmødig understøttede General Morgan i Bestræbelser for at udbrede Oplysning blandt Indianerne.

Rom er bleven en mægtig Faktor i Amerikas Politik. Det kan ses deraf, at under de Stridigheder, som gik forud for sidste Præsidentvalg, valgte begge Partier Katholiker til Formænd i deres Komiteer. Derfor maa Politikerne tage sig iagt. Den katholske Kirke vil sætte alt ind paa at bemægtige sig Landet, og hvilket Parti ved dens Indflydelse end kommer til Magten, vil det komme til at betale en Pris, som maa ruinere det“.

Udg. Anm.

harde de meget at frygte. Den demokratiske Presse lededes dengang, som endnu den Dag idag, næsten udelukkende af Katholiker, og igjennem sine Aviser udslyngede de nu uhorste Anklager

A. Lincoln.

mod Lincoln. De kaldte ham en Ubekat, en Nar, et blodigt Uhyre, en ubarmhjertig Tyran o. s. v., med et Ord, den katolske Kirke udtømte sit hele Gloje-Forraad og gjennemføjte hele den engelske Ordbog for at finde de mest passende Udtryk

til at vække Folkets Had og Foragt for ham. Men Gud vilde det anderledes, og den 4de Marts 1861 valgtes Lincoln til de Forenede Staters Præsident.

Henimod Slutningen af August Maaned hørte jeg af en katolsk Præst, hvem det var lykkedes mig at bevæge til at give Slip paa Pavedømmets Wildfarelser, at der var en Plan igjære for at myrde Præsidenten. Jeg ansaa det derfor for min Pligt at reise til ham og berette, hvad jeg vidste, og desuden følte jeg Trang til endnu engang at sige ham, hvor taknemmelig jeg var for alt, hvad han havde gjort for mig.

Da han fik at vide, at jeg var blandt dem, som ventede paa at faa ham i Tale, sendte han strax Bud til mig for at sige, at jeg kunde komme ind.

„Det glæder mig meget at se Dem“, sagde han. „Som De ser, har Deres Venner Jesuiterne endnu ikke taget Livet af mig. Jeg tvivler ikke paa, de gjerne vilde have gjort det, da jeg nu nylig reiste gjennem Baltimore; men jeg omgik deres Planer ved at reise incognito, og jeg ankom der flere Timer, før de ventede mig. Jeg ved, at et Selskab har sammensvoret sig for at dræbe mig, og i Spidsen for dette Selskab staar en Katholik ved Navn Byrnes. Jeg har desværre nu liden Tid til at tale med Dem; men en Ting maa jeg sige Dem. For nogle Dage siden traf jeg Morse; han sagde, at under sit Ophold i Rom havde han faaet sikre Beviser for, at der var stiftet en Sammensværgelse mod vort Land og dets Institutioner. Det er sandsynligvis ogsaa Paven vi har at takke for den Krig, som nu truer med at bryde ud.“

„Det var uheldigt, at Morse maatte forlade Rom, før han nøiere kunde gøre sig bekendt med Jesuiternes Planer mod os. Jeg skulde gjerne se, at De i hans Sted kunde fortsætte Undersøgelserne. Hør nu min Plan! Jeg udnævner Dem til Sekretær hos min Gesandt i Frankrig; derfra kunde De saa let forflyttes til Rom, hvor De saa efter Morse's Anvisning kunde fortsætte hans der begyndte Efterforskninger. De har jo været Præst i den katolske Kirke i 25 Aar, og jeg ved ingen i de Forenede Stater, som bedre end De kjender Jesuiternes List og Kneb, og paa hvis Trostab jeg bedre kan stole. Og hvem ved, kanske De selv om ikke længe kunde blive Gesandt. Jeg trænger kristne Mænd, især til de høieste Embeder. Hvad siger De saa til min Plan?“

„Hr. Præsident“, svarede jeg, „jeg er ganske overvældet af Deres Godhed; og jeg skulde med største Glæde tage imod Deres Tilbud, skjønt jeg ikke har gjort mig fortjent dertil. Men min Samvittighed siger mig, at jeg ikke bør forlade mine stakkels Kolonister, som endnu ere tilbude i de pavelige Wild-

farelser. Jeg er den eneste, som har nogen Indflydelse paa dem, og naar jeg fortsætter mit Arbejde blandt dem, kan jeg betragte mig som Gesandt for en Fyrste, der staar ligesaa høit over de Forenede Staters Præsident, som Himmelen er over Jorden".

Præsidenten blev først meget alvorlig og sagde: „De har Ret; den indehar et høit Embede, som er Kristi Gesandt". Derpaa tilføjede han leende: „Men om De end er Gesandt hos en større Fyrste end mig, saa giver han Dem ikke saa høi Løn som jeg vilde gjøre".

Lidt efter fortsatte han: „Det har glædet mig meget at se Dem; men min Tid er knap, da jeg har Sager af Vigtighed at forhandle med en af mine Generaler, som venter paa mig. De maa derfor have mig undskyldt. Men imorgen Klokken ti vilde jeg gjerne se Dem igjen; der er noget, jeg gjerne vilde høre Deres Mening om".

Dagen efter, da jeg til bestemt Tid indfandt mig hos ham, sagde han: „Idag kan jeg give Dem dobbelt saa lang Tid som igaar, og jeg vil derfor gjerne vide, hvad De tænker om en Sag, som har voldt mig adskilligt Hovedbrud i den sidste Tid. Jeg har nylig faaet mig en hel Mængde demokratiste Blade tilsendt, og i dem paastaas det, sandsynligvis af Katholiker, at jeg fra Fødselen af tilhørte den katholske Kirke og er bleven døbt af en katholsk Præst. Derfor giver de mig Navn af „Frafalden" og overøser mig med Forhaanelser. Først lo jeg bare af det; men den Ihærdighed, hvormed den katholske Presse søger at binde Folk denne Løgn paa Ormet, har bragt mig paa den Tanke, at der maa ligge noget under. Sig mig nu, hvad De tænker om Sagen".

„Hr. Præsident", svarede jeg, „det var just i Anledning af denne Sag, at jeg igaar kom til Dem; men De var da for optaget til, at jeg kunde sige noget derom. Min Mening er, og jeg ved, der er andre, der tænker som jeg, at de udslynger disse Beskyldninger mod Dem for at vække Katholikernes Had og Fanatisme. I Haab om sent eller tidlig at finde en, der er villig til at myrde Dem, stempler de Dem nu som Apostat; thi den romerske Kirke siger, at en Apostat er fredløs og saaledes ikke har nogen Ret til at leve. Jeg har her taget med mig en Bog af Bussembaum, den berømte Jesuit, og han med flere andre er af den Mening, at det Menneſte, som dræber Dem, gjør en god og Gud velbehagelig Gjerning. Her har jeg desuden en Afskrift af et Dekret af Pave Gregor VII., hvori han erklærer, at det at dræbe en Apostat eller en Rjætter, hvad man beskylder Dem for at være, ikke anses for Mord, men for en god kristelig Gjerning. Dette Dekret er optaget i

Kirkeloven, som hver Præst maa studere og hver god Katholik adlyde.

Jeg maa nu gjentage, hvad jeg sagde Dem i Urbana i 1856: jeg frygter for, at De kommer til at falde for en Jesuits Haand, hvis De ikke tager større Forsigtighedsregler. Gust paa, at fordi Admiral Coligny var en Kjætter som De, blev han grusomt myrdet Bartholomeusnatten, Henrik IV. blev dræbt af en Jesuits, Navailles Dolk, fordi han havde tilstaaet sit Folk Religionsfrihed, og Vilhelm den tause blev stude af en Jesuit Gerard, fordi han havde brude med Pavevældet. Den katholske Kirke er endnu den samme; den tror og lærer den Dag idag, at den ikke alene har Ret til, men ogsaa er pligtig til at udrydde de Kjætttere, som hindrer dem i at naa sit Maal. Den Enstemmighed, hvormed det katholske Præstestab i de Forenede Stater stiller sig paa Oprørernes Side, er et uimodeligt Bevis for, at Rom vil ødelægge Republiken, og da De ved Deres personlige Dyder, Deres Popularitet, Deres Friheds-
 hjærlighed og Deres Stilling lægger deres djævelske Planer store Hindringer i Veien, samler deres Had sig paa Deres Hoved, De er daglig Gjenstand for deres Forbandelser, og mod Deres Bryst vil Rom rette sit Slag. Blodet stivner i mine Arter, naar jeg tænker paa, at den Dag kan komme, da Rom vil forøge sine Misgjerningers Tal med Abraham Vincols Mord".

Jeg var saa bevæget, at jeg knapt kunde udtale disse sidste Ord, men Præsidenten var fuldstændig rolig. Han tog Busenbaums Theologi og læste de Linjer, som jeg havde streget under med rødt Blæk, medens jeg hjalp ham med at oversætte fra Latin til Engelsk. Derefter gav han mig Bogen tilbage og sagde: "Jeg siger det samme nu, som jeg sagde i Urbana, da De første Gang udtalte Deres Frygt for Jesuiternes Mordplaner: Det faar være det samme, naar og hvor man dør, naar man kun gjør sin Pligt. Men jeg har en Anelse om, at Gud vil lade mig dø ved en Snigmorders Haand. Hans Vilje ske og ikke min!" Derpaa saa han paa sit Uhr og sagde: "Jeg ser desværre, at de tyve Minuter, som jeg havde bestemt til vor Samtale, nu næsten er ude. Jeg vil altid være Dem taknemmelig for Deres Advarsel, jeg ved, at det ikke er en indbildt Fare, De beder mig være paa min Post imod. Om Sydstaterne var protestantiske, behøvede jeg ikke at frygte for Snigmord; thi de fleste Menneſter, som læser Bibelen, kæmper tappert paa Slagmarken; men de snigmyrder ikke deres Fjender. Paven og Jesuiterne med deres djævelske Inkvifition er de eneste i hele Verden, som tager deres Tilflugt til lignende

Midler, naar de ikke paa anden Maade kan blive deres Modstandere kvit.

For hver Dag, som gaar, bliver jeg mer og mer overbevist om, at det ikke alene er mod Sydstaterne, vi fører Krig, men snarere mod Paven og Jesuiterne. Heri ligger ogsaa den største Fare for mig. Thi saa længe de haaber at kunne overvinde og erobre Nordstaterne, vil de spare mig; men naar en Dag deres Hære bliver overvundne, og den Dag vil med Guds Hjælp snart komme, da er det min Overbevisning, at Jesuiterne, som staar for Styret i Sydstaterne, vil gjøre, som de altid har havt for Skik: Dolken eller Pistolen i en af deres udsendte Snigmorders Hænder skal udrette det, som Krigerens stærke Haand ikke har kunnet magte. I alle deres Dine, der ligesom jeg har set den hemmelige Drivfjeder til det sørgelige Drama, der nu opføres hos os, bærer denne forfærdelige Krig mer Præget af en Religionskrig end en Borgerkrig. Kom vil underkue Nordstaterne, som den har gjort det med Sydstaterne. Der er ganske saa af Sydstaternes Ledere, som ikke gennem deres Hustruer, deres Slægtninge eller Benner staar under Jesuiternes Indflydelse. Der er flere Katholiker i Jefferson Davis's Familie. Selv de protestantiske Præster staar under Jesuiternes Indflydelse, uden at de selv har Anelse derom. For at bevare deres Indflydelse her i Norden, søger den katholske Kirke at optræde her paa samme Maade som i Mexiko og Sydamerikas Republikker: den svækker Landene ved Krig. Den har splittet vor Nation for at lamme den og derefter besejre den.

Visselig findes der blandt vore Officerer og Soldater nogle modige og paalidelige Katholiker, men i Sammenligning med de katholske Forrædere, mod hvem vi Dag og Nat maa være paa Vagt, udgjør de en forsvindende Del. Det er et Faktum, at det overveiende Antal Katholiker er Frihedens Fjender. Præsternes Udryddelse i Frankrig var en af disse forfærdelige Nødvendigheder, som ikke var til at undgaa. Gud give, at vi ikke i de Forenede Stater maa blive nødt til at gribe til samme forfærdelige Udvei. Men en Ting ved jeg vist, og det er, at hvis det amerikanske Folk vidste, hvad jeg ved om de katholske Præsters gløbende Had til vor dyrt købte Frihed, vore Institutioner, vore Skoler og alle vore helligste Rettigheder, da vilde det imorgen den Dag jage dem paa Borten eller styde dem ned som Forrædere. Men disse sørgelige Sandheder holder jeg skjult i mit Hjertes Dyb; De er den eneste, til hvem jeg taler derom; thi jeg ved, at De kender ligesaa godt til det som jeg selv. Af de sidste ti Arhundreders Historie ved vi, at hvor det ikke er lykkedes den katholske Kirke at tilintetgjøre Nationernes Fri-

hed, har den ialfald hindret dem fra at gaa frem i Civilisation. Men jeg glemmer, at de ti Minuter for længe siden er ude.

Jeg er Dem oprigtig taknemmelig for de Oplysninger, De har givet mig angaaende de Farer, der truer mig. Det vil altid være mig en Fornøielse at se Dem og tale med Dem".

Mit andet Besøg hos Abraham Lincoln var i Begyndelsen af Juni Maaned 1862. Monitors glimrende Seier over Merrimac og den protestantiske Admiral Farraguts Indtagelse af New Orleans oplydte alles Hjerter med Glæde. Jeg havde Lust til endnu engang at tale med Præsidenten og sige ham, hvor jeg prisste Gud for den herlige Seier. Men han var saa optaget af vigtige Forretninger, at jeg kun fik trykket hans Haand.

Den tredje og sidste Gang, jeg besøgte ham, var den 8. Juni 1864. Efter et varmt Haandtryk sagde han: „Det glæder mig meget at se Dem; men det er mig umuligt at tale med Dem idag. Men imorgen Eftermiddag skal jeg tage imod en Delegation af Staternes Deputerede; de kommer for at meddele mig, at Staterne ønsker, jeg skal være deres Præsident endnu i fire Aar. Jeg indbyder Dem til at være tilstede ved dette interessante Møde. De faar der Anledning til at se de mest fremragende Mænd i vor Republik, og jeg skal præsentere Dem. For lettere at skaffe Dem Afgang, kan De tage dette Kort; De slipper da ind sammen med de Delegerede. I intet Tilfælde maa De forlade Washington, før jeg faar talt med Dem; det er vigtige Sager, jeg ønsker at høre Deres Mening om".

Næste Dag vederfores mig en større Ære, end ellers nogenfinde er bleven mig bevist. Præsidenten vilde, at jeg skulde staa ved hans høire Side, da han tog imod de Deputerede og horte Adressen oplæst af Guvernør Dennison, hvorefter han paa sin enkle og veltalende Maade holdt en Svartale.

Dagen efter tog han mig med i sin Vogn, da han skulde besøge de 30,000 Saarede, der havde været med i de syv Dages Slag ved Wilderneys og i de tredive Dages Kampe omkring Richmond, hvor Grant tilføiede Oprørerne betydelige Tab. Paa Veien til og fra Hospitalet talte jeg ikke meget, dels paa Grund af Vognens Rumlen over Brostenene, og dels fordi jeg sølte mig saa nedstemt ved Tanken paa de mange Rædsler, denne Broderkrig havde at opvise, at Stemmen svigtede mig. Præsidentens Sind syntes helt optaget af Tanken paa den Skyld, Rom havde i denne forfærdelige Krig. Flere Gange gjentog han: „Denne Krig vilde aldrig have været mulig, hvis ikke Jesuiterne havde anvendt deres sorgelige Indflydelse. Vi har Pavedømmet at takke for, at vort Land nu vædes af

Strømme af vore ædleste Sønners Blod. Skjønt der var stor Meningsforskjel mellem Nordstaterne og Sydstaterne angaaende Slaverispørgsmaalet, vilde dog hverken Jefferson Davis eller nogen anden af de Konfererede have vovet at anfælde Nordstaterne, dersom de ikke havde stolet paa Jesuiternes Løfte om, at Katholikerne vilde hjælpe dem med Penge og Vaaben, hvis de vilde angribe os. Jeg beklager de katholske Biskoper, Præster og Munk i de Forenede Stater den Dag, Folket opdager, at det er dem, der for en stor Del er ansvarlige for det Blod og de Taarer, som har rundet i denne Krig, og jo længere det varer, inden den Dag oprinder, des frygteligere vil Gjengjældelsen blive. Men hvad jeg ved herom, holder jeg skjult for Folket; thi fik de den hele Sandhed at vide, vilde denne Krig forvandles til den forfærdeligste Religionskrig, der vilde rase ti Gange værre end den gjør nu. Den vilde føres uden Staausel fra begge Sider, saa at det blev en fuldstændig Udbryddelseskrig, hvad en Religionskrig næsten altid er. Protestanterne baade i Nord og Syd vilde forenes sig for at udbrydde alle Præster og Jesuitter, hvis de havde hørt, hvad Professor Morse har fortalt mig om de Planer, Rom har udtænkt for at fordærve vor Republik, og hvis de vidste, at de Præster og Munk og Nonner, som daglig kommer hid til vort Land under Foregivende af at udbrede sin Religion, grundlægge Skoler og pleie Syge paa Hospitalerne, alle er sendte af Paven, Keiser Napoleon eller en anden Despot i Europa for at underminere vore Institutioner, vende Folkets Hjerter fra vor Konstitution og vore Love, ødelægge vore Skoler og forberede et anarkist Regimente her, ligesom de har gjort i Irland, Mexiko og Spanien og overalt, hvor Nationerne kæmper for Frihed".

Smidlertid var vi komne til Præsidentens Palads. Han indbød mig til at følge med op paa hans Arbeidsværelse. „Jeg trænger Hvile“, sagde han, „og skjønt jeg har meget Arbejde, som venter paa mig, vil jeg tage mig fri en Time for at tale med Dem. Mit Hoved værker, og jeg føler mig ganske nedtrykt af den Byrde, som hviler paa mine Skuldre. Der er saa meget, jeg gjerne vilde vide om Jesuiternes Planer, og jeg tror, De er den eneste, som kan give mig Bessked derom. Men jeg maa først bede Dem undskyldte mig et Dieblis; der er kommet nogle Depescher fra General Grant, som jeg maa besvare, og min Sekreter venter mig. De finder vist i mit Bibliothek en eller anden Bog, De kan fordrive Tiden med saalænge“.

Tyve Minuter senere kom Præsidenten tilbage med glædestraalende Ansigt.

„Udmærkede Nyheder! General Grant har igjen slaaet Lee og tvunget ham til at trække sig tilbage mod Richmond,

hvor han inden kort Tid vil blive nødt til at overgive sig. Grant er en virkelig Helt. Men lad os komme tilbage til det Spørgsmaal, jeg vilde tale med Dem om. Har De læst Pavens Brev til Jefferson Davis, og hvad siger De derom?"

"Sr. Præsident", svarede jeg, "det er just dette Brev, som er Mærkelig i, at jeg forgjæves gjorde Dem min Opvartning. Fra første Stund jeg læste det, besluttede jeg at tale med Dem; men jeg vidste, De var saa optaget af Regjeringsanliggender, at det vilde blive yderst vanskeligt at træffe Dem. Alligevel syntes jeg, jeg maatte overvinde alle Hindringer for endnu en gang at advare Dem mod de nye Farer, der nu sandsynligvis kommer til at true Deres Liv. Paven har i dette Brev udstedt en forgiftet Pil mod Dem personlig, og det vilde være et rent Under, om det ikke blev Deres visse Død. Inden dette Brev kom, kunde visselig hver Katholik, af den Enstemmighed, hvormed Biskopperne stillede sig paa Oprørernes Side, se, at hele deres Kirke var imod den frie republikanske Regjering. Alligevel har et stort Antal frihedselskende irske, tyske og franske Katholiker samlet sig under Frihedens Banner og kæmpet som Helte. At tvinge disse Mænd til at forlade Nordstaternes Hære og slutte sig til Oprørernes Sag blev nu Jesuiternes fornemste Maal. Fra Rom sendtes der hemmelige Breve til Biskopperne, hvori de fik Befaling til at svække Nordstaternes Hære ved at lokke disse Mænd til at understøtte Oprørerne. Biskopperne svarede, at de ikke vovede at gjøre det, da de kunde risikere at blive skudt; men de raadede Paven til strax at anerkende Sydstaternes Republik og tage Jefferson Davis under sin Beskyttelse ved at skrive et Brev til ham, som vilde blive læst overalt.

I dette Brev siger han til Katholikerne, at De er en blodig Tyran og et affhyeligt Menneske, siden De strider mod en Regjering, som den hellige Pave i Rom erkjender for lovlig. Paven siger i dette Brev til sine blinde Tilhængere, at De er en nedrig Usurpator, naar De anser Dem for Præsident over Sydstaterne, at De raser mod Himmels og Jordens Gud ved at fortsætte en saadan blodig Krig for at undertrykke en Nation, skjønt den almægtige Gud gennem sin useilbare Pave erklærer, at De ingen Ret har dertil. I dette Brev gjør han Dem ansvarlig for alt det Blod og alle de Taarer, som udgydes for at tilfredsstille Deres Værgjerrighed.

I dette Pavens Brev til Jefferson Davis erklærer han, at De ikke alene er at betragte som en Apostat, hvem enhver efter Kirkens Love kan dræbe, men at De har forbrudt Dem værre end Tyve, Stratenrovende og Mordere, hvem det er vor

Pligt at fængsle og straffe med Døden, naar vi gribe dem paa frist Gjerning.

Kjære Præsident, dette er ikke alene min personlige Mening om det listige Brev, Paven har skrevet til Jefferson Davis; det er den enstemmige Forklaring, jeg har faaet af en hel Del katholske Præster, med hvem jeg har haft Anledning til at tale om Sagen. Jeg beder og besværges Dem i Guds Navn og for vort Lands Skyld, som trænger saa høilig til Dem, at De herefter bedre end hidtil søger at beskytte Deres Person og ikke udsætte Deres dyrebare Liv for Fare".

Præsidenten lyttede med største Opmærksomhed til mine Ord og sagde: „De stadfæster kun min egen Mening om Pavens Brev. Professor Morse siger ganske det samme som De. Det er i Sandhed den listigste Fremgangsmaade, der under de nærværende Omstændigheder kan tænkes. De har fuldstændig Ret, naar De siger, at Hensigten dermed er at lokke fra os de Katholiker, som har sluttet sig til vore Hære. Siden dette Brev kom, har mange af dem svigtet deres Fane og er blevne Forrædere; forholdsvis saa er blevne deres Ed tro. Det er imidlertid heldigt, at Sheridan er en af disse saa; thi ved sin Dygtighed, sit Mod og sin Fædrelandskjærlighed er han alene lige saa meget værd som en hel Hær. Meade er ogsaa endnu en af vore, og han vandt det blodige Slag ved Gettysburg; men kunde han andet, naar han i sin Hær havde Helte som Howard, Reynolds, Buford, Wadsworth, Cutler, Slocum, Sickles, Hancock, Barnes o. m. fl. Men efter Slaget har tydeligvis hans Kjærlighed til Katholicismen overvundet hans Patriotisme; thi han lod Lees Hær undslippe, skjønt det havde været en let Sag at affjære ham Tilbagetoget og tvinge ham til at overgive sig, da Lee havde tabt næsten Halvdelen af sine Soldater i de tre sidste Dages Blodbad.

Da Meade efter Slaget skulde give Befaling til at forfølge Tjenden, kom en Fremmed i største Hast til Hovedkvarteret, og denne Fremmede var en forklædt Jesuit. Efter ti Minuters Samtale med ham, traf Meade saadanne Forholdsregler, at Tjenden næsten uskadt kunde undslippe, blot med Tabet af to Kanoner".

„De har Ret", vedblev Præsidenten, „naar De siger, at dette Brev aldeles har forandret Krigens Natur. Før Brevet kom, kunde alle Katholiker se, at det var mod Jefferson Davis og de konfedererede Stater, jeg kæmpede; men nu maa de tro, at jeg strider mod Kristus og hans Statholder Paven, og jeg har daglige Beviser paa, at Katholikernes Had og Brede øges. Vi opdager stadig nye Mordplaner, og disse er af saa grusom Art, at det minder mig om Bartholomeusnatten og Krudtsammen-

sværgelsen. Vi kan tydelig forstaa, at alle skriver sig fra samme Kilde, Jesuiterne.

Gadeoptøjerne i New-York var ogsaa tydeligvis fra først til sidst Jesuiternes Værk. Vi har Beviser for, at Ophavs-mændene var Biskop Hughes og hans Udsendinge. Der kan ikke være mindste Tvivl om, at dette blodige Forsøg paa at ødelægge New-York skyldtes Katholikerne. Dette er let at indse, naar man ser, hvor lidet der skulde til for at standse det hele. Jeg skrev til Biskop Hughes og sagde ham, at hele Landet vilde kræve ham til Regnskab, om han ikke strax fik stanset Oprøret. Han samlede da Urodstisterne omkring sit Palads, kaldte dem „sine kjære Venner“, og bød Dem gaa rolig hjem, og dermed var det hele forbi.

Lige fra Krigens Begyndelse har Paven staaet i Forbund med Jefferson Davis, og her, som overalt, har det været den stærkere, der har ledet den svagere. Paven og hans Jesuitter har med Raad og Daad understøttet Jefferson Davis lige fra den første Dag, da det første Kanonstød ved Fort Sumter blev affyret af en rasende Katholik, Beauregard, og de vil vedblive at hjælpe Oprørerne, indtil disse har affyret deres sidste Kanon mod Friheden. Da jeg talte med Biskop Hughes, sagde jeg ham, at enhver Fremmed, som havde svoret vor Forsatning Trostid og var bleven Borger i dette Land ligejom han selv, var udsat for at blive skudt eller hængt som en Meneder, Forræder og bevæbnet Spion, alt efterjom Krigsrettens Dom vilde lyde, og at Dommen strax vilde blive fuldbyrdet, da der ikke vilde blive Tale om Udveksling af saadanne Fanger. Efter at jeg havde sagt Biskopen dette, bad jeg ham rejse til Rom og gjentage mine Ord for Paven. Jeg haabede, at naar denne indsaa, hvilken farlig Stilling hans Biskoper og Præster vilde komme i, naar de tog Oprørernes Parti, vilde han opfordre dem til at blive deres Ed tro og hjælpe os, saalænge Krigen varede. Men Resultatet blev ganske det modsatte. Nu har Paven aflastet sin Masse og optræder aabenlyst som Oprørernes Beskytter ved at række Jefferson Davis Haanden og erkjende Sydstaternes Republik. Biskop Hughes havde nemlig ikke, som han lovede mig, søgt at formaa Paven til at befale ialfald Nordstaternes Katholiker til at blive deres Ed tro, men tværtimod havde han raadet Paven til at anerkjende Sydstaternes Republik og anvende hele sin Myndighed til Fordel for vore Fjender. Saa troløse er Jesuiterne. Det er ikke alene de katholske Præster, som arbejder paa at gjøre vort Folk til uvidende og fanatiske Slaver, som ikke vil anerkjende nogen anden Autoritet end Præsterne. Mormonernes Anstrengelser gaar ud paa det samme. De vil ogsaa ødelægge vore Skoler og

tilintetgjøre Samvittighedsfriheden før desto lettere at bringe Folket under sit tunge fornedrende Nag. Baade Mormoner og Jesuiter er altsaa vore usorsonlige Fjender; men Jesuiterne er de farligste. De katholske Præster forstaar bedre at dølge deres Had under Benstabets Masse, og de er bedre oplærte til at begaa de grufulde Handlinger under Paaskud af at tjene Gud.

Lige til den sidste Tid har jeg været gunstig stemt for, at Katholikerne skal have ubegrænset Samvittighedsfrihed, som vor Forsatning tilstaar dem; men nu forekommer det mig, at vi sent eller tidlig bliver nødt til at foretage en Indskrænkning heri. Er det ikke Daarskab, at Mennesker, som under Ed har forpligtet sig til ved den første givne Lejlighed at skjære Halsen over paa os, og som er aabenbare Fjender af vor Forsatning, vore Love og vor Frihed, skal nyde fuldstændig Samvittighedsfrihed og borgerlige Rettigheder?

Den katholske Kirke paastaar, at den har Ret til at dømme et Menneske til Døden; men Magt over Liv og Død er den højeste Magt, og en saadan Magt kan ikke bestaa ved Siden af et Lands Regjering, uden at Anarki Blodsudgydelse og Krig maa blive Følgen. Først naar Pavedømmet medgiver, at det ikke har nogen guddommelig Magt over Liv og Død, da, men ikke før, kan der tilstaaes Katholiker Borgerrettigheder i et frit Land.

Jeg holder paa Samvittighedsfrihed i ædleste, højeste og videste Forstand; men jeg kan ikke tilstaa Katholikerne Samvittighedsfrihed, saalænge de siger, at deres Samvittighed byder dem at myrde mig og min Hustru og mine Børn, naar Leilighed byder sig. Dette forstaar vort Folk ikke endnu; men sent eller tidlig vil det blive klart for enhver, at Samvittighedsfrihed aldrig kan tilstaaes Mennesker, som har afslagt Ed paa at lyde Paven, som paastaar at have Ret til at tage Livet af dem, som har en anden Religion.

De er ikke den første, som advarer mig mod Snigmordere; mine Gesandter i Italien, Frankrig og England saavel som Profesør Morse har manfolge Gange advaret mig mod de Mordanslag, som de i de forskjellige Lande er komne undervejs med. Men vi skal alle dø, før eller senere, og det har lidet at sige, om vi falder for Morderhaand eller dør af Lungebetændelse. Der er et Sted i det gamle Testamente, som nylig gjorde et dybt Indtryk paa mig". Præsidenten tog sin Bibel og sagde: „Her er Stedet: „Frygter ikke for dem! Thi Herren, eders Gud, han er den, som strider for Eder. Og jeg bad Herren om Naade paa den samme Tid og sagde: Herre, Herre! Du, du har begyndt at lade din Tjener se din Storhed og din stærke Haand; thi hvo er en Gud i Himmelen og paa Jorden,

som kan gjøre efter dine Gjerninger og efter din Styrke? Kjære, lad mig fare over og lad mig se det gode Land, som er der over Jordanen, dette gode Bjerg og Libanon! Men Herren blev fortørnet paa mig for eders Skyld og vilde ikke høre mig. Men Herren sagde til mig: Lad det være dig nok! Bliv ikke ved at tale til mig yderligere om denne Sag! Gak op paa Pisgas Top og opløst dine Dine mod Vesten og mod Norden og mod Sonden og mod Østen og se det med dine Dine! Thi du skal ikke gaa over denne Jordan!" (5. Moseb. 3, 22—27).

Da Præsidenten havde læst op disse Vers, sagde han: „Kjære Chiniquy! I de sidste fem, jeg Uger har jeg mange Gange læst disse Ord, og jo oftere jeg læser dem, desto klarere staar det for mig, at de er skrevne for mig lige saavel som for Moses.

Har Herren ikke taget mig ved Haanden og ført mig ud fra mit ringe Bjælkehjæus for at stille mig i Spidsen for det største og mægtigste Folk paa Jorden, ligesom han lod Moses optage af Nilen og gjorde ham til en Profet og Leder for sit Folk? Har Gud ikke givet mig en særlig Forret ved at lade mig frigjøre fire Millioner Mennesker og bryde deres Bænker? Har Gud ikke ladet mig vinde de herligste Seire over vore Fjender? Er ikke de konfedererede Hære svundne ind til en Haandfuld Mænd i Sammenligning med hvad de var for et Par Aar siden, saa at den Dag ikke er fjern, da de vil blive nødt til at overgive sig?

Jeg ser nu Enden paa denne Kamp og føler den samme Glæde, som Moses følte, da de 40 Aars Vandring i Ørkenen var tilende, og jeg beder Gud, at han vil forunde mig at opleve de Fredens og Lyffens Dage, der vil følge efter denne grusfulde Krig, ligesom Moses bad Gud om at komme ind i det forjættede Land paa hin Side Jordan.

Men hver Gang jeg beder Gud om at forunde mig denne Glæde, siger en Røst i mit Indre, at naar denne velsignede Tid oprinder for mit Folk, er jeg ikke mer blandt de Levendes Tal. Og hvorfor? Fordi Gud allerede har benaadet mig saa rigt fremfor de fleste Mennesker.

Hvorfor nægtede Gud Moses at gaa over Jordan og komme ind i det forjættede Land? Det var for Folkets Synders Skyld. Den guddommelige Refærdigheds og Gjengjældelses Lov, ifølge hvilken den ene maa lide for den anden, er i Sandhed et frygteligt Mystorium; men den er et Faktum, som intet tænkende Menneske kan benægte. Moses, som kjendte denne Lov, skjønt han sandsynligvis ikke forstod den bedre, end vi gjør, siger til sit Folk: „Herren er fortørnet paa mig for Eders Skyld“. Men skjønt vi ikke forstaar denne hemmelighedsfulde

Lov, viser hver Side i Historien os, at den allesteds er skreven med Blod og Taarer.

Hvor findes der vel en Moder, som ikke har lidt Kvaler for sit Barns Skyld? Hvor findes den gode Herker, eller den store Hovding, hvis Hjerte ikke har blødet for hans Folk?

Er ikke vor kristne Religion det højeste Udtryk for Guds Kjærlighed, Visdom og Barmhjertighed? Og hvad er vel Kristendommen andet end en Aabenbaring af den guddommelige Retfærdigheds Lov for Menneskene?

Naar Moses dør alene paa Bjerget Pisga, ser jeg deri en Aabenbarelse af den guddommelige Lov, og mit Hjerte fyldest med Beundring og Ærefrygt.

Men naar jeg ser, hvorledes Kristus iføge denne Retfærdigheds Lov for at sone for vore Synder maatte dø den Retfærdiges Død paa Golgatha, da hensynker jeg i stum Tilbedelse. Moses døde for sit Folks Skyld, men Kristus døde for hele Verden. Begge opfyldte samme Retfærdigheds Lov, men i ulige Maalestok.

Det vilde være den største Gæde, der kunde vederfares mig, om Gud i sin uendelige Kjærlighed, Visdom og Barmhjertighed vilde forunde mig at dø for mit Folk.

Allene Gud ved, hvor meget jeg allerede har lidt for mit kjære Fædrelands Skyld; men jeg frygter, at Guds Retfærdighed kræver endnu større Døds. Naar jeg tænker paa de Strømme af Blod og Taarer, som de grusomme Slavehandlere har paa deres Samvittighed, og paa den Angst og de Kvaler, som Millioner ulykkelige Slaver har lidt i disse to hundrede Aar, uden at vi har reist os mod en saadan Skjændsel, da frygter jeg, at der endnu er meget at udsone. Thi Guds Domme er sande og retfærdige.

Det forekommer mig, at Gud nu, ligesom i Moses' Dage, kræver et Offer, som han selv har udset sig og salvet og beredt til Oftringen ved at ophøje ham over det øvrige Folk; og det er min Tro, at jeg er et saadant Offer. Der har allerede været gjort saa mange Forsøg mod mit Liv, at det er et Under, de alle er mislykkedes, isærdeleshed naar vi erindrer, at de fleste har været foretaget af Snigmordere, som er oplærte af Jesuiterne. Og kan vi vel tænke, at Gud altid vil gjøre Undere for at frelse mit Liv? Jeg tror det ikke. Jesuiterne er saa øvede Snigmordere, at Henrik IV. sagde, det er umuligt at undgaa dem, og han faldt som et Offer for dem, skjønt han gjorde alt for at beskytte sig. Efter at Paven skrev sit Brev til Jefferson Davis, vilde det være mer end et Under, om jeg skulde undgaa de Tusinder af Døds, som vil rettes mod mit Bryst.

Og ligesom Moses ikke knurrede, da Herren sagde ham, at han skulde dø for sit Folks Synder og ikke komme over Jordan, saaledes haaber og beder jeg, at han ikke skal høre mig knurre, om jeg skal dø for mit Folks Skyld.

Der er blot to Ting, jeg beder Herren om: det første er at jeg maa faa dø for den hellige Sag, hvortil jeg har viet mit Liv, mit Lands Frihed og Ret — og det andet, at min elskede Søn Robert, naar jeg er borte, maa blive en af dem, som vil kæmpe under Frihedens Fane, med samme Trost og som hans Fader, sammen med de Millioner, som er kaldede til at stride og dø for vort Lands Værd og Frihed“.

Jeg har aldrig set et saa ophøiet Udtryk, som det, der hvilede over Præsidentens Ansigt, medens han sagde disse Ord. Jeg var aldeles ude af mig selv. Badet i Taarer forsøgte jeg at tale, men kunde ikke faa et Ord frem. Jeg vidste, at jeg nu maatte gaa, men først bad jeg Præsidenten om sammen med ham at faa anraabe Gud om at bevare hans Liv, og vi faldt begge paa Knæ og bad; men jeg bad mere med Taarer end med Ord.

Derpaa trykkede jeg hans Haand, og med Hjertet fuldt af den dybeste Sorg sagde jeg ham Farvel. Det var sidste Gang, jeg saa ham.

Thi den Time var ikke langt borte, da Abraham Lincoln skulde falde for en jesuitisk Snigmorders Haand.

12te Kapitel.

Lincoln myrdes af Booth, Jesuiternes Udsending. — Præsterne samles i Maria Surrats Hus for at lægge deres Planer. — John Surrat holdes skjult af Præsterne efter Lincolns Død. Fire Timer før Lincoln myrdes berettes om hans Død i en liden By i Minnesota.

Hver Gang jeg var sammen med Lincoln, forundrede jeg mig over at en saa ophøiet Tænkemaade og et saa barnligt Enfold kunde være forenet i samme Person. Mange Gange

sagde jeg til mig selv, naar jeg havde talt med ham: „Hvordan har denne Tømmehugger kunnet hæve sig til den menneskelige Tanke og Filosofis Høider?“

Hemmeligheden bestod i, at Lincoln havde tilbragt en stor Del af sit Liv i Kristi Skole og havde studeret Kristi guddommelige Lære. Jeg fandt i ham den fuldkomneste Type p a en sand Kristen, som jeg nogenfinde har truffet.

Han tilhørte ikke nogen bestemt Sekt, han var hverken Presbyterianer, Baptist eller Methodist, men han havde tilegnet sig alt det gode, han havde fundet hos de forskjellige Sekter. Det var Kristus selv, som havde lært ham at elske Gud, og det var af Kristus, han havde lært at kjende Menneskets sande Værd. Hans store Valgprog var: „I er alle Brødre, Guds Børn“.

Af Kristi Evangelium havde han lært Lighedens, Broderkabets og Frihedens Principer, ligesom det var af Evangeliet, at han havde lært det ophøiede barnlige Enfold, der v ndt ham alles Beundring og Hengivenhed, med hvem han kom i Berøring. Jeg kunde anføre mange Exempler for at vise dette, men for ikke at blive altfor vidtløftig, skal jeg blot anføre et eneste. Det er taget af Batemans Memoirer:

„Lincoln taug greben af en heftig Sindsb v gelse. Derp a stod han op og gik frem og tilbage i Audiensv relset for at gjenvinde sin Fatning. Tilslidst standsede han og sagde med skjælvende Stemme og Kinderne vaade at Taarer:

„Jeg ved at der findes en Gud og at han hader Uretfærdighed og Slaveri. Jeg ser Stormen nærme sig, og ved, at hans Haand er i den. Hvis han har Brug for mig, som jeg tror, han har, da er jeg rede. Jeg er intet; Sandheden er alt. Jeg ved, at jeg har Ret; thi jeg ved, at Friheden har Ret. Kristus selv lærer os det, og Kristus er Gud. „Et Hus, som er spidagtigt med sig selv, kan ikke bestaa“, siger Kristus, og vor Fornuft siger os det samme.

Douglas bryder sig ikke om, enten Slaveriet ophæves eller ikke. Men Gud bryder sig om det, Menneskeheden bryder sig om det, og jeg bryder mig om det. Og med Guds Hjælp skal vi vinde Seier. Jeg skal kanske ikke opleve denne Seier; men den vil komme, og da skal alle erkjende, at jeg havde Ret.

Er det ikke besynderligt, at Menneskene ganske kan se bort fra den moraliske Side af denne Sag? En Aabenb relse fra Himmelen vilde ikke kunne gøre denne Sag klarere for mig end den nu er. Enten m a Slaveriet ophæves eller vor Regjering g a tilgrunde. Var det ikke for denne Klippe, hvorp a jeg staar“, og han pegte p a Bibelen, som han holdt i Haanden, „s a vilde jeg med Gru se Fremtiden imøde. Det ser ud, som

om Gud har taalt Slaveriet, indtil det kom saa vidt, at selve Guds Ords Forkyndere med Bibelen i Haanden paastaar, at Slaveriet er en gavnlig Institution, der er sanktioneret af Gud. Men nu blev Skjændselsens Bæger fuldt, og Guds Bredes Maal vil snart flyde over".

Batemann tilføier: „Herefter fortsattes Samtalen en lang Stund. Alt, hvad han sagde, bar Bræget af en dyb Religiositet; men paa samme Tid gjorde han Indtryk af at være meget nedstemt. Han kom stadig tilbage til sin Overbevisning om, at Bredens Dag var for Haanden, og at han vilde blive en virksom Deltager i den Strid, som vilde ende med Slaveriets Ophævelse, hvad enten han skulde opleve det eller ikke.

Efter at han havde udtalt sin Tro paa, at et guddommeligt Forsyn leder Folkenes Skjæbne, kom Samtalen ind paa Bønnen. Han sagde, han troede paa Bønnens Kraft og Velgjørelse, og med tydelige Ord lod han os forstaa, at han ad denne Vej havde søgt Hjælp og Raad hos Gud".

Denne Samtale overbeviste Bateman, som selv er en oprigtig Kristen, om, at Lincoln vandrede paa Guds Vej og søgte Trøst i Guds evige Sandheder. Da de skulde skilles, sagde Bateman:

„Jeg havde ingen Anelse om, at De havde tænkt saa meget over disse Ting. Størstedelen af Deres Venner har vist ingen Anelse om, at De ynder saadanne Grundsætninger, som dem, De idag har udtalt for mig".

Han svarede hurtig: „Jeg ved det; men jeg har i mange Aar tænkt mer over disse Ting end over noget andet, og jeg vilde gjerne, De skulde vide det". (The Inner Life of Lincoln, by Carpenter, S. 193—195).

Bed mer end en Leilighed forekom det mig, som om jeg stod overfor en af den gamle Tids Profeter, naar jeg horte Lincoln tale om de Forenede Staters fremtidige Skjæbne.

En af de sidste Gange, jeg saa ham, opfyldtes jeg af en ubeskrivelig Beundring ved at høre ham udtale sig paa følgende Maade:

„Det forholder sig med de konfedererede Staters Ledere, som med de store og smaa Hjul paa vore Lokomotiver. De, som ikke kjender til Mekanikens Love, tror, at det er de store og støjende Hjul, der er selve Drivkraften; men de tager Feil. Drivkraften er det til Damp forvandlede Vand, der skjuler sig bag de mørke Jernvægge, og Dampen ledes ved Mekanikens Finger stille og lydløst ud i alle de forskjellige Rør.

Folket ser og hører de store støjende Hjul i Sydstaterne og kalder dem Jefferson, Davis, Lee, Toombs, Beauregard Semmes o. a., og tror, at de er de fornemste Mærkener til alle

Ulykker; men de tager Feil. De virkelige Narfager skjuler sig bag Vatikanets tykke Mure, i Jesuiternes Collegier og Skoler, i Nonneklostrene og Skriftestolene.

Det er et Faktum, som desværre er altfor lidet kjendt af det amerikanske Folk, og jeg kjendte heller ikke til det, før jeg blev Præsident, at de bedste og fornemste Familier i Sydstaterne for en stor Del er blevne opdragne af Jesuiter og Nonner, og derfra skriver sig deres Grundsætninger om Slaveriets Bibeholdelse, samt den Grusomhed og Gøllthed, som hos saa mange af dem er bleven til en anden Natur. Deraf kommer ogsaa deres Mangel paa Ærlighed og Humanitet og deres uforsonlige Had til den Lighed og Frihed, som Kristi Evangelium forkynder. De ved, at de første Nybyggere i Louisiana, Florida, New Mexiko, Texas, Syd-Kalifornien og Missouri var Katholiker, og at deres Ledere og Lærere var Jesuiter. Skjønt disse Stater siden er indlemmede i vort Samfund, havde Rom allerede, før Indbyggerne blev amerikanske Borgere, indpodet i dem deres antisociale og ukristelige Grundsætninger. Uheldigvis er Folkets Undervisning for en stor Del endnu i Hænderne paa Jesuiter og Nonner, og disse nærer deres Had til vore Love, Institutioner og Frihedsprinciper. Heri ligger selve Grund-aarsagen til den forfærdelige Krig mellem Norden og Syden, og som jeg nylig sagde Dem: det er Pavedømmet, vi har at takke for alt dette.

Om nogen havde sagt mig dette, før jeg blev Præsident, vilde jeg have leet deraf; men Professor Morse aabnede mine Øine for dette Faktum. Nu forstaar jeg hele dette djævelske Maskineri, som sætter de store støiende Hjul i Sydstaterne i Gang. Men Folket har endnu ingen Anelse derom, og det rette Dieblis er endnu ikke kommet til at indvie dem i disse Helvedes Mysterier. Det vilde være at gyde Olje i Ilden.

Der er næsten den eneste, med hvem jeg kan tale saa frit om disse Ting; men sent eller tidlig vil Folket faa Vinene op; de vil indse, hvem de har at takke for al den Glendighed, der er kommen over dem, og vil kræve Ophavsmandene til Ansvar derfor.

Jeg giver mig ikke ud for at være en Profet; men ikke desto mindre ser jeg en mørk Sky trække op paa vor Horisont, og denne Sky kommer fra Rom. Den er fyldt med Blod og Taarer; den voxer og stiger, og tilsidst sønderrives den af et Lyn. Derefter vil der komme en Cyklon, saadan som Verden aldrig har set Mage til, fare hen over dette Land fra Nord til Syd, udbredende Ødelæggelse og Død. Men saa vil gode og lykkelige Dage oprinde; thi da vil Pavedømme og Jesuiter og

Inkvifition for altid være feiet bort fra dette Land. Hverken De eller jeg, men vore Børn vil faa fe det".

Mange af dem, fom kom i Berørelfe med Abraham Lincoln, folte, at en profetift Aand talte ud af ham, at han vandrede for Guds Anfigt og føgte at gjøre hans Vilje og fremme hans Vre. Da der en Dag var Tale om Slavespørgsmaalet, fagde han til fine Miniftre: „Jeg har ikke fattet nogen beftemt Beflutning med Hensyn til Proklamationen om Slavernes Frigjørelfe; men jeg har Sagen under Overveielte, og jeg fan forfikre Eder, at jeg tænker derpaa Dag og Nat. Hvad der vifer fig at være Guds Vilje, det vil jeg gjøre". (*«Six Months in the White House», by Carpenter, S. 86*).

Nogle Dage for Proklamationen blev udfteet, fagde han: „Jeg gjorde det høitidelige Løfte, at faafnart General Lee blev fordreven fra Pennfylvanien, vilde jeg proklamere Slavernes Frihed". (*«Six Months in the White House»*).

Men jeg maatte fkrive mange Bind iftedenfor et kort Kapitel hvis jeg ffulde meddele alle de Exempler, der vifer Abraham Lincolns oprigtige Gudsfygt.

Jeg fan alligevel ikke lade være at anføre Slutningsordene af den Tale, han holdt den 4. Marts 1865:

„Det er vort Haab og inderlige Bøn, at denne frygtelige Krig fnart maa være til Ende. Men selv om det er Guds Vilje, at den fkal fortættes, indtil alt det Guld er forødt, fom er opfamlet ved Slavernes Arbeide i disse 250 Aar, og indtil hver Blodsdraabe, fom er flydt under Slavefogdens Pift, er betalt med en tilfsvarende Blodsudgydelfe ved Sværdet, faa maa vi alligevel tro, at Guds Domme er fande og retfærdige".

Den 6. April 1865 blev Præfident Lincoln af General Grant opfordret til at holde fit Indtog i Oprørernes Hovedftad Richmond, fom Generalen nylig havde erobret.

Den 9. maatte General Lees flagne Hær, omringet af Nordftaternes Legioner, nedlægge deres Vaaben for de feierrige Felt-
herrerets Fodder

Den 10. talte Præfidenten til en uhyre Folkeftare i Washington og opfordrede dem til at takke Gud og Hæren for de fiftede Dages herlige Seire og for den Fred, fom nu vilde følge efter den femaarige blodige Borgerkrig.

Nu ftood han paa Pisgas Bjerg; men fjønt han faa ofte og indtrængende havde bedet Gud om, at han med fit Folk maatte gaa over Jordan og komme ind i det forjættede Land, blev hans Bøn ei hørt. Svaret lød til ham fra Himlen: „Du fkal ikke gaa over Jordan; du fkal ikke komme ind i det forjættede Land for dit Folks Synders Skyld".

Den 14. April 1865 Kl. 10 om Aftenen myrdedes han af Jesuiternes Udsending, Skuespilleren Booth.

Lad os høre, hvad Historieforfatteren Abbot skriver om denne sorgelige Tildragelse:

„Midt under Seiersjubelen rammedes vort Land af en Ulykke, som opfyldte alles Hjerter med Skræk og Forfærdelse.

Fredag den 14. April, da Præsidenten sad rolig i sin Loge i Ford's Theater i Washington, aabnede en Person lydløst Døren til Logen, gik ind og lukkede den efter sig. Han nærmede sig Præsidenten bagfra, tog en Pistol op af Lommen og affyrede den mod hans Hoved. Da Præsidenten bevidstløs og dødelig saaret faldt om, udstødte hans Hustru, som sad ved Siden af ham, et gennemtrængende Skrig. Morderen hoppede ned fra Logen, sprang barhovedet over Scenen, idet han svingede en Dolk, og raabte »Sic semper tyrannis!« hvorpaa han forsvandt bag Kulisserne. Et Dieblits Stilhed indtraadte, men derefter fulgte en Larm og Forvirring, som er umulig at beskrive.

Den saarede fortes til et Hus i Nærheden og lagdes paa en Seng. Hvilken Scene frembød ikke dette Bærelse! Her laa den mægtige Præsident, bevidstløs og dødelig saaret! Sumner, Farwell, Colfax, Stanton og flere andre stod omkring ham, opfyldte af Sorg og Fortvivlelse.

Kirurgen, General Barnes, undersøgte omhyggelig Saaret. Dødsstilhed raadede i Bærelset, Folkets Be og Vel syntes at afhænge af denne Undersøgelse. General Barnes saa op og sagde: „Saaret er dødeligt!“

„Nei, nei, General! Nei, nei!“ raabte Sekretær Stanton, idet han sank ned paa en Stol, bedækkede sit Ansigt med sine Hænder og begyndte at græde som et Barn.

Senator Sumner holdt den bevidstløse Præsidents Hoved i sine Hænder. Skjønt han ikke var vant til at fælde Taarer, hulkede han nu, som om hans Hjerter skulde briste, og han lagde sig ned paa den blodige Pude, hvor hans sorte Lokker blandede sig med Præsidentens graa Haar. Sumner havde i flere Maanedes ligget tilsæns som en Følge af de Strabadser, han havde udstaaet i Krigen. Nu laa han her hulkende og nær ved at besvime“. (History of the Civil War by Abbot).

Abbot siger videre om Lincoln:

„Abraham Lincoln var tro i Opfyldelse af sine Pligter. Han var ydmyg som et Barn og om som en Kvinde. Han kunde ikke taale at tilføje sin bitreste Fjende noget ondt, og midt under sin største Triumf sørgede han over at maatte saare sine Modstanderes Følelser. Han elskede alle og hadede ingen. Hans klare Forstand og hjeldne Dømmekraft satte ham istand

til under Debatten at maale sig med sine mægtigste Modstandere. Hans Dygtighed som Statsmand vandt ham Folkets Taknemmelighed og hele Verdens Beundring, og hans Elleværdighed skaffede ham Venner overalt. Og denne Mand skulde falde for en Snigmorders Kugle!"

Hvem var Morderen? Booth var ikke andet end et Rødsfab i Jesuiternes Hænder. Det var den katholske Kirke, som styrede hans Haand, efter at den først havde fordærvet hans Hjerte og forgiftet hans Sjæl.

Da jeg fik Efterretningen om Mordet, sølte jeg mig som lammet af Rædsel og Sorg; men jeg bad Gud give mig Naade og Kraft til at vise Verden, at denne forfærdelige Forbrydelse var Pavedømmets Værk. Og nu kan jeg efter tyve Aars uafbrudte Forskninger uden Frygt staa frem og forsikre det amerikanske Folk, at det var Rom's Præster og Jesuiter, som myrdede Abraham Lincoln.

Af Vidnernes Udsagn under Forhørene over Lincolns Mordere og John Surrat fremgaar det klart, at Mordplanen blev lagt i Maria Surrat's Hus, Nr. 561, 1. Street, Washington City D. C. Hvem boede i dette Hus og hvem pleiede at komme der? Vidneprotokollen svarer: „Byens ivrigste Katholiker". Af Vidnernes Udsagn fremgaar det fremdeles, at Huset var et Tilholdssted for Byens katholske Præster. Flere Præster sagde, at de kom der af og til, og da de blev tvungne til at forklare, hvad de mente med „af og til", sagde de, at de ikke med Bestemthed kunde sige, om det havde været en Gang om Maaneden eller en Gang om Ugen. Pater Lohimon boede i Fru Surrat's Hus; det samme gjorde den ivrige Katholik L. J. Weichmann, en forhenværende Protestant, og denne sidste fortæller, at Pater Wiget meget ofte kom der.

Hvorfor holdt saa mange katholske Præster til i dette Hus? Intet Menneske med sund Fornuft, og som kender noget til de katholske Præster, kan nære den ringeste Tvivl om, at Præsterne ikke alene vidste, hvad der her gik for sig, men at de ogsaa var Deltagere i Sammensværgelsen.

Jugen kan for Alvor ville paastaa, at disse Præster, som var Booth's, John Surrat's, Fru og Frøkenne Surrat's personlige Venner, og Skriftefædre, stadig kunde færdes der uden at vide, hvad der foregik, isærdeleshed naar man ved, at hver af disse Præster i deres Hjerte var en Oprører. De vidste alle, at den ufeilbare Pave havde kaldt Jefferson Davis sin kjære Søn og taget de konfedererede Stater under sin Beskyttelse, og de var nødte til at tro, at det bedste, et Menneske kunde gøre, var at kæmpe for Sydstaterne og ødelægge deres Fjender.

Hvis vi læser om, hvorledes Admiral Coligny, Henrik III.,

Henrik IV. og Vilhelm den tause blev dræbt af Jesuiternes leiede Mordere, og sammenligner dette med Mordet paa Abraham Lincoln, saa vil man finde, at det ene ligner det andet, som den ene Vanddraabe den anden. De er alle udgaaede fra samme Kilde, nemlig Rom.

I alle disse Tilfælde var Morderne fanatiske Katholiker, som færdedes meget i Præsternes Selskab, ofte gik til Skrifte og nød den hellige Nadver enten samme Dag, Mordet blev begaaet eller Dagen før. Morderne ansaa sig som Guds udvalgte Redskaber og var fuldt overbeviste om, at de ikke begik nogen Synd ved at dræbe en Fjende af deres Kirke, deres Folk og den hellige, ufeilbare Pave.

Jesuiten Ravallac, Henrik IV.s Morder, kunde selv ikke paa Pinebænken bevæges til at sige, at han angrede, hvad han havde gjort, og Booth skrev Dagen før sin Død i sin Dagbog: „Det er forfærdeligt at dræbe et Menneske, men jeg kan ikke angre, hvad jeg har gjort. Han (Lincoln) er Skyld i alle Landets Ulykker, og Gud har udvalgt mig til at være et Redskab i hans straffende Haand“. (Trial of Surrat, 1. Bind, S. 310.)

Sammenligner vi disse to Snigmorderes Daad, finder vi, at de begge har gaaet i samme Skole og har haft de samme Læremestre. Ravallac bad i sin sidste Stund alle Himmels Hjelgener om at hjælpe sig, og Booth døde, idet han trykkede Jomfru Marias Billede til sit Bryst. Begge var støbt i samme jesuitiske Form.

Engen kan være saa taabelig at tro, at det var Jefferson Davis, som havde kunnet fremkalde saadan religiøs Fanatisme hos Booth. Jefferson Davis kunde ikke andet end love Morderne store Pengesummer; Jesuiten alene kunde opildne Morderne ved at love dem en herlig Krone i Himmelen, hvis de vilde dræbe Ophavsmanden til saa megen Blodsudgydelse, den store Frafaldne, Pavens og Kirkens Fjende, Abraham Lincoln.

Det er let at se, hvad det var for en Lære, Jesuiten under deres daglige Besøg i Maria Surrat's Hus indgav Booth, naar man læser de Linjer, Booth selv skrev nogle Timer før han døde: „Jeg kan aldrig angre, hvad jeg har gjort; Gud havde udvalgt mig til at være et Redskab i hans straffende Haand!“ Sammenligner man disse Ord med de Grundsaetninger, som findes i de pavelige Dekreter og den hellige Jesuitenordens Love, da vil man finde, at Booth handlede efter de samme Principer.

Dagen efter Lincolns Mord sagde den fromme Frøken Surrat i flere Vidners Nærværelse, at „Abraham Lincolns Mord ikke havde mere at betyde end enhver Negers Død“. Hvem

andre end Kirkens Præster havde lært hende dette? Den ivrige Katholik, Dommeren Toney, havde nylig udtalt, „at Negeren ingen Rettigheder har, som en hvid Mand er nødt til at respektere“. Ved at stille Lincoln ved Siden af den ringeste Neger vilde den katholske Kirke tydelig vise, at Lincoln ikke engang havde Ret til at leve.

Det var Præsterne, som havde lært Frøfnerne Surrat disse anti-sociale og anti-kristelige Grundsætninger, og af Vidernes Udsagn fremgaar det, at Fru Surrat ogsaa havde gaaet i Jesuiternes Skole. I det Dieblig Politiet Kl. 10 om Aftenen kom for at arrestere hende og Datteren, bankede det paa Døren, og Payne, der havde gjort et mislykket Forsøg paa at myrde Statssekretær Seward, bad om at faa tale med Fru Surrat. Men istedenfor at træffe hende, fandt han sig Ansigt til Ansigt med Regjeringens Detektiv, Major Smith, som i en Indberetning siger:

„Jeg spurgte ham, hvem han var, og hvad han havde at gjøre der saa sent om Aftenen. Han svarede, at han skulde grave en Rende i Fru Surrat's Have, og at han i den Anledning ønskede at tale med hende.

Jeg gik hen til Stuedøren og sagde: „Fru Surrat, vil De være saa god at komme hid et Dieblig!“ Da hun kom, spurgte jeg hende: „Kjender De denne Mand, og har De bedet ham komme hid for at grave en Rende for Dem?“ Hun rakte sin høire Haand i Beiret og sagde: „Jeg sværger, at jeg ikke kjender denne Mand; jeg har aldrig set ham og aldrig bedet ham grave nogen Rende for mig“. *Assassination of Lincoln* (S. 122).

Men siden blev det bevist, at Payne havde været en god Ven af hendes Søn, og at han ofte var kommen i hendes Hus sammen med Booth. For ikke mere end et Par Dage siden havde hun nydt Nærværelsen. Da Detektiven bad hende stige op i Vognen, bad hun om Tilladelse til først at falde paa Knæ og bede, hvilket tilstod hende. (*Assassination of Lincoln*, S. 123).

Kan noget Menneske for Alvor tro, at Jefferson Davis havde kunnet bibringe denne Kvinde, hvis Hænder var farvede med Præsidentens Blod, en saadan Ro og Selvbeherstelse?

Nei, hun kunde aldrig have vist en saadan Koldblodighed, hvis ikke Jesuiterne, som i de sidste sex Aaener stadig færdedes i hendes Hus, havde sagt hende, at en Herlighedens Krone ventede hende i Himmelen, om hun vilde være behjælpelig med at dræbe dette Uhyre, Apostaten Lincoln, der alene bar Skylden for alle Borgerkrigens Rædsler. Der kan ikke være ringeste Tvivl om, at det lykkedes Præsterne at overbevise baade Marie

Surrat og Booth om, at Vincolus Mord var en hellig og for-
tjenstfuld Gjerning, som Gud vilde belønne.

Et Faktum, som man ikke har været tilstræffelig opmærksom
paa, er, at alle de Sammensvorne uden Undtagelse var Katho-
liser. Patrioten Baker siger i sin Rapport: „Jeg maa gjøre
opmærksom paa, at alle de Sammensvorne, som nu sidder
fængslede, er Katholiker“.

Disse Ord, der kunde have kastet Lys over alle de Ulykker,
som havde rammet de Forenede Stater, blev talt for døve Øren.
Saa godt som ingen gav Ngt derpaa. General Baker havde
Ret, naar han sagde, at alle de Sammensvorne tilhørte den
katholske Kirke. Rigtignok forlangte nogle af dem, saasom
Ageroth, Payne og Harold, at faa tale med protestantiske Præster,
før de skulde hænges; men det er en Kjendsgjerning, at Booth
og Weichmann, som selv før havde været Protestanter, havde
gjort mange Proselyter blandt Protestanterne, og blandt disse
Proselyter var Payne, Ageroth og Harold. Jesuiterne var
imidlertid altfor listige til ikke at indse, at hvis alle Morderne
besteg Skafottet som Katholiker, ledsagede af deres Skriftestædre,
vilde det amerikanske Folk faa Vinene op for, at Præsidentens
Mord skyldtes en romersk-katholsk Sammensværgelse. Jesuiterne
overtalte derfor Payne, Ageroth og Harold til at fornægte
deres Religion og udgive sig for Protestanter. Den katholske
Kirke lærer nemlig, at det er en Katholik tilladt at udgive sig
for Kjætter eller Protestant, naar det sker til Kirkens Bedste.

„Det er en Katholik tilladt at skjule sin Tro, naar han
er blandt Kjættene, hvis det sker til Guds Ære og Næstens
Bedste; ligesaa, hvis han ved at vedkjende sig sin Religion,
kunde forarsage Optøier og Mord eller udsætte sig for en
Thyrans Brede“. (Vigouri, Theologia).

Den Tyrann, hvis Brede Jesuiterne i dette Tilfælde kunde
paadrage sig, om det blev bekiendt at alle Morderne var Katho-
liser, var naturligvis det amerikanske Folk.

Lloyds, i hvis Hus Fru Surrat skjulte det Gevær, som
Booth skulde have med paa sin Flugt til Sydstaterne, var en
ivrig romersk Katholik.

Dr. Mudd, hos hvem Booth søgte Tilflugt, da hans daar-
lige Fod hindrede ham i at fortsætte sin Flugt, var Katholik.
Og det samme var Garrett, i hvis Lade Booth blev fanget og
dræbt.

Den amerikanske Regjering begik en stor Feil, da den under
Retsforfølgelsen mod Abraham Vincolus's Morderne ganske oversaa
det religiøse Element i dette forfærdelige Drama. Intet havde
været lettere end at bevise, at de Præster, som havde sit Tilhold
i det Surratske Hus, var Mordernes Medskyldige. Men enhver

Underfølgelse, der kunde have bragt dette for Dagen, blev omhyggelig undgaaet.

Da jeg fort efter Morderens Henrettelse kom til Washington for at undersøge, hvem de egentlig Ophavsmænd til Mordet var, blev jeg ikke lidet forbauset over, at ikke en eneste af Regjeringens Embedsmænd, til hvem jeg henvendte mig, vilde tale med mig om denne Sag, før jeg havde givet dem mit Ordresord paa aldrig at nævne deres Navne i Forbindelse med mine Underfølgelser. Med dyb Smerte saa jeg hvilken stor Indflydelse Katholikerne havde i Washington. Naar jeg undtager General Baker, traf jeg ikke en eneste, som vovede at modsætte sig deres Indflydelse.

Flere af Regjeringens Embedsmænd til hvem jeg havde fuld Tillid, sagde til mig:

„Vi nærer ikke ringeste Tvivl om, at Jesuiterne stod bag denne forfærdelige Misgjerning; undertiden var vi endog bange for, at det under Retsforhandlingerne vilde træde saa skarpt frem, at det vilde blive umuligt at skjule det for Almenheden. De vil kanske kalde os feige; men jeg er vis paa, De vil billige vore Bevæggrunde, naar De hører dem. Havde vi havt Fred i Landet, saa kunde vi have tvunget Vidnerne til at navngive alle de Præster, der havde sit Tilhold i Fru Surrats Hus; og sandsynligvis vilde da mange af dem være blevne hængte. Men Borgerkrigen kunde jo neppe endnu siges at være endt. Skjønt Oprøret var dæmpet, hørte dog Mord og Optøier endnu til Dagens Orden; og var disse Præster blevne henrettede, vilde det kun have været Signalet til nye Uroligheder. Vi syntes, vi havde faaet nok af Blodsudgydelse og Udelæggelse. Alle længtes efter Fred. Derfor troede vi, det var raadeligst kun at straffe dem, som i den store Almenheds Dine syntes at være mest skyldige, for at Dommen kunde vinde alles Bifald og ikke give Anledning til nye Stridigheder. Ved at handle saaledes, fulgte vi ogsaa vor afdøde Præsidents Politik. Ingen vilde nødigere end han vække Splid mellem Protestanter og Katholiker“.

Hvis nogen endnu nærer Tvivl om, at Jesuiterne var medskyldige i Abraham Lincoln's Mord, kan han blot læse følgende Kjendsgjerninger, og jeg er vis paa hans Tvivl vil forsvinde.

Der er ingen Tvivl om, at Jesuiterne gjorde alt, hvad de kunde for at hjælpe Morderne til at flygte. Lad os f. Ex. se, hvordan de bar sig ad med at skaffe John Surrat bort. Han var i Washington den 14de April og hjalp Booth med at begaa Mordet. Men hvem vilde efter Mordet tage sig af ham og beskytte ham, saa Lovens Arm ikke kunde naa ham? Pastor Charles Voucher siger (Trial of John Surrat, 2det

Bind, Side 904—912), at et Par Dage efter Mordet kom John Surrat til ham, sendt af Pater Lapierre i Montreal. Lapierre bad Boucher, at han vilde skjule John Surrat i sin Præstegaard i St. Liboire og her opholdt Surrat sig fra Slutningen af April til Slutningen af Juli. Da sendte Boucher ham hemmelig tilbage til Lapierre, som skjulte ham i sin Fader Hus lige ved Biskopens Palads. Boucher siger at Lapierre ofte besøgte Surrat, medens han var i St. Liboire, og at han (Boucher) besøgte ham mindste et Par Gange om Ugen, da han holdt sig skjult i Lapierrers Hus i Montreal.

Endvidere forklarer Charles Boucher, at han sammen med Lapierre fulgte John Surrat ombord paa Dampskibet „Montreal“, da han skulde rejse til Quebec. Paa Rejse holdt Lapierre Surrat forvaret under Laas og Luffe, og da de kom til Montreal, fulgte han ham ombord paa Dampskibet „Peruvian“, der skulde gaa til Europa (»Trial of John Surrat« S. 910).

Lægen ombord paa „Peruvian“, L. J. A. Mc. Millan, oplyser, at Pater Lapierre presenterede Surrat for ham under Navn af Mc. Carthy, og blev ombord hos ham, indtil Skibet forlod Quebec for at gaa til Europa.

Hvem var denne Pater Lapierre, som viste Surrat en saa faderlig Omsorg? Ingen mindre end Biskopen af Montreal, Bourgets, Kanonikus. Han var Biskopens Fortrolige, boede hos ham, spiste hos ham, udrettede hans Befalinger, og hjalp ham med sine Raad.

Nu spørger jeg: „Er det ikke indlysende, at det var Biskopen og Præsterne i Montreal, som betroede denne Morder til Biskopen og Præsterne i Montreal, forat de skulde skjule og beskytte ham? Mon de vilde have gjort det, hvis de ikke havde været hans Medstyldige? Vilde de Dag og Nat have holdt sig i hans Nærhed, hvis det ikke var, fordi de var bange for, at han ved et uforsigtigt Ord skulde forraade dem?

Men hvor skulde Canadas Biskoper og Præster sende John Surrat, da det blev umuligt længere at skjule ham, fordi de Forenede Staters Detektiver gjennefsøgte hele Canada? Hvem skulde tage sig af ham, efterat Canadas Præster havde sagt ham Farvel ombord paa „Peruvian“? Jo, det er ikke vanskeligt at forstaa. Det skulde Paven og Jesuiterne gjøre; de var rede til at skjule Lincoln's Morder.

Vil vi træffe John Surrat, efterat han har gjort Rejse over Atlanterhavet, kan vi begive os til Vitry, udenfor Rom; der finde vi ham indskreven blandt Pavens Soldater i det 9de Kompagni af hans Zouaver, under det falske Navn Watson. (Trial of John Surrat, 1ste Bind, Side 492).

Men snart opdagede de Forenede Staters Regjering hans

Tilflugtssted, og Paven kunde nu ikke længere beskytte ham. Han blev udleveret og ført tilbage til Washington.

Da han som Fange steg iland i de Forenede Stater, hviestede en Jesuit ham i Dret: „Frygt ikke, De skal ikke blive dømt. En høitstaaende katholsk Dame har udvirket, at to Katholiker vil blive valgt ind i Juryn, og da er De sikker!“

De, som har læst de to Bind om Forhøret over John Surrat, ved, at der forelaa de klareste Beviser for, at han var skyldig. Men de katholske Jurymænd havde studeret St. Thomas's Theologi, og havde deraf lært, at det var deres Skyldighed at udrydde alle Kjættere.

Pave Gregor VII. havde høitidelig erklæret, at det at dræbe en Kjætter var ikke Mord.

Hvorledes skulde saa de katholske Jurymænd kunne domme John Surrat skyldig i Mord, fordi han havde været med at dræbe Kjættieren Lincoln? Juryn kunde ikke komme til Enighed, og Regjeringen blev derfor nødt til at løslade Morderen.

Men enhver Forbrydelse kommer tilsidst for Dagen. Det var Forvisningen herom, som holdt mit Mod oppe under de lange og vanskelige Undersøgelser, jeg anstillede for at komme Lincolns Mordere paa Spor.

For nogen Tid siden traf jeg tilfældigvis i Chicago den protestantiske Præst Conwell. Da han vidste, at enhver Oplysning vedrørende Abraham Lincolns Mord vilde være mig kjærkommen, sagde han, at han havde noget at fortælle mig, der muligvis kunde kaste Lys over Sagen.

„Samme Dag Mordet blev begaaet“, sagde han, „befandt jeg mig i den katholske By St. Joseph i Minnesota. Da jeg omtrent Kl 6 om Eftermiddagen kom ind til en katholsk Kjøbmand, hos hvem de fleste af Præsterne tog sine Barer, fortalte han mig, at Præsident Lincoln og Statssekretær Seward netop var blevne myrdede. Der var ogsaa en anden Mand tilstede, ved Navn Bennett, som ikke blev mindre forbauset end jeg. Da St. Joseph laa 40 (engelske) Mile fra nærmeste Jernbanestation og 80 (engelske) Mile fra nærmeste Telegrafstation, kunde vi ikke begribe, hvorledes Efterretningen om Mordet saa hurtig kunde være naaet hertil. Dagen derefter, den 15de April, var jeg i St. Cloud, som ligger 12 (engelske) Mile fra St. Joseph. Her fortalte jeg, at jeg i St. Joseph havde hørt, at Abraham Lincoln og Statssekretær Seward var myrdede; men her havde ingen hørt det mindste om det. Næste Dag, Søndag den 16de April, da jeg var paa Veien til Kirken, hvor jeg skulde forrette Gudstjenesten, viste en Ven mig en Afskrift af et Telegram, som han havde faaet Dagen forud, og hvori han underrettedes om, at Abraham Lincoln og Statssekretær Seward var blevne

myrdede Fredag den 14. April Kl. 10 Aften. Hvorledes kunde saa den katholske Kjøbmand i St. Joseph, fire Timer før Mordet blev begaaet, fortælle, at Abraham Lincoln var myrdet? Jeg talte med flere om det besynderlige heri, og næste Dag sendte jeg til „St. Paul Press“ en Notits med Overskrift: En uforklarlig Gaade“.

Nogen Tid efter skrev Redaktøren af »The St. Paul Pioneer« en Artikel, hvori han siger, at det ikke kunde forholde sig saa, som jeg havde berettet i min Opjats: „En uforklarlig Gaade“. Jeg sendte ham da følgende Skrivelse som han lod trykke, og som jeg har gjemt. Her er Brevet; De kan beholde det som et ugjendriveligt Bevis for Sandheden af min Beretning:

Til Redaktøren af »The St. Paul Pioneer«!

„De benægter Sandheden af, hvad jeg sagde i min Notits i »St. Paul Press«: „Kl 6½ om Eftermiddagen Fredag den 14de April hørte jeg i Byen St. Joseph, at Lincoln og Seward var blevne myrdede; dette blev mig fortalt fire Timer før Mordet blev begaaet.

St. Cloud, 17de April 1865“.

Det er af største Vigtighed at saa denne Sag opklaret, og om nogen fremdeles tvivler paa Sandheden af mine Ord, kan jeg skaffe endnu klarere Beviser tilveie.

Erhødigst F. A. Conwell“.

Paa min Anmodning gav Conwell mig en skriftlig, med Ed bekræftet Beretning om Sagen; men da jeg vidste, at dette Dokument vilde saa endnu større Betydning, hvis jeg kunde saa de Herrer Bennett og Linnemann, den før nævnte Kjøbmand og Hoteleier i St. Joseph, til at bekræfte hans Udsagn, skrev jeg til dem og erholdt følgende Vidnesbyrd:

St. Cloud, Sterns County, Minnesota.

„Horace B. Bennett erklærer under Eds Afslæggelse: At han er 64 Aar gammel; at han siden 1856 har været bosat i St. Cloud i Minnesota; at han kender Pastor Conwell, som var Præst ved det første Minnesota-Regiment under Borgerkrigen; at han den 14de April 1856 befandt sig i St. Joseph i Minnesota sammen med Pastor Conwell; at de var komne til St. Joseph ved Solnedgang den 14de April; at der dengang hverken fandtes Jernbane eller Telegraf til St. Joseph; at Avoka, der laa 40 (engelske) Mile borte, var nærmeste Jernbanestation. Da Vidnet kom til Linnemanns Hotel gif han først ind i Stalden, medens

Conwell gik ind i Hotellet, og strax efter, da Bidnet ogsaa kom ind, sagde Conwell, at Linnemann havde fortalt, at Lincoln var myrdet; Linnemann var selv tilstede og gjentog, hvad han havde sagt til Conwell.

Lørdag Morgen den 15de April kom Bidnet og Pastor Conwell tilbage til St. Cloud og fortalte, at de i St. Joseph havde hørt, at Lincoln var myrdet. I St. Cloud havde endnu ingen hørt noget herom; men Søndag den 16de April kom Leander Gorton fra Aukla, Minnesota, og medbragte Efterretning om Mordet.

Horace B. Bennett".

At Horace B. Bennett har undertegnet og med Ed bekræftet ovenstaaende, bevidnes herved.

Den 18de Oktober 1883.

Andrew C. Robertson, Notarius publicus.

Linnemann negtede at bekræfte sin skrevne Erklæring med Ed; derfor anfører jeg kun den Del af hans Udsagn, som angaar Hovedsagen, nemlig at tre eller fire Timer før Lincoln blev myrdet i Washington den 14de April 1865, var Rygtet om Begivenheden allerede udspreedt i den katolske By Præstekolonien St. Joseph i Minnesota. „Han (Linnemann) erindrer Tiden, da de Herrer Conwell og Bennett kom til St. Joseph, Minnesota, Fredag Aften, før Præsidenten blev myrdet, og at han spurgte dem, om de havde hørt, at Lincoln var dræbt, hvortil de svarede, at de ikke havde hørt det. Han havde hørt det af Folk, som gik ud og ind i hans Butik; men han kan ikke erindre af hvem.

Den 20de Oktober 1883.

J. H. Linnemann".

Jeg fremlægger herved for Verden et Faktum af den største Betydning. Tre eller fire Timer før Lincoln blev myrdet i Washington den 14de April 1865, drøftedes Begivenheden i den lille katolske By St. Joseph i Minnesota. Dette er et Faktum, som ikke kan bestrides; dertil er Vidnesbyrdene altfor mange og ugjendrivelige. Og der var 40 og 80 (engelske) Mil til nærmeste Jernbane- og Telegraffstation.

Enhver vil naturligvis spørge: „Hvordan kunde dette gaa for sig? Hvem har udspreedt Rygtet?"

Linnemann, som er Katholik, siger, at han havde hørt om

Mordet af Folk, som gik ud og ind i hans Butik; men han hunsiter ikke Navnet paa en eneste af dem, som fortalte det. Naar vi hører dette, kan det ikke forundre os, at han nægtede at bekræfte sin Erklæring med Ed, da han naturligvis kvæde sig for at aflægge falsk Ed. Naar han efter 17 Aars Forløb kunde erindre Navnet paa to Fremmede, og at han fortalte dem om Vincolns Mord, er det høist mærkeligt, at hans Huskommelse skulde svigte ham i dette Stykke. Men det er ikke vanskeligt af de foreliggende Kjendsgjerninger at uddrage følgende Slutning:

Det var Præsterne i St. Joseph, som havde fortalt Linnemann om Mordet. Planen til den Sammensværgelse, som kostede Præsidenten Livet, blev taget i Washington i Marie Surrats Hus Nr. 541, H. Street. Præsterne i St. Joseph besøgte ofte Washington og tog sandsynligvis ind hos Fru Surrat, ligesom Præsterne i Washington ofte besøgte sine Embedsbrødre i St. Joseph. Præsterne i Washington underholdt desuden en stadig Brevveksel med Præsterne i St. Joseph. De var deres fortrolige Venner, og det var ikke sandsynligt at de skulde have Hemmeligheder for hverandre. Planen til Mordet og Dagen for dets Udførelse var ligesaa godt kjendt blandt Præsterne i St. Joseph som blandt Præsterne i Washington. Vincolns Død vilde være disse Præster en saare kjærkommen Begivenhed. Denne Apostat, som var døbt i den hellige romerske Kirke, som havde brudt den Trostabsed, han paa sin Daabsdag havde aflagt til Paven, denne Tyran, som havee vovet at kæmpe mod de konfedererede Stater, skjönt Kristi Statholder havde erklæret deres Sag for hellig og retfærdig, skulde nu endelig den 14de April faa den fortjente Straf for alle sine Forbrydelser. Hvorledes kunde Præsterne andet end fortælle sin trofaste Ven Linnemann en saa glædelig Nyhed? Han var deres høire Haand, og det kunde se ud, som om de ikke havde fuld Fortrolighed til ham, hvis de ikke berettede ham, hvad de vidste om den forestaaende store Begivenhed. Men naturligvis bad de ham ikke at nævne deres Navne, hvis han vilde bringe Efterretningen videre til de troende Katholiker, der udgjorde Størstedelen af St. Josephs Befolkning. Linnemann har ærlig og redelig holdt sit Løfte om aldrig at aabenbare deres Navne, og deraf kom det, at han i sin Erklæring siger, at han ikke kan erindre Navnene paa dem, som den 14de April fortalte ham, at Præsident Vincolin var myrdet.

Jntet Menneske med sund Fornuft kan tvivle paa, at Sagen forholder sig, som den her er fremstillet. Den 14de April 1865 udsprede de katholske Præster i den katholske By St. Joseph, Minnesota, Efterretningen om Vincolns Død fire Timer

før Begivenheden indtraf. Dette kunde de ikke have gjort, hvis de ikke var bekendte med Mordplanen, og om denne kunde de intet vide, hvis den ikke var bleven dem meddelt af de Sammen-
svorne, der myrdede Præsident Lincoln. *)

13de Kapitel.

Den presbyterianske Højskole i Montreal og Rectoren Mac Vicar.

Under mit Missionsarbejde i Montreal, Vinteren 1870 gik jeg en Dag sammen med en af Præsterne forbi Erskine-Kirken. Skulde De ikke have Lyst, spurgte Præsten, at besøge en Skole for Stndenter som bereder sig for Præstegjerningen. Pastor Mac Vicar har oprettet den paa Grund af det utilstrækkelige Antal Præster for den protestantiske Befolkning og for Missionsgjerningen blandt Katholiker og han underviser sine Elever i Kirkens basement (udtales besment i: Kjælderetage).

*) Bogen indeholder et Kapitel, hvori Chiniquy yderligere stadfæster de Meddelelser, han har givet om Vincolns Mord, hvortil han, som han oplyser, skaffede sig documentale Beviser for et Udlæg af 2000 Dlsr.

General L. M. Harris var Medlem af den Comission, for hvilken Fru Surrat, hvis Son John sammen med Booth var udseet til at fuldbringe Mordet, blev stillet og dømt til Døden. Han skrev senere: „Den store Sammenbørgelses Historie“ og efterviste, at Planen var ikke blot at myrde Lincoln, men ogsaa Vicepræsidenten Johnson, Statssecretæren, Krigsministeren og General Grant for derved at styrte Staten i et Chaos, og skaffe Sydstaterne Seier og forhindre Slavernes Frigivelse.

Hans Bog, siger Chiniquy, er et veritabelt Gebrast og Romanisterne har ikke forsøgt paa at modbevise den. Indtil den Tid havde Fader Walthers, som havde været Fru Surrats Skriftefader, søgt at brænde-
mærke Regjeringen for at have myrdet en uskyldig Kvinde, men fra det Dieblis, Bogen udkom, blev dette Angreb sluppet „som en glohed Potet, for ikke at give Harris' Bog endnu større Popularitet“. Generalen stadfæster i et og alt Chiniquys Oplysninger om at Rom er ansvarlig for Vincolns Mord.

Han slutter med at sige: „Saavel for Krigsretten som for den civile Domstol som vi paa hvert Punkt i Berøring med den katholske Kirke. Dens Sympathi var overalt med Morderne, dens Forhold til Regjeringen fuld af bittert Had og Foragt: Den var uafbrudt virksom for gennem Jurien at yde de Anklagede Hjælp.“

Vi traadte ind i et lidet Rum, lavt under Taget, og slet ventileret og oplyst. Læreren derimod syntes at være Kraft, Forstand og Begeistring i ædel Harmoni. Hans høie stadfæstede Figur, hans brede Skuldre og vakkre Hænder røbede en høi Intelligens. Han underviste netop i Mathematik, og da dette Fag i Skolen var en sand Passion for mig, nød jeg i fuldt Maal den Klarhed, hvormed han belyste de vanskelige Punkter i Newtons Benomenal Theori.

Da vi gik ud, bemærkede jeg til min ledsager: „En saadan Skat af Lærdom og Kraft maa ikke glemmes bort i Kirkens mørke og lave Kjelderetage“.

„Pastor Mac Vicar er en meget dygtig Mathematiker“, svarede han, „men hans Uergjerrighed kommer at ødelægge ham. Han vil faa istand et stort presbyteriansk College i Montreal. Vi trænger ikke og kan ikke underholde flere end de theologiske Seminarier, som vi har i Kingston, Toronto og Halifax. Det gjør mig ondt for ham, thi han er en af vore bedste Mænd, fuld af Iver og Gudsfrugt, men hans altfor store Planer fører ham paa Afvej.“

„Tillad mig at have en anden Mening“, svarede jeg. „Mac Vicens Uergjerrighed er af ædleste Slags og en sand Kristen værdig. Hvad trænges dog mere end at uddanne unge troende Mænd til Prædikanter? En Strid maa udfjæmpes især i Provindsen Quebec for den fransk-kanadiske Befolkning. — Det varer ikke længe før jeg ligger i Graven og de faa Evangelister, som nu arbejder i denne dyrebare Del af Kristi Ringe, men hvem skal indtage vor Plads om der ikke findes en Høiskole, hvor Rekrutter kunne uddannes, som kan optage dette stedse voksende Fælt. Mac Vicar er for fattig til at kunne gjøre det, men den samme Gud, som har lagt Tanken i hans Hjerte, er rig nok.“

Og lovet være Gud, det store og herlige Værk er allerede fuldført.

Ja, kom og se den prægtige Høiskole i Montreal med det vakkre Taarn.

Betragt disse store og skønne Rum og det skønne og anseelige Kapel. Grundstenen lagdes i 1872 og Skolen er beliggende ved Foden af et Bjerg, ved den majestætiske St. Lawrents-flodens Bred og paa Bjerget overfor Skolen findes en herlig offentlig Park. Besøger vi Skolens Bibliothek, som skønt saa nyt har kostet over et hundrede tusind Dollars, forbauses vi over de sjældne og kostbare Bøger, det indeholder. Bygningen selv er værd over en halv Million Dollars, af hvilke en Femtedel forerredes af en enkelt Mand, David Morrice. Og for at man desbedre kan paaskjønne Protestanternes Gæmtilbødighed i

Montreal, maa det oplyses, at de samtidigt med Opførelsen af dette Monument, som Tegn paa deres kristelige Iver og Intelligents, gav 3 Millioner Dls. til Mac Gills Universitetets fyrstelige Bygninger og Professorater, hvilket ligger blot et Stenkast fra det presbyterianiske College.

Og nu Mac Vicar selv. Han er født i Scotland og kom til Kanada i 1836 og studerede der. I sit andet Præstefald byggede han den prægtige Kirke i Crescent Gaden. I 1868 begyndte han i Erstkirkens Basement at undervise unge vorrende Præster. Det er hans uvigelige Iver og Energi vi har at takke for det fransk-kanadiske evangeliske Selskabs storartede Fremgang, hvis Præsident han var ligesaa dets Grundlæggelse. Han var et af de virksomste Medlemmer af den protestantiske Folkefølestyre. Han anses for at være en af de mest begavede Lærere inden Theologiens og Filosofiens Omraade. Et helt Aar holdt han Forelæsninger i Mac Gills Universitet.

Hans fornemste Gjerning er at være Professor i systematisk Theologi i Collegeet. I 3 Aar kæmpede han paa Liv og Død mod det nedrige Tyveri af 400,000 Dls., som Regjeringen skjænkede Jesuiterne.

Flere Gange har hans Lærdom, Beltalenhed og Berømmthed foranlediget rige Menigheder i New York og andre Steder at byde ham stor Løn, om han vilde arbejde blandt dem. Men han foretrak at være fattig blandt sit eget Folk end rig i fremmed Land.

De 250 Ordets Forkyndere, som allerede er udgaaet fra hans College, er Skatter af langt høiere Værd end alt Californiens Guld. Den udmærkede theologiske Skole i Montreal er en Juvel i Dr. Mac Vicens Krone, kostbarere end alle Perler og Juveler i den engelske Kongekrone. Gjennem denne storartede Institution er Mac Vicar blevet et af disse skinnende Lys, der ikke kan sættes under Skjæppen, men paa en Lysfestage, saa at Menneskene maa se det og prise Faderen, som er i Himmelen.

14de Kapitel.

Oplobet i Antigoniſh d. 10. Juli 1873.

Ved et Møde for de ſydliche Provindſer i den presbyteri-anſke Kirkes Synode, ſom holdtes i Trierø i 1873, blev der planlagt et Miſſionsarbejde for de franſke Katoliker, og jeg blev der opfordret til at holde et Foredrag om Sagen, hvad jeg ogſaa gjorde.

Efter Foredraget modtog jeg en Opfordring til at reiſe rundt til alle de af Synodens Menigheder, hvis Præſter maatte onſke det.

Jeg beſøgte nu en hel Række Menigheder, ſom hørte ind under Presbyterierne i Picton og Prince Edwards D.

Blandt andre Steder blev jeg ogſaa indbudt af min gode Ven, Dr. Goodfellow, Præſt i Antigoniſh, til at komme til denne By, en af de meſt blomſtrende Stæder i Nova Scotia, og der holde nogle Foredrag i hans Menighed. I Indbydelfen nævnte han, at Byens Inbyggere for en væſentlig Del beſtod af Katholiker. „Der er en romerſk Biſkop, et Univerſitet og et Nonnekloſter“, ſkrev han, „men det er alſammen mine perſonlige Venner, og Du har intet at frygte for.“ Jeg ſvarede ham, at jeg gjerne ſkulde komme, ſkjønt jeg ikke kunde fæſte nogen Lid til de ſtøſte Katholikers Tolerance, og at jeg nok troede Proteſtanterne gjorde vel i at være paa Vagt“. To Dage før jeg kom til Antigoniſh modtog jeg et Brev derifra. Det indeholdt Billedet af et Skelet og en Vigfiſte og diſſe Ord: Infame Graſaldne! Dette er hvad der venter Dig, hvis Du vover at komme og vanhellſge den katholiſke By Antigoniſh ved Din Nærværelſe.“

Efter Ankomſten til Dr. Goodfellows Præſtegaard viſte jeg ham dette Brev, der bragte ham til at le. „Ha, ha“, ſagde han, „det er en eller anden Skolegut, ſom har villet ſkræmme Dig. Katholikerne her er alle mine Venner, baade Præſt og Menighedslemmer, og de har alle forſikret mig, at her ikke er nogenſomhelſt Fare paafærde.“

„Du kjenner nok ikke de romerſke Præſter“, ſvarede jeg. „De er i Regelen de ſtørſte Hyllere og de falſteſte Folk, Du kan tænke Dig. Naar de ſiger Fred, Fred og ingen Fare, da gjør man vel i at ruſte ſig til Krig. Og de er ikke alene falſke, men de er ogſaa ſtore Kujoner, der helſt onſker at angribe ſine Fjender bagfra, naar de er ude af Stand til at forſvare ſig.“

Dette bragte min Ven til at ſtogerle. „Jeg har hørt,“

sagde han, „at Du er en tapper Mand, men jeg mærker, at Du er da ikke taprere end at Du ser Spøgelsjer ved høilys Dag.

„Ja, ja,“ svarede jeg, vent til Opløbet kommer og Stenene farer om Hovedet paa os, saa faar vi se hvem der er taprest, Du eller jeg“. — Vi lod nu Sagen fare, men senere, da vi skulde afsted paa Mødet, bad jeg ham om at laane mig et langt Baand. Paa hans Spørgsmaal, hvortil jeg trængte det, svarede jeg, at jeg gjerne vilde have min Hat fastbundet, for at den ikke straks skulde blive slaaet af Hovedet paa mig.

Altter bebreidede han mig min Frygt, men jeg svarede kun: „Vent til Din Hat flyver af Dig, saa kantske Du tænker anderledes.“

Skjont det var en varm Aften, tog jeg dog mit tunge, tykke Rejseplaid med. Heller ikke dette kunde min Ven forstaa, men jeg svarede: „Dette Plaid har frelst mit Liv flere Gange. Naar Stenene træffer os paa Skuldbrene, er der intet som beskytter saa godt som tykt, blødt Uldtoj.“

Aldrig har jeg hørt en hjerteligere Latter end hans over denne min uforstandige Frygt; men jeg lod ham le, og tog med Plaid og Baand.

Vi fandt Kirken fyldt til sidste Plads, og i det mindste en tredie Del af Forsamlingen var Katholiker.

Jeg havde neppe talt i 20 Minn., da en gammel Kvinde nede i Salen rejste sig og raabte: „Paa ham, Gutter“, og i samme Minut stormede en Stare unge Mænd løs paa mig idet de skreg: „Det er Løgn!“ Heldigvis var der mange Protestanter lige foran Talerstolen, de stillede sig nu tæt sammen og daanede en ugennemtrængelig Mur mellem mig og Uroftifterne. I samme Øjeblik lod Raabet „Brand, Brand“, baade inde i og udenfor Kirken, og Klokkerne begyndte at klemte. „De ser, kjære Ven,“ sagde jeg til Dr. Goodfellow, „at det er gaaet som jeg ventede. Vi har intet andet at gjøre end at komme os bort herfra“. Forgjæves forsøgte Dr. Goodfellow, at tale Forsamlingen tilrette, hans Stemme druknede i deres vilde Raab: „Brand, Brand!“ Nogle saa Benner sluttede sig nu om os, og vi gik nedover mod Døren. Her stod nogle blodtørstige Katoliker, og da vi nærmede os, skreg de: „Der er Løgneren, dræb ham, dræb ham.“ Nu begyndte de at kaste Vg paa mig fra alle Kanter, og Læserne kan forstaa, at jeg saa mere ud som en Omelet end som et Menneske; min eneste Lykke var, at de fleste Vg var friske. Jeg sagde da til Dr. Goodfellow: „Naar de ikke har flere Vg, faar vi Stene.“ „Det haaber jeg ikke“, sagde han, men Ordene var endnu ikke udtalt, før en Sten traf mig lige for Brystet med en saadan Kraft, at jeg vilde faldt overende, hvis ikke mine Benner havde støttet

mig. En Dame, der hele Tiden havde holdt sig i min Nærhed, idet hun haabede, at hendes Nærværelse skulde lægge et vist Baand paa Urostifterne, blev truffet af et haardt Stenkast paa Benet, og maatte bæres ind i det nærmeste Hus.

Nu faldt Stenene jævnt og tæt ned over mig fra alle Kanter. Men takket være min Hat, som var fastbundet paa Hovedet, og mit tykke, uldne Blaid, som laa beskyttende over mine Skuldre, slap jeg fra det uden større Skade.

Mr. Goodfellow blev forfærdet over det frygtelige Skrig og Stenkastningen, og tog mig i Armen med de Ord: „Lad os løbe, for jeg tror virkelig, de vil dræbe os“. Jeg svarede: „Javist, det er just det, de vil, og dette er sandsynligvis vor sidste Time. Men vi maa dø som Christi Stridsmand med Ansigtet mod Fienden. Der er ingen Hjælp i at flygte, thi de kan løbe lige saa fort som vi.“

I samme Øjeblik rammes hans Florhat af en Sten, og Hatten sloj som en Fjær for Vinden. Og nu traf Stenkastene hans ubedækkede Hoved, saa han faldt overende i Sølen og raabte: „Min Hjernekasse er knust, jeg bli'r dræbt, jeg bli'r dræbt.“ Vi hjalp ham op, og hans Ansigt var saa ynkelig tilredt af Blod og Flænger, at ogsaa jeg troede, han var Døden nær. Jeg vendte mig nu mod Mængden og raabte: „I er en usjel Flok Røjoner!“ Jeg saa da ganske nær os, fire katholske Præster, som opmuntrede Urostifterne og lo aabenslyst ad os.

Vi vilde ganske sikkert være blevene dræbte der den Aften, hvis ikke en protestantisk Kjøbmand ved Navn Cameron havde haft sin Butik temmelig nær ved hvor vi stod. Da han nu saa, hvorledes Opløbet tiltog, aabnede han Døren paaklem og raabte: „Kom herind og frels Eders Liv!“

Dr. Goodfellow kunde knapt staa paa sine Fødder, men det lykkedes os dog at saa ham ind i Huset. Stenkastene vendte sig nu mod Hr. Camerons Hus, hvor snart hvert Vinduesglas var knust. Han blev ogsaa truet med, at hvis han ikke udeliveredede mig, saa de kunde saa hænge mig, saa satte de Ild paa huset. Men Kjøbmanden tog det med Ro og bad os ikke være bange. Mændene vidste godt, sagde han, at Vinden stod ind imod Byen saa hvis de satte Ild paa hans Hus, saa vilde snart hele Byen være nedbrændt.

Medens vi nu ventede paa Løgen som var bleven budsendt, bad jeg en af de tilstedeværende om at læse Johannes-evangeliets 15de Kap.

Min Sjæl havde aldrig været fyldt med saadan Glæde, som da, medens vi sad der blødende og saarede for den kjære Frelser's Skyld, og saa hørte hans milde Ord til os: Bliver i mig og jeg i Eder. Jeg er Viutræet, I er Grenene. Jeg

kalder Eder ikke længer Tjenere — — men Eder har jeg kaldt Venner. En Tjener er ikke større end sin Herre. Have de forfulgt mig, skulde de og forfølge Eder. Og paa vore Aar svarede vi Ham: Ja, kjære Herre Jesus, vi vil blive i Dig. Og naar vi lider Ondt for din Skyld, saa kom ogsaa Du og bliv i os."

Medens Lægen var ifærd med at forbinde Dr. Goodfellow's Hoved, rejste Dpløberne tre Gange en Stige op til Vinduet, og kom op med et Tong for at hænges mig. Men tapre, unge Mænd, som var hos os, truede dem med Økser, og sagde, at kom de et Skridt nærmere, saa huggede de dem i Hovedet, og dette Argument virkede kraftig paa dem, og drev dem ned igjen af Stigen.

Til efter Kloffen et om Natten var vi belejrede. Efter den Tid spredtes Mængden og vi kunde føre Dr. Goodfellow hjem igjen til hans Hus, hvor hans stakkels Hustru var halvdød af Stræk. Hun havde set Dpløbet og hørt alle Skrigene og Raabet paa „Dræb ham, dræb ham“, og vist er det, at hun ikke længe efter døde som Følge af den frygtelige Nats Oplevelser.

Man vil let kunne forstaa, hvilke Følger saadant brutalt Angreb paa Samvittighedsfriheden, havde paa den offentlige Opfatning.

Presbyteriet i Picton gjorde sig til Talerør for den offentlige Mening og protesterede offentlig mod en saadan blodtørstig, hadesfuld Opførsel i et protestantisk Land. Ja de bragte Sagen frem for Retten, meget imod min Vilje; thi jeg sagde til dem: „Saa længe som I indrømmer Katholikerne Religionsfrihed, saa er det deres Ret at stene og dræbe Eder. Det er den katholske Kirkes Lov at den skal udrydde Protestanterne. Og derfor er det ikke alene deres Ret, men ogsaa deres Pligt at dræbe Eder, naar de ser en Lejlighed dertil. Denne Lov kan I finde i Pavernes Bestemmelser, og den er aldrig bleven tilbagekaldt. Og naar den katholske Kirke er i Bauskeligheder kan I aldrig saa Sandheden frem, thi en Katholik har Befaling af sin Kirke til at lyve, naar det kan hjælpe Kirken, eftersom Hensigten helliger Midlet.“

Og Resultatet af Rettens Behandling viste, at jeg havde Ret.

Skjønt Presbyteriet optraadte med stor Bestemthed, og forlangte Dpløbets Ledere straffede, saa fandtes der ogsaa Vidner, som var villige til under Ed at paaastaa, hvad der kunde hjælpe dem, som mere eller mindre havde været med for at sætte Dp-røret igang; der blev intet ud af den hele Rettergang, hvad jeg ogsaa paa Forhaand havde vidst. Men dette vakte dog en følelig Reaktion mod Katholikerne, og Præsterne og Biskopperne

opdagede snart, at de havde gjort et stort Feilgreb. Siden den Tid har de følt de slemme Følger, som Oprøret havde havt for dem selv, og jeg tør sige, at om jeg var kommet til Antigonish senerehen, vilde saadant, som jeg dengang oplevede, ikke have kunnet gjentage sig. Jeg tror at baade Oplobet i Antigonish og et andet Oplob i Halifax, som jeg senere skal fortælle om, havde de Følger, at jeg aldrig senere var udsat for at lide nogen Overlast hverken i Nova Scotia eller i nogen anden af Kystprovinserne. Man kan her sige, at Mennestenes Ondskab blev vendt til det Gode, thi saadanne Sammenstød kan regnes for ligesaa mange udhjempeede Slag for Tale- og Samvittighedsfrihed.

15de Kapitel.

Krigslisten.

Vinteren 1873 havde alle Præsterne i Byen Montreal faaet Ordre fra sin Biskop, at de paa den samme Søndag fra sine Prædikestole skulde tale om og bevise det Dogme i katolsk Troeslære: Maria, Guds Moder, er den mægtigste Forbeder for Menneffene i Himmelen, og vi maa henvende os til hende, hvis vi ønsker at opnaa, hvad vi beder om.

Den derpaa følgende Torsdag kunde Indbyggerne i Montreal læse paa 50 store Plakater, der var opslaaede rundt om i Byen paa de mest iøjnefaldende Steder: „Maria kan ikke være Guds Moder. Gud har ingen Moder. Jesus, og ikke Maria, er den eneste, til hvem vi maa henvende os, naar vi trænger til Hjælp. Denne Sandhed vil blive bevist næste Søndags Aften i den fransk-protestantiske Kirke af Fader Chiniquy.“

Da jeg den Søndag var paa Vejen til Kirken, standsede en Politichef mig og sagde: „Gjør os den Tjeneste, Fader Chiniquy, at forandre Deres Thema iaften. De franske Canadiere kan ikke tillade Dem at rive ned paa den hellige Jomfru Maria. Der kommer til at blive et forfærdeligt Oplob iaften for at stoppe Munden paa Dem, og Deres Liv er i stor Fare.“ Jeg svarede ham: „Jeg har ikke tænkt at tale et Ord imod

Jomfru Maria; jeg vil kun modbevise den frygtelige Gudsbespottelse, at Maria skulde være Guds Moder og den mægtigste Forbeder for os i Himmelen. Hvis der bliver et Dpløb for at tage Livet af mig, saa vil Herren beskytte mig. Han er min Tilflugt. Lad Politiet gjøre sin Pligt, og jeg skal gjøre min."

Jeg fandt Kirken aldeles overfyldt. Af al Magt protesterede jeg nu for denne Forsamling mod den romerske Kirkes Lære om Marias Magt i Himmelen og om den Titel af "Guds Moder", som Kirken har givet hende. Derpaa læste jeg for dem Fortællingen om den gode Hyrde og det tabte Lam i Luk. 15. og efter Udlæggelsen af Evangeliet*) sluttede jeg med disse Ord:

Lad os inderlig haabe, kjære Venner, at den katholske Kirke snart maa faa Vinene op for, at den bliver bedragen af sine Paver. Det er Jesus selv og ikke Maria, som er Vejen til Salighed, Synderens Haab og Verdens Frelser."

Intet kunde overtræffe den ærbødige Opmærksomhed, hvormed Tilhørerne lyttede til mine Ord, skjønt mere end Halvdelen af dem var Katholiker. Mit Haab var at den truende Storm var drevet over, og at der nu ikke skulde blive flere Vanskeligheder; men jeg skulde atter blive skuffet. Netop som jeg var begyndt paa sidste Del af min Tale, var det, som om Jorden skjælv under mine Fødder, og jeg kunde tydelig mærke, at en rasende Mennefemasse styrtede hen imod Kirken. Luften gjenlød af Skrig: „Dræb ham, dræb ham“, og en hel Del store Stene knuste Vinduerne og faldt ned i Kirken, hvor de traf Tilhørerne ligesaavel som mig. Atter bad jeg dem om at holde sig rolige. „Det er kun mig, Dpløbet gjælder,“ sagde jeg, „mig vil de gjerne dræbe, hvis de kan. Men Eder vil ingen røre, hvis I kun gaar ganske rolig og uforfagt ud af Kirken som modige Mænd og Kvinder. Stol paa Guds Beskyttelse, som jeg haaber I vil dyrke og tjene. Jeg tvivler heller ikke paa, at I finder Politibetjente ved Udgangsdørene, og de vil da tage sig af Eder.“

Stenene faldt imidlertid ned over os, tæt som Hagl i et Uvejr, og jeg behøver ikke at sige, at alle styrtede til Udgangsdørene saa fort de kunde. Meget snart befandt jeg mig alene i Kirken sammen med Chefen for Politiet.

„De ser, Fader Chiniquy?“ sagde han, „at De skulde have fulgt mit Raad og enten slet ikke have talt iaften eller i alfald forandret Deres Thema. Jeg vil ikke skjule for Dem, at Deres Liv er i stor Fare. Se ud igjennem denne lille Spræk i Døren, og De vil faa se, at der er samlet over 1000

*) Se første Del om Mariadyrkelsen. Side 122.

rafende Mænd i den Hensigt at gjøre det af med Dem. De maa ikke gaa ud af Kirken, thi jeg har kun 20 Mand at beskytte Dem med. Men hvis De holder Dem i Ro i Kirken i Nat, saa giver jeg Dem mit Vresord paa, at mine Folk skal holde Uroftisterne udenfor Kirken og ingen skal saa gjøre Dem noget. Men gaar De ud, vil mine Mand snart blive overmandede af den blodtørstige Bande De ser derude paa Gaden."

"Jeg skjønner", svarede jeg, "at De aldeles overser at Gud er min Beskytter. Han er stærkere end de mest rasende Menneſter. Han har frelst mig fra mange Farer før, og Han forlader mig heller ikke nu."

"Jeg kan ikke gaa med paa at blive Ratten over her, skjønt jeg endnu ikke ved, hvor jeg kan saa sove inat. Men, som De ser, er jeg fuldstændig forklædt. Jeg har ombyttet min Bels og min Skindhue med en Ben for bedre at kunne udføre min Plan. Den hele Bande ſtaar ligeoverfor Kirkeſ Udgangsør, midt i Gaden. Det er nu min Hensigt at gaa ud af Døren og lige midt imod dem. De venter naturligviſ alle af mig, at hvis jeg kommer ud, ſkal jeg ſmyge mig tilhøjre eller tilvenſtre langs Bæggen og ialfald ſe at komme ſaa langt fra dem, ſom jeg bare kan. Naar jeg gaar lige løs paa dem, vil ingen af dem miſtænke mig for at være Fader Chiniquy. De tror alle, at jeg er for klog eller for feig til at kaſte mig lige i Lovens Gab. Følg efter mig paa en Afſtand af 12—14 Fod, ſaa De kan hjælpe mig, om det imod Formodning ſkulde trænges; jeg haaber, det ſkal lykkes mig at trænge igjennem de tætte Rækker, og at de vil aabne ſig for mig, ſom om jeg var deres Ben".

Politichefen ſaa paa mig med et Smil og ſagde: "De vilde være blevet en god General. Jeg tror Deres Krigsliſt er ligeſaa god, ſom den er dumdriftig. Lad os forſøge den.

Uden at ſpilde flere Ord, bad jeg min kjære Frelſer, om at beskytte mig, og forlod Kirken ſaa hurtig jeg kunde. Jeg gik lige imod Uroftiſterne, der ſtod tæt ſammenpakkede og ſkreg ſom vilde Dyr, idet de fyldte Luften med de forſærdeligſte Trudſler imod mig, ſvang ſine Stokke og raabte: "Hvor er han! hvor er han!"

Den første jeg ſtødte paa, var en kjæmpeſtor Mand, der bandte ſom en Djevæl mod den fraſaldne Chiniquy

Jeg greb ham i Armen ſaa barskt, ſom jeg kunde, puffede til ham og ſagde: "Hvad er det, I tager Eder til her, naragtige Menneſter! Gaa tilſide og lad Folk komme frem. Hvor kan I tro, det gaar an at ſtænge Trafiken!"

Han ſvarede med en Ed: "Vi holder Udkig efter den for-dømte Chiniquy. Jeg har tænkt at ſlaa Hjerneſtallen ind paa

ham med denne min Stof. Men den Kujon ligger vel nu gjemt under en af Kirkefestolene derinde."

"Chiniquy, Chiniquy," svarede jeg, ham har jeg set gaa forslædt ud af Kirken. Han ler vist af Eder, — lad bare ham i Fred og gaa rolig hjem hver til sit.

Paa denne Maade maatte jeg trænge mig frem gennem Hoben og udveksle samme Slags Bemærkninger med mange af dem, indtil jeg endelig naaede den aabne Ende af Gaden, hvor en Række fredelige Vognmænd stod og ventede. Jeg stod op i en af Vognene og bad Kusken føre mig til Pastor Monro Gibson. Der fik jeg broderlig Modtagelse og tilbragte hos ham en af de roligste Nætter i mit Liv.

16de Kapitel.

Svorledes Protestanter, ja selv protestantiske Geistlige, viser en beklagelig falsk Liberalitet ligeoverfor den katolske Kirke.

Den almindelige Ligegyldighed, Protestanter viser ligeoverfor den katolske Læres virkelige Karakter og de Under, den medfører, skriver sig for en stor Del fra den Opfatning, at den rummer saa meget sandt og godt, at man er berettiget til at betragte den katolske Kirke som Kristi Kirke. Cardinal Manning sagde sandt, naar han erklærede, „at enten er den katolske Kirke Guds Søns Rige eller ogsaa Djævelens Mesterværk". Det er sørgeligt at se, hvilken feilagtig Opfattelse enkelte fremragende Protestanter har ligeoverfor dette Spørgsmaal.

Charles Hodges var Professor i det presbyterianske theologiske Seminar i Princeton i næsten et halvhundrede Aar. Han var en Mand med skarp Intelligens, og utvivlsomt en from Mand, men naar det gjaldt ovennævnte Spørgsmaal var han slap, og da hans Meninger havde stor Bægt hos mange Præster og andre, var den Indflydelse, han i denne Retning øvede, mildest talt uheldig.

Jeg anfører her et Brev fra ham saavel som mit Svar paa samme:

Paa det Spørgsmaal, der foreligger i Deres Brev, har vise og gode Mænd givet forskjellige Svar.

Nogle siger, „at den romersk-katolske Lære indeholder alvorlige Bidsfarelser. Da den romerske Kirkes Indflydelse spores overalt, og da den, efter sin Natur, stiller sig fjendtlig ligeoverfor borgerlig og religiøs Frihed, er det urigtigt at indrømme den nogen frivillig Støtte eller direkte Opmuntring.“

Andre siger, „at eftersom den katolske Kirkes Lære indeholder Sandhed nok til at frelse Sjæle (og derom nærer jeg selv ingen Tvivl), eftersom den forkynnder Skriftens guddommelige Autoritet, de 10 Buds Gylldighed og Gjengjældelse i Evigheden, og eftersom den opfordrer Menneskene til at dyrke Gud: Faderen, Sønnen og den Helligaand, saa er denne Kirke bedre end slet ingen. Hvor derfor Balget er mellem den og slet ingen, der er det klogt og rigtigt at støtte Oprettelsen af Kirker under katolske Præsters Myndighed“.

Hvad mig selv angaar, slutter jeg mig til de sidste Opfatning. Vi kan ikke hævde den Paastand, at ingen Kirke skal støttes, saasnart dens Lære indeholder Bidsfarelser. Thi da kunde vi ikke støtte andre end vor egen. Og en saadan Paastand vilde føre til den urimelige Tanke, at en Del Bidsfarelser skulde udrette mer i Retning af Ondt end en hel Del Sandheder i Retning af Godt.

Naturligvis bør Mænd, som har en offentlig Stilling handle efter kristne Principer, og hvis det er Uret for kristne Privatfolk at støtte en katolsk Kirke, maa det ogsaa vær Uret for en Korporation.

Medens jeg derfor frygter den katolske Kirkes Indflydelse og indrømmer dens Læres Bidsfarelser, tror jeg ikke desto mindre, at det er bedre for et Menneske at være Katholik, end Vantro eller Atheist. Katholikerne lærer Menneskene at tilbede Kristus og at betragte ham som Salvator Hominum (Menneskenes Frelser).

Med Agtelse, Deres Ven o. s. v.

Charles Hodge.

I Anledning af dette Brev skrev jeg følgende Svar:

Siden det ved Guds Naade forundtes mig at faa Dinene opladt for Sandheden, i Jesus Kristus, og jeg sagde mig løs fra Rom, har jeg nu og da hørt underlige Ting om denne Kirkes Lære, men intet, der mer har forundret og bedrøvet mig end det Brev, hvori Dr. Hodge i Princeton bifalder, at Protestanter er med om at opbygge katolske Kirker. Jeg har netop læst det omtalte Brev i

Deres Blad for 24. August. Og skjønt det synes at være Daarskab af mig offentlig at protestere mod en saa lærd Theologs Meininger, hyder min Samvittighed mig det som en uundgaaelig Pligt at høre min Stemme mod de aabenbare og overmaade farlige Wildfarelser, Brevet indeholder.

Hvis Dr. Hodge ikke havde gjort sig saa fortjent til det protestantiske Samfunds Agtelse og Taknemmelighed, hvis han ikke var et af de klareste skinnende Lys paa vort Firmanent, og hvis ikke hans mangeaarige og sjældne Arbeide i Sandhedens Forsvar havde vundet ham alles Tillid, saa vilde hans Wildfarelse ikke være saa skjæbnesvanger.

Min befædne Stilling og Følelsen af min egen Ubetydelighed vilde i mine egne Dine, tjene mig til Undskyldning om jeg forholdt mig saa stille som en Hund, der fryder i Skjul i Færens Stund. Selv nu fristes jeg til at sige til min urolige Samvittighed: „Hold din Mund — vær rolig — du staar ligeoverfor en Rjæmpe — naar han løfter sin Lillefinger, er det nok til at knuse dig — lad disse Wildfarelser sprede sig, som de vil — du kan ikke hindre det; disse store Stene, som kommer fra et høit Fjeld, ruller med uimodstaaelig Magt — du bliver knust, hvis du er taabelig nok til at stille dig i Veien for at prøve at stanse dem“.

Jeg indser imidlertid altfor klart Dr. Hodges Wildfarelser. Jeg ved altfor vel, hvilken uberegnelig Skade de vil volde Kristi Sag, til at jeg skulde lade mig lede af egoistisk Frygt. Jeg er den ringeste og svageste af Kristi Stridsmænd, men jeg har hørt ham sige til alle dem, som samlede sig under hans Mærke: Frygt ikke! Og hvor ofte har ikke en ringe Skildvagt, paa sin ubemærkede Forpost, frelst Hæren ved i Tide at gjøre Ansfrig.

Dr. Hodge anfører tre Hovedgrunde til at forsvare de Protestanter, som er med om at opbygge katholske Kirker: 1) Den romerske Kirkes Lære indeholder Sandheder nok til at frelse Sjæle. 2) Den forkynder Skriftens guddommelige Autoritet, de ti Buds Gylbighed o. s. v. 3) Katholikerne lærer Folk at tilbede Kristus og erkjender ham som Verdens Frelser.

Hvis disse Paaastande er korrekte, vilde Luther, Calvin, Knox o. s. v. være de mest brødefulde Mænd i de nyere Tiders Historie, og de Milioner Martyrer, som Rom har taget Livet af vilde kun være Oprørere, der havde lidt sin retfærdige Straf. Hvis den katholske Kirkes Lære kan frelse Sjæle, hvorfor da vedblivende protestere mod denne sjælefrelsende(?) Kirke? Hvorfor da ikke kaste os for Pavens Fodder og slutte Fred med ham?

Dr. Hodge er en stor Logiker, det ved jeg, og han har sandsynligvis mange glimrende Theorier paa Haanden, naar det

gjælder at støtte sine Paaastande. Men jo flere Argumenter han fremsfører for at bevise, at den katholske Kirke er en sjælefrelsende Kirke, som lærer Menneskene at tilbede Kristus, des bedre vil han vise, at da har Luther og Calvin med sine Millioner protestantiske Tilhængere, Dr. Hodges indbefattet, lagt den største baade Taabelighed og Gruusomhed for Dagen ved at volde saadant Opstyr og være Narag i saa megen Blodsudgydelse for at komme løs fra Roms Lænker.

Hvis Dr. Hodges i et fjerdedels Aarhundrede havde været Præst i den romerske Kirke, som jeg har været, vilde han have sparet sine Venner og Beundrere den Overraskelse og Bedrøvelse, vi har følt ved hans besynderlige Opfatning af denne Sag.

Jeg vil ikke paaastaa, at jeg er helt sikker paa, hvad den lærde Theolog mener med „Sandheder nok til at frelse Sjæle“, og jeg vilde gjerne mere bestemt vide, hvad han har tænkt sig dermed. Men indtil dette lykkes, maa jeg overensstemmende med Sandheden sige: „Efter hvad jeg i 25 Aar har erfaret og læst mig til som Præst i den romerske Kirke, ved jeg ikke af en eneste Sandhed, som ikke denne Apostat-Kirke har havt sine Fingre i for at opblande den med de mest fordømmelige Vildfarelser.“ Lad os f. Eks. tage Guds Natur, Evighed, Hellighed og Selvstændighed, aabenbaret os i Kristus og af ham. Hvad er den katholske Kirkes Gud, som vi ser og kender ham, efter Transsubstantiationslæren? En Gud, som et Menneske har gjort af et Stykke Brød! Ligesom Aron tog Israelliternes Armbaand og Dreninge, smeltede dem, støbte dem til en Guldkalv og sagde til Folket: „Dette er dine Guder, Israel, som førte dig ud af Egyptens Land,“ saaledes siger den katholske Præst til sin Tjenestepige: „Jeg maa imorgen bringe den gode Gud (le bon Dieu) til en Syg, men der er ikke flere Oblater i Tabernaklet*); lav mig femti Oblater, forat jeg kan iudvie dem.“ Og Tjenestepigen laver en Deig af Mel og Vand og steger Ragerne i et varmt Jern, paa hvilket et Kors er indgraveret med Kristi Navn paa. Saa tager hun en Saks og danner af disse Rager, som oprindeligt er omkring fem Tommer brede, smaa runde Oblater med omtrent en Tommes Diameter, og overrækker dem saa ærbødigt til Præsten. Næste Morgen tager Præsten de smaa runde Oblater med sig til Alteret, udtaler fem magiske Ord, og idet han viser Folket Oblaterne, som nu er blevet til ligesaa mange Guder, siger han: „Dette er vor Gud; dette er det Guds Lam, som borttager Verdens Synder; tilbeder Ham“, og det hele Folk og Præsten selv falder

*) Et Afslutte ved Alteret til Monstranjen.

paa Knæ med Ansigtet i Støvet og dyrker og tilbeder den ny-lavede Gud.

Jeg spørger — hvad Forskel er der mellem denne moderne Afshelighed og Israeliternes Afgudsdyrkelse? Den eneste Forskel er at den jødiske Afgudsdyrkelse var af kort Varighed; de holdt ikke længe fast ved den, de opgav den næste Dag og fældte Angerens Taarer. Men Roms stændige Afguderi er et permanent Faktum. Denne Oblatgud, denne Gud, som er gjort af en Præst med en Tjenestepiges Hjælp, den er den herlige og store, stadige og offentlige Gjenstand for deres Tilbedelse. Jeg ved, at Katholikerne og Jesuiterne anfører de besynderligste og latterligste Argumenter for at binde Pavens stakkels Slaver og bevise dem, at det intet Afguderi er at tilbede deres Oblatgud. Men jeg haaber, Dr. Hodge ikke vil skjæmme sin Intelligens ved at forsøge at støtte Roms Sofister i de Anstrengelser, de gjør for at bevise, at en Mand godt kan lave sig en Oblat, gjøre denne til en Gud og tilbede denne Gud, han netop selv har lavet sig, uden at være Afgudsdyrker. Men hvis Dr. Hodge indrømmer, at det er Afguderi at tilbede en Oblatgud, hvorledes kan han saa sige, at den katholske Kirkes Lære indeholder Sandhed nok til at frelse Sjæle? Og hvis han, hvad jeg er temmelig sikker paa, heller vilde kastes i en gloende Smelteovn end tilbede Roms Oblatgud, hvorledes kan han da sige os, at det ikke er Synd at bygge Templer, som skal skjændes ved saadan Afgudsdyrkelse?

Dr. Hodge forsikrer os hoitidelig i sit Brev, „at Katholikerne forkynder Kristus og betragter ham som Verdens Frelser.“ Hvor kan dog selv lærde Mænd hastig vildledes og bedrages! Naar den berømte Theolog kan skrive disse Linjer, maa han uden Tvivl mer have ladet sig lede af sit venlige, kristelige Sindelag, end af sin store Lærdom. Naar Protestanter træffer paa katholske Præster, naar de lytter til deres interessante Foredrag eller læser deres lærde Bøger, naar de ser deres smilende Læber og belevne Væsen, drager de den Slutning, at saadanne elskværdige og lærde Mennesker maa være Kristi sande Disciple. De befinder sig vel ved at leve i den Illusion; de synes ikke engang om at høre noget, der ikke stemmer med, hvad de anser for at være den eneste rette kristelige Maade at betragte sin katholske Næste og Kirke, som de endog kalder vor Moder.

Den katholske Kirke har mange Udveje til at føre de intelligente og lærdeste bag Lyset — den har lang Ovelse i at bejære og fange Sjæle!

Men disse Dr. Hodge's og andre Protostantere misforstaaede Følelser ligeoverfor denne Kirke vil ikke kunne forandre den frygtelige Sandhed: Den romerske Kirke er en frafalden

Kirke, der forlængst har svigtet og glemt Evangeliets guddommelige Kristus og har dannet sig en anden falsk Kristus, der bedre tilfredsstiller dens Stoltthed, dens Begjær og dens usluffelige Tørst efter menneskelig Magt og Ære.

Kristi Kirkes eneste Grundsten er Evangeliets Kristus. Men denne Eneret har den katholske Kirke givet til Peter. Evangeliets Kristus staar i Spidsen for Kristi Kirke — men Roms Kristus sagde: „Det er Paven, som staar i Spidsen for Kirken.“ Evangeliets Kristus havde lovet sin Helligaand til alle sine Disciple, selv til de ringeste, for at lede dem paa alle deres Veie og udlægge for dem hans hellige Ord. Men Roms Kristus har kun lovet Paven sin hellige Aand; han alene kjender Sandheden og forstaar Skriften. Roms Kristus siger til Synderen: „Gaa til Maria, og du skal blive frelst.“ Evangeliets Kristus er den personificerede Kjærlighed til Syndere. Han elsker dem; han vil intet heller end at kaldes deres Ven, han beder stadig for dem med en Kjærlighed og Barmhertighed, som intet menneskeligt Sprog kan finde Udtryk for. Men Roms Kristus er altid vred paa Syndere — han vilde ikke høre paa deres Bønner, han vilde lukke sine Øren for deres ydmyge Henvendelser, hvis ikke hans Moder stadig mindede ham om den Pris, han havde betalt, og det Blod, han havde udgydt for dem. Evangeliets Kristus er Gud og Menneske; som Gud er han ligesaa evig som sin Fader, han kunde ikke have nogen Moder. Men Roms Kristus er en ganske moderne Gud; han blev født for omtrent 1900 Aar siden; hans Moder er Maria, som af Katholikerne overalt paakaldes under Navn af Guds Moder.

I mange katholske Bøger skrives der vakkert om, at Kristus er Synderes Haab, Tilflugt og Frelse. Men dette er kun for at kaste Blaar i Øinene paa saadanne gode og lettroende Mænd, som Dr. Hodge. Vender vi Bladet om, ser vi, at der paa næste Side er skrevet endnu vakkere om Maria, som kaldes Synderes „eneste Haab, Tilflugt og Frelse — Himmels Dør.“

Hvis nogle Paver fortæller os, at det er gennem Jesus, Menneskene faar Naade, og at han er den sikreste Grund for vort Haab, saa er denne hellige Sandhed for den katholske Kirke kun et Skalkstykke — thi en hel Del andre useilbare Paver forsikrer os i sine useilbare Rundskrivelser, at det er Maria, som er den sikreste Grund for vort Haab. Jeg vil ikke fornærme Dr. Hodge ved at opgive Navnene paa de Paver og de Dokumenter, som tydelig og klart forkynnder denne bespottelige Lære, thi han kjender dem meget vel.

Den sande Kristus var sagtnodig, ydmyg og barmhertig. Han irettesatte sine Apostle, naar de vilde straffe dem, som for-

kastede ham; han prædikede Samvittighedsfrihed blandt Menne-
skene. Men Roms Kristus er et blodtørstigt Uhyre, som gjennem
sin ufeilbare Stedfortræder, Paven, har bifaldt Bartholomeus-
nattens Rædsler og sendt Strømme af Blod og Taarer over
Europa.

Nei, Roms Kristus, med sit Had til Friheden, sin stadige
Undertrykkelse af alle menneskelige Fremstridt, sin ufeilbare Pave,
sit Had til Bibelen, kan ikke være den sande Kristus, som til-
bedes i Princeton.

Naar Disciple af den sande Kristus reiser Templer for
Pavernes falske Kristus, kan de være gode, ærlige, oprigtige
Kristne, men de er forblinded. De rækker en hjælpende Haand
til Evangeliets største Fiende; de bygger den bibelbrændende
Kirke; de støtter dem, som efterat have udryddet Bibelen ikke
vil hvile, før de har faaet udryddet hvert Spor af Frihed og
sand Kristendom paa Jorden, selv om de maa vade til Knæerne
i Kristi Disciples Blod. De Protestanter, som er med om at
bygge den romerske Kirke, støtter og hjælper Fienden.

Dr. Hodge siger om den romerske Kirke: „Den forkynder
Skristens guddommelige Autoritet“, og derfor billiger han, at
Protestanter hjælper til at opføre Pavens Kirker.

Men hvad gjør den romerske Kirke med Evangeliet? Byder
den det til Folket, før den har opblandet det med sine giftige
Traditioner? Siger ikke den romerske Kirke saa bestemt og
tydelig som muligt, at det skrevne Evangelium (som vi kalder
Skristen) kun er en Del, et ufærdigt Brudstykke, af Evangeliet?
Kan Dr. Hodge være uvidende om, at Tridentinerkoncilet har
stillet Traditionerne (som de kalder det uskrevne Evangelium)
paa Høide med det skrevne Evangelium; at det ene har ligesaa
megen guddommelig Autoritet, som det andet; og at det ikke
tillades Katholikerne at drikke af Livets Vand, uden naar det
er blandet med Papismens dræbende Gift?

Dr. Hodge siger, at den romerske Kirke forkynder Skristens
guddommelige Autoritet; men han glemmer, at det kun er paa
den Betingelse, at vi opfatter den hellige Skrift paa samme
Maade, som Roms Traditioner. Thi Rom forkynder Skristens
guddommelige Autoritet, men kun paa den Betingelse, at vi
medgiver, at Traditionerne om Skjærsilden, Transsubstantia-
tionen, Afladen, det hemmelige Skriftemaal, Marias ubesmittede
Undfangelse, Pavens Ufeilbarhed o. s. v. ogsaa er af guddom-
melig Oprindelse og har guddommelig Autoritet.

Naar den katholske Kirke taler om Guds Ord og den
hellige Skrift, saa menes dermed den skrevne og uskrevne Tradi-
tion, og den foregiver at have den største Respekt for disse to
Ting, naar de tages under et. Men den lægger ikke Skjul

paa sit uforjævnlige Had til den virkelige Bibel, som Dr. Hodges har den i sine Hænder. Denne lærde Mand synes at være uvidende om, at Skriften, Bibelen, skilt fra de romerske Traditioner og Fortolkninger, af den romerske Kirke lige ud erklæres for en farlig sjælesfordærvende Bog og at Tridentinerconcilet har forbudt Folk at læse den paa sit Modersmaal. Han synes ogsaa at have glemt, at Bibelselskabet, hvis Maal det er at udbrede den hellige Skrift uopblandet med Traditioner, Anmærkninger og Forklaringer, Gang paa Gang af den ufeilbare katholske Kirke er bleven erklæret for et Djevlelsens Redskab til at fordærve Sjæle. Uden Tvivl findes der i Princetons Bibliothek en Fortegnelse over de Bøger, som det er forbudt Katholiker at læse, fordi de betegnes som umoraliske og ugudelige, og øverst paa denne Liste vil Dr. Hodges kunne finde Bibelen. Og hvis han ser efter i Frankrigs, Italiens, Spaniens, Irlands, Englands, Canadas, ja selv de Forenede Staters Historie, vil han se, at den romerske Kirke, saa ofte den har havt Anledning dertil, iftedenfor at forkynde den sande og hellige Skrift, har brændt og tilintetgjort den, som vi brænder og tilintetgjør en Hugorm. Ja, lad ham søge efter i sin Hukommelse, og han vil erindre, at ikke alene har Rom tilintetgjort den sande, uforfalskede, hellige Skrift, saa ofte den har kunnet komme til, men den har overalt dømt til Døden eller til Fængsel enhver, som den har fundet skyldig i at læse Bibelen.

Dr. Hodges Hukommelse kan ikke være saa daarlig, at han skulde have glemt, at den hellige Inquisition for ikke længe siden dømte flere til Fængsel baade i Florents og i Spanien, fordi de havde gjort sig skyldige i den utilgivelige Forbrydelse at læse Bibelen.

Den romerske Kirke forkynde Skriftens Guddommelighed! Ja, ved at pine i mørke og smudsige Fangehuller, ved at op hænge i Galger eller brænde ved Autodaféer de Kristi Disciple, som vover at læse, elske og leve efter denne samme hellige Skrift. Rom forkynder Skriftens Autoritet, siger Dr. Hodges. Ja, siger disse sidste tusend Aars Historie; ja, svarer Millioner af Martyrer, den forkynder og erkjender Skriftens Guddommelighed, akkurat som Jøderne erkjendte og forkyndte Kristus som Guds Søn ved at spytte ham i Ansigtet, nagle ham til et Kors, som en Forbryder og lade ham udaande mellem to Røvere.

Man er Vidne til mange bedrøvelige Ting blandt de Forenede Staters Protestanter; men noget af det bedrøveligste er den sorgelige Uvidenhed, mange svæver i, naar det gjælder de Afstyheligheder, Rom gjør sig skyldig i. I Europa, hvor den romerske Kirke er bedre kjendt, kaldte Cunningham denne Kirke „Djevlelsens Mesterværk“ — og tilvisse, den er et Djevlelsens

Mesterværk. Men hvilket trist Skuepil er vi ikke Vidne til her i Amerika! Istedenfor at Guds Børn kraftig skulde optræde mod denne Pavens bibelbrændende Kirke, bliver den næsten overalt hjulpet, støttet, beriget, opmuntret, styrket og prijet. Paa meget paa Undtagelser nær, lukker Protestanterne Vinene for Roms stiltfærdige, men hurtige Fremgang og Jober, mens Fjenden samler sig og rustet sig, befæster sine uindtagelige Citadeller, opøver sine disciplinerede Legioner og hvæsser sine Sværd til den uundgaaelige Kamp.

Men snart vil Protestanterne vaagne, og det vil blive en Opvaagnen med Forsærdelse. Naar de ser, hvilken utrolig Daarskab de har begaaet ved at give Sandhedens og Frihedens Interesser i sin største Fjendes Bold, da er det for sent. Der vil være en katholsk Præsident i Washington. Den store Republik's Hære vil da kommanderes af katholske Generaler og Officerer, Flaaden af katholske Admiraler, og Fæstningerne vil være i katholske Forræderes Hænder. Dette herlige Lands Skatte og uendelige Hjælpekilder vil da være i Jesuiternes Bold og staa til Pavens Tjeneste, og Frihedens Fane vil trædes i Støvet. Da vil det amerikanske Folk, som nu sælges til Rom af sine Politikere og dysses i Sovn af sine Præster, tilsidst forstaa, at naar Rom taler om Skriftens guddommelige Autoritet, saa vil det kun sige, at Skriften skal fjernes fra Skolerne og rives ud af Hænderne paa Gammel og Ung for at brændes paa Baalet.

Der er to Ting, som Rom hader med et usorsonligt Had. Det er Bibelen og Friheden. For enhver Pris maa den katholske Kirke bekjempe disse to Ting til de er fuldstændig tilintetgjorte. Men jo mer den hader vor kjære Bibel og vor herlige Frihed, des mer skjuler den sit Had under de mest daarende Ord og lægger en skrømtet Kjærlighed og Verbødighed for Dagen. Det er netop, naar den lægger sine sikreste og lumskeste Planer til at fjerne Bibelen fra Skole og Hjem, at den ibrigt proklamerer dens guddommelige Autoritet, ligesom Morderen sætter op et smilende Ansigt, naar hans Offer nærmer sig, for at hindre ham i at være paa Vagt. Taktet være Politikernes Samvittighedsløshed og Theologernes Forblindelse kan Bibelens og Frihedens Dage om ikke saa lang Tid være talte i de Forenede Stater, medmindre Gud lader ske et Mirakel.

Se hvorledes Rom regjerer i alle vore store Byer, fra New York til San Francisco, fra Quebec til Saniago. Det vilde kræve alle Kristi Disciples forenede Anstrængelser og største Energi at sætte en Stopper for Roms grænseløse Magt og frække Paagaahenhed; men istedenfor at modarbejde denne Papis-mens Sammensværgelse mod Bibel og Frihed, kappes Protestan-

terne, paa faa Undtagelser nær, om hvem der kan give Fienden den kraftigste Støtte og Hjælp.

Svorledes kan Dr. Hodge mene, at den romerske Kirke forkynder Skriftens guddommelige Autoritet, naar der ikke er en Student i Princeton, som ikke ved, at Roms Tro paa den hellige Skrift og dens guddommelige Autoritet grunder sig paa, hvad Logikerne kalder et Cirkelbevis?

Præler ikke den katolske Kirke af, at den accepterer den hellige Skrift, fordi den udpeger denne sin Kirke som den eneste ufeilbare Kirke, idet den henviser os til den samme Skrift for at vise, med hvad Ret den kræver Nationernes Underkastelse og høiester Erbødighed? Jeg spørger mine tænksomme Læsere, hvad er al Roms højtravende Tale om sin Tro paa Skriftens Guddommelighed andet end et Taageslot, der svæver i Luften?

Skønt der er en hel Del Pragt og Bram i den katolske Kirke, er der ingen virkelig Tro selv blandt dens Præster. Den Smule Tro, som endnu forefindes, har intet fastere Grundlag end et Hus, der er bygget paa Flyvesand. Saavel hos de høiere som hos de lavere Klasser møder man Vantro og Skepticisme, og der er yderst faa, selv blandt Præsterne, som bekymrer sig om Skriften.

De spørger ikke: „Hvad siger Herren?“ Men de spørger: „Hvad siger Paven?“ Det er ikke nødvendigt at være en saa stor Logiker som den berømte Theolog i Princeton for at forstaa, at har man en „ufeilbar“ Pave, behøver man ingen ufeilbar Bibel. Netop fordi Skriften ophørte at være en Autoritet i den katolske Kirke, fandt man det nødvendigt at skaffe tilveie en anden Autoritet, der kunde lede den menneskelige Forstand. Da den hellige Bibel ophørte at være Lysets og Sandhedens Kilde, blandt Katholikerne, blev det et Livsspørgsmaal at finde eller opfinde et nyt Orakel, et nyt Sandhedens og Livets Kildevæld. Ja, det blev nødvendigt at proklamere Pavens Ufeilbarhed selv samme Dag, som den hellige Skrift havde ophørt at være den ufeilbare Rettesnor. Mange har misforstaaet den frygtelige Logik, som tvang den katolske Kirke til, enten den vilde eller ikke, at proklamere Pavens Ufeilbarhed. Enhver alvorlig Tænkter vil forstaa, at Proklamationen af dette Dogme var det naturligeste af Verden. I de sidste ti Aarhundreder har de katolske Nationer kraftig, men forgæves, prøvet at modsætte sig de logiske Følger af de falske og anti-kristelige Principer, som deres Kirke havde accepteret som guddommelige Sandheder. Proklamationen af Pavens Ufeilbarhed er ikke alene den logiske Følge af, at den katolske Kirke har forkastet Skriftens guddommelige Autoritet, det er ogsaa denne Kirkes sidste yderste Anstrengelse for helt at blive kvit den hellige Skrift, paa hvis

Sider den overalt læser Dommen over sig selv. Fra den dybe Tænker Bosset til den lærde Montalembert, havde mange intelligente Katholiker forudset og forudsagt, at Proklamationen af Useilbarheden vilde give Skriftens Autoritet Dødsstødet og bortseie den sidste Rest af kristelige Principer fra deres Kirke.

Men Logiken er stærkere end Menneskene. Naar Menneskene, i et Anfald af Blindhed, har forkastet et kristent Princip og antaget et falsk, saa maa de, enten de vil eller ikke, tage de skjæbnesvangre Følger. Ved at indrømme Traditioner, som stod i Strid med den hellige Skrifts guddommelig Autoritet har den romerske Kirke gjort det første Skridt til at forkaste dette useilbare Drakels Autoritet og stille en anden useilbar Autoritet i Stedet.

Ligesom en Sten nødvendigvis maa rulle til Afgrundens Bund, naar det hensjælvende Underlag, hvorpaa den hviler paa Afgrundens Rand, rives væk, saa er Katholikerne styrtet fra en Afgrund i en anden endnu dybere.

Ved at proklamere Pavens Useilbarhed som en Tradition med guddommelig Autoritet og ved at opstille ham som Guds Vige i Visdom og Viden har den katholske Kirke styrtet sig i en bundløs Afgrund. Længer kunde ikke menneskelig Daarskab og Fordærvelse gaa. Det sidste Baand, som knyttede Rom til den kristne Verden, er bleven overfkaaret. Det er ikke mer fra Kristus, gennem den Helligaand i Skriften, at Katholikerne vil modtage Sandheden, det er fra Paven. Ved at fjerne Hjørnestenen Kristus og gjenindsætte i hans Sted den useilbare Pave har Rom fortsat her paa Jorden det Oprør, som Lucifer begyndte i Himmelen.

Og de Protestanter som er med om at bygge katholske Kirker, kan være haade hæderlige og lærde Mennesker, men de er forblindede. De hjælper og støtter Fienden. Det er om saadanne, som dem, Jesus talte paa Korset, da han sagde: „Fader forlad dem; de vide ikke, hvad de gjøre.“

C. Chiniquy.

17de Kapitel.

En presbyterianske Præst støtter min Sag. Katholikerne er igjen ude med sin Forfølgelse.

I 1876 tilbragte jeg nogle Dage i Halifax paa Nova Scotia, hvor jeg talte i Fort Massey presbyterianske Kirke. Denne Kirke har en stor Menighed, der har megen Indflydelse i Byen, og dens Præst, Dr. theol. R. F. Burns, interesserede sig for mig og mit Arbejde og var en Mand af samme solide Karakter som hans Forfædre, Kovenant-Tilhængerne i Skotland. Han havde intet tilovers for den Protestantisme, som ikke virkelig og for Alvor protesterer. Det blev sagt ham, før Mødet begyndte, at der ventede os Forstyrrelser fra Katholikernes Side; men han fastede ikke videre Lid dertil, og hvad der end kunde være at frygte, var han fast bestemt paa ikke at vige tilbage for at lade en presbyteriansk Præst prædike fra sin Prækestol, i en By og i et Land, hvor det britiske Flag vaier til Tegn paa borgerlig og religiøs Frihed.

Der var stor Tilstrømning af Folk, og Kirken blev ikke alene fuld, men Mønstre af Folk stod ved Indgangen, hvorfor det blev bestemt at stænge Dørene. Udenfor Kirken havde der samlet sig en Skare Katholiker, som aabent vedkjendte sig, at de vilde hindre Apostaten Chiniquy i at prædike mod Pavedømmet. Under Gudstjenesten var der stadige Forstyrrelser, der kastedes Sten, og flere Vindusruder gik istykker. Gang paa Gang kom der Stene bragende gennem Vinduerne. Dr. Burns erklærede at saadanne Angreb var en Skandale i et Land, hvor der skulde være Talefrihed og Religionsfrihed, og jeg sagde, at hvad vi trængte til, var et halvt Snes Drangister*) til at rydde Gaden. Urolighederne vedblev, og skjønt vi ofte blev forstyrret fortsattes dog Mødet uden Afbrydelse indtil der tilsidst foretoges en Collect, hvorefter Mødet hævedes omtrent Kl. 10. Der herskede stærk Ophidselse baade i og udenfor Kirken. En Flok Banditter laa paa Lur efter os ved Hovedindgangen.

Dr. Burns, jeg selv og endel Benner gik ud af en Side-dør. Uroftighederne opdagede snart dette og fulgte efter, medens Stene og Snebolde haglede om Ørene paa os. Dr. Burns med nogle Benner kom ind i et Hus øverst i Tobingaden. Imidlertid øgedes Sværmen, og et Par Hundrede af mine

*) Saa kaldes de irske Protestanter, der har havt mere Anledning end andre til at hælde ud i Kampen mod Rom.

Benner fornemmelig Dvangister, samlede sig i sluttede Rækker og kom mig til Hjælp. Saa tog vi Veien til Halifax Hotel, fulgt af den hylende Mængde.

Da vi var komne omtrent halvveis, tog Uroftisterne sin Tilflugt til Rist, idet de delte sig for des bedre at kunne omringe mig og mine Benner og om muligt saa trængt os ned til Havnen. I Nærheden af Hotellet hørte vi Raabet: „Chiniquy er her.“ Saa kom der igjen en Hagel af Sten, og de der havde Stofke, brugte dem slittig. Jeg fik det ene Slag efter det andet. Jeg slap ind af en Privatdør, medens Stenene kom susende efter mig. En tom Flaske traf en ung Mand, saa han blev slemt forskaaet.

Mit Hoved og mine Arme var adskillig forslaaet, men jeg var ikke kommen alvorlig til Skade.

Ingen Arrestationer foretoges.

Skjønt denne Forfølgelse naturligvis ikke aabenlyst forsvarede af det katholske Præsteskab, „tillod“ de den dog og nedlagde ingen alvorlig Protest mod den, hvad man dog skulde have ventet, hvis de havde været virkelige Benner af Orden og Frihrd.

Dette er et godt Eksempel paa hvorledes Katholikerne for sig selv kræver den Frihed, som de nægter andre, selv i et Land, hvor de har fuld Frihed til at øve sin Gudsdyrkelse, som de vil, uden at forulempe.

Det er mig en Tilfredsstillelse at kunne oplyse, at den offentlige Opinion i Nova Scotia saa eftertrykkelig fordømte mine ubarmhertige Forfølgere, at skjønt jeg senere ofte besøgte Halifax og holdt flere Møder baade der og andre Steder i Nova Scotia, gjordes der aldrig mer noget Forsøg paa at forstyrre eller forulempe mig paa nogen Maade. Selv Drangisterne har uforstyrret kunnet gaa i Procession gjennem Halifax's Gader; og Talefrihed og Religionsfrihed her saaledes hævdet sin Ret. Hvad der i denne Retning kan siges om Halifax og Nova Scotia, gjælder ogsaa mange andre Steder — Byer og Landdistrikter i Canada, i Australien, de britiske Øer og de Forenede Stater.

Dr. Burns holdt straks efter en Prædiken, som han senere udgav, og som væsentlig var fremkaldt ved de nævnte Uroligheder. Han talte over Teksten: „Da skal det være dig bitterligt, o Konge, at vi ikke ville ære dine Guder og ei tilbede det Guld-billede, som du har ladet opreise.“ I sin Prædiken traf han en Sammenligning mellem Nebucadnezars Babylon og Pavedømmets Babylon og viste, at der var en stor Overensstemmelse mellem dem.

Dr. Burns's Prædiken var et Ord i rette Tid, og han

ſagde djervt ſin Mening. Stod der flere ſaadanne uforfærdde og modige Mænd paa vore Præſtoble, ſaa vovede Rom ikke at gaa ſaa frækt frem ſom nu.

I et Tillæg til denne Prædiken udtaler Dr. Burns nogle træffende Bemærkninger om den Maade, hvorpaa Katholicismen bør behandles. De er ſikkerlig paa ſin Plads i denne Forbindelſe. Min Fremgangsmaade kan undertiden ſynes ſtreng og næſten uerbødig, men jeg finder den at være ſaadan, ſom Sagen kræver det. Roms Oblatgud er ſaa latterlig abſurd, at den maa behandles derefter, ſlig ſom jeg har gjort. Forfatteren af denne Prædiken viſer eftertrykkelig ved at hente Ekſempler fra Bibelen, at min Fremgangsmaade der finder Støtte.

„Man har gaaet haardt irecte med Chiniquy, endogſaa fra proteſtantift Hold, fordi han for alles Dine i Kirken har ſonderbrudt Roms Oblatgud, ſom efterat en Præſt har indviet den, af Katholikerne anſes for at indeholde vor Herres Jeſu Kriſti Legeme, Sjæl og Guddommelighed. Denne ufeilbare Autoritet erklærer, at en enkelt indviet Oblat udgjør kun én Gud, men hvis Præſten brækker denne indviede Oblat op i flere Stykker, ſaa er Gudmenneſkets „Legeme, Sjæl og Guddommelighed“ tilſtede i hvert enkelt Stykke, ſaa at der haves ligesaa mange Guder. Efter den katholiſke Kirkes egen Lære, ſom ſiger, at den, der engang er bleven Præſt, altid er Præſt, har Chiniquy endnu denne Magt. Det var for at viſe, hvor daarlig og beſpottelig denne Lære er, at Mr. Chiniquy handlede, ſom han gjorde. Han mente ikke i ringeſte Maade at udtale ſig reſpekſtridig ligeoverfor den hellige Nadver, ſom han ſtriftmæssig ſeet, nærer den dybeſte Erbødighed for. Uerbødigheden gjælder dem, ſom vanhelliger og latterliggjør Sacramentet. Det er muligt, at Chiniquys Fremgangsmaade ikke nøiagtig ſtemmer med vor Tids Begreber om, hvad der er ſømmeligt, men i Bibelen har ſamme Fremgangsmaade været anvendt og har ofte „ſaaet guddommelig Sanktion“. Det var i Virkeligheden ſamme Fremgangsmaade Moſes og Elias, Eliaſ og Hezekiaſ fulgte, da det gjalt at viſe hvilken Daarſkab det Afguderi var, ſom de maatte kjæmpe imod. Da Iſraeliterne tilbad Guldkalven, opbrændte Moſes den med Ild, og malede den til Pulver, og ſtrøede det ovenpaa Vandet, ſom Iſraels Børn maatte drikke. (2den Moſebog 32, 20).

Blev Kalveguden behandlet ſaaledes, hvorfor da ikke behandle Oblatguden paa ſamme Maade? Beſtylder man Moſes for ſlet Smag, fordi han ſaa foragtelig behandlede det, der var Gjenſtand for Folkets blinde Tilbedelſe?

Paa lignende Maade overhøbede Elias Baal-Tilbederne paa Karmel med ſin Foragt og brugte de ſtærkeſte Sarkasmer og

den skarpeste Ironi for at dadle dem: „Elias bespottede dem og sagde: Naaber med høi Røst, efterjom han er en Gud; thi han har en Samtale eller har at skaffe eller er paa Veien, eller maaste han siver, at han kan vaagne op.“ (1ste Kong. Bog 18, 27). Ansaa man det for slet Smag, naar denne hellige Mand saaledes „gjorde Nar“ af disse Tilbedere, som viste sin Oprigtighed ved uophørlig Naaben og ved at stifte sig med Knive og Spyd som Flagellanterne, til Blodet flød af dem?

Og vi skal vanskeligt kunne finde en mer træffende Karikatur af Afguderi end den, Esaias saa livagtig fremstiller for os (Kap. 44, 9—20) naar han fortæller os om Manden, som fælder Ceberen og bruger en Del af den til at varme sig ved og en Del til at koge sin Mad med, o. s. v., medens han af det tiloversblevne laver sig en Gud. „Halvdelen deraf opbrænder han med Ild, ved Halvdelen deraf æder han Kjød og steger en Steg og mættes, ja han varmer sig og siger: Ah! Nu har jeg baade Varme og Lys. Men det øvrige deraf gjør han til en Gud, til sit udssaarne Billede; han falder paa Knæ for det og nedbøier sig, og beder til det og siger: Frels mig, thi du er min Gud“. (Vers 16—17).

Set fra vore moderne Kritikeres Standpunkt viste Esaias (eller Guds Mand, der talte gennem ham) en yderst slet Smag ved saaledes at saare saa manges religiøse Sensibilitet og latterliggjøre deres inderligste Overbevisning.

Og hvorledes optraadte Kong Hezekias ligeoverfor Kobberslangen, denne Relikvie, som havde faaet gammel Hævd, og hvis Bevarelse derfor kunde synes tilgivelig? Da Israël begyndte at vise den utilbørlig Hyldest, behandlede Kongen den paa samme Maade, som vor Billedstormer har behandlet Oblatguden: „Han sønderknuste den Kobberslange, som Moses havde gjort, fordi Israëls Børn gjorde den Røgelse indtil denne Dag og man kaldte den Nehuschthan (et Stykke Kobber) (2den Kong. Bog 18, 4).

Analogien mellem disse fire Tilfælde og den Sag, her foreligger, er iøinefaldende. Hvis Chiniqny har overtraadt Sammelighedens Grænser saa har han ialfald været i godt Selfab. Desuden, hvad han foretog sig, var ment som en Prøve. Hvis Guddommen havde taget Ophold i denne lille tynde Oblat, og i enhver Del af den, vilde han saa ikke hevne sin Ære, der var profaneret og forhaanet, ved straks og eftertryffeligt at straffe Fornærmeren? Mange Vidner blev saa betagne ved at se, at intet Dndt rammede Chiniqny, at tredive af dem sagde sig løs fra Rom Morgenen efter at Oblatguden var sat paa denne Prøve.

Det være langt fra mig at sige, at jeg i et og alt vilde

gaa frem paa samme Maade som Chiniquy. Men han ved, hvem han har at gjøre med og behandler dem derefter. I saadanne Sager maa enhver følge sin egen Overbevisning, og den bedste Maalestof, vi sandsynligvis kan bedømme hans Fremgangsmaade efter, er den uhyre Tilslutning, han har vundet.

18de Kapitel.

Paa Vejen til Australien, Californien og Oregon.

I Forening med og under Overophyn af den presbyterianske Kirke, arbejdede jeg fra 1874 til 78 i Canada med saadan Fremgang, at 4000 Canadiske Frantsmænd i Montreal og Omegn forlod den romerske Kirkes Bilsfarelse, modtog Evangeliet og sluttede sig sammen til Menigheder.

Jeg var da 69 Aar gammel, og disse sidste 4 Aars strengende Arbejde i Montreal havde angrebet mine Lunger saa meget, at min Læge raadede mig til en Rejse paa det Stille Ocean, som det eneste Middel, der kunde give mig Kraft til endnu at faa arbejde nogle Aar i Evangeliets Tjeneste. Det noble presbyterianske Kirkesamfund gav mig i 1878 et Aars Permission og uden at tabe nogen Tid rejste jeg tværs over de store Sletter i Illinois, Iowa, Colorado og saa videre for at naa til det stille Ocean.

Jeg vil overlade det til andre at tale om de utallige Undere, som Gud har udstrøet og som møder os fra Mississippifloden, der med Rette af Indianerne kaldes for „De store Bandede Fader“ og frem til San Francisco, den „saa unge, men dog saa mægtige Vestens Dronning“. Der vilde trænges et helt tykt Bind for at fortælle om Tilblivelsen af og alt hvad man ser paa den kjæmpestore Jernbanelinie, som omslutter alle de forenede Stater og ligesom med Jernbaand sammenbinder det atlantiske Ocean med Pacifikhavet. Der vilde trænges en mere veltalende Pen end min for at beskrive hvad man føler, naar den stønrende Jernhest med Ordens Kraft og Fart, bærer os op til Toppen af selve Rocky Mountains næsten 9000 Fod over Havet. Hvor ren er her den Luft man indaander, hvor

herlig den blaa Himmel, hvor mægtige ser ikke Fjeldene ud fra denne gigantiske Højde. Heroppe forstod jeg først tilfulde, at Mennesket er skabt i Guds Billede, — at den Almægtige har aandet paa ham og givet ham Del i sin egen Forstand, for hvilken Fjelde og Søer, Vind og Storm, Lys og Lynild, ja den hele Jord maa bøje sig som for deres retmæssige Konge. Ak, hvoraf kommer det da, at denne mægtige Konge saa ofte glemmer, at han har en almægtig og evig Konge og Herre, som han maa tjene og elske.

Men jeg maa ile videre hen over Saltjøen og Mormonbyerne, denne mørke Plet paa den amerikanske Civilisation, for at saa et Øjebliks Hvile i San Francisco, med Rette kaldet „den gyldne Stad“.

Omendkjønt Jesuiten regjerer uindskrænket i San Francisco og tiltrods for Pavedømmets forgiftede Atmosfære, som overalt er følelig, forenet med Tørsten efter Guld, som raser som en Pestplage i næsten alle Samfundets Klasser, saa har dog Herren ogsaa her flere trofaste Tjenere og tapre Stridsmænd, der flokkes om hans Mærke. Ved Pastor Berrues store Forekommenhed blev det mulig for mig at saa holde to Taler paa fransk for en interesseret fransktalende Forsamling, som hans energiske Arbejde havde oparbejdet. Pastor Berrue er selv omvendt fra Katholicismen, og hans Arbejde har baaret rig Frugt. Men om San Francisco er et sørgeligt Syn for en Kristens Øje, saa er dette ikke Tilfældet med Portland, en af de meste blomstrende Byer i Oregon, gennem hvilken jeg maatte rejse paa min Vej til Prærierne i Washington Territorium. Anledningen til at foretage denne Rejse hidop vil forstaas af følgende Meddelelser.

I 1858, ikke længe efterat den største Del af min Koloni i Illinois havde opgivet Pavedømmets Vildfarelser, hørte jeg, at en af vore mest agtede Familier vilde forlade Kankakee for at drage til Staten Oregon paa Stillehavskysten. Jeg gjorde alt, hvad jeg kunde, for at saa dem fra denne Plan, men forgæves. I hine Dage var der ingen Jernbane tværs over Prærierne, og denne Rejse paa 3000 engl. Mile medtog i Regelen 6 Maanedere.

Jeg forestillede min Ven (hans Navn var Josef Goyette), at Farer af enhver Art vilde true baade ham selv og hans Hustru og Børn, da Indianerne var meget vilde og altid holdt sig rede til at overfalde Emigranter og plyndre dem. Jeg forestillede ham ogsaa, at han ikke blot udsatte sit Liv for Fare, men at han ogsaa vilde komme til at ruinere sig paa den lange, kostbare Rejse. Han lyttede ærbødigt til alt, hvad jeg sagde og svarede derpaa: „De har Ret, jeg ved at jeg sætter mit Liv og

min Belsærd paa Spil og at jeg kanske vil odelægge min Fremtid. Men Gud kender de Grunde, som bevæger mig til at forlade dette Sted, og jeg haaber, han vil beskytte mig. Jeg vil fortælle Dem, hvilke Bevæggrunde, jeg har til denne Rejse. De ved, at saalænge De var tro mod Deres Ed til Kirken og en god katholisk Præst, saa var jeg blandt Deres bedste Venner her, og intet glædede mig mere end at se Dem i mit Hus. Jeg holdt af Dem, og jeg og min Familie var blandt de flittigste Kirkegjængere. Men nu er De en Frasalden, og jeg ved vel, at det er Deres Hensigt at gjøre os alle til Protestanter. Min Families Tro er allerede undergravet, og selv føler jeg mig ude af Stand til at gjendrive Deres Sophistrier og modstaa Deres Omvendelsesforsøg. Jeg øjner ikke mere end en Udvej til at komme bort fra Deres daarlige Indflydelse og nedbrydende Eksempel, og det er ved at komme saa langt bort fra Dem, at jeg aldrig mere skal saa høre noget til Dem. Naar der ligger en hel Verdensdel mellem os kan jeg vel ikke have mere at frygte af Deres Projekthmageri. Om jeg end mister min Formue, saa haaber jeg dog at kunne redde min Tro. Og skal jeg dø paa det fjerne Vestens Prærier, saa vil Gud, som ved, hvorfor jeg er rejst did, give mig og mine et bedre Liv hinsides."

Skjønt mit Hjerte blødte ved denne kjære Vens beklagelige Illusioner, kunde jeg dog ikke lade være med at beundre hans ædle Følelser. Jeg forlod ham, men Nat og Dag frembar jeg ham og hans Familie for Gud i mine Bønner. Efter denne Samtale holdt jeg endnu mere af ham end før. Nogle Dage før hans Afreise besøgte jeg ham for sidste Gang. Jeg bragte ham da en Bibel (Sachys romersk-katholske Udgave) og sagde til ham: „Min kjære Goyette, modtag denne Bibel som et sidste Bevis paa vort lange Venstabs. Den er udgivet af Deres Kirke, saa de har Lov til at læse i den." Han saa da paa mig med alle Tegn paa Opbragthed i sit Ansigt, og svarede: „Det er fordi De har læst for meget i denne farlige Bog, at De nu er fortabt. Jeg vil aldrig læse i den, behold den kun selv."

Disse Ord traf mig som et tveægget Sverd. Jeg faldt paa Knæ ved den ulykkelige Vens Fødder, og medens Taarerne strømmede ned ad mine Kinder, sagde jeg: „Kjære Goyette afflaa for Guds Skyld ikke en saadan Gave. Det er vor Herres Jesu Christi Testamente, forkast det ikke." Ved Guds store Naade tog min Ven det med skjælvende Hænder, og med Taarer skiltes vi derpaa ad. Et Par Dage senere rejste han til Oregon og i mange Aar hørte jeg nu intet til ham, uden at han ganske rigtig var blevet fuldstændig udplyndret undervejs af Indianerne.

Men jeg lod dog ikke nogen Dag hengaa uden at opsende varme Forbønner til Naadestolen for denne interessante Familie.

Hvorledes kan jeg beskrive min Glæde, da jeg endelig 12 Aar senere fik et Brev fra ham, hvori han siger: „Hjælp os at takke Herren for hans store Naade mod os og vor Familie. Vi har læst i den dyrebare Bibel, som De gav os da vi rejste fra Kankakee, og ved Læsningen har Guds frelsende Kjærlighed i Jesus Kristus naaet frem til os. Vi har opdaget Pavedommets affhyelige Bildfarelser og vi har opgivet at tro paa dem. Det er ikke ved Præsterne eller ved Pavens Afguder vi skal blive frelst, men det er ved Jesus alene. Ikke blot vi og vor Familie har forladt Pavekirken, men en hel Del franske Familier, som bor rundt omkring os, er blevne rokkede i sin Tro paa den katholske Kirke ved Hjælp af denne samme Bibel. De siger, at hvis de bare vilde komme og prædike for dem, saa vilde de ogsaa modtage Evangeliet som sin eneste Ledesnor i Livet. Kan De ikke komme selv eller sende os en Missionær, thi vi er som Gaar uden Hyrde.“

Jeg kan ikke finde Ord til at udtrykke min Glæde over disse herlige Efterretninger. I mit Svar lovede jeg dem et Besøg, hvis det stod i min Magt. Enten skulde jeg selv komme, eller jeg skulde sende dem en af vore Missionærer. Men uovervindelige Hindringer havde gjentagne Gange umuliggjort Udførelsen af min Hensigt.

Men nu da Lægen af Sundhedshensyn raadede mig til en Rejse til det Stille Hav, var en af mine Hovedgrunde til at foretage denne Rejse, at den maaske kunde give mig den forønskede Anledning til at besøge denne Familie. Da jeg først var i San Francisco, behøvede jeg kun at rejse 5 à 6 Dage nordover paa de storartede Pacific-Dampbaade, og saa vilde jeg kunne blive landsat ganske nær det Sted, hvor de havde flaaet sig ned i Haab om aldrig mere at skulle saa høre noget om den frastaldne Chiniquy og være langt borte fra hans nedbrydende Indflydelse. Aldrig vil jeg kunne beskrive deres og min Glæde, da jeg traadte ind i deres lykkelige Hjem og knælede ned med dem for at takke Gud for de store Ting han havde gjort for dem. Tretten Dage tilbragte jeg her blandt mine Landsmænd, idet jeg gik med mit glade Budskab fra Hus til Hus, og jeg overdriver ikke, naar jeg siger, at dette var blandt de lykkeligste Dage i mit Liv. Vejene var meget daarlige i disse nye Landsdele, saa jeg maatte for Størstedelen gaa tilfods. Men ingen kan forestille sig, hvor behageligt det var at gaa gjennem disse kjæmpemæssige Skove, hvis Fyrretræer maalte 25 Fod i Diameter, og hvis Harpiz fyldte Luften med en saadan Vellugt, at jeg uafsladelig maatte standse for at indaande og nyde den.

Flere Gange førte min Vej mig forbi Cocoliz Elven, hvor jeg kun behøvede at kaste mit Snøre ud for at fange den udmærkede Orret, der overalt var en kjærkommen Gave i de Familier, hvor jeg gik hen. Var det ikke aldeles som i Apostlernes Dage, naar jeg saaledes ved Solnedgang bankede paa disse mine kjære Landsmænds Døre, med Bibelen i min højre Haand og et Knippe Fisk i min venstre? Hvilke herlige Timer, jeg burde heller sige Nætter, tilbringe jeg nu med at udlægge Skrifterne og forklare dem Guds Naade, at Han saa elskede Verden, at Han sendte sin enbaarne Søn for at frelse os ved hans Død paa Golgatha. Disse Familiers aandeløse Opmærksomhed og uidsigelige Glæde ved at modtage denne ensfoldige og dog saa ophøjede Rundskab, var rørende. Og naar de saa ofte langt over Midnat, kom med deres Spørgsmaal: „Hvad kan vi gjøre for at blive salig? — Vi vil forjage alle Roms Vildfarelser for bestandig, og modtage Jesus som vor eneste Frelse. Lad Jesus saa rense os med sit Blod og gjøre os evig lyttelige ved sit Ord.“ Ja, naar deres indttengende Ord og deres Glædetaarer viste mig, at Frelsen var vederfaret dette Hus saaledes som forud hos Zachæus, kan man da forundre sig over, at jeg var som ude af mig selv af Glæde og Fryd!

19de Kapitel.

Samofulu.

Jeg forlod San Francisco for at rejse til Australien den 2. September. Jeg gik ombord paa det storartede Skib „City of Sydney“, hvis Maskine havde 3000 Hestekræfter og som førtes af Kaptain Dearham, en af de mest dannede Mænd og modigste Sømand, som nogensinde førte et Skib. Der var 350 Passagerer, og deraf 150 paa første Plads.

Rejsen fra San Francisco til Australien er over 7000 engl. Mile lang, og Rejsen har allerede kostet utallige Menneskers Liv, da den er meget farefuld i mere end en Henseende. Forgjæves vabner den Rejsende sig med Mod og haaber det bedste. Naar det endelig bærer afsted, farer dog Grindringen

om tidligere Forlis, Storme og frygtelige Dødskampe som stræktindgydende Syner gjennem hans Sjæl.

Langsomt forlader det kjæmpestore Skib Bryggen, og majestætisk fløyer det Bølgerne paa sin Vej ud mod det mægtige Ocean. Paa mindre end en halv Time havde vi passeret the golden gates, de gyldne Porte foran San Franciscos udmærkede Havn.

Honolulu, hvorhen vi kom den 9de og blev i 10 Timer, er overjat „Pacifichavets Paradis“, og Byen fortjener dette Navn. Efter i syv Dage kun at have set Himmel og Hav, føler den Reisende uudsigelig Glæde ved endelig at naa frem til Honolulu, dette Paradis paa Jorden, som Gud har lagt her midt ude i Havet. Vort Skib maatte gaa meget nær ind under Korallrevene, mod hvilke Bølgerne bryder med Tordenrøst fra det ene Nar til det andet, før vi kom ind i det smalle Sund, der fører ind til Havnen.

„De fortalte mig“, sagde jeg til en Herre fra Honolulu, som rejste sammen med mig, „at der idetmindste var 15000 Indbyggere i Deres By; men hvor er Husene, hvori alle disse Mennesker bor? Med Undtagelse af to Kirketaaerne, ser jeg intet uden Træer?“ Han svarede smilende: „Deri har De Ret, — vore Huse er usynlige. De er saa overvokkede af Blomster og Slyngeplanter, og omgivne af styggefulde Frugttræer, at De ikke kan saa Dje paa dem. Men kom iland, saa finder De dem nok“. Og dette viste sig at være sandt. Husene var ligesom Fuglereder, vel skjulte i hele Skove af Fuchsia, Roser, Apelsintræer og Kokospalmer, og hvad de nu hedder alle disse herlige Træer og Planter. Dejlige By med dine lykkelige Hjem! Straalende og duftende Blomster fra alle Himmelegne forener sig om at smykke denne Oceanets Perle.

Hvert Menneske, man møder i denne By, har et Smil i sine Dine, et godt Ord paa sine Læber og et velment Dufte i sit Hjerte. Jeg har aldrig seet saadanne straalende Ansigter, hørt saadan fornøjet Latter eller følt min Haand blive trykket med saa megen ægte Hjertevarme som her i Honolulu. Luften er saa ren, saa krydret af Blomsterduft fra Fjeldene og saa frisk fra det salte Hav. Disse Frugter, disse Blomster, disse Farver, alt fristede mig til at sige med Peter: „Her er godt at være, lad os bygge os en Hytte her“.

Man siger, at disse Ogrupper er opdagede af Kaptain Cook i 1778. Men det er fuldstændig bevisst, at de usofærdede spanffe Sömænd Quiros og Manita, allerede kjendte og besøgt dem i 1696. Det er imidlertid ogsaa sikkert at den berømte Kaptain Cook blev dræbt paa den ene af disse Øer, Hawaii, den 14de Februar 1779, nogle saa Dage efterat han havde ind-

vilget i at lade de hedenste Indbyggere tilbede sig som Gud i deres Templer. Men om end disse Der er mærkelige paa Grund af sin uforlignelige Skjønhed, sit helsebringende Klima, sin utrolig frugtbare Jordbund, sin Righoldighed paa sjældne Frugter og Bæster, uovertræffelige Landstaber og forfærdelige, ofte daglige vulkanste Udbrud, saa er de dog endnu mere mærkelige paa grund af det storartede evangeliske Arbejde, der er udført paa dem, og hvorved de er blevne Kristne, medens de for knapt 70 Aar siden endnu alle sad i det dybeste hedenste Mørke. Dette Folks Omvendelseshistorie er et af de mærkeligste Blade i Kristi Kirkes Historie. Jeg fik Anledning til at besøge en af denne Nations Apostle, den ærværdige Mr. S. C. Damon og fra denne Mands Læber hørte jeg Enkelthederne ved denne mærkværdige aandelige Omvæltning.

Ikke alene var disse Obeboere selv blevne omvendte til Kristendommen, men ved Guds Naade blev de ogsaa Redstaber til at omvende Beboerne paa alle de utallige polynesiske Der. Mange af dem er blevet Evangeliets Forkyndere og har gennemgaaet store Farer for at bringe det glade Budskab til de idetmindste 50 Der, som laa rundt om deres eget Hjem, og de har udrettet store Ting for Guds Rige. Skjønt mit Ophold i Honolulu var saa kort, anser jeg det dog som et stort Privilegium at have faaet stiftet Bekendtskab med flere af disse Missionærer, hvis Arbejde har baaret saa rige Frugter.

Der er et Universitet i Honolulu, hvor mange Indfødte er oplært til Præster, og mange af dem har gjort sig bemærkede ved stor Veltalenhed og alvorlig Fromhed.

20de Kapitel.

Over Pacifichavet. Farer paa Dybet.

Hvor man færdes i Verden kan man være vis paa i Psalmerne at finde de mest slaaende og praktiske Tanker, passende for Øjeblikkets Behov. Men det er dog især, naar man „farer ud paa Havet i Skibe og udretter sin Gjerning paa store Bande“ (Psalm. 107, 23), at jeg vil bede enhver om at tage

med sig Psalmerne's Bog. I den vil han ikke alene finde en trofast Raadgiver, men tillige den mest interessante Ven og Følgevend.

Ved Guds store Naade naaede vi velbeholdne frem til Sydney, en af de herligste Havne i hele Verden.

Vor Rejse var meget hurtig, og vilde have været saa behagelig som mulig hvis vi ikke 300 engl. Mile fra Kysten var blevene overfaldne af en Hvirvelvind, som nær havde lagt os i en vaad Grav.

Indtil da havde vi hele Tiden haft godt Vejr og god Vind. Selv da vi krydsede Troperne og passerede Equator havde vi kun Medbør og godt Vejr. Vi havde ikke en eneste Dag den stærke Hede, som alle Reisende frygter saa meget.

Men da vi naaede mellem den 34. og 35. sydlige Breddegrad blev Himmelen overskyet, og Lyn og Torden, saadan som jeg aldrig havde set og hørt, fulgt af de voldsomste Regnstyl, forberedte os paa, at vore Solskinsdage nu var forbi, og at vi maatte forberede os paa nye Fremtidsudsigter. Det var høist sandsynlig at vi netop var truffet op i en af de forfærdelige Jevndøgnstorme, der frygtes ligesaameget af den veirbidte Sømand, som af den Reisende.

Den 28de ved 3-Tiden begyndte vort gode Skib at stønne og stampe mod de forfærdelige Bølgestød paa en Maade, som kunde ramme det tappreste Hjerte med Skæk. Det stejlede mod de frygtelige Bølger og styrtede sig ned i de gabende Afgrunde mellem Bølgebjergene. Snart var det absolut umuligt for nogen at staa paa sine Fødder; var man ikke bundet fast eller holdt sig frampagtig fast i en eller anden uroffelig Gjenstand, blev man ubønhørlig kastet omkuld.

Skønt jeg havde set temmelig store Bølger paa mine to Rejser til Europa, saa kunde de ikke sammenlignes med disse Bjerge af Vand, der styrtede sig over os med umodstaaelig Kraft og øredøvende Brag. Og jo værre Stormen rasede omkring os des mere ophøjet og storlagent blev Synet af de rasende Elementers Kamp. Jeg fik en Tid Lov til at holde en Dør aaben mod Skibets Væside, for at jeg af Hjertens Lyst kunde fryde mig over denne forfærdelige Storms uudsigelige Storflagenhed og skrækindgydende Herlighed.

Under den sidste store Uenighed angaaende Instrumentalmusik, som udfjæmpedes inden den kanadisk presbyterianiske Kirke, sagde en af Opponenterne, at Gud øiensynlig kun havde skabt ét Instrument, hvormed Han vilde loves og prises, og det var den menneskelige Stemme. Jeg tvivler ikke paa, at denne gode Broder vilde have stiftet Mening, hvis han nu havde været med mig paa vort Skib. Thi Skibet syntes pludselig at have faaet

utallige Stemmer, hvert Tong og hver Taffel havde en Stemme, hver Bølge havde en Stemme, hvert Tordenbrag havde en Stemme, hvormed de fortalte os om Guds Magt og Majestæt, saaledes som ingen menneskelig Stemme kunde have talt derom.

Da alle disse Naturens Stemmer, den hylende Storm, den rullende Torden, de sukkende Bølger, det pibende Tongværk, Skibets knagende Røer, og Lyden af Møblerne i Spisesalen, der knustes, medens de kastedes hid og did i det rullende Skib, da alle disse Stemmer forenede sig, gav det Gjenlyd i vor Sjæls Jnderste og Guds uimodstaaelige og uendelige Magt blev aabenbaret for os paa en Maade, som ingen menneskelig Røst kunde have kundgjort os den. Maatte man ikke meget mere tænke sig, at Guds Engle greb i Naturens stemte Streng og sang med Psalmisten (Ps. 77, 14 ff.):

O, Gud, i Hellighed er din Vej.
Hvo er en Gud, stor som Elohim?
Du er den Gud, som gjør Undere;
Du har kundgjort din Styrke blandt Folkene.
Du udløste ved din Arm, dit Folk,
Jakobs og Josef's Børn, Sela.

Bændene saa Dig, o, Gud,
Bændene saa Dig, de bævede;
Ja Bænddybene skjalv,
Stjerne øste ud Vand,
Himlene lod sin Røst høre,
Ja, dine Pile sløj hid og did.

Din Tordens Røst lod i Stormhvirvel
Lyn oplyste Jorderiget.
Jorden bævede og skjalv.
Gjennem Havet gik din Vej,
Og dine Stier gennem store Bænd,
Og dine Fodspor blev ikke kjendte.

Jeg har aldrig følt, som da, hvor forskjellig vor Dom blir over den samme Ting efter som vi ser den fra forskjellige Synspunkter. Bort prægtige Skib, som havde set saa stort ud med sine 334 Fods Længde og som var saa stærkt, bygget helt og holdent af Jern, og lignede en Havjette, da vi gik ombord i San Franciscos Havn, saa nu ud som en Halmviss, da Pacifikhavets Bølger kastede det hid og did og angreb det fra alle Kanter. Det blev snart klart for alle og enhver, at vi var i overhængende Fare for at gaa under. Hvert Øjeblik ventede vi, at en eller anden Del af Maskinen skulde svigte eller at Skrueakselen skulde gaa af. Kl. 4 om Morgenen blev jeg af en Bølge stykket tværs over Dækket, og da jeg saa kravlede

ned i min Røhyt for at bytte Klæder, fandt jeg mine Kufferter flydende om derinde, som om de havde været ude i en Elv.

Kapteinen lod nu Skibet forandre Kurs, saa vi skulde saa Bølgerne for Baugen istedenfor fra Siden. Paa den Maade kunde vi bedre modstaa Vandbjergene, naar de kom rullende over os. Vi haabede først, at Stormen vilde aftage lidt med den nedgaaende Sol, hvilket ofte er Tilfældet, men deri blev vi stuffede. Ved Nattens Frembrud tiltog det forfærdelige Uvejr, og Lynene syntes mere og mere at indhylle os i en Jldtaage og Tordenens og Bølgernes Brøl og Søl bragte vort udmærkede Skib til at stejle, skjælve og bæve ved hvert nyt Angreb, som om Dødens Engel havde slaaet det med sit Hævnens Sværd. Da Solen gik ned, saa vi, hvorledes Kapteinen lod Livbaadene gøres klare, for at vi kunde have dem for Haanden, om Skibet skulde vise Tegn til at synke. Jeg vil haabe, at ikke nogen af mine Venner, som læser dette, personlig maa komme til at erfare den Skræk, vi gienngik, da denne forfærdelige Nat bredte sin mørke Kappe over os. O, hvilken sublim Skilbring det vilde blive, om jeg kunde beskrive den Høihed og det Alvor, som rummedes indenfor disse 6 Nattetimer, indtil vi ved 3-Tiden hørte Mesterens Røst: „Frygt ikke, thi jeg er med dig“. Men Ord er for fattige og kraftløse til at male disse forfærdelige, og dog paa samme Tid overmenneskelig store og gripende Scener. Hvor er ikke de Bønner, som i saadanne højtidelige Tider opsendes til Naadestolen fra Hjertets og Sjælens inderste Gjemmer, brændende og dog ydmyge og indtrængende. Og hvor lyder ikke da Frelserens Stemme som himmelsk Musik i den frelste Synders Sjæl: „Jeg gaar til min Fader for at berede Eder et Sted; jeg kommer igjen for at tage Eder til mig: hvor jeg er skal ogsaa I være.“

Fra Rejsens første Dag af, havde jeg lagt Vind paa at finde ud, hvem af alle mine mange Medrejsende Herren havde udvalgt som sine, og ved Guds Naade fandt jeg dem ogsaa. Det var ikke saa mange, men hvor ophøjet og rolig i al sin Enfoldighed var ikke deres Tro paa og Kjærlighed til Sammet, som var slagen for dem, og i hvis Blod de havde toet sine Klæder rene. Hvor mange Gange havde jeg ikke fældet Glædestaarer, naar vi hver Dag kl. 3 samledes for at opløste bedende Hænder mod Naadens Trone. Saa snart som det blev klart, at der var Fare paafærde, samledes de fleste af de oprigtige Kristne i et Hjørne i Dæksalonen og skal jeg fortælle det? Ja, da jeg befandt mig midt iblandt alle disse bedende Brødre og Søstre, da forsvandt næsten al Frygt fra min Sjæl. Men omtrent kl. 2 syntes Stormen at øge paa, og Bølgerne gjorde et sidste Forsøg paa at knuse Siderne paa Skibet, der nu var

halv fyldt med Vand. En Bølge slog med saadan Kraft mod Skibssiden, at vi alle troede, at Skibet var knust. Et lidet Bindu lige ved hvor jeg sad, blev revet op, og jeg fik derved se et af de herligste og mest gribende Syn. Havet saa bogstavelig talt ud som om det var af glødende Ild. Hver Bølge og hver Bølgekam saa ud som glødende Furrutræer, naar en hel Skov er i Brand, og Ilden i Rattens Mørke sydende fortæller deres ædle Kroner. De uophørlige Lynglimt syntes og at have forvandlet Himmelen til et Ildhav. Havets Fosforglans, der var bragt op i Overfladen og nu pistedes af Stormen, syntes at have omstabt det stille Hav til en sydende Jættegryde, fyldt med Svovel og Ild, hvori vort halvforliste Skib arbejdede uden Udsigt til at kunne reddes.

Efterat jeg havde faaet et Glimt af dette storartede og dog saa forfærdelige Syn, vendte jeg mig til mine bedende Venner og sagde: „Det er et Guds Under, at vi ikke allerede er gaaet under. Vor naadige Gud vil prøve vor Tro, men Han vil ogsaa frelse os. Lad os paany gaa til Ham i Bønnen og gjøre som Apostlerne, der takkede Herren i det Øjeblik, da de holdt paa at forgaa.“

Seg fik da høre Bønner, saadanne, som jeg aldrig har hørt dem før. I en hel Time steg der nu op mod Naadestolen saadanne Raab om Hjælp, og der var den Nat en saadan Kamp paa denne lille Plet af det stor Ocean, at Guds Kjærlighed og Naade atter gik af med Sejeren over Hans Refærdighed og Brede.

Nogle Minutter over tre sagde en ung engelsk Officersenke til mig: Mærker De ikke, at Stormen nu er mindre, og at Skibet ikke ruller saa forfærdelig som før en Time siden?“ „Ja“, svarede jeg, „Herren har hørt sine stakkels nødlidende Børns Bønner. Lad os takke ham.“

Og vi faldt paa vore Knæ, og fra vore Læber og Hjerter opsteg til Herrens Trone Davids herlige Salme 103:

Min Sjæl lovhyng Jehovah,

Og alt i mig love hans hellige Navn.

Min Sjæl lov Jehovah,

Om glem ikke alle hans Velgjerninger.

Han, som forlader al din Misgjerning,

Han, som læger alle dine Sygdomme.

Han, som forløser dit Liv fra Graven.

Han, som kroner dig med Miskundhed og Barmhertighed,

Han, som mætter din Pryd med det gode,

Saa du bliver ung igjen ligesom Ornen.

Klokken var da næsten 4 om Morgen. Tordenens truende Stemme var stilnet af, og Hvirvelvinden var svundet ind

til sin halve Styrke. Vi var alle forfrosne og udmattede. Vi gik da fra hinanden for at finde lidt Hvile.

Klokken 7 vaagnede jeg ved, at Solen skinnede varmt ind paa mig gjennem de sønderbrudte Ruder i min Kahyt. Jeg var snart paa Dækket igjen for at bestue det forræderiske Ocean, som for saa Timer siden havde været saa vel oplagt til at begrave mig under de kolde Bølger. Stjønt disse endnu gik høje nok, var det dog klart, at Han som befaler Bølgerne, og de adlyder, Han havde været nær os og hørt vore ydmyge Begjæringer.

Jeg forenede min Røst med alle Hans Stabningers: Vinden og Havet; Solen og Lyset, Himmelen og Jorden for at prise hans mægtige Navn. Derpaa gik jeg til Kapteinen for at erfare, om vort gode Skib havde lidt nogen alvorlig Skade. „Ikke stort“, svarede han, „det har trodset Stormen paa en beundringsværdig Maade. Men, at en saadan Storm kunde løse af paa saa kort Tid, er noget af det mærkværdigste jeg har set i mit Liv. Disse Jevndøgnstorme plejer i Regelen at vare tre Dage, men ofte kan de lade vort Liv svæve som i en Traad i indtil en hel Uge“. „Jasaa“, svarede jeg, — „men De var nok ikke opmærksom paa, at de havde ombord Efterkommere af hine gallilæiske Fiskere, for hvis Skyld Christus stilnede Stormen paa det gallilæiske Hav?“ „Jeg ønsker kun“, svarede han med et Smil, „at vi altid kunde have med ombord disse gallilæiske Fiskeres Efterkommere.“

21de Kapitel.

Ankomst til Australien.

Med god Bør, og ved Hjælp af de store Bølger, der øgede Skibets Fart, naaede vi Kysten ved Sidney omkring Ottetiden om Aftenen. Saa snart vi havde kastet Anker, og fik vide, at Stedets Sundhedskommission ikke tillod os at gaa iland straks, gik jeg rundt blandt Passagererne og bad dem om at samles denne sidste Søndagsaften ombord, for at høre hvad Psalmisten havde at sige os om den Storm, vi netop havde gennemgaaet. Glade lyttede de nu til Ordene i den 107de Psalme, B. 23 ff:

„De, som fore ud paa Havet i Skibe,
Som udrettede sin Gjærning paa store Bande,
De, de saa Herrens Gjærninger
Dg hans Underværker paa Dybet.

Han bød og lod en Storm rejse sig
Dg den opløste deets Vølger.
De fore op mod Himlene, de fore ned i Dybene,
Deres Sjæl blev modløs i Ulykken.

De omtumlede og ravede som den drukne,
Dg al dens Visdom blev opslugt.
Da raabte de til Jehovah i sin Nød,
Dg af deres Trængsler førte han dem ud.

Han lod Stormen blive til Stille,
Dg dens Vølger taug.
Dg de glædede sig over, at de lagde sig,
Dg han førte dem til den Havn, de ønskede.

De skulle prise Jehovah for hans Miskundhed
Dg hans Undergjærninger for Menneskenes Børn,
Dg ophøje ham i Folkets Forsamling,
Dg love ham der, hvor de gamle sidde.“

Jeg har aldrig set noget der lignede de dybe Indtryk, som disse Ord fra den guddommelige Bog gjorde paa alle mine Rejsesæller, som med mig netop var undslupne fra den vaade Grav. Jøder og Kristne, Katholiker og Protestanter, Atheister og Bantro, enedes i denne Stund om at love Herren og synge til hans Ære Sanfets vakre Sange.

Vort gode Skib fastede Anker i den rolige og prægtige Havn Port Jackson den 29de September Dagen efter at vi paa en saa mærkværdig Maade var bleven frelst fra Døden i de vrede Vølger. Efterat vi havde affluttet vor Takke-Gudstjeneste trak jeg mig Kl. 10½ tilbage til min Kahyt men blev forbauset ved langt borte at høre en stor Menneftemasse synge den dejlige Salme:

Ser I, ser I tegnet Venner
Højt paa Himlens Hvalv.
Herren os Forstærkning sender
Jesus melder selv:
Holder Stansen, se jeg kommer!

Mine Vinduer stod aabne, og da disse Ord lød hen over den stille Sø, gjentaget paany og paany af Ekkoet fra de om-
liggende Højder, blev min Sjæl gjennembævet af en saadan

Overraskelse og Glæde, at ingen Ord kan udtrykke, hvad der rørte sig hos mig.

Hvad kan det betyde, tænkte jeg; thi Stemmerne kom nærmere og nærmere, og Omkvædet blev gjentaget af flere hundrede fuldtonende Stemmer:

„Holder Skansen, se jeg kommer!
Salige Signal!
Bed din Naade, Verdens Dommer
Holde den vi skal!“

Bludselig stansede Sangen, og jeg hørte en skarp Piben, som forkyndte, at et Skib nærmede sig. Da den sorte Skygge af det ukjendte Skib kun var 50 Fod fra os, opstod der en dgb Stilhed ovenpaa al Rammelen og Pibningen. Hver og en ombord paa vort Skib var paa Dæk og holdt sine Øjne skarpt fæstede paa det mørke Skib, der vuggede sig paa vor Læbordside, og enhver hvilede til sin Nabo: „Hvad kan dette betyde! Er vi ikke endnu 7 Mile fra Sidney?“ Da hørt en høj Stemme: „Er Fader Chiniquy ombord?“ og tyve Stemmer svarede: „Jo, Fader Chiniquy er ombord!“

„Bed ham om at træde frem; hans Venner i Sidney længes efter at se ham,“ svarede den fremmede Stemme. „Vi er kommen ud med dette Dampskib for at byde ham et første Velkommen.“

„Gud velsigne Eder alle, I ædle Kristne fra Sidney“, raabte jeg over til dem. Her er jeg for at takke Eder for Eders Kjærlighed mod Eders gamle ukjendte Ven, Chiniquy.“

„Kjender Du ikke Din gamle Vens Stemme,“ lød det fra det andet Skib: „Gjenkjender Du ikke George Sutherlands Røst.“

„Jo, det gjør jeg, kjære, gode Ven, og jeg velsigner Dig for alt, hvad Du har gjort for mig og mit kjære Missionsarbejde“*).

„Men det er ikke nok, at vi hører Dem, vi maa ogsaa se Dem,“ raabte flere Stemmer. „Skaf Lys rundt hans Hoved, at vi faar se ham!“

*) Det var Pastor George Sutherland, som under Hungersnøden 1858 sendte 500 Dollars fra Prince Edwards Verne til Hjælp for min Menighed (se Side 8). Siden var han bleven forflyttet til en Menighed i Australien. Og i 1878, da jeg forberedte mig paa at rejse til det stille Ocean for at styrke min Helse, modtog jeg fra samme Pastor Georg Sutherland, Præst i en af de rigeste og indflydelsesrigeste Menigheder i Sydney. Han indbyd mig i de australske Protestanters Navn om at komme og besøge Australien. Brevet indeholdt en Bantjanvisning paa 500 Dollars til Hjælp for Rejsendgifter.

Straks bragte nogle af de venlige Opvartere flere store Lygter, som de holdt rundt mit Hoved.

„Godt, godt,“ raabte flere hundrede Stemmer, „nu er vi tilfredse. Vi har set Dem, og det var det vi vilde. Nu kan De trænge Hvile efter den forfærdelige Storm, men imorgen skal vi være nede paa Rajen og byde Dem nok et australsk Velkommen. God Nat og Gud være med Dem.“

22de Kapitel.

Virksomhed i Australien.

Fire Maanedere var hængaaet siden jeg steg i Land i Sidney, og ved Guds store Naade var min legemlige Helbred blevet saa fuldstændig gjenoprettet, at jeg havde kunnet holde 82 Foredrag og 50 Prædikener i denne Tid.

I dette ejendommelige sydlige Land synes alt at arbejde efter Love, ganske modsatte af dem der gjælder paa den nordlige Halvkugle. Dette anstrængende Arbejde skulde man tro havde været formeget for mig, men det modsatte var Tilfældet. Den rene Luft, vi indaandede, og den Duft, der udstømmede fra disse evig grønne Skove og disse altid duftende Blomster, den Balsam, der steg os imøde fra disse fortryllende Haver, som badede sig i et evig Foraars Sol og Lys, alt dette gav mig nyt Mod og nye Kræfter, saa mit 70de Aar svandt hen uden at jeg mærkede dets sædvanlige Byrde. Det eneste, jeg ikke helt ud kunde nyde var at se og føle Thermometerets stadige Hvide, idet det jevnlig viste fra 140—143 Gr. Fahrenheit i Solen og 110 i Skyggen. Saadan en Hede forekommer vel mine Læsere næsten utrolig, og jeg vilde selv næppe have troet det muligt, hvis jeg ikke havde oplevet det. Men mærkelig nok var denne ophedede Atmosfære, der vilde have dræbt Folk i Canada, slet ikke utaalelig her.

Det var imidlertid min Hensigt at rejse til et kjøligere Sted paa det australske Fastland, og da jeg havde modtaget mange venlige Indbydelsler til at besøge de store Byer Melbourne, Ballarat, Grelong og Adelaide, besluttede jeg mig at

benytte mig deraf for at lære den sydlige Verdensdel nærmere at kjende. Disse Egne laa henved 800 engl. Mile nærmere ved Sydpolens evige Is og Sne, og man havde sagt mig, at intet kunde maale sig med de sydlige Havvinde, naar det gjaldt en Luft, der kunde gjengive Folk deres Sundhed.

Jeg tænkte nu at vende tilbage til Ny Syd Wales ved Enden af den australske Sommer, saaledes at jeg kom tilbage til Sidney ved Slutningen af April eller Maj. Her nede er Sommeren nemlig December, Januar og Februar, Høstmaanederne Marts, April og Maj, og Vaarmaanederne September, Oktober og November. Hvor Verden syntes at have vendt op og ned paa sig for Canadas landflygtige Søn.

Jeg kan ikke finde Plads til at fortælle alt, hvad jeg saa af Guds store Naade mod flere af de romersk-katholske, som hørte mine Foredrag i Sidney. Jeg vil her kun give et Eksempel.

En dannet katholsk Dame var af Nysgjerrighed kommen for at høre mit andet Foredrag om Drebigten, tiltrods for, at hendes Sjælesorger paa det stærkeste havde forbudt hende det. Hun kom forklædt, for ikke at ses af Præsternes Spioner, der var sat ved Dørene, forat optegne Navnene paa Kirkens ulydige Børn, som gik for at høre mig. Hun lyttede med aandeløs Opmærksomhed fra først til sidst, skjøndt hun sad trangt og indelukket mellem Mængden. Men istedetfor at smile og le, som saa mange omkring hende, græd hun hele Tiden, thi hendes egne Erfaringer om Drebigtens Bedrøftelighed blev her næsten Ord for Ord gjentaget for hende.

Da hun kom hjem, faldt hun paa Knæ, tog Bibelen og læste de Kapitler, som jeg havde citeret. Hun fandt, at alt, hvad jeg havde sagt, var sandt, og at det ikke var ved en staffels syndig Mands Fødder, men ved Lammets Fod, man skulde knæle for at finde Fred, Liv og Tilgivelse. Hun trængte ingen til at oplyse sig om, at saa langt fra at komme rensket og helliggjort fra Skriftestolen, var hun altid kun endnu mere skyldbetyngt og elendig paagrund af alle de Spørgsmaal, hun havde maattet høre paa og besvare. Efter nogle Dages Angest, Taarer og Bønner fik Guds Røst i hendes Indre en saadan Magt over hende, at hun besluttede at følge mit Raad, at vende sig til Kristus og til Ham alene for at saa Fred og Tilgivelse, og hun fik nu med Maria Magdalene erfare hans Ord: „Dine Synder er Dig tilgivne“.

Hendes Glæde og Lykke var uudsigelig, da hun først oplevede denne nye Fødsel. Der var kun en Ting, som var et Skaar i hendes Glæde. Hvad vilde hendes elskede Søster Emma, der var en ivrig og oprigtig Katholik, hvad vilde hun sige til denne Forandring.

Nogle Dage senere kom hendes Søster for at besøge hende. Efter nogle Minutters Samtale sagde Emma: „Min kjære Marie, jeg maa faa Lov at spørge Dig, hvorfor Du er saa underlig forlegen mod mig. Skjønt Du har modtaget mig med Din sædvanlige Kjærlighed og Venlighed, er der dog noget fremmed i Din Stemme og Din Maade at være paa, som jeg ikke kan forstaa. Du ser urolig og bekymret ud, — fortæl mig, hvad der er i Vejen med Dig.“

„Du tager ikke Fejl, kjære Emma; for første Gang i mit Liv er jeg lidt forknøyt overfor Dig. Jeg har en Hemmelighed paa Hjertet, som jeg frygter for, vil kunne stille os ad. Men jeg har bedet vor naadige Fader i Himmelen om, at Han vil føre Dig, som Han har ført mig, og jeg haaber og tror, at Han vil høre min Bøn. Jeg er ikke længer Katholik. Jeg har for bestandig forladt vor Kirke, for at lyde og følge Kristus, og Ham alene.“

„Er det muligt“, raabte Emma, „og naar er denne Forandring indtraadt.“

„Siden jeg hørte Pastor Chiniquys Foredrag forrige Uge. Alt hvad han fortalte om den forfærdelige Drebtig, kjender jeg af egen Erfaring, saa jeg tror, han ogsaa i de andre Stykker taler sandt og ærligt. Jeg har læst Evangeliet med yderste Flid i hele den forløbne Uge, og jeg har alvorlig bedet al god Gaves Giver om at styre og vejlede mig og jeg føler, at jeg har den rette Tro, naar jeg sætter al min Tillid til Ham, der paa Golgata hengav sit Liv og Blod for at frelse min Sjæl.“

„Gud den Almægtige være lovet“, raabte Emma, medens Glædestaarer trillede nedad hendes Kinder. „Jeg var paa samme Foredrag og oplevede aldeles det samme, som Du. Ogsaa jeg har opgivet Rom, og har ved vor kjære Frelseres Fødder fundet den Glæde og Fred, som overgaar al Forstand.“

De to Søstre faldt hinanden om Halsen, og takkede og lovede under Glædestaarer Frelseren, som ved sit Ord og sit Blod havde frigjort dem.

*

*

*

Chiniquy giver i sin Bog en udførlig Beretning om de voldsomme Forfølgelser, han maatte gennemgaa, og hans protestantiske Venner med ham, under hans toaarige Besøg i Australien. Vi meddeler i dets Sted hans korte Beretning om denne Del af hans Virksomhed, fra den lille Bog, som han udsendte mod en Irlander, Kentucky Ven, der havde søgt at bevise, „at ingen respektabel Protestant vilde have noget at gøre med ham“:

Jeg tilbragte to Aar, fra 1878 til 1880, i Australien, Tasmanien og Ny Zeland. I al den Tid overøste de prote-

stantiste Præster og Menigheder mig med offentlige og private Beviser paa kristelig Agtelse og Velvilje. Jeg tør sige, at de førte mig i Triumf fra den ene Ydergrænse til den anden i det store Land. Da man fra paalidelig Rilde vidste, at der var en Sammenstørelse blandt Katholikerne for at dræbe mig, satte de en Vagt, bestaaende af 12—20 Mand for at beskytte mig, og dette gjorde de næsten hver Nat i mere end et Aar. Flere Gange maatte de kjæmpe som Løver, og flere af dem blev saarede i Kampen mod Katholiker, der var sendt af sine Præster for at dræbe mig. Jeg holdt 700 Taler, Foredrag og Prædikener for disse kjære protestantiske Venner, som Gud havde givet mig i dette fjerne Land, og de gav mig 40,000 Dollars til min Virksomhed i Canada og Amerika, som Tegn paa sine venlige Følelser for mig. Af Enkeltheder i denne Virksomhed i Australien beretter Chiniquy følgende:

I Paramenta i Nærheden af Sidney blev jeg, efter at have holdt et Foredrag, angrebet med Stenkast af romerske Katholiker. En Sten traf mig saa haardt i Venet, at jeg troede det var brækket, og jeg kunde i flere Dage ikke gaa.

I Ny Syd-Wales blev jeg engang anfaldt med Pisse- og Stokkeslag, saa at min Ryg i lang Tid fremviste Mærkerne deraf.

Da jeg 1. April 1879 prædikede i Kirken i Horsham i Ny Syd-Wales, stormede Katholikerne ind i Kirken med Dolke og Pistoler i Hænderne, idet de raabte:

„Dræb ham, dræb ham!“

Under den Forvirring, som opstod, lykkedes det mig at undkomme gennem en hemmelig Dør, og derefter maatte jeg krybe paa alle fire gennem en Grøft, for at mine Fjender ikke skulde opdage mig. Grøften var dybere end jeg havde tænkt. — Stadig hørte jeg Raab: Hvor er han? Hvor er han? Og ikke langt fra mig hoppede oftere Forsølgerne over Grøften. Det var en halv Fjerdingvej jeg havde at krybe. Jeg kunde neppe drage Pusten, da jeg kom frem, mere lig en Padde end et Menneske.

I Ballarat i samme Provins var der tre Gange Dødsforsøg paa det Hus, hvor jeg boede. Pastor Inglis, en af Byens bedste Prædikanter, var en af de mange, som ved denne Leilighed blev saaret, og Pastor Quichs Hustru var nær bleven dræbt.

I samme By stod jeg en Dag paa Jernbanestationen og ventede paa et Tog, da en velklædt Dame kom lige hen til mig og spyttede mig i Ansigtet. Hun løb strax sin Vej; men en Politibetjent skyndte sig efter hende og indhentede hende. Han førte hende tilbage til mig og spurgte, hvad han skulde gøre med hende.

„Lad hende gaa“, sagde jeg. „Hun har ikke fundet paa

dette af sig selv. Det er hendes Skriftefader, som har sagt hende, at hun vilde gjøre en god Gjerning ved saaledes at fornærme mig".

Og Politibetjenten lod hende gaa, til stor Skuffelse for Mængden, som havde samlet sig om os.

Dagen efter blev jeg i Castlemain haardt saaret i Hovedet, da jeg gik hjem fra et Foredrag. En Præst, som gik ved Siden af mig, blev ligeledes saaret.

I Geelong gjordes der igjen et Forsøg paa at stene mig, og jeg undkom med Nød og næppe.

Da jeg i 1879 holdt Foredrag i Melbourne, fik jeg fra Tasmanien et Brev, undertegnet af tolv protestantiske Præster. Det lod saa:

"Vi trænger høilig Deres Nærværelse; thi skjønt Størstedelen af Indbyggernes er Protestanter, er det Katholikerne, som styrer her og de regjerer os med Jernscepter. Guvernøren er Katholik. Vi saa gjerne, De kom hid; men vi vover ikke at bede Dem derom, da vi med Bestemthed ved, at Deres Liv Dag og Nat vilde være i Fare. Katholikerne har svoret at dræbe Dem, og vi har al Grund til at tro, at de vil udføre deres Trudsler. Men skjønt vi ikke vover at overtale Dem til at komme, kan vi forsikre Dem, at de her vil finde et stort Birkeselt, og at vi med vore Menigheder af al Magt vil staa Dem bi".

Jeg svarede: „Er vi ikke Kristi Stridsmænd, og maa vi ikke være rede til at dø for ham, ligesom han døde for os? Jeg kommer"

Jeg havde næppe begyndt min første Forelæsning i Hobart Town, før Katholikerne brød Dørene op til Salen og styrtede henimod mig, svingende deres Vaaben og raabte: „Dræb ham, dræb ham!" De var kun nogle faa Skridt fra mig, da Tilhørerne kom mig til Hjælp, og en frygtelig Kamp opstod, under hvilken mange saaredes. Uroftisterne blev overmandede, og den katholske Guvernør blev nødt til at tilkalde militær Hjælp for at beskytte mig de Dage, jeg var i Byen.

Da jeg en mørk Nat forlod Dampskibet, som havde ført mig op ad Ottawafloeden, for at tage videre med Toget, blev der skudt efter mig to Gange, og Ruglerne hvinede hver Gang lige forbi mit Hoved.

Naar jeg omtaler alle de Forsøg, der er blevne gjort paa at tage mit Liv, sfer det, forat Læseren med mig skal takke og prise Herren, fordi han saa naadig har frelst mig fra Fjendernes Hænder. Jeg kan mer end noget andet Menneske sige med Profeten: „Herren er min Hyrde; mig skal intet fattes". Og med Paulus kunde jeg ofte sige: „Vi som trænges paa alle Maader, men ikke forsage; tvivlende, men ikke fortvivlende;

forfulgte, men ikke forladte; nedslagne, men ikke fortabte; ombærende altid den Herres Jesu Død i Legemet, at og Jesu Liv maa aabenbares i vort Legeme". 2. Cor. 4. 7. ff.

Langt fra at stanse den Fremgang, mit Arbeide for Evangeliets Sag havde haft synes disse stadige Forfølgelser snarere at have fremkaldt ny Bækkelse og friskere Liv.

23 de Kapitel.

Sandheden forkyndes i Montagne. Jeg undkommer med Nød og næppe. Jeg bliver slaaet ombord paa Dampskibet, men tilgiver min Ungriber.

Den 6te August 1886 ankom jeg til Montagne, en af de interessanteste Byer paa Prince Edwards D. Bejret var herligt. Efter at Hr. Mc. Leod, hvis Gæst jeg var, havde budt mig hjertelig Velkommen, sagde han: „Der er stor Uro i Byen paa Grund af Deres Ankomst, men vi har temmelig mange Drangemænd (protestantiske Irlændere) her, og med Guds Hjælp skal vi nok beskytte Dem.“

Bed Aftenmødet var den smukke nye Kirke fyldt til Trængsel. Blandt Mængden var der mange irske Katoliker og nogle franske Canadiere. Talen handlede om Katolikernes Afgudsdyrkelse, som tilbeder en Gud gjort af ushyret Deig. Til min store Glæde kom flere Katholiker efterpaa og takkede mig og sagde: „De har sagt den rene Sandhed, vi vil ikke længer tilbede en Gud, som Præstens Tjenestepige har baget“.

Jeg takkede Gud for Følgerne af denne Tale, og mit Haab var, at mit Arbeide der paa Stedet maatte frugtbargjøres af Evangeliets Gud.

Da min Værtinde viste mig mit Værelse den Aften, bemærkede jeg, at det var meget nær ved Gaden, og at det var formeget udsat for Stenkast, om der skulde blive noget Opløb om Natten. Den gode Dame gav mig da et andet Værelse, som var bedre beskyttet. Efterat have bedet Gud bevare os om Natten, gik vi tilsæns, og Gud hørte vor Bøn.

Rloffen var omtrent 12 (det var en meget mørk Nat) da

jeg blev vækket ved en forfærdelig Larm. Vinduet i det Værelse, som den venlige Frue først havde tiltænkt mig, blev knust af et Stenkast, og Sten paa Sten slyngedes ind gennem den knuste Rude. Jeg holdt mig saa stille, som jeg kunde i mit Bagværelse, forat de ikke skulde opdage sin Fesltagelse, og der kom heldigvis ingen tilskade, da Forværelset var tomt. Læseren kan tænke sig hvor forfækkede Værtzfolkene bleve, da de den næste Morgen opdagede de sønderslaaede Ruder og alle de store Stene, der laa strøet udover Gulvet og Sengen, og som hver især var store nok til at dræbe et Menneske. Jeg maatte takke Herren, som havde givet mig den Indskydelse at sove i et andet Værelse, thi var jeg forblevet der, var jeg sikkert nok blevet dræbt. I Løbet af Formiddagen kom mine Venner for at gratulere mig med, at jeg var sluppet fra det med Livet; og vi forenede os i at takke Herren, som saa øjensynlig havde beskyttet mig. Flere af mine Venner foreslog, at vi skulde gaa Rettens Vej mod disse Mennesker, der havde villet myrde mig, men jeg forhindrede dem heri, idet jeg sagde dem, at vi intet bedre kunde gjøre for dem, end at følge Frelserens Eksempel: „Tilgive og glemme.“

Da jeg den samme Aften skulde holde et Foredrag et andet Sted, besluttede jeg at tage en Dampbaad, som jeg troede skulde gaa Kl. 12 om Middagen. Men da jeg kom ombord, viste det sig, at den ikke skulde gaa før Klokken 2. Kaptainen og Mandstabet var iland for at spise Middag, og jeg blev derfor i Ro ombord sammen med nogle faa andre Passagerer, efterat jeg først havde taget Afsked med de Venner, som havde fulgt mig paa Bryggen. Jeg tog en Stol og sad agterud paa Dækket og læste i min Bibel. Jeg havde ikke sat der længe, før en kjæmpestor Mand med et raat Ansigt kom op imod mig paa Dækket, hvor en frygtelig Gd og sagde: „Fordømte Frafaldne, dette er din sidste Time.“ Min første Tanke var, at han havde ifinde at kaste mig overbord, og jeg raabte til Gud i min Nød. Men istedet derfor løftede han sin senestærkte Arm, og gav mig et Slag, som øjensynlig var rettet imod min venstre Tinding, men som heldigvis ikke traf denne, thi ellers var jeg visstelig blevet dræbt. Slaget rammede kun Kindbenet, der er en af de stærkeste Dele paa det menneskelige Legeme. Jeg faldt bevidstløs om paa Dækket, og da jeg atter slog Øjnene op, var jeg omgivet af tre venlige Damer, der badede mit Ansigt med koldt Vand og raabte: „O Gud, o Gud, han er dræbt.“ Min Mund var fyldt med Blod og min Næse blødede voldsomt, og en af mine Tænder var brækket. En hel Skare Venner omringede mig nu og hjalp mig paa Benene igjen, idet de udtalte sin Indignation over dette lumpne Overskud.

Et Par Minutter senere ankom en ny Skare, der førte

mellem sig min haandfaste Angriber. Dette var protestantiske Irlændere, som havde arbejdet paa Rajen, og som havde set, hvorledes han slog til mig. Hurtig som Lynet bekvæmmede de sig med hver sin Stok og satte afsted efter Paven's trofaste Tjener. De overmandede ham, og tvang ham til at vende tilbage med dem, forat jeg kunde faa ham straffet, som han fortjente. Jeg svarede dem: Mine kjære Venner, naar nogen slog vor Frelser paa den ene Kind bad han da sin Fader eller sine Apostle om at straffe og slaa hans Fiender? Nej, da han var naglet til Korset af disse samme Fiender, bad han for dem og sagde: „Fader, forlad dem, thi de vide ikke hvad de gjøre.“ Det eneste vi kan gjøre for denne Mand er, at lade ham gaa, og at bede til Gud for ham, at Han maa lære ham at kjende Evangeliet's Sandhed, faa han forlader de katholske Vildfarelser, der har gjort ham saa blind og saa grusom. Giv mig hans Navn og lad ham løbe.“

De fortalte mig da, at han hed William S. Monks.

Det Sted i min Mund, hvor jeg savner en Tand, er mig et dagligt Vidnesbyrd om, hvad jeg har lidt for min kjære Frelser's Skyld, og det takker jeg Ham for.

Fra en senere foretaget Rejse til samme D, har Chiniquy i »The Christian« for 31. August 1894 berettet følgende*):

Da jeg for et Par Uger siden var paa Veien til Prince Edwards D for om muligt at sprede Evangeliet's Sandheder blandt denne smukke Ds 40,000 katholske Indbyggere, maatte jeg lægge Veien om Quebec. Mine Venner havde raadet mig til ikke at stanse i denne By, da jeg der havde været udsat for flere Mordforsøg. Men da Kapteinen sagde mig, at vi kom til at ligge over i Quebec 6 Timer, syntes jeg, at selv om det skulde gjælde Livet, maatte jeg benytte denne Anledning til at forsøge at fravriste Fienden nogle af de 100,000 Sjæle, som her træller under Paven's Nag.

Jeg gik iland, og uden at røbe, hvem jeg var, bad jeg en Bogumand kjøre mig gennem de fornemste Gader. Denne Mand havde et saa godt, aabent Ansigt og saa høfligt et Væsen, at ingen kunde se ham uden at holde af ham.

Jeg bad ham kjøre saa langsomt som muligt, og uden at lade ham ane, hvem jeg var, begyndte jeg at tale til ham om, hvor høit Gud havde elsket os, siden han havde sendt sin Søn

*) Den katholske Pastor Grüner i Bergen kalder Beretning om denne Begivenhed: „dette væmmelige Enkubrat“. (Skal formodentlig være Elaborat.)

til Verden. Den samaritaniske Kvinde lyttede ikke ivrigere til Frelserens Ord ved Jakobs Brønd end denne fjære unge Landsmand til det Guds Ord, jeg talte til ham. Han forstod, at den Gave, som her blev budt ham, var intet mindre end et evigt Liv; Glædestaarer randt ned af hans saavel som af mine Kinder, da han baade med Forstand og Hjerte tilegnede sig denne nye og herlige Sandhed, som drev Roms Bildfarelser paa Flugten. Nu sagde jeg, hvem jeg var, og efter at han havde lovet mig ikke at give slip paa den dyrebare Gave, der var bleven ham tilbuddet, bød jeg ham Farvel.

Da jeg kom tilbage til Dampskibet, fik jeg høre, at Kapteinen havde faaet Ordre til at ligge endnu tre Timer i Quebec.

Imidlertid var Vognmanden gaaet hen paa Torvet, hvor der var fuldt af Folk, og havde raabt saa høit han kunde: „Nu har jeg kjørt Pater Chiniquy en hel Time; han har lært mig Evangeliets Sandheder, og ikke for alt i Verden vilde jeg undvære dem“.

„Pater Chiniquy! Pater Chiniquy!“ raabte Mængden. „Hvor er han?“

„Ombord paa Dampskibet „Maramichi“, som ligger ved Bryggen“, svarede den unge Mand.

Da jeg en Stund efter gik frem og tilbage paa Dækket og taknemmelig tænkte paa, hvad der var hændt, blev jeg ikke lidet overrasket ved at se en Mængde Menneſker komme løbende fra Byen ned til Bryggen, hvor Dampskibet laa.

Jeg kan ikke nægte, at dette Syn først frembragte en vis Engstelse og Uro; thi blandt Mængden opdagede jeg en hel Del Præster i lange, sorte Kjoler, og jeg sagde til mig selv: „Folk har allerde faaet vide, jeg er her, og nu kommer de for at kaste mig i Floden, hvad de jo prøvede paa for nogle Aar siden“.

Men jeg tog feil. Det var Benner, som nu i Flok og Følge nærmede sig Dampskibet. Snart var Dækket fuldt, og en gammel, ærværdig Mand med graat Haar greb min Haand og sagde bevæget: „Vi fik til vor store Glæde vide, at De var her. Vi har hørt, at De nu kun prædiker Jesu Kristi Evangelium, og vi er komne for at bede Dem prædike dette ogsaa for os“.

Jeg var saa overrasket over disse Ord, og en saadan Glæde fyldte mit Hjerte, at jeg næppe kunde tro mine Dine og Øren. Det forekom mig at være en Drøm, men det var dog Virkelighed.

Bed Hjælp af nogle Planter fik jeg hurtig istand en Slags Platform, og efter at jeg havde sagt dem, hvor glad jeg var over at finde saa mange Benner i Quebec, valgte jeg til Text:

„Jeg skammer mig ikke ved Kristi Evangelium; thi det er en Guds Kraft til Salighed for hver den, som tror“, og „Saa har Gud elsket Verden, at han gav sin Søn, den enbaarne, paa det, at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv“. Med spændt Opmærksomhed og Verbødighed lyttede Forsamlingen til det Livsens Ord, jeg rakte dem. Jeg havde talt en Time, da Kapteinen, som er Katholik, kom for høflig at melde mig, at Tiden til Dampskibets Afgang var inde.“

24de Kapitel.

Et Selvforvar.

„Jeg er bleven en Daare ved at rose mig. Det er Eder, som har nødt mig dertil.“ 2. Cor. 12, 11.

J New-York Wittness angreb en pseudonym katholsk Ir-lænder, Kentucky Ben, Chiniquy, og paastod blandt andet, at „ingen respektabel Protestant vilde have noget at gjøre med den infame Apostat Chiniquy“. 6te December 1890 svarede C. paa dette Angreb med en Opjats, som siden er spredt i Tusender af Særtryk, hvori han fremsfører en Række af Kjendsgjerninger for, hvorledes han ligesaa 1859 er bleven mødt af de protestantiske Kirker i Amerika, England, Frankrig og Australien*). Det hedder her: „Da Kentucky Ben ikke har nedladt sig til at give noget Faktum til Bevis for min offentlige Degradation og Forkastelse fra Samfund og Omgang med respektable Protestanter, skal jeg udfylde dette Hul og give nogle Kjendsgjerninger, som vil vise, at ikke blot Kentucky Ben, men og Biskopperne og Præsterne i Canada med den katholske Presse i Montreal og Quebec, er ærlige (honest), naar de Dag ind og Dag ud i de forløbne 30 Aar proklamerer, at Apostaten Chiniquy er saa

*) Vi havde tænkt at optage denne Piece in extenso, med dens 16 Facta, men indskrænker os til Chiniquys Besøg i England og paa Continentet, da det øvrige her nævnte allerede er fremstillet i det foregaaende.

degraderet, at ingen respektabel Protestant vil have noget at gjøre med ham".

Aaret 1866 var Trehundredaars Jubileum for Reformationen i Scotland. En Festlighed, som Verden ikke har set Mage til, var arrangeret i Edinburgh, hvortil de mest fremragende protestantiske Præster og Lægmænd var indbudne. Comitéen for disse Indbydelsler var Doctorerne Guthrie, Cuningham og Begg. Fra dem modtog ogsaa jeg en Indbydelse. Da jeg kom ind i denne Forsamling blev der saadan Haandklap og Stampen med Fødderne, at det var umuligt for mig eller nogen anden at sige et Ord. Uagtet det var opstillet som Regel, at ingen Taler skulde tale mere end en Gang, blev jeg dog anmodet om og tvungen til at tale 3 Gange. Efter Mødet bad 400 af Præsterne mig om at holde Foredrag for deres Menigheder. Jeg anvendte da 6 Maaneder til saadan Rejsevirksomhed og modtog 25,000 Dlr. til Hjælp for min Virksomhed i America.

Da jeg holdt Foredrag i Glasgow indbød Byens rigeste Mand, John Anderson, mig til at hvile et Par Dage i hans prægtige Hus. Den anden Dag indbød han en hel Mængde af Præster og Byens fornemste Folk til en Soiré og præsenterede mig tilslut en Pung fyldt med 2000 Dlr. i Guld.

Medens jeg holdt disse Foredrag i Storbritanien, indbød den frie protestantiske Kirke i Frankrig, hvis Synode holdtes i Etienne, gennem sin berømte Præsident, Frederik Monod, mig til at deltage i Mødet. Jeg modtog Indbydelsen og talte to Gange i denne Forsamling.

Under min Virksomhed i London blev flere saakaldte receptions arrangeret for mig blandt de eminenteste Protestanter i England. Jeg skal nævne nogle af dem til Opbyggelse for Roms Biskoper og Præster, som stadig forsikrer deres Folk, at min Fornedrelse er ligesaa komplet blandt Protestanter, som blandt Katholiker. Dr. Tait, Lord Biskop af London, som snart efter blev Erkebiskop i Canterbury gav en Reception i det historiske Lambeth Palads, hvor jeg traf sammen med nogle af de mest fremragende Mænd i den protestantiske Kirke, blandt hvilke var Dr. Thomas, nu Biskop i Australien. Den anden Reception jeg skal nævne var hos Lord Gainsbourough, hvis Hustru var Dronningens fornemste Hofdame. Aftenen tilbragtes der med at rette Spørgsmaal til mig om Romerkirken og hvad Haab jeg havde, om Canada vilde følge Englands Exempel ved at afstøtte Pavenes forsmædelige Ag. Lady Gainsbourough indbød en ung Hertuginde til at gaa rundt til hendes fornemme Gjæster for at modtage Gaver til min Mission, hun bragte mig 250 Pund i Guld.

Jeg kunde nævne andre Receptions hos Lord Roden, Sir Arthur Kinnaird, M. P. for Edinburgh og mange andre, men jeg formoder at mine Læsere har faaet Bevis nok for at de katholske Præster og Biskoper saavel som Kentucky Ben er veritable Gentlemen og fuldtud ærlige, naar de forsikkrer, at ingen respektabel Protestant vil have noget med Chiniquy at gjøre siden han forlod den hellige (?) katholske (?) og apostoliske (?) romerske Kirke.

For anden Gang var jeg indbudet at komme til England i 1874, da Englands Folk ønskede at lykønske Keiser Wilhelm den 1. og Bismark for den ædle Afvisning, de havde givet Paven, da han saa plumpt havde skrevet til Keiseren, at eftersom han var døbt, burde han anse sig som Pavens aandelige Undersaet.

Et stort Møde sammendaldtes til Exeter Hall i London, hvor de bedste Talere var udvalgte til at føre Ordet og forberede den Adresse, som skulde sendes til den nydste Ambassadør for hans Keiser.

I Exeter Hall, hvor jeg i 1860 var bleven introduceret af Spurgeon, og hvor Vicekongen af Indien, John Lawrence, dengang presiderede, talte jeg tvende Gange i Nærværelse af Englands nobleste Mænd og Kvinder.

Atter igjen tilbragte jeg da 6 Maaneder i England efter Opfordring af flere Hundrede Præster og talte i 120 engelske Byer og det noble protestantiske Folk gav mig 28,000 Dls. som Udtryk for deres kristelige Sympathi med mit Arbejde for at bringe Kanada Evangeliet, hvortil anvendtes Marene 1874—78.

Da jeg i 1883 i Januar Maaned atter holdt Foredrag i London, modtog jeg et Besøg af Lord Shaftesbury, som opfordrede mig til at tale ved det store Bibelselskabets Møde den 5te Februar. Som katholsk Præst havde jeg ofte læst den ufeilhare Paves Rundskrivelser, i hvilke det forsikredes, at Bibelselskabet var en af Djævelens mest infernale Paafund, at de Mænd, som arbejdede med at udbrede Bibelen, var Satans Haandlangere, og at næst efter Djævelen var de Guds Fiender og jeg havde at tro dette netop som Kentucky Ben med alle Roms Præster har at tro det den Dag idag. Havde jeg haft en Gnist af Religion maatte jeg med Forsærdelse have afvist et Bud fra saadanne gudsforgaane Menneker især naar det kom fra en saa ond Protestant, som Lord Shaftesbury. Men af, jeg var saa fornødret, at jeg modtog Indbydelsen. Jeg holdt en Tale, som de besluttede at trykke i 100,000 Exemplarer og som blev spredt over hele Storbritanien. Ved enstemmig Beslutning valgte de mig til Væresmedlem af British and Foreign Bible Society.

Ved Besøget i England 1874 blev jeg opfordret af den episcopale Kirkes Præster til at skrive om Drebigten, for at modvirke Høifirkelighedens katholiserende Tendentier. Bogen udkom i 1874 og har oplevet 50 Oplag.

I 1884 offentliggjorde jeg 50 Aar i den katholske Kirke, som er udkommen i 20 Oplag og oversat paa italiensk, fransk, spansk, tydsk, svensk, bøhmisk og norsk-dansk.

Ved den presbyterianiske Kirkes Generalforsamling i Canada 1883 foreslog Mac Vicar, Presidenten for Præsteskolen i Montreal et Gratulations-Botum i Anledning af min 80de Fødselsdag. Han opfordrede og Forsamlingen til at bede mig skrive en ny Bog med Titelen: „Tredive Aar i Kristi Kirke“ og dette Forslag antoges enstemmigt med stor Enthusiasme.*)

Og det er blot kort Tid efter, at katholske Biskoper, Præster og Presse med Kentucky Ben proclamerer, at Apostaten Chiniquys Degradation er saa complet at ingen Protestant med Selvrespekt vil have noget at gjøre med ham.

25de Kapitel.

Mit fjerde og sidste Besøg i Europa i 1896.

Saa mange kristne Venner i England og Skotland havde i den senere Tid bedet mig om at besøge deres Land igjen, at jeg trods mine 87 Aar ansaa det for min Pligt at opfylde deres Bøn. De sagde, at de trængte min Hjælp i Kampen mod Ritualisterne, hvis beklagelige Fremgang fra Dag til Dag vakte grundet Vengstelse hos alle Evangeliets sande Befjendere. Det protestantiske Alliance-Selskab lovede mig, gennem sin Sekretær, A. H. Guinness, at ordne min Tur gennem Storbritannien og træffe de nærmere Foranstaltninger til mine Foredrag, samt opgive mig de Emner, de ønskede, jeg skulde tale over. Jeg tog da d. 10de Sept. 1896 Billet til England med Dampfskibet Laurentian, og efter en behagelig Overreise landede

*) Denne Bog udkom først 10 Aar senere paa Grund af at det første Manuscript fortæredes af Luerne ved en Brand paa et af Katholiker under Chiniquys Fraværelse.

jeg i England Torsdag d. 22de Sept. En Deputation, hvori blandt var flere af de mest fremragende Medlemmer af Alliancen, var mødt for at modtage mig, og fortalte, at der var indløbet langt flere Anmodninger om Foredrag, end jeg paa nogen Maade kunde efterkomme; de skulde sørge for, at jeg ikke overanstrengte mig i England; man maatte tage Hensyn til min høje Alder. Hertil svarede jeg: „Det er meget venligt af Dem, men ser De, naar jeg er i Canada, holder jeg Foredrag næsten daglig, og da jeg fik saa mange indtrængende Opfordringer om at besøge England, tænkte jeg tilsidst: „Nuvel, hvis det er Guds Vilje, at jeg skal rejse til England, kommer jeg bare til at gjøre der, hvad jeg vilde have gjort, om jeg blev i Canada, og Rejsen vil gjøre mig godt. Stjont jeg er overbevist om, at den katholske Kirke aldrig vil komme til Magten igjen i England, vil I dog endnu maatte kæmpe mod Katholicismen, og I ved ikke ret, hvad den katholske Kirke er, og derfor kommer jeg for at fortælle eder, at dens Lære ikke er Kristendom. Da jeg endnu stod i den katholske Kirke, maatte jeg fremsige følgende Bøn af min Bønneformularbog: „Maria, Du er Synderes eneste Haab“. Det er ikke Kristendom. Det er Hedskab og Afgudsdyrkelse. Roms Kristus er en falsk Kristus og ikke den Kristus, som er aabenbaret i Guds Ord.“

Jeg anede lidet, at disse Udtalelser, som i Alviserne gjengaves mer eller mindre korrekt, skulde faa vigtige Følger. Som Læserne senere vil se, ledede de til en heftig Strid og foranledigede en katholsk Præst til at sende mig en Udfordring.

Den følgende Onsdag havde den protestantiske Alliance arrangeret en festlig Sammenkomst i den „nationale Klub“ for at ønske mig Velkommen og give mine Venner fra tidligere Besøg Anledning til at forny Venskabet. Salen formaaede ikke paa langt nær at rumme de mange Herrer og Damer, som havde modtaget Indbydelse til at overvære Festen.

Mr. T. A. Denny fungerede som Formand, og efterat Canon Mc. Cormick havde holdt en Bøn, oplyste Denny, at han allerede engang før, for mange Aar siden, havde været Formand i et Møde, jeg havde holdt i Exeter Hall. Det var blevet et stormende Møde paa Grund af en Opposition, som da kom til orde. Han sagde, at man ikke maatte tro, at Kampen mod Katholicismen var udfjæmpet. Vel havde den katholske Kirke paa mange Steder Fremgang, men det beklagelige var den falske Tolerantz, som vistes den fra et vist Hold. Han mindede ogsaa om Pavens Udtalelser i Anledning af den engelske Kirkes Præstestand, som ikke rette Præster, og sagde, at hvad Rom fordrede, var „intet eller alt“.

Mr. Guinness, Alliances Sekretær, oplæste en lang Liste

med Navne paa flere indflydelsesrige baade Geistlige, Militære og andre, som interesserede sig for det Emne, der skulde behandles, men var hindrede i at møde. Blandt disse var Arch-deacon Sinclair, Canon Bugwell, Præbendarius Webb-Peploe, Hertuginde af Manchester, Grevinde Tankerville og Lord Roden. Det var dog opmuntrende at se en saa intelligent og interesseret Tilhørerkreds. I mit Foredrag ytrede jeg:

„Jeg staar ikke her som en Lærd eller Lærer; thi der er mange, der bedre end jeg kunde fylde en saadan Stilling; men jeg er kommen fra Canada paa Opfordring af mange engelske Benner for at gjøre, hvad jeg kan, for at aabne det engelske Folks Bine for de Fæder, der synes at vente dem. For ikke længe siden hændte det i de forenede Stater, at et Tog med mange Passagerer i fuld Fart nærmede sig en Bro, som nylig var styrtet sammen. En Mand, som havde set Ulykken, løb til for at stanse Toget. Jeg er som denne Mand. Mit Ønske er at hindre Folket fra at begive sig ud paa Katholicismens farlige Bro. I 25 Aar har jeg staaet som Præst i den katholske Kirke og har ærlig bestræbt mig for at tjene Gud i den; men man tager feil, hvis man tror, at der ikke gives ærlige Katholiker. Der findes mange saadanne, men de er forblindede, og er de først opdragne i denne Lære, maa der næsten ske et Mirakel, før de faar Dinene opladt. Under mit Ophold i England haaber jeg at faa Anledning til at holde Foredrag rundt om i Landet. Jeg har ikke til Hensigt at haane Katholikerne, thi jeg har kjendt mange ædle og ærlige Mænd blandt dem; men det er vor Pligt at forkynde Sandheden for dem, som ikke kjender den. Saavidt jeg kan forstaa, er Protestanterne for lunne og gaar derved Glip af mange, som kunde vindes ved større Iver. I er for meget paa Defensiven. Frygter I Fremtiden? Kristus er ombord i Skibet, skjønt Stormen raser, og hvor mægtigt end den katholske Kirkes Maskineri er, saa er det ikke „de hurtigste, der vinder Løbet, eller de stærkeste, der seirer i Slaget“, men „Seieren er paa deres Side, hvor Gud er“.

Jeg havde allerede holdt flere Foredrag, da jeg i den katholske »Times« for 2den Oktober 1896 fandt et Brev, som indeholdt en Udfordring til mig. Brevet var skrevet af Pastor F. Begue ved Pro-Kathedralen i Oban og lød saaledes:

„I »The Rock« for 25de September læser jeg følgende Udtalelser af Pastor Chinigny, som for Tiden er paa Besøg i England: „I ved ikke i England, hvad den katholske Kirke er, og derfor kommer jeg for at fortælle eder, at dens Lære ikke er Kristendom“. Og Pastoren fortsætter: „Da jeg stod som Præst i den romerske Kirke

maatte jeg hver Dag fremsige følgende Bøn af min Bønneformularbog: Maria, du er Synderes eneste Haab. Det er ikke Kristendom; det er Hedenskab og Afgudsdyrkelse". Jeg benægter herved Sandheden af Pastor Chinignys Paastand og opfordrer ham eller hvem som helst af hans Venner til at opgive det Kapitel og Vers i Breviaret (Bønneformularbogen), hvor vi kan finde den nævnte Bøn, som bemeldte Herre formodentlig maa have læst engang langt tilbage i Tiden. Endvidere erklærer jeg mig herved villig til at overrække ham en Bægel, lydende paa „Nottingham og Rott's Bank", paa Lstr. 150, hvilket er alt, hvad jeg har i denne Verden, saafremt han kan bevise Rigtigheden af sin Paastand."

Efterat denne Udfordring var bleven oplæst for mig, fandt Alliancens ledende Mænd det næsten umuligt, at en Prest kunde udslynge en saadan Betydning, hvis Bønnen virkelig fandtes i Breviaret. De syntes at være bange for, at jeg havde indviklet mig i uløselige Banfeligheder ved at paaistaa noget, jeg ikke kunde bevise. Jeg sagde dem da, at de let kunde overbevise sig om Sagen ved at sende Bud efter Bogen; saa skulde jeg vise dem den nævnte Bøn til Maria: »Quia tu es spes unica peccatorum«, og de kunde se med sine egne Øine.

Sekretæren sendte straks Bud til Washbourne efter Bogen og fik et Eksemplar, der var udgivet i 1895, »Jussu Editum, Clementis VIII. Urbani VIII. et Leonis XIII. (Leo den trettede).

Jeg bad da Sekretæren tage det Bind, der førte Titelen »Pars Antumnalis« og slaa op Side 331. Det gjorde han, og til sin og sine tilstedeværende Venners store Overraskelse læste han Ordene: »Quia tu es spes unica peccatorum«.

Da de havde seet Bønnen med egne Øine, sagde de, at de var fuldt overbevist om, at jeg havde Ret.

Jeg tog naturligvis imod Prestens Udfordring, og efter en paafølgende Brevveksling med Mr. Begue, sendte jeg følgende Brev til Pressen:

„Den protestantiske Alliance, 5te November 1896.

Hr. Redaktør.

Pastor Begue udtaler i sit Brev af 28de Oktober, at med Hensyn til hans Udfordring har jeg gjentaget min tidligere Paastand angaaende den Bøn, katolske Prester siges at være nødt til at fremsige hver Dag til „Maria, vort eneste Haab".

Jeg erklærer herved, at jeg aldrig har sagt noget

saadant. Hvad jeg sagde var, at »Breviarum Romanum« var en Bønnebog, af hvilken de katholske Prester hver Dag maatte læse en Del; og at i »Romanum Breviarum« staar disse Ord paa Latin: „Du er Synderes eneste Haab“, hvilken Henvendelse er adresseret til Maria. Pastor Begue maa vide, at Formularbogen indeholder 4 Bind, et for Vaaren, et for Sommeren, et for Høsten og et for Vinteren.

Den Udfordring, Pastor Begue har sendt mig, og som jeg tager imod, lyder saaledes: (Se ovenfor).“

Pastor Begue havde sandsynligvis ikke ventet, at jeg skulde tage mod Udfordringen. Jeg var en gammel Mand; og det var midt paa Vinteren, og det var lang Vej fra England til Oban i Skotland. Han troede derfor øiensynlig, at han ikke løb nogen Risiko ved at tilbyde mig de 150 Pund. Heri tog han dog fejl; thi den protestantiske Alliance traf øieblikkelig Foranstaltninger til at møde ham og sikrede sig Argyllshire Hall i Oban til et Møde den 17de November.

Breviaret er en Haandbog, eller Bønnebog kaldes den undertiden, for katholske Prester. Der er Læxer i den til de forskjellige Dage i Aaret, og det forlanges af hver Prest, at han tilbringer adskillig Tid hver Dag med at læse i den; forsommer han dette, ansees det for en dødelig Synd, der kun paa meget strenge Betingelser kan tilgives. Denne Bog maa have stor Indflydelse paa Presternes Sind og Karakter. Den er i Virkeligheden deres Bibel. Det er deres Pligt at tro, at alt, hvad der staar i den, er ufeilbarlig sandt. Dette Faktum alene burde være tilstrækkelig til at aabne enhver Dine for den katholske Kirkes Overtro og paatagelige Bedragerier. „Denne Bog“, siger en moderne Forfatter, „er den romerske Læres faareste Punkt og virkelig ikke til at forsvare.“

Den indeholder en Mængde Urimeligheder og Løgne, og for at kunne acceptere dem maa man enten ikke være ærlig, eller usigelig lettroende eller ikke ved sine fulde fem. Der findes Ting i den, som intet Menneske med almindelig Fornuft kan tage for godt.

Lad os bare nævne et Par af dem: Hellige Børn talte, da de var fem Maanedes gamle. St. Philip Beniti stændte ved samme Alder paa sin Moder, fordi hun ikke gav nogle Tiggermunke Almisse. Undertiden hørte man Kirkeklokker ringe af sig selv, naar Helgener fødtes.

Der er en lang Beretning om St. Rosa og om de Mirakler, der skede allerede i hendes tidligste Barndom. Hendes Ansigt fik Form af en smuk Rose. Hun var født i Lima, Peru,

i Aaret 1586, og var den eneste i Sydamerika, der nogensinde blev kanoniseret af Paven. I en Alder af fem Aar afslagde hun et Løfte om evig Jomfruelighed!

Da St. Raimundus engang befandt sig paa en vis Ø og gjerne vilde begive sig til Barcelona, bredte han sin Kappe ud paa Søen og seilede over Havet. Han tilbagelagde 180 engelske Sømil paa seks Timer, og traadte tilsidst ind i Klostret gennem lukkede Døre! Saa er der en Beretning om, hvorledes det hellige Hus i Loreto i Italien for flere Hundrede Aar siden af Engle blev ført over Havet fra Jerusalem. Det var i dette Hus, at Jomfru Maria og Josef havde boet. En Helgen stak sin Stav i Jorden, og den blev til et Figentræ fuld af Frugt. For en Nonne slap hendes Brød op, og hun havde kun nogle smaa Skorper igjen; men disse blev til hele Brød, saa at hun og hendes Husfæller havde Mad i Overflod. St. Jannarius blev kastet i en gloende Døn, uden at tage den mindste Skade, og den næste Dag krøb Amfitheatrets Dyr ydmygt for hans Fødder.

St. Ferdinand prises især, fordi han forsvarede den katolske Tro. I Breviaret staar der: „Dette gjorde han for det første ved at forfølge Rjættene, hvem han ikke tillod at opholde sig i nogen Del af hans Rige, og naar de blev dømt til at brændes, bar han Ved til Baalet med egne Hænder.“

Bogen beretter om en Bod, som spillede en vigtig Rolle som aandeligt Renselsesmiddel — nemlig Selvpistning. Denne Urimelighed anbefales paa det stærkeste. De største Helgener fandt, at Svøber var særlige tjenlige, naar det gjaldt at opnaa Hellighed. Xavier, den hellige Bernhard og mange andre store Helgener foretog stadig Selvpistninger. Xavier brugte en Jernsvøbe, saa at der efter hvert Slag flød Strømme af Blod. Den hellige Teresa anvendte hyppig dette Renselsesmiddel, men hun var ikke tilfreds hermed; hun rullede sig undertiden paa Torne, og Bogen fortæller os, at ved Hjælp af dette Middel „samtalede den hellige Nonne med Gud“. Hendes Legeme, siges der, omgav sig ved hendes Død med et vellugtende Fluidum og holder sig til denne Dag som den usoranderlig Gjenstand for Tilbedelse.

Den 10de Januar feires Festen for Peters Stol. I mange Aar udstilledes denne Stol, forat de Troende kunde tilbede den. Men da den saa engang skulde pudses og repareres, stødte man paa Billeder, der illustrerede Hercules's tolv Heltegjerninger, og dermed forsvandt Stolens Identitet. Nu udstilles den ikke, da Bedrageriet var altfor ivinesaldende.

Jeg kunde vedblive i det uendelige at anføre Løgne fra Breviaret, der alle har den pavelige Ufejlsbarheds Stempel.

Naar det er med saadanne Løgne, Præsterne hver Dag skal møtte sit Sind, er det ikke til at undres over, at de staar paa et saa lavt baade moralsk og intellektuelt Standpunkt. Intet Under, at saadanne Mænd ikke kan løfte Folket af dets Fornedrelse, og at Tilstanden i Italien, Spanien, Quebec og Irland er, som den er.

Den romerske Missionær gaar ud med sit Breviar, der er spækket med Overtro, Løgn og Afguderi. Den kristne Missionær gaar ud, væbnet med den hellige Skrift, der er inspireret af Gud.

Jeg gaar nu over til at berette om Striden i Oban. Da jeg kom derhen, fik jeg høre, at Fader Begue negtede at møde mig. Jeg foreslog da, at tre Voldgiftsmænd skulde opnevnes paa hver Side, og at disse skulde afgjøre de omstridte Spørgsmaal.

Dette vilde imidlertid ikke Begue gaa ind paa. Han skrev følgende Brev:

Biskopens Hus, 17de November, Kl. 10,15 Morgen.

Min Herrel

Den Udfordring, som jeg herved gjentager, er af den Art, at den udelukker Muligheden af enhver Diskussion eller Bolemisk. Det, som det her drejer sig om, er en Kjendsgjerning. Paa hvilken Side i Formularbogen findes de Ord, som Chinigny anfører? Mødet skal være offentlig, og jeg vil indfinde mig med Breviaret Kl. 7,30, og naar han offentlig har beviist Rigtigheden af sin Paastand, vil jeg overrække ham Bekselen. Der behøves ingen videre Brevveksling angaaende Sagen.

Deres

J. Begue.

Han gif althaa nu ind paa at møde. Til den fastsatte Tid indfandt jeg mig, ledsaget af Udsendinger fra den skotsk-protestantiske Alliance. Foruden dem var tilstede paa Platten: Pastor Alex. Duff, Pastor Ewan Macleod, Pastor James Forbes Campbell fra Dunstaffnage, som med nogle faa Ord aabnede Mødet. Dernæst blev et Stykke af Bibelen oplæst, hvorefter der fulgte en Bøn, og saa oplæste Mr. W. C. Manghan Præsten Begues Udfordring, der havde bevæget mig til i en Alder af 87 Aar at foretage en Rejse til Oban. Mr. Manghan fortalte, hvorledes Præsten Begue havde negtet at indfinde sig til en Sammenkomst, hvor tre latinkyndige Voldgiftsmænd paa hver Side skulde prøve at faa Sagen afgjort. Siden denne

Sammenkomst ikke kom istand, var Sagen nu taget op paa et offentlig Møde.

Presten Begue, som besteg Platformen med Armen fuld af Breviarer, før Mr. Manghan endnu var færdig med at tale, sagde, at han i »The Rock« for 21de September havde læst mine Udtalelser og sendt mig en Udfordring, som han nu gjen- tog. Mr. Townshend paastod, at der etsteds i Formularbogen stod følgende Ord »Maria, tu es sola spes peccatorum«, men dertil vilde han sige, „at disse Ord forekom kun engang om Aaret, kausse to. Chiniquy sagde, at disse Ord var en Bøn, og at de daglig maatte fremsiges efter Formularbogen“. Det var denne Udtalelse, som havde foranlediget hans Udfordring og ingen anden.

Pastor Townshend reiste sig for at svare Pastor Begue. Han sagde, at den Udfordring, der havde staaet at læse i den katholske »Times« var forskjellig fra den, som Fader Begue denne Aften havde udtalt. Udfordringen lød saa: Fader Begue „opfordrede Pastor Chiniquy eller hvem som helst af hans Benner til at opgive det Kapitel og Vers i det romerske Breviar, hvor den nævnte Bøn kunde findes“. Begue havde ogsaa sendt et Brev til Pastor Macleod i Oban, i hvilket han sagde: „Det dreier sig om en Kjendsgjerning: paa hvilken Side af Formularbogen staar de Ord, der citeres af Chiniquy?

Pastor Begue holdt fremdeles paa sit, at Ordene ikke forekommer daglig, og at de hørte med til en Prædiken og ikke var en Bøn.

Pastor Kennedy, fra Loch Ranza, der havde siddet bagerst paa Platformen, traadte nu frem og bad om Lov til at komme med en Bemærkning. Han sagde, at de var ikke kommet for at afgjøre, hvorvidt Bønnen maatte fremsiges daglig eller ikke. Man maatte holde sig til Sagen, og hvis Fader Begue indrømmede, at han en Gang om Aaret sagde „Maria, du er Synders eneste Haab“, saa var det dette, Spørgsmaalet gjaldt, og intet andet.

Fader Begue vedblev at paastaa, at Ordene i Breviaret ikke var en daglig Bøn, og det var dette, hans Udfordring gjaldt. Endvidere paastod han, at hvis Ordene fandtes der, saa var de taget fra en Prædiken af Augustin og var ingen Bøn. Efter disse Paastande gik han ned af Platformen, idet han vinkede os Godnat og sagde: „De faar ikke de 150 Pund.“ Da han gik ud af Salen, lød der Hysjen og Latter.

Pastor Townshend mente, de havde Ret til at anse mig for Seierherre. Fader Begue havde opfordret mig eller mine Benner til at opgive det Sted i Breviaret, hvor Bønnen fandtes, og havde sagt, at hvis det blev gjort, vilde han give mig 150

Pund. „Jeg har vist“, sagde Pastor Townshend, at Chiniqny har Ret, og Begue Uret, men han er gaaet og har taget sin Bæksel med sig“.

Hertil svarede jeg, at de 150 Pund gjorde lidet til eller fra for mig; det eneste, jeg havde kæmpet for, var Sandheden. Jeg forklarede mine Tilhørere, hvorledes jeg havde tilbudt Fader Begue at faa Spørgsmaalet afgjort paa en venstabelig Maade, men at han tre Gange havde negtet at gaa ind derpaa. Jeg havde aldrig sagt, at den nævnte Bøn blev fremsagt hver Dag, skjønt dette havde været refereret i Aviserne. Der var forskellige Bønner til de forskellige Dage, og den samme Bøn blev ikke sagt hver Dag.

Naar Fader Begue ved Udflugter søgte at redde sig ud af Bækseligheden, anfører jeg dette kun for at vise, hvor jesuitiske de Fiender er, som vi har at kæmpe mod.

Ingenting kunde være lettere end at bevise min Paastand angaaende denne Bøn, som er i fuld Overensstemmelse med hvad vi finder hos flere af de bedst kjendte katholske Forfattere. „*Marias Forherligelse*“ af St. Signori, er en af de Bøger, der er sanktioneret af den højeste pavelige Myndighed. Bogens almindelige Tendens stemmer ganske med den Bøn, jeg har anført fra Breviaret.

Et helt Bind kunde fyldes med lignende Eksempler, der er hentet fra katholske Forfattere.

Fader Begues Forsøg paa at slippe fra det hele ved at sige, at den Tanke, der ligger til Grund for Bønnen, findes udtalt i en af Augustins Prædikener, grænser til det latterlige. Hvis den Magt, som tillægges hende i en Prædiken, saa er det en Læresætning, og en saadan Bøn vilde da stemme overens med og være baseret paa den Læresætning. Det er ikke sandsynligt, at Augustin skulde have forkyndt saadan en Lære. Dermed være det nu, som det vil — hvad der tillægges ham, godkjendes i Breviaret som ufeilbart.

Diskussionen vakte imidlertid stor Interesse i Oban, og mange blev høilig forbausede over, at saadanne gudsbespottelige Ord kunde tillægges den store Augustin, Biskop af Hippo, hvorfor de anmodede os om at undersøge Sagen. Det var ikke noget let Arbejde at undersøge tolv uhyre Folio-bind for at finde disse Ord. En Henvisning i Dr. Pusey's *Cirenicon* tydede imidlertid paa, at Udtrykket skrev sig fra Augustins 18de Prædiken. De almindelige Udgaver af Augustins Verker var imidlertid ikke til nogen Hjælp, men da vi fik fat i den bedste og paalideligste, der er udgivet af Benediktinermunkene i Louvain, mødte der os en Overraskelse. Hvor vi ventede at finde Prædiken Nr. 18, var der et tomt Rum. Vi fandt den imidlertid

jenere i et Tillæg, nummeret 194. Den var bleven fjernet fra Augustins autentiske Verker. De lærde Udgivere havde nemlig tilføjet i en Note, at efter Louvain-Munkenes Mening var den ikke ægte, og at den maatte være skrevet af en lærd Mand.

Dette Bedrageri er altsaa bleven bragt for Lyset, ikke af Protestanter, men af benediktinske Munke, og paa dette Bedrageri er Breviarets Afguder og Overtro opbygget. Dette kan være af Interesse for andre end mine Venner i Oban.

Med Guds Hjælp blev denne Diskussion i Oban en stor Triumf for Sandhedens Sag. Jeg kan se min himmelske Faders Finger deri. Ikke alene i Skotland, men ogsaa i Irland og England kunde man spore dens Virkninger. Den samme Gud, som hjalp Luther og Knøg i Kampen, hjalp ogsaa her. Hans Navn være æret og priset!

26de Kapitel.

Alvorlig Sygdom og Bedring. — Opfordring til at tale i Holland befulgt. — En Alge i Paris. — Besøgt Tyskland. — Luthers Prædikestol og Grav. — Hjem igjen til Canada. — Slutning paa Bogen og af Livets Vandring.

Jeg kan ikke give nogen detailleret Beretning om mit Arbejde i Storbritanien under mit sidste Besøg der; det faar være nok at sige, at otte Dage efter min Ankomst var der indløbet mer end hundrede Indbydelser fra mine engelske Venner til at komme og forkynde dem det Budskab, den gode Mester havde paalagt mig.

Fra den 22de September til den 22de December havde jeg allerede 82 Gange talt offentlig, og Tilstrømningen af Folk havde været saa stor, at Kirkerne og de store Sale, hvor jeg talte i London, Glasgø, Edinburgh, Brighton o. s. v., ikke rummede dem alle.

Men den 22de December, efterat jeg de foregaaende Dage havde holdt de to Foredrag i Norwich, var det Guds Vilje at sætte en Stopper for mit Arbejde, idet en stærk Forkjølelse tvang mig til at holde Sengen indtil den 22de April, det vil

fige 4 hele Maaneder. I denne Tid sagde Doktoren flere Gange til mig: „Jeg vilde have Haab om at helbrede Dem, hvis De ikke var saa gammel. Men med Deres 88 Aar gjør De bedst i at forberede Dem til det bedre Liv, som venter Guds Børn.“

Dette var vise Ord, og jeg havde handlet uklogt, om jeg ikke havde givet Agt paa dem. Det var alligevel Guds Vilje, at jeg skulde faa min Helbred igjen, og den 30te April kunde jeg, uden at føle Træthed, ved den protestantiske Alliances Aarsmøde holde to Foredrag for mere end tre tusend Tilhørere i den uhyre Queen's Hall i London.

Men Lægerne sagde mig, at for at gjenvinde min Helbred helt, burde jeg forandre Opholdssted, og jeg tænkte derfor at vende tilbage til Amerika, da jeg fik Indbydelse fra Pastor H. J. Schouten, i Ommeren i Holland, til at besøge hans Land, hvor han sagde, jeg havde mange Venner, der ønskede at høre mig. Denne Indbydelse, der kom mig ganske uventet, forekom mig at være en Forskynets Tilskikkelse. Ved at benytte mig af den vilde jeg følge min Læges Forskrifter paa samme Tid, som jeg kunde have den Glæde at forkynde Sandheden for dette lille men heltemodige Folk, hvis interessante Historie jeg i saa høj Grad havde beundret, særlig da de kjæmpede for borgerlig og religiøs Frihed og bød den mægtige og tyranniske Philip II. af Spanien Modstand. Jeg modtog derfor Indbydelsen, og i Løbet af den følgende Maaned talte jeg i de smukke Kirker i Rotterdam, Haag, Harlem, Amsterdam, Utrecht, Anhalt, Apeldom og Leyden, for Skarer af Tilhørere, undertiden med Tolk, men undertiden henvendte jeg mig direkte til mine Tilhørere paa Fransk eller Engelsk, da mange af dette Lands Indbyggere har faaet en meget god Opdragelse og taler tre Sprog. Presterne syntes overalt at kappes med hverandre, om hvem der kunde vise mig de fleste Tegn paa Agtelse og Venkab.

I stor Taknemmelighed staar jeg til Pastor Schouten for det Alvor og den Iver, hvormed han tog sig af min Sag; ligeledes skylder jeg hans Broder, der er Advokat i Haag, megen Tak.

Paa denne Tid var der en stærk politisk Gjæring i Holland. Det ene Parti, hvortil Katholikerne for det meste hørte, haabede at bevæge Protestanterne, som tilhørte et andet Parti, til at slutte sig til dem, forat de kunde gaa af med Seieren. Men deres Forsøg mislykkedes, og herfor gav de mine Foredrag Skylden.

Den 31. Mai kaldte vigtige Sager mig til Paris, og jeg forlod Holland.

I Paris havde jeg den Glæde at træffe min Datter Rebekka

og hendes Mand, Pastor Morin, som var kommet hid for at benytte sig af den lette Afgang til Studier, som Paris byder.

Jeg tilbragte her en Uge med mine kjære Børn, og i denne Tid talte jeg i det Coligny'ske Colonisationssekskab, hvis Hovedformaal det er at fremme Protestanters Indvandring i Algier. Jeg talte om min Kolonisation i Illinois. Mine saa Bemærkninger vakte patriotiske Følelser blandt Selskabets Medlemmer, da de fik vide, at en af Hovedhensigterne med at grunde Kolonien var at fremme den franske Nations Interesser i Amerika.

Da mange tyske Venner havde anmodet mig om at komme, forlod jeg Paris den 7de Juli og drog til Tyskland. Næste Dag besaa jeg den vidunderlige Kölnerdom, og den 9de Juli tilbragte jeg i Pastor Schneiders gæstfrie Hjem i den berømte gamle By Magdeburg.

Som bekendt blev denne By ødelagt og brændt i Trediveaarskrigens Dage af Jesuiterne for at straffe Indbyggerne, fordi de havde brudt med Paven, og fulgt det Evangelium, Luther havde givet dem. Men siden er Byen gjenopbygget og er nu prægtigere end tilforn.

Det var besluttet at afholde et stort Friluftsmøde i Magdeburg, forat saa mange som muligt skulde saa høre, hvad jeg havde at bringe dem.

Det kunde synes usorgfaldigt at holde at saa langt Foredrag i fri Luft; men skjønt mit Foredrag varede en Time, havde jeg ingen Ulempe deraf. Tvertimod, jeg har aldrig følt mig friskere, end efterat jeg havde forkyndt disse Skarer det Budskab, Gud havde paalagt mig.

Den næste Dag besøgte jeg Luthers og Melancthons Grave i Wittenberg. Jeg kan ikke beskrive mine Følelser, da jeg stod i den berømte Slotskirke, hvor den Helt, Gud havde valgt til at knuse den moderne Goliath, saa ofte havde ladet sin Stemme høre.

Ingen Ord kan udsige hvad jeg følte, da jeg fra Luthers egen Prædikestol lod Davids skønne Ord runge gjennem Kirken: „Min Sjæl, lov Herren, og alt, hvad i mig er, love hans hellige Navn“.

Jeg kunde have meget at fortælle om, hvad jeg saa i den ærværdige Stad Wittenberg, men det vilde kun blive at fortælle om igjen det samme, som hver Turist kan fortælle, der har seet den samme By.

Jeg maatte paaafhynde min Tilbagerejse til England, da Pastor Sterling og andre Venner havde berammet et Par Foredrag, de ønskede jeg skulde holde, før jeg drog tilbage til Canada. Den 8de Juli skulde jeg saa sammen med min Datter og Sviger søn rejse tilbage til Amerika. Hvor glædede jeg mig

ikke til at gjenſe mit ſmukke, elſkede Kanada efter et Gravær af ti Maaneder!

Men førend jeg forlod England, vilde jeg gjerne henvende nogle Afſkedsord til mine kriſtne Venner der, ſaavelſom i Skotland og Irland, og en Del af, hvad jeg havde at ſige, anſører jeg her:

„Jeg kan ikke forlade eders gjeſtfrie D uden at takke og velsigne eder for de utallige Beviſer paa Venlighed, hvormed I har overvældet mig i diſſe 10 Maaneder. Den barmhjer-tige Gud alene kan betale eder den Gjæld, jeg ſtaar i til eder. Maatte min himmelfte Fader udgyde over eder ſin rigefte Naades Skatte for hvad I har gjort mod hans ringe Tjener.

Før jeg forlader eder, maa jeg atter tilraabe eder et: Tag Jer ivare for Jeſuiterne, og endnu mere for de Forrædere, I har i eders egen Midte, under Navn af Ritualiſter eller det hoiſirkelige Parti. De er Frihedens Fiender og ſtræber efter at bringe England tilbage under Pavenſ tunge og nedværdigende Nag. Hvis I vil, at eders Børn ſkal tage i Arv det herlige Evangelium, ſom eders heltemodige Fædre kjøbte med ſit Blod, ſaa omgjorder eders Lænder og forbereder eder uden Frygt til om igjen at kæmpe Reformationens Kampe.

Roms Pave nærmede ſig eder med ſmilende Læber og jøde Ord, fulgt af ſine Skarer af Jeſuiter, Preſter, Nonner og Kardinaler — ligeſom Dalilah nærmede ſig Samſon — men glem ikke, hvorledes denne Oldtidens Kæmpe blev ſtraffet, fordi han gav ſig i den rænkefulde Philifterkvindes Vold.

Rom har ikke forandret ſig; Rom kan ikke forandre ſig. Det nuværende Rom er det ſamme Rom, ſom ſtiftede Kruddſammensværgelſen, udruſtede den uovervindelige Armada og farvede eders Jord med eders ædle Forfædres Blod.

Men for at kunne opfylde eders høie Miſſion er det ikke nok, at I kæmper mod Rom; I har noget bedre at gjøre: det er at omvende Katholikerne.

Glem ikke, at I har en hel Nation i Canada, ſom den almægtige Gud har forundt eder at erobre, forat I kunde bringe dem for Frelſerens Fodder. I har allerede hjulpet vore canadiske Miſſionerer med at ſprede Evangeliets Lys i det frygtelige Mørke, hvori Pavedømmet har hyllet vort elſkede Land, Canada. Men endnu ſtaar meget tilbage. Det er med uſigelig Glæde, vi tænker paa, hvorledes i diſſe ſidſte femti Aar mindſt 30,000 franſt-canadiſke Katholiker har ſagt ſig løs fra Paven for at følge Kiſtus. Men endnu knæler mer end to Millioner for Roms Afguder.

Splittede omkommer vi, forenede ſtaar vi. Lad os ſamle os i Bøn og Arbeide, og Evangeliets Gud vil give os Seier

over den fælles Fiende. Da vil Pavedømmets Magt i Canada knækkes, det fransk-canadiske Folk vil udrives af Fiendens Hænder, og vi vil i al Evighed prise Herren, fordi han har forundt os at tage Del i dette velsignede Arbejde."

Efter en vellykket Overreise, i vakkert Veir, og med behagelige Medpassagerer, ankom vi den 18de Juli til Montreal og sølte Sandheden af den rørende engelske Sang:

"O Hjem, mit søde Hjem,
 Nei, intet Sted paa Jorden
 Er skønt, som du, mit Hjem!"

27de Kapitel.

Slutningen af Bogen og af Livets Reise. — Chiniquys Erklæring om hans Skilling til den katolske Kirke for Operationen i 1892 og ligesaa hans Deklaration 6 Dage for hans Dod om den Tro i hvilken han nu vilde dø. — Pastor Amabons Lig-tale. — Principal Mac Vicens Beretning om Begravelsen.

Og nu, kjære Læsere, vil jeg bringe min Bog til Afslutning. Jeg har forsøgt at forkynde eder Sandheden, som jeg finder den i Evangelierne og de inspirerede Apostlers Skrifter.

Denne Sandhed har jeg prædikeret i firti Aar, alt siden mine Dine blev opladte.

Jeg har elsket Sandheden for Sandhedens Skyld af mit inderste Hjerte, og har aldrig med Vidende og Vilje afvejet fra den i min Lære.

Intet kan tjene os til Gode uden den enfoldige Sandhed, saadan som den er aabenbaret i Guds hellige Ord. Dette er Sjælens Lægemiddel og ikke syndige Menneskers Traditioner og Paafund. Vor velsignede Frelser bad: „Hellige du dem i din Sandhed; dit Ord er Sandhed“. Vi kan ikke frelses ved bare Kirkelighed, men ved Kristendom.

Mit Arbejde her paa Jorden nærmer sig nu sin Afslutning, og jeg maa snart træde frem for min Dommer, som ved

alle Ting, og som vil gjøre, hvad Ret er. Min eneste Fortrustning er Kristus, min Gjenløser og Midler.

Jeg staar ved Enden af Livets Pilgrimsgang, og med min kjære Bibel trykket til mit Hjerte som min bedste Skat, fremsthynder jeg mine Skridt mod det forjættede Land. Jeg hører Englerøster tilraabe mig: „Kom, Mesteren kalder“.

Jeg har levet længer, end det er de fleste forundt, da jeg nu er i mit nittiende Aar, og jeg takker min himmelske Fader for denne Naade, og fordi jeg saaledes har kunnet gjøre noget for min Frelser, som har gjort saa meget for mig.

Næst Gud kan jeg takke min Afholdenhed fra stærke Drikke, og min Dydighed mod Sundhedens Love, for mit lange Liv. Udentviol har ogsaa min store Tillid til Gud og den Glæde og Fred, jeg har følt ved at leve i Forbund med ham, bidraget til at styrke min Helbred og forlænge mit Liv.

Jeg er nu rede til at fare herfra og være med Herren. Al min Møie og alle mine Prøvelser synes ubetydelige i Sammenligning med den evige Herlighed, som venter mig. Jeg har ingen Frygt for Døden — den har ingen Braad for mig. Takket være Gud, som giver os Seier over den sidste Fiende, ved vor Herre Jesus Kristus, kan jeg gjøre Paulus's Ord til mine: „Jeg har stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet, bevaret Troen. Iøvrigt er Retfærdighedens Krone henlagt til mig, hvilken Herren, den retfærdige Dommer, skal give mig paa hin Dag; dog ikke alene mig, men ogsaa alle dem, som har elsket hans herlige Aabenbarelse“.

For at gjendrive Katholikernes ofte gjentagne Paastande om, at Ghiniquy i alvorlige Sygdomstilfælde skulde have forsonet sig med den katholske Kirke, offentliggjorde P. Bondreau, Præst ved Ghiniquy's Kirke i St. Anna, følgende Erklæring af Ghiniquy, der af denne selv blev ham dikteret strax før Ghiniquy i Marts 1892 skulde gennemgaa en livsfarlig Operation:

„Da jeg paa Grund af en smertelig Sygdom er nødt til at underkaste mig en farlig Operation, der ligesaa godt kan ende mit Liv som give mig min Helbred tilbage, føler jeg, at jeg har en Pligt at opfylde mod den kristne Kirke, der saa kjærlig optog mig i sit Skød i 1858. Hvis det er Guds Vilje at kalde mig bort herfra, forlader jeg med Glæde dette Liv, thi jeg hører himmelske Røster gjentage min Frelser's Ord: „Jeg gaar bort at berede Eder Sted; og naar jeg er gaaet bort og faar beredt Eder Sted, kommer jeg igjen og vil tage Eder til mig, at, hvor jeg er, skulde ogsaa I være“.

Jeg ved, at han paa Korset har betalt min Skyld og udvirket min Frelse. Han har frelst mig fra den Fordømmelse, som jeg ved min Synd har fortjent. Mit Haab er til ham og til ham alene. Han er mit Lys og mit Liv nu og i al Evighed. Det er ham og ham alene, som har beredt mig et Sted i sin Faders evige Rige. Jeg har i 25 Aar været Præst i den katholske Kirke; men jeg velsigner idag min Frelser mere end nogensinde, fordi han har aabnet mine Dine for den romerske Kirkes Bildfarelser, Overtro og Afgudsdyrkelse. Da det er høist sandsynligt, at katholske Præster nu, som de oftere før har gjort, vil udsprede det Rygte, at jeg for min Død skulde have forsonet mig med den katholske Kirke, protesterer jeg herved mod denne Bagvæstelse. Med Døden for Die og staaende ved min aabne Grav anmoder jeg idag mere indtrængende end nogensinde alle mine kjære franske Landsmænd og alle romerske Katholiker om at bryde det stændige Tyranni, hvorunder den katholske Kirke lader sine Slaver trælle. Der er kun et Navn, det bør os at paakalde, kun et Navn, ved hvilket vi kan blive frelst, og dette Navn er Jesu Kristi Navn. Jeg tilgiver af mit ganske Hjerte alle de Bagvæstelser, mine Fiender har udspredt om mig. Jeg talter og velsigner alle de kjære Brødre og Søstre i Jesus Kristus, der trofast har staaet mig bi under alle de tunge Prøvelser, jeg har havt at gennemgaa, siden jeg forlod den katholske Kirke. Jeg beder Gud og Mennesker om Tilgivelse for alle Fejl, jeg i hele mit Liv har begaaet. Min Sjæl hører Brudgommens Røst, som siger: „Se, jeg kommer snart“, og den svarer: „Kom, Herre Jesus, kom!“

St. Anna, Illinois 23. Marts 1892.

G. Chiniqny“.

Chiniqny overstod Operationen og holdt endnu samme Aar de i Fortalen til første Del omtalte Møder i Minneapolis, Duluth og andre Steder.

Den 10. Januar 1899, 6 Dage før hans Død, afgav Chiniqny høitidelig for Notarius publicus i Montreal og tvende Vidner en ante mortem Declaration om sin Tro og Grunden hvorfor han ikke kunde vende tilbage til den katholske Kirke, af hvilken hid sættes

„Da jeg tror, at mit jordiske Liv nærmer sig sin Ende, og at jeg snart skal dø og træde ind for den almægtige Guds og min kjære Frelser, Jesu Kristi Afsyn, saa erklærer jeg mig herved udtrykkelig at være Protestant. Jeg protesterer mod den romersk-katholske Kirkes mange fordømmelige Bildfarelser og har i den protestantiske Tro engang og for altid annammet

Jesús Kristus, som min eneste Frelser; jeg tror at Gud for hans Skyld har tilgivet alle mine Synder, ligesom jeg og antager hans Ord som min eneste Beviser.

Denne Deklaration blev efter hans testamentariske Ønske til hans Sviger søn Pastor J. L. Morin publiceret af denne i fransk- og engelsk-kanadiske Blade, ligesom der og blev sendt en verificeret Afskrift til den katolske Erkebiskop i Montreal.

Af den Digtale, som blev holdt den 19de Januar 1899 af Rev. C. E. Amabon, D. D., Pastor ved St. Johns fransk-protestantiske Menighed, af hvilken den Afdøde var Medlem, meddeler vi følgende Udtog:

Det syntes os, at den mægtige Stridsmand som i saa mange Aar, lig Skovens Eg, havde klaret saa mange Storme, og hvis beundringsværdige fysiske Bygning saa ofte havde triumferet over Sygdom, endnu engang vilde blive Seierherre for at kunne fortsætte den store Gjerning, hvortil Gud havde kaldet ham. Men vort dyrebare Haab skuffedes og med Israels Profet maa vi udraabe: „Cederen er falden!“

Tro mod sin stærke Overbevisning forblev Dr. Chiniquy ogsaa tro imod den protestantiske Kirke lige til Enden. Offentlig og privat forkyndte han Hans Dyder, som havde kaldt ham fra Mørket til sit underfulde Lys.

Under hans sidste Sygdom, som varede 15 Dage, opholdt hans Tro ham. En Uge for hans Død forelæste man ham et Brev fra Erkebiskopen i Montreal, som tilbød at yde ham sin kirkelige Tjeneste ved Syge sengen. Den syge Mand, som endnu var i fuld Besiddelse af sin Aandskraft bad da dem, der omgav ham, om at udtale for Erkebiskopen hans oprigtige Tak for den Interesse, som var vist ham, og udtalte blandt andet følgende: „Jeg er taknemmelig mod Erkebiskopen, men jeg har for bestandig trukket mig tilbage fra Rom. Jeg er fuldkommen lykkelig i Jesus Kristus. Gud og Jesus er nok for mig. Jeg længes efter at skilles herfra“. Ved et Møde, som jeg selv havde med Erkebiskopen, lovede jeg denne, at dersom Dr. Chiniquy under sin Sygdom skulde fremsætte nogetsomhelst Ønske om at se ham, skulde dette Ønske efterkommes. Ved flere Lejligheder spurgte jeg Fader Chiniquy, om den Tro, som havde opretholdt ham under 40 Aars Kamp, nu ogsaa var stærk nok til at hjælpe ham i hans sidste Stund. Med opløstede Læber og Hænder sagde han: „Den Vej, som fører mig hjem til Himmelen er god nok, den er Jesus Kristus selv“. To Dage senere sagde han til mig: „Hvor herligt det er at have naaet

Reisens Ende. Himlen aabner sig for mit undrende Blik. Hvad mere kan der bydes mig? Hvorledes skulde jeg kunne gaa feil, naar Jesus, vor eneste Frelser, er min Fører?". Mine Venner, hvis en Mand, der dør i saadan Tro, ikke blev frelst, saa er ingen Frelse mulig. Og saaledes afsluttedes dette Liv, et Liv fuldt af inderlig kristelig Virksomhed og Kjærlighed.

Roligt og fredeligt sovne han. Det himmelske Bud bar hans Sjæl, der var renset i Lammets Blod, hjem til Paradiset, og i dette høitidelige Dieblit gjenspeiler hans fredsfyldte Afsyn Himlens stille Hvile.

I sit Liv forkyndte han for Tusinder af Sjæle Frelsen ved Christi Fortjeneste alene. Han stillede Jesus og hans Naade og Syndsforladelse over alt hvad Menneſter kan byde.

Ved sin seierlige Død løfter han endnu tilslut det Slor som har skjult Sandheden for mange forjagte Sjæle, baade Kvinder og Mænd, saadanne nemlig, som har tabt Troen paa det Kirkesamfund, som han modarbejdede, men som dog aldrig har havt Mod til helt at antage den evangeliske Tro. Dem forkynder han, at den som forjager alt for at gribe Kristus som sin eneste Frelser og Forsoner, de er lykkelige her i Livet og modtager i Dødens Stund Livets Krone.

Principalen ved det presbyterianske College, Dr. Mac Vicar, hvem Chiniquy (Side 84) gav et saa hæderligt Vidnesbyrd, har i Modsigetning til de stormende Scener, som foresaldt i 70-Aarene da Chiniquy begyndte at prædike Evangeliet i Montreal, da man hver Aften maatte sikre sig mere end 30 Politikonstabler baade inde i og udenfor Kirken, og i Gaderne truedes af en Regn af Stene fra Tusinder, som raabte: „Dræb ham, dræb ham!“, fremstillet den Contrast, som viste sig ved Chiniquys Begravelse den 19de Januar 1899 paa Gaderne og i Erskin-Kirken:

Denne store og skønne Kirke kunde ikke rumme Halvdelen af dem, som strømmede ind for at ære Chiniquys Minde. — Begravelses-Processionen var den største, som har foresaldt i vor By siden Mac Gees*) Død. Mere end Titusinde franske Katholiker og Protestanter af alle Nationaliteter dannede Spalier langs Gaderne, gennem hvilke Vgtoget drog frem, der bar

*) D'Anshy Mac Gee var en ædel katolsk Politiker. Han kæmpede blandt andet for, at Irlanderne skulde danne Kolonier, lig den Chiniquy havde stiftet i St. Anna, men Biskopperne og Præsterne rejste sig som en Mand imod ham, da de vilde have den lave irske Befolkning i de store Stæder for at bruge dem som Stemmekvæg for sine politiske Planer.

hans Kiste til Erstkirkens. Idetmindste fire Tusinde, fornemmelig franske Katholiker, drog i 3 Dage ærbødigen gjennem Fader Chiniqnys Hus for at betragte det rolige og fredfulde Afsyn, stille i Døden. En gammel Mand vandrede 10 (eng.) Mil for endnu engang at faa se ham. Mange bad om „Erindringer“ om ham, som og blev givet i Form af Fotografier, Tractater og Bøger, skrevne af deres bortvandrede Ven. Nogle kaldt paa Knæ ved Liget, græd og raabte: „Hvor ugudelig var vi, som var ude for at stene den kjære gamle Kristi Tjener“.

En stor Seier var bunden i det erkatholske Montreal. Seieren var ikke bleven den katholske Mængdes, men Rettens og Frihedens. Og hvem vil sige, at det Princip, det gjaldt at hævde, ikke var værd al den Fare og de Lidelser, Chiniqny og vi med ham havde at gennemgaa.

Chiniquy,

den fransk-kanadiske Evangelisations Apostel.

Af Pastor A. J. Mowatts Mindetale i Erstin-Kirken i Montreal Søndag den 22. Januar meddeles følgende Uddrag: Hvad er fransk Evangelisation? Det er slet og ret Evangeliet for det franske Folk. Paulus følte det at være sin Pligt og Forret at gaa til sit Folk med Evangeliet, og Chiniquy følte det som sin specielle Mission og sit Kald at gaa til hans Landsmænd med Evangeliet. Han fortalte dem med en Tunge af Ild, hvilket velsignet Lys, der var opgaaet for ham selv og Folket hilste Budskabet velkommen og fulgte ham. Det var en Pintsefest i Canada og Mindet derom kan ikke udslettes, Lyset ikke slukne.

Fransk Evangelisation — mange synes ikke om den. De taler imod, gir den Ogenavne. Og i Montreal fyldte den Gaderne med en hylende Pøbel, som vilde stene Chiniquy og hans Benner; det maa være noget daarligt. Det optænder Strid Disputats og volder Ildspaaføttelse. Det trænger og ind i fredelige Hjem og sætter Folk op imod hverandre; Husfaderen mod Hustruen og Hustruen mod Manden, Forældre mod Børn og Børn imod Forældre; det maa være noget daarligt.

Vien er det sandt? Hvorfor kan vi ikke se, at det netop er det, som trænges? Det er jo det gamle Evangelium, som Kristus prædikede og Paulus prædikede og Luther prædikede. Det Evangelium, Kristus forkyndte, voldt Modstand og bragte ham tilslut paa Korset. Det Evangelium, som Paulus forkyndte, kastede ham i Fængsel og gjorde ham tilslut til Martyr. Saa er det da ikke forunderligt, at den fransk-kanadiske Evangelisations Apostel kunde ikke fuldbyrde sin Mission, gjøre sin Gjerning uden en Kamp paa Kniven. Hvis fransk Evangelisation ophøre at være et Ildtegn i Landet, saa har den overlevet sig og mistet sin Kraft.

Jeg spørger her idag — og det gamle Ansigt med Jlden endnu i det, er foran mig — var det et stort Misgreb, det vanvittigste, en Mand af hans Evner kunde tage fat paa, at give de bedste 40 Aar af sit Liv til noget saa aldeles haabløst som fransk Evangelisation?

Var han blevet sin Kirke tro, vilde han have kunnet indtage de høieste Stillinger, hans Kirke kunde byde paa og dø fuld af Gæ. Og dog — foragt ikke fransk Evangelisation. Den er endnu noget ringe i Landet, noget lidet, kirkeligt, socialt og politisk. Og nu er dens Apostel gaaet bort og Vennerne spørger, hvad vil den nu blive til.

Men lad os ikke være hange. Da jeg saa de Tusinder komme for at se hans Ansigt, og hørte de Ord, som faldt da, blev det klart for mig, at denne Bevægelse har slaat dybere Rodder i Folkets Hjerte, end mange af os mærker. Det er ikke Mennekers Gjerning, men Guds, og da det er saa, vil det gaa frem, langsomt maaske og ikke uden Kamp, men tilslut vil den sejre. Den katolske Kirke kan ikke knække den. Den staar iveien som den altid har gjort baade for Folkets Fremskridt og for dets Bedste. Men Fædrelandstjærlighed saavel som Fromhed byder os af al Kraft at fremme fransk Evangelisation. Saa snart Folket faar Rede paa, hvad Evangeliet har at give dem, vil de hilse det Velkommen. Lærens Surdeig virker allerede og der sker Opvækkelser over hele Landet. En Bevægelse er sat igang, tar Skikkelse og bryder sig Bei, og vi kan ikke forudse dens Omfang og Betydning. Der er Haab for Quebec, men ikke i hvad Roms Kirke kan gjøre, men i den Retning Chiniquys Arbejde udpeger. Det er Evangeliet om den korsfæstede Kristus, som vil frelse og løfte Folket, ikke Ultramontanismen. Giv Folket Ordet; saa Sandhedens Sæd iblandt dem med fuld Haand, lær dem om Jesus, plant Troen i dem og de vil vaagne som af Søvn og iføres Kraft.

O, store Chiniquy, mon vi faar se din Lige? Du var en større Mand, end vi troede, en mægtigere Kraft for godt, end vi forstod. — Herren opreiste Dig til at bryde igjennem, og din Gjerning var det at saa Troens Saakorn, og Bæksten skal ikke udeblive. Hvæl paa din Gjerning, Du Helt af de mange Kampe; Du kæmpede vældigen i Sandhedens Sag, og nu høster Du Seierherrens Krone. Vi saa dine Feil, da Du var hos os, men nu ser vi bedre dine Dyder og vi ærer Dig, fordi Herren ærede Dig fremfor mange. Farvel Du Apostel af fransk Evangelisation indtil den Dag kommer, da vi skal saa hilse Dig i den tilkommende Herlighed, hvor Du skal straae blandt dem, som førte mange til Retfærdighed. Amen!

Beslutning af Presbyteriet i Montreal, af hvilket Chiniquy var Medlem.

Presbyteriet i Montreal traadte sammen og udtalte i Anledning af Præsten Charles Chiniquys Død, følgende, af deres Forstander Dr. theol. Mac Vicar, Principal for det theologiske Seminarium, affattede Vidnesbyrd om den Afdøde, hvilket enstemmig blev underskrevet af det samlede Presbyterium:

Pastor Charles Chiniquy var af Naturen udstyret med ualmindelig store Gaver. Det Kendskab til Guds Ord, som hans Moder allerede i Barneaarene havde givet ham, udøvede en mægtig og grundlæggende Indflydelse paa hans Karakter og paa hans fremtidige Livsførelse. I sin tidlige Ungdom blev han uddannet til romersk-katholsk Præst, og i denne Kirkes Tjeneste forblev han, til han var 50 Aar gammel. Han kunde i denne Tid glæde sig ved en høj Grad af Tillid og Agtelse fra Folkets Side ligesom han modtog mange Tegn paa speciel Udmærkelse saavel fra sine geistlige Overordnede, som fra selve Paven. Som „Afholds-Apostel“ udførte han et stort, velsignelsesrigt og patriotisk Arbejde, og opnaaede en enestaaende fremstuds Stilling baade i sine hjemlige Provindser og langt udenfor disses Grændser.

For 40 Aar siden trak han sig tilbage fra den katholske Kirke af Grunde, der var hentede fra Guds Ord; han fra- sagde sig da offentlig den katholske Lære, og traadte ind som Præst i den presbyterianske Kirke, i hvilken Stilling han har staaet trofast og urokkelig lige til sin Dødtgang. Hans usvækkede og urokkelige Tro paa det gamle og det nye Testaments

Strifter, som den eneste ufeilbare Regel og Rettesnor for Tro og Liv, — hans varme Kjærlighed til hans franske Landsmænd, hans brændende Missionsiver, hans heltemodige Kamp for Sandhed og Frihed, og hans overbevisende Veltalenhed blev højlig anerkjendt baade i den gamle og den nye Verden, lige-
 saavel som paa Ny Zeland og i Australien. Hans Arbeide blev ogsaa lige til Enden af hans lange Liv kronet med stort Held, og det var væsentlig rettet paa at bringe hans fransk-canadiske Landsmænd religiøs Oplysning. Han fik ogsaa Lov at opleve den Bæft, han havde haabet paa; der udviklede sig hos dem en Mand fuld af Tolerants og store Fremskridt, baade med Hensyn til den Betsignelse de fik af Evangeliets Forkyndelse, som ogsaa ved Udvøelsen af deres religiøse og borgerlige Rettigheder som Lemmer af det store britiske Kejserrige.

I sit 90de Aar døde han stille og rolig i Troen paa sin Frelser, Jesus Kristus, hvem han stolede paa, som den eneste Midler mellem Gud og Menneskene."

Uddrag af Presbyteriets Forhandlinger.

Montreal, den 14. Marts 1899.

James Paterson,
 Presbyteriets Sekretær.

Indhold.

	Side
Forord	V
Chiniquys Fortale	XI
Baafaldelse	XIII
1. Kapitel: Fristelsen	1
2. Kapitel: Hungersnøden	7
3. Kapitel: En Barmhjertighedens Engel og Manna fra Himlen	12
4. Kapitel: En Lærdom om Guds Naadesbevisning i Forklædning	17
5. Kapitel: Gjælden betalt	21
6. Kapitel: Nye Arbejdere i Vingaarden	25
7. Kapitel: Et macedonisk Raab fra Canada	29
8. Kapitel: Evangeliet prædikes for Tusender af Katholiker i Montreal — Jeg hører Præsten i Napierville tale mod mig fra Prædikestolen	33
9. Kapitel: Min Missionsrejse fortsat. — Morderens Dolk paa mit Bryst i Quebec	38
10. Kapitel: En fransk Officer fælder mit Liv i Beloeil. Jeg besøger Grande Pigne og Longuevill. Pastor Theodore Lasleur	44
11. Kapitel: Jeg faar Afgang til den presbyterianske Kirke, alene med Bibelen i min Haand	49
12. Kapitel: Den katolske Kirke kan ikke bestaa i de Forenede Stater, hvis den ikke faar tilintetgjort Lighedsprincippet. Mit første Besøg hos Abraham Lincoln for at advare ham imod den Fare, jeg vidste truede hans Liv. Præsterne lader udsprede det Rygte, at Lincoln fra først af var Katholik. Mit sidste Besøg hos Præsidenten	52
12. Kapitel: Lincoln myrdes af Booth, Jesuiternes Udsending. Præsterne samles i Maria Surrats Hus for at lægge deres Planer. John Surrat holdes skjult af Præsterne efter Vincolus Mord. Fire Timer før Lincoln myrdes berettes om hans Mord i en liden By i Minnesota	68
13. Kapitel: Den presbyterianske Højskole i Montreal og Rectoren Mac Vicar	84
14. Kapitel: Opløbet i Antigonish d. 10. Juli 1873	87
15. Kapitel: Krigslisten	91

16. Kapitel:	Hvorledes Protestanter, ja selv protestantiske Geistlige, viser en beklagelig falsk Liberalitet ligeoverfor den katolske Kirke	94
17. Kapitel:	En presbyteriansk Præst støtter min Sag. Katholikkerne er igen ude med sig Forsølgelse	105
18. Kapitel:	Paa Vejen til Australien, Californien og Oregon .	109
19. Kapitel:	Honolulu	113
20. Kapitel:	Over Pacifikhavet. Farer paa Dybet	115
21. Kapitel:	Ankomst til Australien	120
22. Kapitel:	Virksomhed i Australien	123
23. Kapitel:	Sandheden forkyndes i Montagne. Jeg undkommer med Nød og næppe. Jeg bliver slaaet ombord paa Dampskibet, men tilgiver min Angriber	128
24. Kapitel:	Et Selvforvar	132
25. Kapitel:	Mit fjerde og sidste Besøg i Europa i 1896 . . .	135
26. Kapitel:	Alvorlig Sygdom og Bedring. Opfordring til at tale i Holland befulgt. En Uge i Paris. Besøgt Tyskland. Luthers Prædikestol og Grav. Hjem igjen til Canada . . .	144
27. Kapitel:	Slutningen af Bogen og af Livets Rejse. Chiniquys Erklæring om hans Stilling til den katolske Kirke før Operationen i 1892 og ligesaa hans Deklaration sex Dage før hans Død, om den Tro i hvilken han vilde dø. Pastor Amabons Digtale. Principal Mac Vicars Beretning om Begravelsen Chiniquys, den fransk-kanadiske Evangelisations Apostel	148
	Beslutning af Presbyteriet i Montreal	156
	Judhold	158

1. Kapitel: Einleitung
 2. Kapitel: Die Geschichte der Wissenschaften
 3. Kapitel: Die Geschichte der Philosophie
 4. Kapitel: Die Geschichte der Literatur
 5. Kapitel: Die Geschichte der Kunst
 6. Kapitel: Die Geschichte der Naturwissenschaften
 7. Kapitel: Die Geschichte der Medizin
 8. Kapitel: Die Geschichte der Religionen
 9. Kapitel: Die Geschichte der Ethik
 10. Kapitel: Die Geschichte der Politik
 11. Kapitel: Die Geschichte der Wirtschaft
 12. Kapitel: Die Geschichte der Gesellschaften
 13. Kapitel: Die Geschichte der Kulturen
 14. Kapitel: Die Geschichte der Sprachen
 15. Kapitel: Die Geschichte der Schrift
 16. Kapitel: Die Geschichte der Buchdruckerei
 17. Kapitel: Die Geschichte der Bibliotheken
 18. Kapitel: Die Geschichte der Museen
 19. Kapitel: Die Geschichte der Akademien
 20. Kapitel: Die Geschichte der Universitäten
 21. Kapitel: Die Geschichte der Schulen
 22. Kapitel: Die Geschichte der Lehrpläne
 23. Kapitel: Die Geschichte der Pädagogik
 24. Kapitel: Die Geschichte der Erziehung
 25. Kapitel: Die Geschichte der Jugend
 26. Kapitel: Die Geschichte der Familie
 27. Kapitel: Die Geschichte der Ehe
 28. Kapitel: Die Geschichte der Kinder
 29. Kapitel: Die Geschichte der Jugend
 30. Kapitel: Die Geschichte der Erwachsenen

MILO'SKE BOGHANDELS FORLAG, ODENSE.

Udkommen er og faas i alle Boglader følgende
Skrifter af

ERNST EVERS:

KLOKKEKLANG.

KRISTELIGE FORTÆLLINGER.

Authoriseret Oversættelse af Fru A. Kierulf.

Med Forord af Pastor Vilh. Beck og Titelbillede tegnet af Otto Haslund.
4de Oplag.

Hefte 1 Kr. 50 Øre, indb. 2 Kr. 50 Øre.

VED GUDS THRONE.

FORTÆLLINGER TIL DET HELLEGE »FADERVOR«.

Authoriseret Oversættelse af Fru A. Kierulf.

Med Forord af Pastor Vilh. Beck.

2det Oplag.

Hefte 1 Kr. 50 Øre, indb. 2 Kr. 50 Øre.

LIVET I LYS.

FIRE FORTÆLLINGER TIL DE TRE KRISTELIGE TROSARTIKLER.

Oversat af Fru A. Kierulf. Med et Billede af Pastor Evers.

Hefte 2 Kr., indb. 2 Kr. 50 Øre.

GULDKORN.

FORTÆLLINGER OM TROSKAB OG TROFASTHED.

Oversat af Fru A. Kierulf. Med en kort Biografi af Pastor Evers.

Hefte 2 Kr., indb. 2 Kr. 50 Øre.

ADVENTSKLOKKER.

SEKS KRISTELIGE FORTÆLLINGER.

Oversat af Fru A. Kierulf.

Hefte 1 Kr., indb. 1 Kr. 50 Øre.

OLIEGRENE OG TORNEKVISTE.

KRISTELIGE FORTÆLLINGER.

Oversatte af Fru A. Kierulf.

Hefte 1 Kr. 25 Øre, indb. 1 Kr. 75 Øre.

NAAR KIRKEKLOKKERNE KALDE.

SEX FORTÆLLINGER.

Authoriseret Oversættelse af Fru A. Kierulf.

Hefte 1 Kr. 50 Øre, indb. 2 Kr.

UNDER GRANER OG PALMER.

FORTÆLLINGER.

Authoriseret Oversættelse af Fru A. Kierulf.

2det Oplag.

Hefte 1 Kr., indb. 1 Kr. 50 Øre.

En Anmeldelse af Pastor Vilh. Beck.

I »Indre Missions-Tidende« for 23. Oktober 1893 har Pastor **Vilh. Beck** anmeldt nærværende Bogs I. Del første Udgave saaledes:

50 Aar i den romersk-katholske Kirke. Et Tilbageblik paa mit Liv af CHARLES CHINIQUY. Udgivet af Pastor STORJOHANN. (Odense. Milos Forlag). Denne Bog vil jeg særdeles anbefale alle Kristne at læse, den indeholder en af de mest interessante Selvbiografier, som Nutiden har at fremvise, Skildringen af en katholsk Præsts Omvendelse til Evangeliet, overbevist om Pavedømmets Vederstyggelighed ved selv at have været Præst derunder i en lang Aarrække. Vore lutherske Kristne ere vist gennemgaaende meget uvidende om den katholske Kirkes Lære og kirkelige Fremgangsmaade og have derfor kun liden Anelse om, hvilket Vrægebillede af Kristendom denne Kirke er, og hvilke Modbydeligheder der øves i den under Kristendommens Navn. Denne Uvidenhed er ganske naturlig i et Land, hvor vi have været fri for Pavens Regimente i snart 400 Aar, hvor man derfor har været ganske tryk og ligegyldig overfor denne Sag. Men nu er det paa Tide, at man kommer ud af denne Ligegyldighed og Uvidenhed. Paven mister sin Myndighed over sit Folk i Syd, dels ved at man gaar over til Protestantismen, dels og fornemmeligt ved den overhaandtagende Vantro i de katholske Lande; derfor rykker han frem i Nord for at erobre de protestantiske Folk tilbage. I England har han længe arbejdet med stor Kraft, og nu er jo Krigen begyndt ogsaa i Danmark, ligesom i vore nordlige Broderlande. Endnu bestaar hans Gjerning jo væsentligt i at bygge Kirker og Skoler og omvende nogle Grevinder og Baronesser; men vi kunne være visse paa, at han vil se at faa disse Kirker og Skoler fyldte. Derfor er det paa høje Tid, at Folk faa at vide, hvad det er, han vil omvende os til. Læs Pater Chiniquys Bog, og Du véd Besked!

Vilh. Beck.

